

**ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРАВА
ІМЕНІ КОРОЛЯ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО**

УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА

*Співдружність наук:
архітектура, економіка, право*

Матеріали

V Всеукраїнського студентського наукового симпозиуму

17 листопада 2017 р.

Івано-Франківськ-2017 р.

УДК 001.2:725:33:34
ББК 72+85.11+65+67

Співдружність наук: архітектура, економіка, право: матеріали V Всеукраїнського студентського наукового симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 листопада 2017 року). – Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького, 2017. – 383 с.

Cooperation of sciences: architecture, economics, law: documents of V All-Ukrainian Student Scientific Symposium (Ivano-Frankivsk, 17 November 2017). – Ivano-Frankivsk: Editorial publishing department of Ivano-Frankivsk University of Law named after King Danylo Halytskyi, 2017. – 383 p.

Рекомендовано до друку Вченою радою Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького (протокол № 3 від 26 жовтня 2017 р.)

В збірнику опубліковано матеріали V Міжнародного студентського наукового симпозиуму «Співдружність наук: архітектура, економіка, право» (17 листопада 2017 року).

© Івано-Франківський університет права імені Короля Данила Галицького, 2017

БУДІВНИЦТВО, ДИЗАЙН, АРХІТЕКТУРА: РОЗРОБКА НАУКОВИХ ОСНОВ СТВОРЕННЯ КОМФОРТНОГО СЕРЕДОВИЩА

Баб'юк Роман,
*студент I курсу факультету архітектури та будівництва,
Науковий керівник: викл. **Жирак Р.М.**
Івано-Франківський університет права
імені Короля Данила Галицького
(м. Івано-Франківськ, Україна)*

ДО ПИТАННЯ ПРО НОВІТНІ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІ МАТЕРІАЛИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ ЕФЕКТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ

XXI ст. характеризується надзвичайно активним розвитком і впровадженням новітніх технологій у всі сфери життєдіяльності населення, у тому числі, в будівельну сферу, зокрема, в проектування, будівництво і зведення житла. Від того, які новітні технології впроваджуються і як швидко це здійснюється, залежать масштаби житлового будівництва, будівельні матеріали, які при цьому використовуються, якість житла, екологічна безпека проживаючих у ньому та експлуатаційні затрати на його утримання. Ось чому всі стратегії житлового будівництва повинні розроблятися, коригуватися і реалізуватися із врахуванням особливостей таких технологій та специфіки їх впровадження. Зазначене актуалізує впровадження інноваційних технологій здійснення нового житлового будівництва в Україні. Такі технології впроваджуються, але надзвичайно повільними темпами. Важливо активізувати впровадження інноваційних технологій здійснення нового житлового будівництва в Україні [1].

Сьогодні все більшої популярності набуває будівництво будинків з природних матеріалів і за екологічно чистими технологіями. Ми розглянемо декілька варіантів новітніх екологічних будматеріалів, їхні особливості та переваги, а також

способи використання.

Костробетон – це екологічно чистий матеріал, який має прекрасні показники міцності, теплоізоляції, звукоізоляції. Він не гниє, не покривається пліснявою, має тривалі терміни експлуатації і зберігає свій привабливий зовнішній вигляд. Енергоспоживання в будинках з костробетону знижується в кілька разів. Все це робить його ідеальним матеріалом для швидкокомтованих будинків, які в майбутньому придуть на зміну традиційному житлу.

Костробетон вже довгі роки застосовується в будівництві різних споруд в Європі і Америці. На його основі створюються численні склади, комерційні будівлі, житлові будинки. Однак, на даний момент відчувається нестача фахівців-будівельників, знайомих з даною технологією [2].

Ще одним надзвичайно цікавим прикладом є біопластик, вирощений з грибів. Американська компанія Ecovative Design, яка розробляє різні матеріали, не так давно показала новий матеріал – біопластик Mushroom Materials.

Відмінною особливістю даного матеріалу є те, що він виготовлений з грибів. За основу матеріалу беруться відходи сільськогосподарських культур, зокрема лушпиння від насіння, стебла кукурудзи і т.д. Вони змішуються з міцелієм грибів – їх вегетативним тілом. Міцелій виступає в якості чудового клейстеру, він має прекрасні в'язучі властивості. Популярність продуктів компанії Ecovative Design вже давно вийшла за межі США і стала світовою. Будівельні компанії, які застосовують експериментальні матеріали, взяли на озброєння біопластик з грибів. Наприклад, студія The Living в 2014 році звела органічну вежу, в основу якої було покладено природний грибний матеріал. Ця вежа знаходиться в галереї MoMA PS1 в Нью-Йорку. Органічна споруда змогла завоювати головний приз на конкурсі молодих архітекторів.

Будівельною сферою справа не обмежилася. Surf Organic, відомий виробник дошок для серфінгу, зробив спробу впровадити Mushroom Materials в виробництво оригінальних дошок, які цілком можуть стати альтернативою наявним моделям на основі пінополістиролу.

Компанія Ecovative, творець біопластику з грибів, пропонує всім бажаючим придбати сухий матеріал, який виконаний з міцелію.

Щоб матеріал почав рости, необхідно просто додати до суміші води. Заливаємо рідкий розчин в будь-яку форму, чекаємо певний час і отримуємо готовий предмет. Просто, зручно і швидко!

Дизайнери вважають, що новий матеріал Mushroom Materials може застосовуватися в різноманітних галузях науки і промисловості. Він є чудовою заміною пластмаси, при цьому не має її негативних якостей. Біопластик на основі грибів можна легко утилізувати, він відмінно піддається повторній переробці, при його виробництві не виділяється вуглекислий газ. Також варто відзначити, що виробництво біопластику більш ефективно тому, що не потрібно використовувати величезні заводські потужності. Біопластик з грибів допомагає суттєво заощаджувати на будівництві, тому в найближчому майбутньому варто чекати його активного поширення [3].

Значної уваги заслуговує і ще один новітній будівельний матеріал – «зелений цемент». З 1 квітня 2015 року в Дубаї вступив в силу закон, що зобов'язує власників земельних ділянок і підрядників використовувати в будівництві тільки екологічно безпечний цемент. Застосування «зеленого» цементу є обов'язковою умовою для отримання дозволу на будівництво, а муніципальна влада перевірятиме якість цементу безпосередньо на будмайданчиках. Компаніям, які порушили закон, будуть загрозувати штрафи і заборона на проведення робіт.

«Зелений» цемент був розроблений в Німеччині близько трьох років тому. Цей матеріал за низкою властивостей перевершує портландцемент, який використовує більшість будівельних компаній по всьому світу. Екоцемент чистіший, довговічніший і вигідніший з точки зору кошторису проектів. Викиди вуглекислого газу в атмосферу при його виробництві на 80% менші, ніж при виготовленні портландцементу. Крім того, такий цемент стійкий до впливу солі, крім того, матеріал добре переносить високу температуру [4].

Список використаних джерел

1. Воськало В.І. Використання новітніх технологій у житловому будівництві та стратегіях його розвитку [Електронний ресурс].

Режим доступу: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2010_6_3/232-236.pdf

2. Тройка лучших инновационных и экологически чистых строительных материалов. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://moymax.com.ua/building-and-repair/chetverka-luchshih-innovacionnyh-i-ekologicheski-chistyh-stroitelnyh-materialov-1384>

3. Инновации в строительстве [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.vzavtra.net/materialy/ecovative-predlagaet-innovacionnyj-bioplastik-vyrashhennyj-iz-gribov.html>

4. Дубай переходит на «зеленый цемент» [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.biowatt.com.ua/novosti/dubaj-perehodit-na-zelenyj-tsement/>

Вакун Інна,
студентка Коледжу
*Науковий керівник: к.т.н. с.н.с. **Касіянчук В. Д.***
Івано-Франківський університет права
імені Короля Данила Галицького
(м. Івано-Франківськ, Україна)

ШКІДЛИВІ БУДІВЕЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Сьогодні велика кількість і різноманітність будівельних та оздоблювальних матеріалів вражає увагу. Починаючи будівництво чи ремонт житла або офісу, можна розгубитися, вибираючи меблі, покриття для підлоги, шпалери для стін або спосіб обробки стелі. При цьому головними критеріями при виборі найчастіше у нас є зовнішній вигляд, дизайн, міцність і інші подібні властивості вибраного матеріалу. Про те, як у подальшому даний матеріал буде впливати на наше здоров'я, ми замислюємося набагато рідше або не думаємо взагалі. Від вибору будівельного матеріалу буде залежати не лише наше самопочуття, але і здоров'я. Слабкість, нездужання, алергія і навіть онкозахворювання - можливі наслідки неправильного підходу до вибору матеріалів для ремонту.

1. Полімерні матеріали.

Небезпека таїться за абрєвіатурами ДСП, ПВА, ПВХ, ДВП, використовуються такі матеріали повсюдно: для гідроізоляції, теплоізоляції, герметизації, оздоблювальних робіт, при виробництві килимових покриттів і м'яких меблів. І якщо тільки ковролін або пластикове вікно особливої шкоди не заподіє, то якщо в кімнаті сконцентрована велика кількість об'єктів, імунна система людини просто не витримує. З ДСП і ДВП найчастіше виготовляють меблі, з ПВХ – лінолеум, плінтуса, труби, стінові панелі, вікна, профілі і так далі. ПВА присутня в ковровинах і синтетичних покриттях. Недобросовісні виробники, які використовують дешеві матеріали, гублять наше здоров'я, адже з часом з таких предметів інтер'єру починає виділятися діоксин – потужний канцероген, який може призвести до мутації клітин і розвитку пухлин. Поганий лінолеум виділяє бензол і етилбензол, толуол, ДСП – формальдегід, ці сполуки небезпечні для людини.

2. Пінополістирол і азбест.

Ці матеріали теж можна назвати безпечними з великою натяжкою. Пінополістиролом утеплюють приміщення виробничого призначення, в якості утеплювача для дому краще цей матеріал не вибирати. Азбест теж з часом починає виділяти канцерогени: через дихальні шляхи азбестові волокна проникають в організм і відкладаються там. Не менш шкідлива мінеральна вата: у повітря потрапляють дрібні частинки, які також легко виявляються в наших легенях. Якщо цим матеріалом утеплені стіни, краще його не ламати і не свердлити, а в разі необхідності повністю міняти шар утеплювача.

3. Силікатна цегла, фосфогіпс.

Здавалося б, популярні будівельні матеріали, але і вони таять в собі приховану загрозу. В силікатній цеглі може накопичуватися радон – це інертний газ радіоактивний, може стати причиною раку легенів. Залізобетон також не кращий вибір, він може екранувати електромагнітне випромінювання.

4. Пінополіуретан.

З нього виготовляють утеплювачі, фризи, молдинги, розетки та інші вироби. Поліуретан – газонаполнена пластмаса, при виробництві якої виділяється вуглекислий газ і поліол. Вважається, що пінополіуретан досить стабільний, однак у великих кількостях

його використовувати не можна, особливо, якщо жите приміщення. Утеплення проводять з зовнішньої сторони будинку або квартири, щоб уникнути шкідливих випарів.

5. Пінополістирол і поліуретан.

З часом такі утеплювачі починають виділяти токсичні сполуки – ізоціанати, з пінопласту також виділяється стирол – токсин, що надає шкідливий вплив на серцево-судинну систему. Крім того, такі утеплювачі здатні накопичувати токсини, тому підходять тільки для зовнішньої обробки.

6. Синтетичні клеї і лаки.

Особливо ці матеріали шкідливі для вагітних жінок і дітей, вони можуть стати причиною алергічних реакцій, хвороб дихальної системи. У багатьох синтетичних лаках міститься толуол і ксилол – при випаровуванні ці речовини подразнюють слизову, проникають в легені, а потім накопичуються в організмі. Деякі види паркетного клею і лаку, в основі яких лежить толуол або ацетон, можуть спровокувати викидень або жіноче безпліддя.

7. Пластикові панелі.

По суті, пластик шкідливий практично у всіх проявах, але найбільше шкоди пластикові панелі завдають здоров'ю, якщо ними оброблене приміщення, де панують високі температури: приміром, кухня. Спека сприяє виділенню токсичної діоксину, це ж стосується і низькоякісних пластикових вікон, тому оптимальний варіант для обробки пластиком – коридор або передпокій, але не житлова кімната.

8. Дешеві фарби.

Низькоякісні фарби і мастики містять у собі левову частку шкідливих сполук: свинець, мідь, крезол, толуол, ксилол та інші. Після півроку служби фарба починає руйнуватися і виділяти полівінілхлорид – цей компонент надає руйнівну дію на травну, видільну і нервову систему. Для фарбування приміщень краще вибирати водоемульсійну фарбу відомих виробників, з сертифікатом якості.

9. Миючі шпалери.

В основному такі вибирають шпалери на кухню або в коридор, вони щільні, легко чистяться, стійкі до забруднень, але є і зворотна сторона. Такі вироби екологічними ніяк не назвеш. У складі шпалер

містяться різні мастики, тому й область застосування обмежена. Крім того, з часом починає виділятися стирол – речовина, що подразнює слизову носоглотки і може стати причиною хвороб дихальних шляхів.

10. Вінілові шпалери і лінкруст.

Зміст хлорвінілової мастики та інших не найбільш корисних для здоров'я речовин обмежує сферу застосування таких шпалер. Оптимальний вибір для житлових приміщень – паперові, джутові, бамбукові шпалери, а також текстиль. Синтетичних ниток і вінілу краще уникати – це хороший вибір для передпокою, але не для спальні або дитячої.

Як зберегти своє здоров'я.

Перш за все, звернути увагу на наявність сертифікату якості та санітарно-епідеміологічного висновку. Матеріал не повинен видавати неприємного виразного запаху «хімії», це вже перше підтвердження того, що виділяються токсини. Купуйте матеріали в спеціалізованих магазинах, на ринках вам навряд чи нададуть сертифікати якості. Проаналізуйте інформацію про компанію-виробника, почитайте відгуки. Частіше провітрюйте житлові приміщення, регулярно робіть вологе прибирання.

Не робити ремонт взагалі - не менш шкідливо для здоров'я, ніж робити його з шкідливих матеріалів. Адже матеріали стін, підлог і стель здатні накопичувати і потім виділяти в повітря всі шкідливості, які виходять від нашої життєдіяльності.

Тому раз на 5 років рекомендується міняти і шпалери, і плінтуса, і навіть штукатурку на екологічні матеріали.

Всі ми вважаємо свій будинок, квартиру «фортецею», яка нас захищає, при цьому ми повинні зміцнювати, вдосконалювати, облагороджувати її, створюючи затишок.

Список використаних джерел

1. <http://vse-postroim.com/1919-shkdliv-dlya-zdorovya-budveln-materiali.html>
2. http://klimatvdomi.com/st_remont/st_remont_zdorovie_ua.html
3. <http://remontu.com.ua/budivelni-materiali-shkidlivi-dlya-zdorovya>

Вакун Інна,

студентка Коледжу

Науковий керівник: викладач Гусар К. Д.

Івано-Франківський університет права

імені Короля Данила Галицького

(м. Івано-Франківськ, Україна)

ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТІ БУДІВЕЛЬНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ЗВЕДЕННЯ БУДІВЕЛЬ

Сучасні технології дозволяють розширити асортимент матеріалів, з яких можна зводити стіни будинків, що відрізняються своїми характеристиками і вартісним співвідношенням. Щоб вибрати кращий матеріал для стін будинку, перш за все потрібно визначитися з майбутнім призначенням будинку. На сьогодні приділяється велика увага екологічній ситуації довкілля і його впливу на здоров'я. Тому при виборі будівельних матеріалів для зведення власного помешкання, більшість людей прагне зробити своє житло не тільки міцним, довговічним і красивим, а також безпечним для здоров'я.

Обираючи певні матеріали з урахуванням умов експлуатації і призначення об'єкта, необхідно правильно визначати їх властивості і всебічно оцінювати їх.

Одним з найпоширеніших матеріалів є ґрунтоблок. Його склад може містити: торф; золу; хвою; цемент або тирсу.

Завдяки цементу такий матеріал має високу міцність і вологостійкість.

Головними перевагами ґрунтоблоків є низька вартість матеріалу, достатня міцність матеріалу, вогнетривкість і невелика теплопровідність.

Крім того, будинок, побудований з такого матеріалу, виглядає красиво і не потребує додаткового облицювання.

Ще одним екологічно чистим матеріалом є ГеоКар. Він являє собою суміш з торфу, переробленого до пастоподібного стану, тирси, стружки та соломи [1]. Враховуючи, що блоки "ГеоКар" виготовляють з природньої сировини – торфу, стружки, тому і є екологічно чистим будівельним матеріалом. Крім того торф володіє

бактерицидними властивостями, а саме дією на шкідливі мікроорганізми.

До інших переваг цього матеріалу відносяться [2]:

- доступна ціна;
- довговічність;
- непроникність для радіоактивного випромінювання;
- усуває неприємні запахи;
- володіє звукоізоляційними властивостями;
- не схильний до гниття
- не піддається атакам гризунів.

У будинку з Геокару завжди комфортні температурні умови: в зимовий період – тепло, влітку – прохолодно.

Також в якості будівельного матеріалу використовують матеріал Керпен – склокристалічні піноматеріали, які призначені для будівництва житлових будинків, промислових будівель і можуть бути використані в якості конструктивного, стінового теплоізоляційного і облицювального матеріалу. Він стійкий до дії низької температури і вологи.

В даний час, шляхом комплексного використання досягнень у виробництві червоної цегли, керамічної плитки, черепиці і піноматеріалів розроблена нова енерго- і ресурсозберігаюча нанотехнологія виробництва будівельної пінокераміки, керамічної піни (Керпен), основою на методі вспінення в обжогу склокристалічної матриці. При цьому утворюється пориста макроструктура (структура неорганічної піни), в якій практично всі пори закриті [3].

Головною перевагою цієї нетрадиційної технології є можливість регулювання пористої структури (кількості пор і їх розмір при незмінному типі пористості – закрыта комірчаста) шляхом зміни середньої пористості матеріалу. Отримані високопористі (пористість більше 80-90%) вироби вельми перспективні для будівельної індустрії, оскільки характеризуються поєднанням легкості, малої теплопровідності з достатньою конструкційною міцністю безпористого склокристалічного каркасу.

Не менш важливою перевагою Керпену є використання дешевої місцевої сировини як природнього (легкоплавні глини, перліти, цеоліти, базальти та інші), так і техногенного (склобій, відходи

скловиробництва, шлаки, терикони, тощо) походження. Остання обставина дозволяє вирішувати і екологічні завдання – попутно або направлено.

Незвичайним будівельним матеріалом є рожевий Артійський туф, з нього виготовляють прямокутні блоки. Однак для зведення багатоповерхових будинків він не підходить [4].

Загалом будівельні туфи забезпечують добру тепло і звукоізоляцію будівель. Вони характеризуються високою водостійкістю і морозостійкістю. Враховуючи, що туфи є природним каменем, їх використовують при будівництві в суворих природних умовах і в горах. Крім того будинок з туфу є практично вічним. Вірменські церкви, розташовані високо в горах піддаються величезним перепадам температур протягом усього року і залишаються незмінними вже протягом 7-8 століть. Яскравими прикладами є Колізей в Римі побудований з вапнякових туфів, а у Вірменії – монастирський комплекс Нораванк [4].

Часто в якості екологічно чистих будівельних матеріалів використовують: ракушняк; саман; крейду; вапняк; соломку; дерево (тобто матеріали рослинного або осадового походження). Із соломи і очерету виробляють пресовані блоки і прошивають їх дротом. Саман виготовляють із суміші піску, глини, води і соломи. Будинки з саману вважаються не лише екологічно чистими, але і лікувальними завдяки радію, що входить до складу глини.

З усіх видів цегли найбезпечнішим вважається глиняна обпалювальна цегла. Вона володіє високими технічними характеристиками.

При будівництві фахверкових будинків широко використовують дерево, яким заповнюють простір між балками.

Будівельні матеріали для стін в значній мірі визначають вартість будівництва будинку, його міцність, довговічність і зовнішній вигляд. Ідеальних будівельних матеріалів для стін будинку немає. У кожного будівельного матеріалу є свої переваги і недоліки.

Список використаних джерел

1. Екологічно чисті будівельні матеріали [Електронний ресурс] Режим доступу – <http://ladyfacts.xyz/kvartira-i-dacha/budivelni-materiali/53355-ekologichno-chisti-budivelni-materiali.html>.
2. Теплоізоляційний блок – ГеоКар [Електронний ресурс] Режим доступу – <http://www.ekodomproekt.ru/production/geokar/>
3. Керпен [Електронний ресурс] Режим доступу – <http://www.ekodomproekt.ru/production/kerpen/>
4. Арктикский туф как строительный материал [Електронний ресурс] Режим доступу – http://istmat.info/files/uploads/43951/b.s.shvecov.artikskiy_tuf_kak_stroitelnyu_material.pdf.

***Гоцабіна Христина,**
студентка факультету архітектури та будівництва
Науковий керівник: ст.викл. **Янощак-Пибила О.Я.**
Івано-Франківський університет права
імені Короля Данила Галицького
(м. Івано-Франківськ, Україна)*

ФРАНКІВСЬК ЯКИЙ ТРЕБА БЕРЕГТИ

Реставрація - сукупність рятувальних, відновлювальних і консервативних засобів відносно творів мистецтва (від ювелірного до архітектури). У ХХІ ст.. реставраційні роботи набирають обертів, все дедалі популярнішою стає професія реставратора.

Для кожного старовинного європейського міста важливо зберегти своє історичне обличчя, унікальну архітектурну спадщину.

Тож, ми у своєму дослідженні пропонуємо до уваги історичну архітектурну спадщину міста – Івано-Франківська (Станиславова), особливо акцентуємо на збереженні головних вхідних дверей, які підкреслюють красиві, доглянуті, відреставровані пам'ятки архітектури.

Реставраційні роботи вже почалися в місті Івано-Франківську, вулиці вже відчули зміни.

Програма «#ФранківськЯкийТребаБерегти» - дана концепція назви використовується рекламою в соціальних мережах включає в себе реставрацію фасадів старих будинків які потребують ремонт. Першими під зміну потрапили двері. Дані реставраційні роботи вже тривають 6 місяців. Деякі двері на вулицях Незалежності, М. Шашкевича, І. Труша, Т. Шевченка вже відреставровані.

Двері призначені для входу в будинок, сполучення між приміщеннями. За способом відкривання можна виділити: двері, що відкриваються в один або обидва боки; двері, що обертаються двері складні, відкочувальні і піднімальні. Двері виготовляють з дерева, металу, скла. Розміри дверей за висотою повинні бути 240 см, за шириною – 100, 150 і 200 см.

Дверні полотна - це найперше що ти зустрічаєш при вході в будівлю, саме вони задають стилістичні особливості. Двері це не лише вхід та вихід але й лице самого фасаду.

На вулицях міста частково з'являються дерев'яні полотна які закривають дверний проріз з якого зняли двері для реставрації. Це лише перші зміни на черзі ще близько сотні дверей яким потрібна реставрація. Самі жителі міста сприяють даній програмі та активно голосують за рішення реставрації. Наше місто має безліч пам'яток яким потрібна допомога.

Паралельно з реставраційними роботами ведеться науково-дослідницька робота – адже кожні двері мають свою життєву історію, свій фізичний стан зношеності, свою красу і естетику. Пошук старих фотографій і архівних документів, спілкування з архітекторами і краєзнавцями, розмови і спогади мешканців-старожилів про ті елементи, яких вже немає, історичні довідки з книжок і часописів – все це невід'ємна частина роботи ініціативи, яка насправді дуже захоплива і ще більше підживлює цікавість всіх учасників.

Можна розглянути приклади реставрованих дверей або дверей які очікують на реставрацію.

Одним з таких є будинок на вул. Шевченка 72 , це пам'ятка архітектури.

Двері дуже цікаві – мідь і латунь в нижній частині, вакуумний дотягувач, підпис майстра біля ручки, скло частково збережене - автентичне, замальоване фарбою, багато декоровані металевими

квітами, з меандром на притворній планці, гірляндою з листками і медальйоном на фрамусі.

Ймовірно, рідний колір – зелений, ще детальніше будуть досліджувати в майстерні.

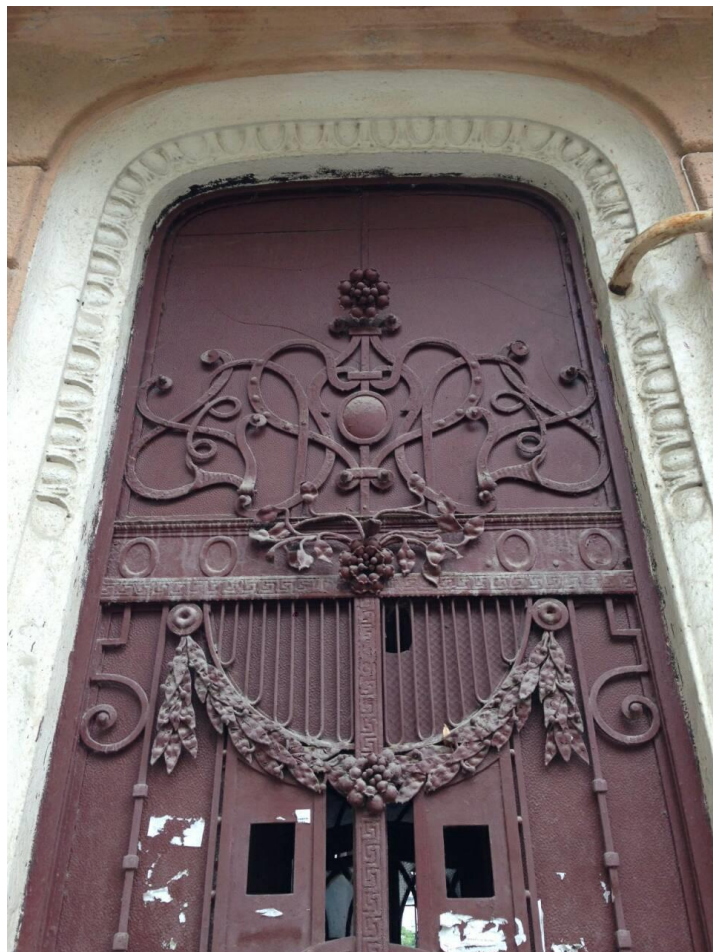
Отже, вивчаючи реставрацію вхідних дверей у історичній частині міста, ми усвідомлюємо яким унікальним скарбом володіє місто, зокрема і Івано-Франківськ. Тож, збереження архітектурного спадку з усіма його складовими є важливою часткою сучасного суспільства.

Список використаних джерел

1. Гендель Е.М. Інженерні роботи з реставрації пам'яток архітектури. - М.: Стройиздат, 1980.
2. Михайлівський Є.В. Реставрація пам'яток архітектури. Розвиток теоретичних концепцій. - М.: Стройиздат, 1971.
3. Методика реставрації пам'яток архітектури / За ред. Є.В. Михайлівського. - М.: 1977. р.
4. Методика і практика збереження пам'яток архітектури / ЦНДІ теорії та історії архітектури. - К.: 1974.
5. Реставрація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

Вхідні двері по вул. Шевченка 72, м. Івано-Франківська.

Вхідні двері по вул. Шевченка 72, м. Івано-Франківська.

Автор світлини – Гоцабіна Х.М. «Замкова ніша», на якій вказаний автор виготовлення дверей, вул. Шевченка 72, м. Івано-Франківська.

Кривушенко Я.Г.,
студент факультету архітектури та будівництва
Науковий керівник: викл. Веркалець С. М.
Івано-Франківського університету права
імені Короля Данила Галицького
(м. Івано-Франківськ, Україна)

МІСТО, ЗРУЧНЕ ДЛЯ ЖИТТЯ

На сьогоднішній день далеко не кожне місто може похвалитися зручним та комфортним розташуванням його архітектурної частини та транспортної системи, тому завчасне планування допоможе зберегти кошти і забезпечити достатній рівень привабливості для того, щоб люди виявили бажання перебраться туди жити та працювати.

Джефф Спек - містобудівник, фахівець із планування міст, колишній активіст у галузі мистецтва. Робить міста більш комфортними для життя з кінця 1980-х рр. Під його керівництвом було розроблено більше 75 планів урбанізації міст і селищ в різних штатах США, а його книга «Прохідне місто: як центр міста може зберегти Америку» (Walkable City: How Downtown Can Save America, One Step at a Time) стала бестселером в США. Нескінченні передмістя - це реорганізація простору, створення ландшафту, необхідність користування автомобілем. І містер Джефф працює над тим, щоб зробити міста США доступними для пішоходів. [1]

Противагою в цьому є місто Портленд, штат Орегон. Інші міста обростали нескінченними, неупорядкованими передмістями, тоді як Портленд обмежив міську забудову. Більшість міст розширяли дороги, позбувалися паралельного паркування й рубали дерева, щоб звільнити шлях для більшого потоку авто, тоді як Портленд ініціював програму вузьких вулиць. А коли більшість міст інвестували в нові дороги та магістралі, він вкладав гроші в розвиток велосипедної та пішохідної інфраструктури. На велосипедну інфраструктуру місто витратило 60 мільйонів доларів. Здавалось, чималі кошти, але їх було витрачено за 30 років, тобто 2 мільйони доларів за рік - не так вже й багато - половина вартості дорожньої розв'язки, яку вирішили перебудувати в тому місті. Ці та

інші схожі зміни змінили спосіб життя портлендців. Кількість миль, що їх автомобілі долали за день, сягнула свого піку в 1996 році і відтоді постійно спадає, а тепер мешканці використовують авто на 20 відсотків менше за решту своїх земляків. Пересічний житель Портленда їде за кермом на 4 милі менше, на 11 хвилин на день менше, ніж було раніше. Економіст Джо Кортрайт підрахував, що ті чотири милі плюс ті 11 хвилин дорівнює трьом з половиною відсоткам загального доходу, заробленого в регіоні. З Портлендом пов'язана ще одна історія, яка не увійшла до цих розрахунків. Річ у тім, що молоді, освічені люди масово перебираються до Портленда, так що у проміжку між двома останніми переписами населення у місті стало на 50 відсотків більше молодих людей, які навчались у коледжі, і чия молодість припала на 2000-ні роки. Це в п'ять разів більше, ніж деінде в країні, тобто в п'ять разів більше за середній у США показник. [2]

Кількість смуг на дорозі не має значення для вирішення проблем з трафіком, чим ширше дорога, тим більше на ній машин. Досвід показує, що, як тільки збільшується кількість смуг на дорозі, щоб боротися з пробками, ці смуги відразу заповнюються машинами. Розібравши шосе Embarcadero (Ембаркадеро) в Сан-Франциско або перекривши West Side Highway в Нью-Йорку, або автомобільну трасу Чхонгечхон в Сеулі замінили на парк і бульвар з невеликою водоймою, кількість пробок в цих містах не збільшилася. Люди просто змінили свої звички: можливо, вони перестали їздити в годину пік, почали використовувати автомобіль спільно, велосипед або їздити в громадському транспорті. У світі бачимо тренд на те, щоб перетворювати автомобільні смуги в велодоріжки або виділені смуги для громадського транспорту. Зрештою, якщо автобус вміщає в 80 разів більше людей, ніж машина (адже в машині, як правило, їде одна людина), чому б автобусам не одержати стільки ж місця на дорозі? Ця стратегія добре зарекомендувала себе в багатьох країнах світу. Зрештою, як сказав мер Боготи Енріке Пеньялоса, ознака сучасного прогресуючого міста - це не бідні за кермом, а багаті в громадському транспорті. [1]

Взяти, наприклад, швейцарське місто Цюрих, котре знаходиться на другому місці самих рейтингових міст світу за версією консалтингової компанії Mercer, де основним засобом пересування є

трамваї, 13 ліній якого мережею обплутують ціле місто. Крім цього, функціонує велика кількість автобусних і тролейбусних маршрутів. Смуги для громадського транспорту зазвичай відокремлені від смуг руху решти транспорту, в результаті чого проблем з ним не виникає навіть у годину пік. Середній час очікування становить всього 8-10 хвилин. Транспорт ходить точно за розкладом, існує різний розклад руху для буднів, суботніх днів і неділь зі святами. Після опівночі звичайні рейси замінюють нічними автобусами, квитки на які треба купувати окремо. У Цюріху також використовується водний транспорт, фунікулери і навіть є канатна дорога між Адлісвіль (Adliswil) і Фельзенеггом (Felsenegg). Найбільш популярним видом особистого транспорту є велосипед. Для велосипедистів зазвичай виділені спеціальні доріжки, в наявності є величезна безліч безкоштовних велосипедних стоянок. Парковка автомобілів в межах міста в більшості випадків навпаки платна, а наявність пробок в години пік робить громадський транспорт більш швидким методом пересування, ніж особистий автомобіль. Центральний вокзал Цюріха (Hauptbahnhof Zürich) - це ключовий залізничний вузол Швейцарії, який вміщує 16 платформ для поїздів далекого прямування і 10 платформ для швидкісних міських поїздів. Через центральний вокзал проходять швидкісні міжнародні поїзди EuroCity, Cisalpino, TGV, Intercity-Express і CityNightLine. В день з вокзалу відходить близько 870 складів. Проектується метрополітен. До річці Цюріх розділяє річка на дві частини так само як і Івано-Франківськ, а за площею він на 27% менше ніж наше місто. [3]

Отже, для розвитку любого міста потрібно заздалегідь продумати транспортну систему, неважливо як близько чи далеко люди живуть від роботи, якщо добиратися до неї будуть змушені кілька годин. Цюріх це ідеальний приклад для наслідування. В Івано-Франківську недостатньо коштів на глобальне переобладнання транспортної системи для створення комфортного та зручного міста, але необхідно перше, що зробити – це переосмислити концепцію мостів та доріг. Необхідні дорожні розв'язки, багаторівневі мости, щоб було зручно та швидко добиратися з одного кінця міста в інше. Закупити нові електрички, замість старих вугільних потягів, щоб з села до міста можна було добиратись за 20 хвилин, а не на протязі 2х годин. Кращий спосіб

вирішити будь-яку проблему – це не доводити до неї, а ключ до успіху це вміле розташування, компонування всіх сфер побуту та діяльності людей в цілому.

Список використаних джерел

1. Джефф Спек: Как строить города для жизни. [Електронний ресурс] – <https://www.vedomosti.ru/partner/characters/2017/05/24/691332-dzheff-spek>
2. Джефф Спек: «Проходимые» города. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.ted.com/talks/jeff_specck_the_walkable_city/transcript?language=ru#t-115343
3. Цюрих. Вікіпедія. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Цюрих>

Кузьмин Михайло,
*студент 1 курсу
факультету архітектури та будівництва
Науковий керівник: викл. Гусар К. Д.
Івано-Франківський університет права
імені Короля Данила Галицького
(м. Івано-Франківськ, Україна)*

СИСТЕМИ АВТОМАТИЗОВАНОГО КЕРУВАННЯ БУДІВЕЛЬНОЮ ТЕХНІКОЮ

Ефективність виконання робіт в будівництві, залежить від ефективності використання будівельних машин, зокрема, екскаваторів, грейдерів і бульдозерів. На теперішній час фірмами, які займаються розробкою геодезичного устаткування пропонується велика кількість пропозицій систем управління будівельною

технікою, що відрізняються вартісними якостями, рівнем сервісу та споживацькими якостями.

Сучасні системи, призначені для керування роботою будівельних машин, можуть бути:

- індикаторними;
- автоматичними (2D і 3D-системи).

В основу роботи індикаторної системи покладена передача візуальної інформації операторові за допомогою візуальних індикаторів. Виходячи з отримуваної інформації, оператор керує положенням робочого органу.

Автоматичні системи підключаються безпосередньо до органів керування. Спеціальні датчики, які розташовуються на стрілі, ковші і рукояті, прочитують інформацію про поточне положення робочого органу і передають її на блок керування, програмне забезпечення якого порівнює поточні параметри із заданими і коригує положення робочого органу. Завдання оператора у такому разі зводиться до контролю відповідності виконуваних робіт до проектних даних [1,2].

Найбільш відомі марки сучасних систем такого типу TOPCON, Leica, Trimble, TF – Technologies A/S та ін.

Системи автоматичного нівелювання Leica Power Grade для грейдерів і бульдозерів – це програмно-апаратний комплекс, що використовує геодезичні автоматизовані технології тахеометрії і GPS технології, а також різні типи датчиків, для забезпечення часткової автоматизації виконання робіт. Тобто це набір додаткових датчиків, гідравліки та елементів контролю та управління, що забезпечує установку робочих елементів машини в просторі так, як цього вимагає завдання або проект.

Залежно від розв'язуваних завдань існує три основні різновиди рішень: 1D система Leica PowerBlade – автоматична робота в одній площині (просто витримування певного рівня або ухилу робочого елемента) 2D система Leica Power Grade 2D – робота в похилій площині (установка перевищення та ухилу, робота в площині з подвійним ухилом). 3D система Leica Power Grade 3D-автоматична установка перевищення та ухил з урахуванням положення і напряму руху машини.

Leica Power Grade володіє максимальною для свого сегменту гнучкістю конфігурації, тобто може працювати в різних режимах

(1D, 2D, 3D), використовуючи різні комбінації датчиків (лазерні приймачі, датчики ухилу, датчики зсуву і повороту), тим самим забезпечуючи саме той режим робіт, який оптимальний виконавцю, крім цього сумісна з найширшим спектром техніки.

Однією з унікальних особливостей системи Power Grade від Leica Geosystems є функція автоматичного бокового зміщення. У цьому випадку положення леза щодо базової лінії (струни, бордюру) встановлюється автоматично в час руху, використовуючи при цьому свої власні датчики з технологією TriSonic, що дозволяють максимально точно орієнтуватися на опорний об'єкт. Звідси знову ж – зменшення втоми оператора, спрощення виконання робіт для менш досвідченого персоналу і загальне підвищення точності. Використання 3D датчиків (GPS і відбивачів з роботизованим тахеометром) дозволяє з максимальною точністю і в реальному часі встановлювати бічний зсув відвала навіть при поворотах (тобто при роботі з непрямолінійними ділянками).

Переваги, одержувані завдяки використанню системи Leica PowerGrade [1]:

- Виняток переробок. Вся робота виконується точно і з першого проходу. Звідси: мінімізація геодезичного забезпечення, виключення перевірок після кожного проходу;

- Підвищення рентабельності за рахунок економії матеріалів. Точне виконання вирівнювання виключає необхідність перевитрати матеріалів покриття надалі для досягнення потрібного результату;

- Автоматичне управління робочим елементом значно скорочує помилки через людського фактора і знижує втому оператора;

- Економія часу на майданчику. Там де раніше йшло час на прохід, геодезичну перевірку, повторний підхід і повторну перевірку, все виконується з першого разу, тобто за мінімально можливий часовий проміжок;

- Економія палива. Один з найважливіших факторів, знову ж витікає з мінімізації роботи техніки на ділянці;

- Поліпшення якості і точності поверхні безпосередньо забезпечує загальну якість майбутнього елемента інфраструктури (дороги, ж/д смуги, і.т.д.).

Програмно-апаратний комплекс Power Digger для екскаваторів

Система загалом являє собою набір датчиків, розташованих на кожній рухомій частини екскаватора (датчики положення секцій стріли та положення ковша, а також датчик положення корпусу екскаватора) і контролера, який спільно обробляє свідчення від всіх датчиків і графічно зображує поточне положення роботи. Також система може оснащуватися додатковими датчиками (локаційним для виявлення комунікацій і додатковим датчиком ухилу, якщо ківш може працювати в режимі подвійного ухилу).

В основі роботи датчиків системи Power Digger лежить принцип гравітації. Технологія та програмне забезпечення датчиків були розроблені і введені в дію в 1996. З тих пір датчики удосконалювалися, і зараз на ринку представлені найбільш точні і чутливі рішення. Всі датчики і кабелі – вологозахищені.

Можливі наступні системи контролю, в залежності від типу рішення:

- 1D системою можна здійснювати стандартні завдання (траншеї, базові земляні роботи, просте вирівнювання);

- 2D система надає рішення розширених завдань (режим вирівнювання як бульдозер/грейдер, робота з комплексними профілями, робота під водою і.т.д);

- 3D системи передбачає вирішення таких завдань, як комплексне вирівнювання, ландшафтний дизайн, робота на непідготовлених поверхнях і.т.д.

Отже використання систем автоматизованого керування має ряд переваг, до яких можна віднести: максимальна оптимізація роботи (мінімізуються надлишкові і недостатні роботи); мінімізується кількість персоналу (потрібен тільки оператор); підвищується продуктивність (мінімальний час, точний результат, менший знос техніки).

Список використаних джерел

1. Сайт ООО НПП «Навигационно-геодезический центр» - офіційного дистриб'ютера Leica Geosystems в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ngc.com.ua/>

2. 3D-система управління екскаватором. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: URL: <http://www.topconpositioning.eu/UserFiles/files/>

Мороз С.В.,
студентка факультету архітектури та будівництва
Науковий керівник: викл. **Веркалець С.М.**
Івано-Франківського університету права
імені Короля Данила Галицького
(м. Івано-Франківськ, Україна)

ВІДНОВЛЕННЯ ЗАКИНУТИХ ПРОМИСЛОВИХ ЗОН

Сьогодні в Івано-Франківську можна десятками нарахувати кількість закинутих як промислових територій так і державних установ, що віджили своє і зараз стали місцем проживання для безхатьків. По той бік високих парканів не часто хтось заглядає. Відлякує розруха та безліч сміття, посеред яких видно шприци, що свідчить про часті відвідини закинутих місць наркоманами. Ці території можуть і повинні приносити користь місту. **Відновлювати закинуті території потрібно уже зараз:** Колишні промислові зони мають великий потенціал і досить важливі саме для маленьких міст, адже можуть служити для покращення якості міського життя чи стати культурним осередком. Території такого формату при правильній експлуатації приносять значний прибуток міському бюджету. Місто, яке є серцем туристичного Прикарпаття, не повинно мати пустуючих територій чи напіврозвалених будівель, що слугують домівкою для щурів, а туристам-екстремалам незаконною розвагою.

Використання колишніх промислових зон. Будівлі, які знаходяться не в аварійному стані підлягають відновленню та можуть в подальшому служити театром, мистецькою галереєю тощо. Такі проекти часто приваблюють прогресивну молодь, які часто навіть на волонтерських засадах готові допомагати у втіленні задумів. Закинутими промисловими територіями часто цікавляться інвестори, які готові викупити землю і реалізувати новий перспективний проект. Країни Західної Європи уже давно і досить успішно практикують такі шляхи перетворення закинутих зон, бо переконані, що кожен куток міста повинен жити та використовувати усі свої ресурси для його мешканців.

Кілька прикладів вдалого перетворення промислових об'єктів на активні міські простори:

Гай Лайн Парк – парк в мегаполісі замість покинутої залізниці (США). Гай Лайн Парк у Нью-Йорку – приклад дивовижного перетворення старої неробочої інфраструктури на міську оазу, де б тисячі містян та туристів змогли насолоджуватись прогулянками щодня. Парк розташовано на місці колишньої залізної дороги, якою на початку минулого століття транспортували вантажі у найбільший індустріальний район Нью-Йорку. Але через поступове зникнення малої мануфактури у 80-х роках рейки почали пустувати і заростати травою. Тривалий час містяни сподівались, що споруду демонтують, і навіть починали судовий процес з цього приводу. Але у 1999 році місцеві мешканці Джошуа Девід і Роберт Хеммонд виступили за збереження та реновацію інфраструктури. Вони заснували організацію Friends of Highline, метою якої було перетворити застарілу конструкцію на інноваційний публічний простір. Після тривалих пошуків було обрано команду дизайнерів, ландшафтного архітектора Джеймса Корнера та архітектурну фірму Diller Scofidio + Renfro, які розробили концепцію перетворення Гай Лайн. Поєднання модернового дизайну, грубих індустріальних конструкцій з бетону, сталі та деревини із зеленими насадженнями, захоплюючим видом Гудзон і метушливими нью-йоркськими вулицями зробило Гай Лайн одним з найбільш популярних публічних просторів міста. Крім того, парк заохочує людей більше пересуватися пішки – гуляючи Гай Лайн, можна непомітно пройти 20 кварталів понад містом. [1, с.45]

Віденські газометри – містечко у місті (Австрія). У кінці 19-го сторіччя віденська влада припинила закуповувати газ в Англії та наважилась побудувати чотири найбільших на той час у Європі контейнери для зберігання газу. Ці контейнери отримали назву газометрів. Але з часом вугільний газ вийшов з обігу, замість нього почали використовувати природній, і газометри втратили актуальність. Їх роботу припинили, але самі будівлі не знищили, а, навпроти, зарахували до історичної спадщини міста. Десять років газометри стояли без діла, але в 1995 році Відень вирішив дати їм друге життя. Архітектори Жан Нувель, Куп Хіммельблау, Манфред Ведорн та Вілгельм Хольцбауер запропонували перетворити їх на

житлові комплекси. З газометрів вийняли технічне начиння та залишили тільки цегельну частину і дах. Кожен газометр було поділено на 4 частини: нагорі розмістили квартири, на середніх поверхах – офіси, внизу – розважальні заклади, а в цокольному приміщенні – шопінг-центри. Сьогодні, крім іншого, там знаходяться музична зала, кінотеатр, муніципальний архів та студентський гуртожиток. Газометри перетворились на таке собі «містечко у місті», зі своєю атмосферою та невеликою комуною.

Wunderland Kalkar – парк розваг з ядерного реактору (Німеччина) У 1972 році в німецькому місті Калькар почали будувати новий потужний ядерний реактор. І хоча будівництво супроводжувалось чисельними протестами, у 1985 його все ж закінчили. Загалом на побудову реактора пішло 7 мільярдів марок (близько 3.5 мільярди євро). Після чорнобильської катастрофи реактор так і не запустили, а у 1991 проект взагалі вирішили скасувати. Землю продали датському інвестору, який вирішив не прибирати будівлю реактора, а натомість перетворити територію навколо нього на парк розваг. Наразі в парку є 40 атракціонів, серед яких – американські гірки, колесо огляду, каруселі та дитячі атракціони. Парк приймає понад 600 тис. відвідувачів на рік. [2]

Medialab Prado – центр медійних мистецтв на базі лісопильного заводу (Іспанія) Medialab Prado – мадридський центр поширення медіа-мистецтв та водночас дослідницька лабораторія. Вони займаються проведенням експериментів, презентацій, воркшопів, зустрічей, конференцій, семінарів, дебатів та виставок. Лабораторію побудовано в приміщенні колишнього лісопильного заводу La Serrería Belga, який було зведено на початку 20-го сторіччя. Реновація будівлі полягала у модернізації внутрішнього вигляду приміщення – архітектори Марія Лангаріта та Віктор Наварро вирішили залишити старий індустріальний фасад, але всередині використали універсальні адаптивні конструкції з неважкого та міцного матеріалу, які легко розібрати у будь-який момент та трансформувати у щось інше, що відповідатиме мінливим потребам організації.

Отже: прикладом такого перетворення є завод «Промприлад» в Івано-Франківську, історія якого розпочалася понад 100 років тому і скоро отримає новий виток. Частину приміщення заводу

перетворять на експериментальну мистецьку-урбаністичну лабораторію. Там проводитимуть події, дискусії, дослідження, розроблятимуть освітні курси тощо.

Проект такого перетворення отримав назву MetaLab. Він переміг у програмі Urban Action, яку організують «Британська рада» та Goethe Institut в Україні спільно з освітньою платформою CANactions. Завдяки цьому творці MetaLab'у Олександр Шевченко і Анна Пашинська отримують 15 000 євро для втілення свого задуму. А ще попрацюють разом із урбаністами з Лондона, що вже побували в Івано-Франківську і поділилися враженнями від простору заводу і тих можливостей, які він відкриває.

Список використаних джерел

1. Промисловість України : реалії та перспективи розвитку[Текст]: експертно-аналітична доповідь / [І. М. Грищенко, Т. Л. Ізовіт, А. В. Курганський та ін.]. — К. : КНУТД, 2015. — 80 с.
2. Привести до порядку закинуті території-важливо для міста [Галицький кореспондент]-20/06/2017.

Сак В.І., Стуй Р.Б.

студенти

Науковий керівник: к.х.н., доц. унів. Шевчук М.О.

Івано-Франківський університет права

імені Короля Данила Галицького

(м. Івано-Франківськ, Україна)

ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПАМ'ЯТОК КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ – ПРІОРИТЕТНЕ ПИТАННЯ СЬОГОДЕННЯ

Різноманітна історико-культурна спадщина, втілюючи досвід, норми, цінності різних поколінь, відтворює багатовікову історію розвитку суспільства. У результаті взаємовпливу різних культур впродовж тривалого історичного часу утворилося неповторне історико-культурне середовище — все, що оточує нас та є надбанням нашого минулого — місцева церква, вулиця, міський парк чи міст, замок, монастир чи громадська будівля. Різні суспільства, події та

впливи сформували місце, в якому ми живемо, і продовжуватимуть формувати його в майбутньому.

Досліджуючи історію пам'яток, зосереджених у місцевій громаді, їх функції у минулому, ми навчаємося розуміти їхню історичну вартість, їх роль у майбутньому, необхідність їх збереження чи відновлення. Вивчення проблем, пов'язаних із культурною спадщиною, дає змогу визначати, як приймаються рішення, що впливають на її долю, організувати необхідну і важливу для громади діяльність, спричиняючи позитивні зміни в її історичному середовищі [3].

Робота присвячена основним питанням методології, методики і практики створення інформаційної система обліку та пошуку нерухомих пам'яток архітектури та містобудування. Розглянуті основні поняття і визначення, надані практичні рекомендації по створенню і функціонуванню інформаційної системи обліку та пошуку пам'яток культурної спадщини різного рівня, їх комплектації програмно-технічними засобами.

Об'єкти досліджень: культурна спадщина національного значення, що є особливою історичною або культурною цінністю і повинна відповідати критерію автентичності, або одному з таких критеріїв: має значний вплив на розвиток культури, архітектури, містобудування, мистецтва країни; безпосередньо пов'язана з історичними подіями, віруваннями, життям і діяльністю видатних людей; репрезентує шедевр творчого генія, стала етапним твором видатних архітекторів чи інших митців; була витвором мистецького стилю.

В області на державному обліку перебуває 3903 пам'ятки, з них: 1490 — пам'ятки археології (у тому числі 15 — національного значення), 833 — пам'ятки історії (у тому числі 8 — національного значення), 155 — пам'ятки монументального мистецтва (у тому числі 1 — національного значення), 1360 — пам'ятки архітектури, містобудування, (у тому числі 87 — національного значення). Переважна більшість пам'яток архітектури, містобудування — споруди дерев'яної і мурованої культової архітектури, пам'ятки житлового і громадського будівництва, зосередженого, в основному, в історичних містах. В Івано-Франківську нараховується 5 пам'яток

архітектури національного та 559 місцевого значення, що внесені до Державного реєстру нерухомих пам'яток України. [2, с. 33]

Статус історичного населеного місця зобов'язує здійснювати будь-які містобудівельні, архітектурні та ландшафтні перетворення, будівельні, шляхові, земляні роботи, реалізація яких може позначитись на стані пам'яток, їх територіях і зонах охорони, за умови дотримання історико-архітектурних опорних планів історичних населених місць. А тому, з метою регулювання забудови та господарської діяльності, яка може позначитися на стані збереження пам'яток культурної спадщини в населених пунктах, занесених до Списку історичних населених місць України при формуванні міських і районних бюджетів необхідно передбачати кошти на виготовлення історико-архітектурних опорних планів історичних населених місць (Постанова Кабінету Міністрів України від 03.07.2006 р. № 909).

Опорні плани передбачають чітке визначення зон охорони пам'яток культурної спадщини та режими їх використання: зони регулювання забудови, зони охоронюваного ландшафту та зони охорони археологічного культурного шару. В більшості населених пунктів, занесених до Списку історичних населених місць України, не визначено чіткі межі історичних ареалів. Проводиться неконтрольована забудова історичних центрів, через що втрачається автентична містобудівельна структура населених місць. Великих втрат зазнають історичні ареали через перебудови, переобладнання, засилля рекламної продукції на пам'ятках архітектури. Відповідальність за такі дії згідно зі ст. 30 Закону України «Про охорону культурної спадщини» несуть органи місцевого самоврядування, які зобов'язані припиняти будь-яку діяльність юридичних або фізичних осіб, що створює загрозу пам'яткам, і негайно повідомляти про це орган охорони культурної спадщини [1, с.17].

Серед археологічних пам'яток — близько 300 трипільських поселень, 40 могильників і 20 поселень культури карпатських курганів, 250 пам'яток черняхівської культури (II -V ст.) та 325 давньоруських поселень і 60 городищ. Особливої уваги заслуговує проблема збереження та використання пам'яток сакральної архітектури — дерев'яних та мурованих церков.

Майже всі пам'ятки сакральної архітектури передані у встановленому порядку у власність або користування релігійним громадам. На них і покладено обов'язки по забезпеченню дотримання чинного законодавства під час експлуатації будівель та проведенні ремонтно-реставраційних робіт.

Враховуючи швидкі темпи розвитку туристичної галузі, зростання зацікавленості пам'ятками культурної спадщини як основними об'єктами, що визначають привабливість туристичних зон та маршрутів, розроблено і подано план заходів щодо збереження та використання замків й палаців Івано-Франківської області, якими передбачено необхідність розробки проектно-кошторисної документації та складено план проведення невідкладних ремонтно-реставраційних робіт для найкращого збереження автентичності цих пам'яток.

У системі Держбуду України питаннями комплексного вивчення пам'яток містобудування та архітектури займається Науково-дослідний інститут теорії та історії архітектури та містобудування. База даних наповнена інформацією про об'єкти, що містяться в Державному реєстрі національного культурного надбання (пам'ятки містобудування і архітектури), в Зводі пам'яток історії та культури України в Державному списку нерухомих пам'яток історії та культури, що рекомендовано включити до "Зводу пам'яток історії та культури", а також до Списку об'єктів культурної і природної спадщини, який сформовано при виконанні "Історико-архітектурного та історико-містобудівного опорних планів".

Критерій автентичності означає, що пам'ятка повинна значною мірою зберегти свою форму та матеріально-технічну структуру, історичні нашарування, а також роль у навколишньому середовищі [4].

Список використаних джерел

1. Закон України «Про охорону культурної спадщини» // Вісник Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. Спеціальний випуск. – К., 2000.

2. Рекомендація із збереження і сучасної ролі історичних ансамблів (1976 р.) // Охорона культурної спадщини. Збірник Міжнародних документів. – К., 2002. – С. 43.

3. Закон України «Про основи містобудування» // Відомості Верховної Ради. – 1992. – № 52. – Ст. 683.

4. Закон України «Про охорону культурної спадщини». Офіційне видання. Парламентське видавництво за станом на 15 березня 2005 року. – К., 2005.

Свістяк Б.В., Орлов О.А.

студенти Бс-2016, КБс-2015

Науковий керівник: к.т.н., с.н.с. Касіячук В.Д.

Івано-Франківський університет права

імені Короля Данила Галицького

(м. Івано-Франківськ, Україна)

ІННОВАЦІЇ В БУДІВНИЦТВІ

Інноваційні технології в будівництві – відіграють одну з провідних ролей.

Технології сучасного будівництва активно розвиваються і переслідують певні цілі і завдання. До таких належать економія ресурсів, екологічність, якість і ціна. Вони визначають якість будівельного об'єкту і підвищують престиж замовника. Крім перелічених, існує й інший, не менш важливий чинник, який допомагає впроваджувати інноваційні технології. У будівництві це збільшення швидкості зведення споруди чи будівлі.

Жоден вид будівництва не може існувати без будівельних матеріалів.

Інноваційні технології в будівництві або будівельних матеріалах використовуються так само широко, як і в інших наукових галузях. Так, наприклад, створено новий матеріал – фіброцемент, який дозволяє виробити фасадні плити великорозмірними і які самоочищаються. Крім цього, стіни з цього матеріалу утеплять приміщення і створять рельєфну поверхню, забезпечивши тим самим сучасний зовнішній вигляд.

Які новітні технології в будівництві можуть використовуватися?

До інноваційним в наш час можна віднести технології зведення будинків з:

- клеєного бруса;
- піно- та газобетону
- SIP-панелей.

Навіть при використанні звичайних технологій будівництва можуть застосовуватися сучасні методи обробки, гідро - і теплоізоляції, заливки огорожувальних конструкцій і т. д.

Властивості клеєного бруса

Цей новий матеріал найчастіше використовується для зведення будинків і бань. Клеєний брус відноситься до матеріалів якоюсь мірою елітним. Оскільки коштує він досить-таки дорого, господарські споруди з нього зводять рідко. Основним гідністю цього нового матеріалу є міцність і точно вивірені геометричні форми. Завдяки особливій конфігурації клеєного бруса, збирати будинки з нього дуже легко. До того ж, на відміну від профільованого, такий матеріал не дає усадки. Зведені з нього будівлі виглядають дуже сучасно і акуратно.

Новітні технології в будівництві передбачають використання не тільки натуральних матеріалів, оброблених особливим способом, але і штучно виготовлених. Приміром, замські будинки дуже часто сьогодні будуються з піноблоків. Такі будівлі відрізняються просто чудовими експлуатаційними характеристиками. До плюсів піноблоків відносять:

- здатність «дихати»;
- відмінні теплозберігаючі якості;
- невелика вага;
- простота у використанні.

Укладають піноблоки на клей. Причому наноситься він, на відміну від цементного розчину, дуже тонким шаром. В результаті в стінах не утворюється містків холоду.

При зведенні стін з пінобетону обов'язково слід використовувати арматуру. Крім цього, піноблоки бояться вологи. Тобто, наприклад, баню з них будувати не варто. Навіть житлові будинки, зведені з цього матеріалу обов'язково повинні бути додатково обшиті чистовим матеріалом або оброблені спеціальною штукатуркою.

Газобетонні блоки як і пінобетон, він являє собою особливий рукотворний камінь з великою кількістю дрібних пустот всередині. Завдяки такій будові блоки цього типу дуже добре зберігають тепло і відрізняються невеликою вагою. До переваг газобетону, крім усього іншого, відносять ідеальну геометрію форм. Обробляти стіни з цього матеріалу дуже легко, оскільки вони мають ідеально рівну поверхню. Звести будинок з газобетонних блоків можна дуже швидко. Однак армування такі стіни також вимагають.

Характеристики SIP-панелей

Нові технології в будівництві, що прийшли до нас з інших країн, найчастіше дозволяють зводити недорогі будівлі з відмінними експлуатаційними характеристиками. В котеджних житлових і дачних селищах сьогодні досить-таки часто можна бачити легкі будинки з SIP-панелей. Технологія будівництва з SIP-панелей називається - канадською. Справа в тому, що винайдена вона була саме в цій холодній країні. Основною перевагою SIP-панелей є те, що з їх допомогою можна будувати дуже теплі будинки. До плюсів цього матеріалу також можна віднести:

- Простоту в монтажі. Зібрати канадський будинок можна буквально за пару тижнів. При цьому зовсім необов'язково наймати будівельну бригаду. Технологія зведення будинків з SIP-панелей дуже проста. Кріпляться вони на брус за допомогою саморізів.

- Простоту обробки. Стіни будинків з SIP-панелей відрізняються ідеальною рівністю.

- Можливість швидкого перепланування. Поставити нові або прибрати старі перегородки в такому будинку не складе ніякої праці.

- Високу ступінь шумоізоляції. З боку вулиці в такі будинки не проникають ніякі звуки.

Які нові технології застосовуються ще?

Крім усього іншого, в наш час можуть використовуватися і такі новітні технології в будівництві, як:

- проникаюча гідроізоляція фундаментів, стін та інших бетонних конструкцій:

- залівка стін з використанням розчину і незнімної опалубки;
- складання каркасів тонкостінних сталевих конструкцій.
- нові технології будівництва приватних будинків

Незнімна опалубка

Нові технології в будівництві приватних будинків дозволяють зводити дуже недорогі, легкі і при цьому теплі стіни. Основною перевагою методики заливки огорожуючих конструкцій з використанням незнімної опалубки є швидкість проведення робіт. При застосуванні таких плит звести стіни навіть великого будинку можна буквально за півтори-два тижні. Виготовляється незнімна опалубка з теплового пінополістиролу. Простоту збірки визначають особливості її конструкції і незначну вагу. Застосування таких листів, крім усього іншого, дозволяє зводити будівлі найбільш складного планування. Справа в тому, що у продажу сьогодні є не тільки звичайні, але і нестандартні блоки цього типу.

Деяким недоліком технології зведення будівель з використанням незнімної опалубки є необхідність застосування абсолютно однорідного бетону. Також при будівництві слід з максимальною відповідальністю поставитися до складання арматурного каркаса.

Ми часто буваємо на будівельних майданчиках і бачимо необхідність впровадження досягнень науково-технічного прогресу, практично на всіх технологічних процесах будівельного виробництва, необхідних для підвищення продуктивності праці і якості збудованих будівель та споруд.

Список використаних джерел

1. Новітні технології в будівництві. Сучасне будівництво будинків, основні властивості та характеристика [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://business-idea.com.ua/new-novejshie-technologii-v-stroitelstve-sovremennoe-s~1.html>
2. Інноваційні технології в будівництві або будівельних матеріалах. Значення впровадження інноваційних технологій у будівництві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://business-idea.com.ua/new-innovacionnye-technologii-v-stroitelstve-ili-stroi~1.html>

Тимчасюк В.В., Чупа В.Р.,

студенти Бс-2016

Науковий керівник: к.т.н., с.н.с. Касіянчук В.Д.

Івано-Франківського університету права

імені Короля Данила Галицького

(м. Івано-Франківськ, Україна)

ПРО ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ

Альтернативні (поновлювані) джерела енергії – це джерела енергії природного походження, які постійно поповнюються. До них відносяться:

- енергія сонця (сонячні колектори);
- енергія вітру (вітрогенератори);
- енергія води (гідроелектростанції);
- геотермальна енергія
- біопалива

Енергетична проблема людства

Незворотне виснаження світових вуглеводневих запасів, зростаюча ціна на енергоносії, проблеми екологічного забруднення навколишнього середовища змушують більшість розвинених країн формувати свої енергетичні стратегії, спрямовані на розвиток альтернативної енергетики. За даними Міжнародного енергетичного агентства, до 2030 р. частка електроенергії, видобутої за допомогою альтернативних джерел, збільшиться вдвічі порівняно із сьогоднішніми показниками, що складають близько 16 % від усього виробництва.

У більшості розвинених країн, зокрема у США, Німеччині, Іспанії, Швеції, Данії, Японії, планують довести частку відновлюваних джерел енергії в загальному енергобалансі до 20-50 %. Європейська комісія вважає, що у 2020 р. в Європі п'ята частина енергії вироблятиметься з екологічно безпечних джерел.

В умовах зростаючої енергетичної залежності України від російських енергетичних поставок та постійного підвищення цін на енергоносії, енергоємна національна економіка, що розвивається, зазнає значних втрат, що призводить до зниження рівня

виробництва та гальмування соціально-економічного розвитку. Тож питання зниження енергозалежності через формування ефективної програми енергозбереження та розвитку альтернативної енергетики України слід віднести до стратегічно важливих, які потребують нагального вирішення.

Сонячна енергія – це кінетична енергія випромінювання (в основному світла), що утворюється в результаті реакцій у надрах Сонця. Оскільки її запаси практично невичерпні (астрономи підраховали, що Сонце буде «горіти» ще кілька мільйонів років), її відносять до поновлюваних енергоресурсів.

У природних екосистемах лише невелика частина сонячної енергії поглинається хлорофілом, що міститься в листах рослин, і використовується для фотосинтезу, тобто утворення органічної речовини з вуглекислого газу і води. Таким чином, вона вловлюється і запасується у вигляді потенційної енергії органічних речовин. За рахунок їхнього розкладання задовольняються енергетичні потреби всіх інших компонентів екосистем.

Сонячний колектор - це система нагріву води за рахунок сонячного випромінювання. Данні системи є доволі розповсюдженими. Вони були розроблені близько двохсот років тому.

Сонячні колектори різного типу дозволяють отримати теплову енергію, яка в першу чергу використовується для приготування гарячої води, що особливо актуально в літній період року, коли спостерігається максимальна сонячна активність та максимальне споживання гарячої води. Крім цього в окремих випадках при побудові комбінованих котельних установок тепло від сонячних колекторів частково можна використовувати в різних системах опалення.

В нашій області впроваджено уже три сонячні електростанції, які успішно працюють. Це дві в Снятинському районі і одна в Богородчанському. Робота проводиться і в інших населених пунктах. В окремих районах вуличне освітлення працює від сонячних батарей.

Енергія вітру

Людство використовує енергію вітру більш ніж 5 тис. років. Спочатку вітер використовувався для того, щоб приводити у рух

човни, потім - щоб молоти зерно та підіймати воду. Зараз вітер використовується для видобутку електроенергії

Енергія повітряних мас, що постійно рухаються, у сотні разів перевищує запаси гідроенергії усіх річок планети. Всюди і постійно на землі дмуть вітри: від легкого вітерця до могутніх ураганів. Ці вітри могли б повністю задовольнити потреби людства. Але частка вітряних електростанцій становить лише 0,1%

Вода

Найбільш поширеним видом отримання електроенергії з води на сьогоднішній день є використання ГЕС – гідроелектростанцій. Використовуючи перепад висоти, на ріці встановлюються турбіни, які обертають потоки води, які спадають з штучних річкових морів в нижчі сходинки русла.

На жаль в нашій області цей напрям не прижився через блокування екологічними інспекціями.

Геотермальна енергія

Геотермальна енергія – це тепло Землі, яке переважно утворюється внаслідок розпаду радіоактивних речовин у земній корі та мантії.

Гідротермальні джерела енергії поділяються на термальні води, пароводяні суміші і природну пару.

Геотермальні води – екологічно чисте джерело енергії, що постійно відновлюється. Воно суттєво відрізняється від інших альтернативних джерел енергії тим, що його можна використовувати незалежно від кліматичних умов і пори року.

Для отримання теплоти, акумульованої в надрах землі, її спочатку треба підняти на поверхню. Для цього бурять свердловини і, якщо вода досить гаряча, вона піднімається на поверхню природним чином, за нижчої температури може знадобитися насос.

Біопаливо

Біопаливо або біологічне паливо – органічні матеріали, як-от деревина, відходи та спирти, які використовуються для виробництва енергії. Це – поновлюване джерело енергії, на відміну від інших природних ресурсів, таких як нафта, вугілля й ядерне паливо.

Біологічне паливо – це відходи від лісозаготівлі, лісопереробки і деревообробки, відходи сільського господарства і інших і з яких можна виробляти альтернативну енергію. Тільки в нашій області в лісовій галузі накопичується 300-350 тис. м³ відходів, якщо їх переробити на паливні гранули чи брикети то вони по своїй теплотворній здатності можуть замінити 50-60 млн. м³ імпортного газу. Велике значення біопалева має використання відходів від продуктів рослинництва, зокрема зеленої маси топінамбура.

В нашій області впроваджується програма «Топінамбур» учасниками якої є наш факультет і на сьогодні вже маємо позитивні результати. Маючи високу теплотворну здатність і врожайність з одного Га можна отримати щонайменше 60-70 т зеленої маси топінамбура, переробка якої на паливні гранули дозволить зекономити 12-15 тис. м³ природного газу.

Список використаних джерел

1. Касіянчук В.Д. Можливості використання деревної біомаси, як альтернативного енергоресурсу // Науково-інформаційний вісник, Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького – 2011р.- №3- с. 192.
2. Касіянчук В.Д., Гончарик Р.П. Ефективність використання деревної біомаси для виробництва альтернативної енергії // Науково-

інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. – 2012. - №6. - С.213.

3. Закон України «Про альтернативні джерела енергії» Президент України Л.Кучма м. Київ 20 лютого 2003 року №555 – IV.

4. Томіамбур : Вирощування та використання / [Укл.Ф.М. Архіпенко]. – К., 1992. – 22 с.

5. Альтернативні джерела енергії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.m.wikipedia.org/wiki/>

Ткачук Олександр,

студент V курсу,

Науковий керівник: народний архітектор України,

доц. Ходан М.М.

Івано-Франківський університет права

імені Короля Данила Галицького

(м. Івано-Франківськ, Україна)

ЗАМКИ ГАЛИЦЬКОЇ ЗЕМЛІ

Галичина споконвіку була об'єктом агресії різних завойовників, тому з давніх-давен з метою захисту населення і краю тут велось фортифікаційне будівництво – не лише замки і фортеці в буквальному розумінні цього слова. Укріплювались монастирі, церкви, костели і синагоги, міста і села, окремі двори, інколи цвинтарі, млини та інші об'єкти [5].

Від більшості городищ, міст-фортець, замків, оборонних дворів, монастирів чи церков, що існували в Галицькій землі, на сьогодні не залишилось і сліду. Лише рештки валів, ровів, археологічні дані і народні перекази доносять до нас скупі відомості про них. Збереження пам'яток залежить не тільки від державних заходів, але й від рівня культури наших людей, часто байдужих до своєї історії. Велика частина пам'яток не збереглася внаслідок воєнних дій, пожеж, природного і людського руйнування, а також в результаті постійних змін та перебудов. Необхідно припинити руйнування

наших середньовічних замків, що є визначними пам'ятками європейської цивілізації [5].

Одним з найвдаліших прикладів кам'яних оборонних замків, які постійно нагадує про грізну силу феодалів є Галицька твердиня. На горі, що височіє над Галичем, розміщується Старостинський замок. Свою назву він отримав від того, що у ньому перебував галицький староста – польський королівський намісник навколишніх земель. Замок входив до системи городищ-укріплень Галич-гори, які захищали стародавнє місто з боку Дністра і розміщувалися на відстані 1-2 кілометри одне від одного. В зв'язку з частими набігами на Галичину татарських, молдавських та угорських феодалів польський сейм вирішив укріпити новий Галич. Галицький Старостинський замок на місці давньоруського попередника почали класти заново в 1367 році. Будувався і удосконалювався він майже ціле століття. В 1658 р. Галицький староста Андрій Потоцький розпочав капітальну перебудову замку. Перебудова замку здійснювалася, коли важливу роль відігравала артилерія. Тому замок, крім потужних веж з бійницями для гармат, був укріплений валами, ровами і редутами, які дуже зміцнювали оборону твердині.

У першій половині XVIII ст. замок втрачає будь-яке оборонне значення, пустує і руйнується. До того ж частина замкової гори обвалилась і засипала внизу будинки. В 1796 р. за розпорядженням австрійського губернатора Галичини магістрат розібрав частину мурів. Будівельний матеріал пішов на побудову будинків у місті. У 1909 р. деякі з магістральних стін мали 7-12 м. До нашого часу над землею збереглися окремі фрагменти замку – частина наріжної південно-західної вежі, рештки замкової каплиці Святої Катерини, частини південних мурів, підпірно-оборонна північна стіна, сліди ескарпованих бастіонів, основа південно-східної вежі (у землі). Крім того, архівні та архітектурно-археологічні дослідження 1991-2003 рр. дають підстави сподіватись, що під сучасною денною поверхнею знаходиться значно краще збережена підземна частина замку [3].

Нині Галицький замок знаходиться під охороною держави. В рамках державної програми “Замки України” тут проводили реставраційні роботи на науковій основі з використанням автентичних креслень замку 1627 року. При реставрації цієї

пам'ятки національного значення передбачено насамперед реабілітацію кутової південної вежі, замкової каплиці Св. Катерини, реставрацію дільниці оборонного муру між вежею і каплицею. У перспективі будуть розкриті і частково відреставровані ще дві кутові вежі замку, південна стіна з в'їзною брамою, фрагменти північної і північно-західної оборонних стін. Більш далекою перспективою залишається дослідження і реставрація підземної частини замку: комор, казематів, переходів, згаданих в описах замку від 1627 року та Інвентаря 1767 року [3].

Вперше про замок у Коломиї довідуємося з документів 1411 року. Замок, правдоподібно, був спочатку дерев'яний, як більшість замків на Прикарпатті, оточувався оборонними валами і частоколом. В 1616 році, коли коломийським війтом був Петро Корицінський, було відновлено знищені татарами вали, оборонні башти і брами замку. В 1620 р. татарська орда спалила місто і зруйнувала замок, нанесла йому великої шкоди. Забудувати місто на новому місці і забезпечити його амуніцією, спорудити оборонні башти і брами доручили в 1616 році війтові міста Коломиї Петрові Корицінському. Того часу почалося перенесення міста в горішню частину, де основному воно збереглося до нашого часу. Центральна частина міста була побудована за кілька років (1616-1626). В 1664 р. старостою Коломиї став Андрій Потоцький. Він провів реконструкцію замку, перебудував його з дерев'яного на мурований [1].

Після захоплення Галичини Австрією 1772 року уряд зніс у 1778 р. замок. Мури і башти були розібрані, каміння використано для побудови міських будинків, залишилися тільки сліди валів. Руїни Коломийського замку стояли до кінця 60-х років XIX ст. В 1772 році були розкидані вали, розібрані башти та частоколи Коломийської фортеці, яка проіснувала приблизно півтора століття. В 1871 р. на фундаментах замку збудовано будинок колишньої гімназії, і лише в топоніміці це місце залишилось в пам'яті місцевого населення [5].

Цікавою є історична доля Пнівського замку, що знаходиться в околицях Надвірної і є чи не найвідомішим серед оборонних споруд Прикарпаття. Пнівський замок був закладений магнатом Миколою Куропатвою в другій половині XVI ст. Замок побудовано з великих тесаних брил гірського каменю, вапняку та червоної цегли. В плані

він мав форму п'ятикутника. По кутах – п'ять веж: із східної сторони дві круглі, з північної і південної дві шестигранні, із західної – посередині прямокутна з півкруглим виступом, на протилежній східній стіні трикутний виступ, висунутий вперед з двома ярусами бійниць. В'їздили в замок по підйомному мосту, перекинутому через рів, який наповнювався водою. Товщина мурів сягала 1,5 – 2 м. З півдня замок захищали три вежі та наріжник з рядом бійниць, із західного – велику роль відігравав трикутний виступ і дві вежі. З східної сторони замок захищала прямокутна вежа з напівкруглим виступом і ще дві вежі. З півночі містилось ряд бійниць і дві вежі. Таким чином, незважаючи на рівнинне і малосприятливе для оборони розташування кріпості, фортифікації робили її майже неприступною. Замок постійно укріплювався. В період народно-визвольної війни Пнівський замок був найміцнішою фортифікаційною спорудою на Прикарпатті. На початку ХІХ ст. він почав занепадати й руйнуватися. Орендарі розібрали його внутрішні мури на будівництво пивоварні та інших споруд у Надвірній.

Не дивлячись на велику руйнацію та велику часову відстань, замок все ж дійшов до наших днів. Найкраще збереглась північна стіна, яка не втратила своєї цілісності й первозданної висоти, не проглядаються на ній і сліди більш пізніх мурувань. У доброму стані й східна частина, вона дає найбільш чітку уяву про різницю рівнів поверхні землі всередині замку та оточуючої території: зовнішня сторона стіни вдвічі вища, ніж внутрішня, а це наводить на думку, що в товщі землі всередині замку була невидима і прихована від зайвого ока підземна система приміщень [4].

До наших днів Пнівський замок зберігся непогано і є надзвичайно цікавим та цінним пам'ятником військово-оборонної архітектури ХІV – ХVІІ ст., німим свідком бурхливої історії нашого краю. Сьогодні замок потребує нагальної реставрації. Повна відбудова замку не складає особливих технічних труднощів – реалізація цього проекту перетворить Пнівський замок на комерційно високоприбутковий об'єкт масового екскурсійно-туристичного притягання рекреантів, які перебувають на відпочинку у Карпатах чи курортах Трускавці й Моршині.

Західна Україна багата пам'ятками оборонного мистецтва, замками та фортецями. Актуальність дослідження історії окремих

фортифікаційних споруд як західноукраїнського регіону, так і України загалом, не викликає сумніву. Сьогодні вони стають предметом поглибленого вивчення вітчизняних та зарубіжних науковців різних спеціальностей, стимулятором розвитку модерної української кастеології, пам'ятко-охоронної діяльності, сучасних методів реставрації об'єктів мілітарного призначення, а також розвитку так званого "замкового туризму". При належній реставрації замків України та приведенні їх до відповідного порядку для використання в туристичній діяльності, може дати значний як соціальний, так і економічний ефект для країни в цілому.

Список використаних джерел

1. Грабовецький В. Історія Коломиї. З найдавніших часів до початку ХХ ст. Частина І. – Коломия, 1996. – С. 31-41.
2. Грицевич Л. Пнівський замок // Прикарпатська правда. – 1979
3. Лукомський Ю. Таємниці Галич-гори // Галичина. – 1996.
4. Мацюк О. Замки і фортеці Західної України. – Львів, 1997. – С. 105-122.
5. Харитон В.Я. Замки Галицької землі. З історії фортифікаційного будівництва на Прикарпатті в XIV-XVIII століттях / В.Я. Харитон. – Івано-Франківськ: Бібліотечка газети «Вперед», 1997. – 56 с.

Тьошина Лідія, студентка 6 курсу
Саміло Олександра, студентка 3 курсу

Наукові керівники:

доц. кафедри архітектури, к.т.н. Саньков П.М.,

доцент кафедри екології та ОНС, к.т.н. Ткач Н.О.

ДВНЗ «Придніпровська державна академія

будівництва і архітектури»

(м. Дніпро, Україна)

ЕФЕКТИВНІСТЬ І СТРАТЕГІЯ РЕКОНСТРУКЦІЇ ЖИТЛОВОЇ ЗАБУДОВИ БУДИНКАМИ ПЕРШОГО ПЕРІОДУ ІНДУСТРІАЛЬНОГО ДОМОБУДІВНИЦТВА

В Україні, як і в багатьох державах колишнього СРСР давно дуже гостро стоїть питання, пов'язане з фізичним та моральним станом житлових будівель першого періоду індустріального домобудівництва (так званих «Хрущовок»). Ці будинки масово будувались з розрахунком їх фізичного потенціалу на 40-50 років. З метою забезпечення громадян СРСР житлом. А в 90-і роки ХХ-го століття за Програмою КПРС в СРСР мав був побудований комунізм. Але не сталося, як гадалося. Будинки залишаються і в наш час одними із основних носіїв житлового фонду (від 10 до 39 % від загальної кількості). Україна з колишніх республік СРСР не є винятком. Ми спробуємо проаналізувати стан реконструкції територій житлової забудови з такими видами будинків в Україні. Це питання сьогодні є одним з важливіших у домобудівництві тому, що конструкції, особливо панельних будинків мають 70-80% фізичного зносу, а стан інженерних мереж і комунікацій, які забезпечують життєздатність цих будинків, має ще більший процент зносу. Моральний знос таких будинків є таким, що не відповідає сучасним вимогам до житла ХХІ століття.

У 2000 р за участю Держбуду України були розроблені і розглянуті: - "Рекомендації з обстеження і оцінки технічного стану житлових будинків перших масових серій"; - проект "Положення про порядок і організацію робіт з реконструкції та капітального ремонту"; "Положення про створення регіональних позабюджетних фондів реконструкції та капітального ремонту житлових будинків"; - проекти

Законів України "Про реконструкцію та капітальний ремонт житлових будинків", "Про фінансово-інвестиційний механізм реконструкції житлового фонду із залученням позабюджетних коштів". У 2009 році увійшов в дію ДБН В.3.2-2-2009 [1]. Ці Норми застосовуються для проектування реконструкції і капітального ремонту одноквартирних і багатоквартирних житлових будинків із умовною висотою до 73,5 м включно.

Вивчений зарубіжний досвід свідчить про широко поширену практику забезпечення державної фінансової та правової підтримки. Наприклад, в Берліні до санації приваблюють не тільки інвестиції з федерального і місцевого бюджетів, а й залучаються власні кошти фірм, що виконують будівельні роботи. Накопичений досвід відкриває великі можливості по залученню інвесторів.

Для вирішення цього завдання в НДІБП розроблений проект "Допомога у зв'язку з бізнес-планування інвестиційного проекту". Для відпрацювання механізму залучення коштів населення та інвесторів передбачається провести спільно з адміністрацією однієї з областей експеримент із залучення нетрадиційних позабюджетних коштів в реконструкцію житла.

На даний момент розроблено «Попередній бізнес-план першого етапу оновлення житлового фонду в містах України» в рамках реалізації Всеукраїнського соціального інноваційно-інвестиційного Проекту «Неурядова Програма масового оновлення та збереження житлового фонду в Україні», яку оприлюднила Українська будівельно-інвестиційна компанія АРХІТЕКТОНІКА 05 листопада 2008 року. Вона передбачає здійснення капітального ремонту та комплексної реконструкції багатоповерхових будинків і модернізації інфраструктури на територіях забудови кварталів (мікрорайонів) міст у масштабі країни без відселення мешканців [2].

Програма має за мету суттєво вплинути на зміцнення національної безпеки, розбудову сучасної держави та її майбутнє.

Завданням Програми є покращення якості умов життя населення України, що надає їй значення пріоритетного проекту соціально-економічного напрямку.

Головним багатством країни є люди. Найпершою умовою безпеки життєдіяльності людей і їх діяльності на користь

суспільства та держави є наявність відповідних умов існування, насамперед - житла.

Житловий фонд країни є однією з головних складових національного багатства. А стан житлового фонду в країні на початку 21 сторіччя викликає обґрунтоване занепокоєння і є найактуальнішою соціальною проблемою, розв'язання якої є найважливішим завданням суспільства. Насувається глобальна техногенна криза, і тому, значна частина населення України потребує термінового вирішення завдання порятунку та збереження житла.

27 січня 2010 року в Дніпропетровську відбувся інвестиційний конкурс по комплексній реконструкції кварталу застарілого житлового фонду (так звані «хрущовки») в межах вул. Вакуленчука - пр. Поля - вул Титова - вул. Макарова (загальна площа території складає 72 га).

Як першочергові заходи з реалізації проекту планується виконати геолого-вишукувальні роботи та протизсувні роботи на території «Рибальської балки» (зсувні процеси на території балки вже більше 10 років створюють загрозу техногенної катастрофи).

На території «Рибальської балки» інвестор зобов'язується створити рекреаційно-ландшафтну зону (на цій території на сьогодні розташовані залишки парку в занедбаному стані).

Аварійні будинки, розташовані навколо балки, будуть знесені, для мешканців аварійних будинків, які полежать знесенню, забудовник повинен буде побудувати нове житло. В цілому, в рамках реконструкції кварталу планується знести 150 тис. кв. м житлових площ і побудувати 1,2 млн. кв. метрів нового житла. Також на території кварталу передбачається створення соціальної інфраструктури, будівництво близько 18 тис. м² комерційних площ, 750 м² паркінгів і гаражів.

Житлове будівництво повинно бути включено до переліку пріоритетних напрямів розвитку економіки. Недолік вільних територій в містах не дозволяє в повній мірі розвивати нове житлове будівництво. Від застарілої, неекономічної доктрини екстенсивного освоєння нових, в тому числі цінних в сільськогосподарському відношенні земель, почався перехід до інтенсивного використання резервів існуючої забудови. Це виражається в: розміщення нових об'єктів будівництва на існуючих територіях житлових кварталів і

мікрорайонів; будівництві прибудов до існуючих житлових будинків і вставок між ними; будівництві надбудов над існуючими будинками і розширенні їх корпусів. Перший і другий шляхи, як показує практика, населення не підтримує. У зв'язку з цим органи міського управління часто не дозволяють здійснювати такі проекти. У більшості країн подібні проекти успішно реалізуються і відомі під терміном "пломбувальні проекти". Третій шлях перспективніший. Він одночасно ліквідує характерні для перших масових серій численні експлуатаційні недоліки. Особливого значення набуває надбудова мансард. Цей ресурс збільшення житлових площ представляється соціально і економічно виправданим. В архітектурно-композиційному плані його освоєння відкриває нові можливості підвищення якості середовища проживання.

Висновки: 1) прийнята Програма реконструкції житлових будинків перших масових серій практично не виконується; 2) основні причини такого становища - відсутність державної підтримки, нормативно-правових актів та механізмів кредитування для проведення робіт; 3) альтернативи проведенню реконструкції, модернізації, санації житлового фонду 50-60-х років не існує.

Список використаних джерел

1. Житлові будинки. Реконструкція та капітальний ремонт: ДБН В.3.2-2-2009. Уведено вперше зі скасуванням в Україні ВСН 61-89(р) [Чинний від 2009-07-22] – К.: Мінрегіон України, 2009 – 16 с. – (Державні будівельні норми).

2. Неурядова Програма масового оновлення та збереження житлового фонду в Україні [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://polite.com.ua/analitics/1134-neuryadova-programa-masovogo-onovlennya-ta.html>. – Назва з екрану.

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ІТ І PR-ТЕХНОЛОГІЙ

Глушкова В.В.,

*студентка з курсу економічного факультету
Науковий керівник: ст.викладач **Окуневич І.Л**
ДВНЗ Придніпровська державна академія
будівництва та архітектури
(м. Дніпро, Україна)*

ВЛИВ БЕЗРОБІТТЯ НА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ КРАЇНИ

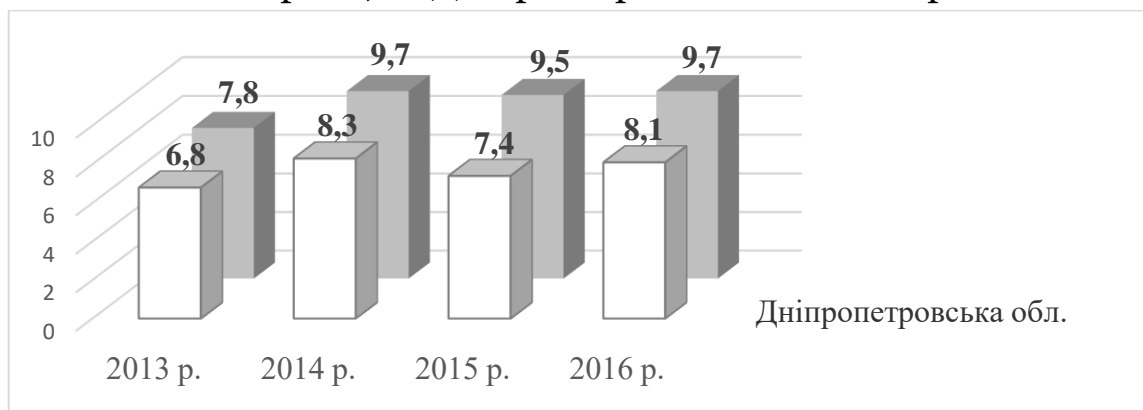
В умовах політичної нестабільності та фінансово-економічної кризи, які спостерігаються в Україні останні роки (2013-2017 р.р), проблема безробіття особливо загострилась. Так, від безробіття зменшуються податкові надходження, валовий внутрішній продукт країни, зростають витрати на допомогу безробітним, скорочується виробництво і т.п. І навпаки, збільшення рівня зайнятості та доходів населення, підвищення продуктивності його праці, призведе до економічного зростання країни. Тож, розв'язання цієї проблеми потребує від держави негайного вирішення.

На сьогодні не існує єдиної узгодженої точки зору щодо сутності цього складного і багатогранного явища. Більшість дослідників вважають, що безробіття - недовикористання в суспільному виробництві частини економічно активного населення.

Ми ж згодні з С.А. Харчук, що безробіття - це масштабна суспільна ситуація в країні, спричинена економічними, політичними або соціальними чинниками, за якої значна частина працездатного населення не спроможна реалізувати свій трудовий і творчий потенціал через обмежену кількість вакантних робочих місць або через свою неконкурентоспроможність на ринку праці [5, с. 73].

Населення України у 2017 рік складає 42467,1 тис. чол, з них економічно активного населення - 17151,5 тис.чол., зайнятого населення - 15442,1 тис. чол., безробітне населення складає 1709,4

тис. чол., при цьому рівень безробіття – 10% [3]. Для наочності побудуємо структурну діаграму рівня безробіття в період з 2013-2016 років загалом по Україні, і в Дніпропетровській області окремо.

Діаграма 1. Рівень безробіття, 2013-2016 рр. у % до економічно активного населення відповідної вікової групи [2,3].

Дані свідчать про те, що чим вищий рівень політичної нестабільності, тим вищий рівень безробіття (пряма залежність) (див. Діагр.1).

Проаналізуємо основні макроекономічні показники і їх взаємозв'язок з рівнем безробіття (рис. 1).

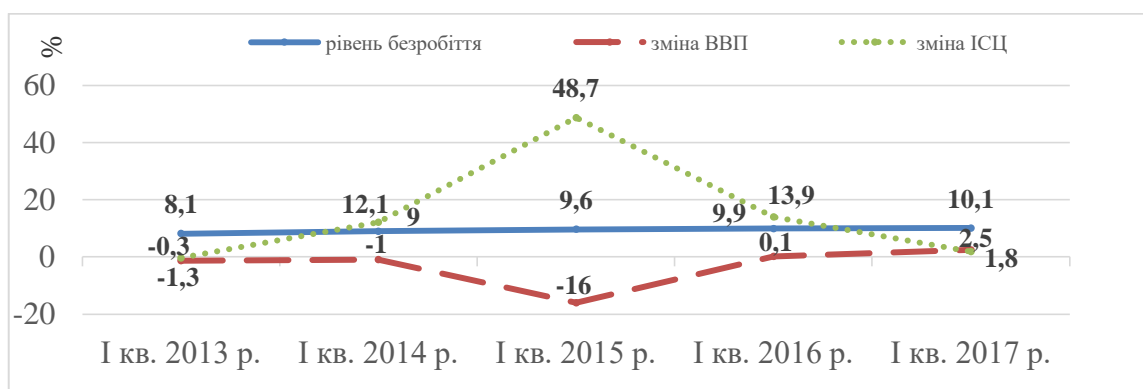

Рисунок 1. Основні макроекономічні показники: рівень безробіття населення (у % до економічно активного населення відповідного віку); зміна реального ВВП і індексу споживчих цін (у % до відповідного кварталу попереднього року) [Складено автором на основі статистичних даних Головного управління статистики України].

Згідно з рис.1, ми бачимо, що на практиці ні Закон Оукена (зниження темпу зростання ВВП на 2% призводить до підвищення рівня безробіття на 1%) ні Крива Філіпса (графічне відображення

передбачуваної зворотної залежності між рівнем інфляції і рівнем безробіття) виконується далеко не завжди.

Основними причинами безробіття в Україні є:

- «молодіжне» безробіття, адже молодь без досвіду роботи зазнає найбільших труднощів з пошуку роботи, особливо офіційного працевлаштування;
- структурні зрушення (міжгалузеві, внутрішньо-галузеві, регіональні) в економіці, що виражаються у впровадженні нових технологій, згортанні виробництва в традиційних галузях, закритті технічно відсталих підприємств;
- скорочення сукупного попиту на робочу силу;
- політика уряду в галузі оплати праці;
- скорочення купівельної спроможності населення;
- сезонні зміни в рівні виробництва в окремих галузях;
- зміни в демографічній структурі населення;
- рух робочої сили (професійний, соціальний, регіональний).

Світова економічна практика свідчить, що забезпечення повної зайнятості і одночасне підвищення економічної ефективності суспільного виробництва в сучасних умовах важко досяжною, швидше за все, неможливо [1].

Шляхи подолання безробіття:

- приведення законодавства України у відповідність до міжнародних норм і принципів;
- запровадження механізмів захисту внутрішнього ринку праці;
- реалізацію Державної та регіональних програм зайнятості;
- сприяння стабільній діяльності стратегічно важливих підприємств;
- зниження податків для підприємств за умови збереження робочих місць (для компенсування витрат на прийом нових працівників);
- забезпечення збереження ефективно функціонуючих робочих місць та створення нових;

- створення сприятливих умов для розвитку малого бізнесу та підприємницької діяльності безробітних;
- легалізацію тіньової зайнятості [4, с. 9].

Отже, одним із напрямків відновлення економічної динаміки в Україні визначається боротьба з безробіттям. Політику зайнятості необхідно провадити в межах загальної економічної політики, де зайнятість - одна з головних економічних цілей держави.

Список використаних джерел

1. Білецька Л. В. Економічна теорія: Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка : навч. посіб. / Л. В. Білецька, О. В. Білецький, В. І. Савич. – 2-ге вид. переробл. та допов. – К. : Центр учб. л-ри, 2009. – 688 с.
2. Головне управління статистики у Дніпропетровській області. Статистична інформація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dnprstat.gov.ua>
3. Державна служба статистики України. Статистична інформація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Соколова Т. М. Структура зайнятості та безробіття: проблеми та тенденції / Т. М. Соколова // Україна: аспекти праці. – 2010. – № 2. – С. 7–11.
5. Харчук С. А. Безробіття як одне з глобальних проблем світу та напрями його подолання / С. А. Харчук, І. С. Пенькна. // Економіка та держава. – 2016. – №7. – С. 72–76.

Грабар Богдан,
студент групи МЕФс-2012
Науковий керівник:
д.е.н., проф. Щурик М.В.
Івано-Франківський університет права
імені Короля Данила Галицького
(м. Івано-Франківськ, Україна)

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕГУЛЮВАННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ І МОЖЛИВОСТІ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Підвищення рівня зайнятості населення, покращення її якісних характеристик є важливою передумовою економічного розвитку країни, каталізатором перебігу економічних процесів як на регіональному, так і на державному, а також на міжнародному рівнях. У зв'язку з цим економічно розвинуті країни і міжнародні організації відносять проблеми зайнятості до тих, вирішення яких впливає на забезпечення соціально-економічної стабільності суспільства. Від так, зайнятість як соціально-економічне явище традиційно є предметом державного регулювання [1, с.76]. У різних країнах існують свої особливості реалізації політики зайнятості населення. В Україні за результатами становлення ринкової економіки не створено ефективного механізму регулювання зайнятості населення, що спонукає до необхідності адаптації політики зайнятості до європейських вимог, забезпечення узгодженості та збалансованості інтересів у суспільстві, формування сталої фінансової основи та реформування законодавчо-нормативної бази.

Одним із компонентів пошуку шляхів реформування національної системи регулювання зайнятості населення стає дослідження механізмів, принципів, правових засад та форм регулювання зайнятості населення у зарубіжних країнах.

Слід враховувати, що у кожній з країн існує власна національна модель регулювання зайнятості, на формування якої впливають певні системні чинники, під якими розуміють : надання переваги проведенню активної чи пасивної політики зайнятості; ступінь

централізації ринку праці та законодавства з питань зайнятості; участь у вирішенні проблемних аспектів профспілок, організацій роботодавців, тощо [1, с. 77]. Відповідно до цього, розвинутими країнами використовуються різні за своєю суттю і характером методи регулювання зайнятості.

В світовому досвіді господарювання зайнятості виділяють 5 домінуючих моделей: американська, німецька, англійська, шведська та японська [2, ст. 12].

Основні концептуальні відмінності зазначених моделей і української зосереджуються у застосуванні різних підходів щодо розподілу коштів на активні й пасивні заходи політики зайнятості, а також у відмінності законодавчого забезпечення гарантій з працевлаштування.

Розглядаючи Американську модель, регулювання зайнятості представлена системою трьох складових : державні підприємства, пов'язані з наймом робочої сили; фінансово-кредитна політика, з допомогою якої відбувається регулювання попиту на робочу силу, і безпосереднє регулювання зайнятості за допомогою штатної системи законодавства [3]. Регулюючими важелями є : здійснення широкомасштабних заходів по створенню нових додаткових робочих місць; заходів по перерозподілу трудових навантажень; заходів по збереженню робочих місць, зокрема націоналізація підприємств.

Щодо Німеччини, то держава також вживає заходів що стосуються збереження робочих місць, надаючи пільги підприємствам, які утримуються від масових звільнень працівників.

Для англійської моделі зайнятості характерна державна активність у її стимулюванні. Законодавча система в Англії надає можливість місцевим владним органам самостійно заохочувати підприємницьку ініціативу [3]. Значна увага при цьому відведена системі професійної підготовки, перенавчання і працевлаштування, вдосконалення соціального забезпечення.

Основою сучасної політики зайнятості у Швеції не є сприяння працевлаштуванню і виплата допомоги по безробіттю, а попередження виникнення безробіття. Шведська модель орієнтована на підприємство, і має свою специфіку, суть якої – орієнтація на групи зі слабкою позицією на ринку праці.

Японська модель регулювання зайнятості передбачає особливу політику використання робочої сили – систему довічного найму. Керівництво кожної японської фірми найвищою мірою вимогливо і причіпливо ставиться до відбору, прийому, навчання, вихованню кадрів фахівців і керівників.

Працевлаштуванню в Америці сприяє активно не тільки державна служба зайнятості, а й численні приватні спеціалізовані бюро найму, які у своєму розпорядженні мають всі необхідні дані про працівників різного роду професій, що сприяє більшій інформатизації процесу регулювання зайнятості.

У Німеччині функції працевлаштування в службі зайнятості здійснюються відповідно до класифікації професій з урахуванням особливостей місцевих ринків робочої сили .

Варто зазначити, що серед розвинутих країн служба зайнятості Швеції – Національна рада з питань ринку праці – відрізняється високою контактністю та взаємодією з ринком робочої сили.

Отож, аналіз функціонування американської, німецької, шведської, англійської і японської моделей функціонування систем регулювання зайнятості населення дозволяє зробити висновок, що в Україні необхідно ще багато працювати на шляху створення соціально орієнтованої економіки.

В Україні доцільним є створення єдиної інформативної бази щодо даних про ринок праці; сформувати систему заохочення підприємницької активності, що стосується безпосередньо заохочення малого і середнього бізнесу. Доцільно було б розробити функціональну систему приватних агенцій із працевлаштування. Якби політика держави була направлена на збереження робочих місць, на виплату податкових пільг та дотацій підприємцям за їх збереження, а не на пасивні виплати допомоги по безробіттю, рух уперед до економіки розвинутих країн був би швидшим

Проаналізувавши зарубіжний досвід слід зазначити, що перехід України до ринкових моделей зайнятості мав би здійснюватись шляхом цілковитої перебудови та імплементації нових методів і принципів управління трудовим потенціалом [4 , с. 57].

У майбутньому політика зайнятості в Україні повинна бути спрямована на:

- формування необхідних організаційних і соціальних умов для забезпечення гарантій зайнятості;
- здійснення заходів, спрямованих на попередження безробіття;
- державну підтримку малого і середнього бізнесу;
- підвищення ролі держави у вирішенні проблем створення та захисту робочих місць, а також на залучення до вирішення цього питання комерційних структур. Досвід зарубіжних країн показує, що ще жодній країні не вдалося цілком вирішити усі наявні проблеми сфери ринку праці лише одним методом.

Розвинутими країнами використовуються різні за своєю суттю та характером принципи і методи регулювання зайнятості. В наш час МОП є організацією, яка робить можливим співробітництво спеціалістів різних країн з обміну власним досвідом регулювання. Зокрема за результатами такої співпраці стало створення Мережі зайнятості молоді, котра займається розв'язанням проблеми зайнятості та розробляє рекомендації, які можуть бути впроваджені з урахуванням реалій сучасної соціально-економічної ситуації в Україні. Тому створення власної ефективної моделі регулювання зайнятості вимагає від України активізації міжнародної співпраці, головним напрямком якої має стати раціональна взаємодія з світовими організаціями на основі прямих зв'язків та міжнародних програм обміну досвідом і взаємного використання трудового потенціалу. Варто звернути увагу на те, що регулювання зайнятості досягає найвищого ефекту в тих країнах, у яких, по-перше, політика зайнятості є вмонтованою у загальноекономічний механізм функціонування суспільного господарства; по-друге, заходи державної політики зайнятості зосереджені не лише на територіальному рівні реалізації, а також урахують галузевий рівень, тобто здійснюються не тільки державною службою зайнятості, а й передбачають активність галузевих міністерств, підприємств та організацій різних форм власності; по-третє, в загальний економічний механізм закладено основний важіль політики зайнятості - стимулювання попиту, в тому числі попиту на робочу силу; по-четверте, до сфери політики зайнятості включено найсуттєвіші аспекти регулювання заробітної плати, посилення трудової мотивації тощо [5].

Список використаних джерел

1. Забута Н. Регулювання зайнятості населення: теорія і зарубіжний досвід. / Н. Забута. – К. – 2009. - № 5. – С. 76-82.

2. Махсма М. Світові тенденції трансформації зайнятості населення в умовах глобалізації економіки/ М. Махсма. – Львів. - 2007.- № 4. - С. 10-15.

3. Островерхов В. Використання зарубіжного досвіду для вдосконалення концепції зайнятості України в умовах кризи / В.Островерхов. - Режим доступу:http://www.nbuiv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Rarpsu/2009_14/Ostroverkhov.pdf

4. Рябоволик Т. Генезис трансформації змісту категорії зайнятості в умовах розвитку сучасних ринкових відносин / Т.Рябоволик. – К. – 2010, Вип. 17., ст. 55-60

5. Штанська О. Зарубіжний досвід взаємодії державної молодіжної політики та політики зайнятості./ О. Штанська. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.nbuiv.gov.ua/e-journals/DeBu/2008-1/doc/5/o8.pdf>

Грегірчак Олена,

студентка гр.Рс-14

Науковий керівник: к.е.н., доц. Рижий І.Б.

Івано-Франківський університет права

імені Короля Данила Галицького

(м. Івано-Франківськ, Україна)

ПСИХОЛОГІЯ ВПЛИВУ В РЕКЛАМІ

Українська і зарубіжна реклама ХХІ століття на екранах телебачення, у вітринах магазинів, в пресі та на інших рекламних носіях безпосередньо впливає на споживача. Психологія впливу грає найважливішу роль в процесі створення реклами, адже без неї просування товару на ринок, який переповнений конкурентами, стає неможливим. Перевага над конкурентами та створення позитивного образу товару – головне завдання рекламіста.

Сучасний світ переповнений рекламою і люди звикли до яскравих картинок на білбордах, вивісках, до постійного переривання фільмів чи програм, загалом реклама вже заповонила нашу свідомість, хоча часто ми цього не помічаємо або взагалі заперечуємо. І тут немає нічого дивного, тому що більшість психологічних прийомів впливу у рекламі спрямовані на підсвідомість людини.

Американський психолог Роберт Чалдині присвятив цій тематиці книгу “Психологія впливу”, яка увійшла в десятку кращих книг про вплив на людину із будь-коли виданих. Цей підручник створений для менеджерів, підприємців і взагалі всіх, хто бажає опанувати мистецтво впливу, навчитися розуміти поведінку інших, уникати маніпуляторів свідомістю та спілкуватися, завжди досягаючи поставлених цілей.

Психолог стверджує, що секрет успіху людей, які дуже добре знають дію автоматичного впливу в підсвідомості людини, полягає в формулюванні своїх вимог та в тому, як вони озброюють себе знаряддями впливу, що існує в межах соціального оточення. Тобто справжньому “професіоналу поступливості” достатньо одного правильно дібраного слова для досягнення своїх цілей [2].

В суспільстві склався стереотип “дороге = хороше”, який також можна використати, як засіб впливу у рекламі товарів. Приклад такого засобу впливу навів Роберт Чалдині, описавши ситуацію власників магазину чоловічого одягу, братів Сид і Гаррі. Щоразу при появі нового клієнта один з братів вдавав нібито в нього проблеми зі слухом і коли покупець питав про ціну костюма, той гукав до брата в глибокі кімнати: “Гаррі скільки коштує цей костюм?” і той з впевненістю відповідав: “Цей чудовий костюм з чистої вовни коштує сорок два долари”. Перший брат, вдаючи ніби не розчув, перепитує ціну знову і отримує відповідь: “Сорок два долара”. Тоді він повертається до покупця і каже: “Костюм коштує двадцять два долари”. Більшість клієнтів поспішали чимшвидше купити костюм і піти з магазину зі своєю, як вони вважали, “дорогою = кращою” покупкою, а брати Сид і Гаррі завдяки цьому засобу впливу завжди мали гарний прибуток [2].

Розглянемо ще один спосіб впливу – принцип контрасту, який часто використовують у рекламі. Часто цим принципом користуються продавці в магазині одягу, аксесуарів тощо.

Наприклад, якщо людина заходить в магазин одягу вибрати сукню чи костюм, то продавець пропонує їй ще аксесуари до нього, які є не з дешевих, але на тлі ціни за попередню річ покупцеві прикраса здається не такою вже і дорогою. Перевага принципу контрасту полягає не тільки в ефективності, але й в тому, що його використання практично не піддається виявленню.

Принцип контрасту ми можемо спостерігати і в повсякденному житті. Наприклад дослідники в університетах штатів Аризона і Монтана довели, що ми можемо бути недостатньо задоволеними привабливістю наших коханих і це завдяки тому, що засоби масової інформації часто подають образи привабливих моделей.

Правило взаємного обміну, яке ґрунтується на понятті “Я - тобі, Ти - мені”, посіло вагоме місце в торгівельній сфері. Візьмемо до прикладу поширення безкоштовних зразків продукції. Потенційним покупцям дають змогу безкоштовно випробувати продукт (парфуми, засоби гігієни і т.д) і тим самим оцінити його. У споживача на підсвідомому рівні вмикається механізм віддячити за такий “подарунок”. Тому у більшості випадках він купляє пропоновану продукцію [2].

Дегустація харчових продуктів, яка зазвичай проводиться у супермаркетах, теж впливає на потенційних покупців. Вона ґрунтується на правилі взаємного обміну. Скуштувавши, наприклад, невеликий шматочок сиру, більшість споживачів, навіть якщо він їм не сподобався, куплять продукцію тільки через те, щоб віддячити за так званий подарунок. Такі вчинки з боку покупця закладені на підсвідомому рівні, тому важливо їх правильно використовувати. Мудрий рекламист знає, що для того, щоб створити гідну рекламу і продати рекламований товар чи послугу необхідно знати психологію особистості та впливу на неї.

Австрійський учений З. Фрейд, який є центральною фігурою теорії психоаналізу, зазначав, що основну роль у житті людини відіграють підсвідомі процеси і що наше свідоме і підсвідоме перебувають у постійному конфлікті.

Психологія впливу у рекламі вивчає ті приховані вчинки, які використовуються продавцями, організаціями, підприємствами для того, щоб змусити потенційного покупця сказати “так”, здобувши таким чином бажаний результат [1].

Реклама в сучасному суспільстві базується на психології, адже вона формує стиль, образ, показуючи товар, як невід'ємний компонент певної життєвої ситуації. Деякі автори стверджують, що реклама набагато сильніше “зомбує” свідомість споживача ніж фільми й книги, тому що вона працює з масовою свідомістю [1].

Реклама краща за фільми і книги, тому що:

1. реклама точно формує свої послання й повторює їх багаторазово;
2. реклама впливає ситуаційно й емоційно, тобто в дохідливій формі;
3. реклама поєднує свої послання з товарами так, що вже незрозуміло, що саме вона просуває: товар чи спосіб життя;
4. реклама доносить повідомлення, коли ваша свідомість не діє [2].

Пряме навіювання на розслаблений мозок – так ще фахівці називають рекламу. На початку свого існування реклама мала на меті інформувати людей, зараз же фахівці, створюючи рекламу, намагаються вселити у споживача любов до товару, зобразивши його таким чином, щоб споживачу здавалося необхідним його придбання.

Завдяки розвитку психології впливу на масову свідомість, реклама вже стала невід'ємною частиною нашого життя. Тактики навіювання та переконання, які часто використовуються в рекламній діяльності, важко розпізнати та перешкодити їм, тому рекламна справа в світі рухається з впевненістю та великими кроками, невидимо прокрадаючись в оселю кожного з нас [3].

Список використаних джерел

- 1.Владимирська Г.О., Владимирський П.О. Реклама: навчальний посібник [Текст] / Владимирська Г.О., Владимирський П.О - К.: Кондор, 2006. – 334 с.
- 2.Роберт Чалдині. Психологія впливу [Текст] / Роберт Чалдині - Харків: Вид-во «Клуб сімейного дозвілля», 2016. – 368 с.
- 3.Психологія реклами. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : referat-ok.com.ua/reklama/psihologiya-reklami

Григоровський Андрій,
студент I курсу економічного факультету
Науковий керівник:
к.е.н., доц. Івашиків Т. С.
Івано-Франківський університет права
імені Короля Данила Галицького
(м. Івано-Франківськ, Україна)

СУЧАСНИЙ СТАН ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Івано-Франківська область є одним із найбільш густонаселених і давно освоєних регіонів України. Процеси, що відбуваються в економічній діяльності підприємств мають вплив як на економіку області, так і на економіку країни в цілому. Економіка Івано-Франківської області - це могутній паливно-енергетичний комплекс, харчова і деревообробна промисловість, туризм.

На території області розташовані такі гіганти, як нафтопереробний завод «Нафтохімік Прикарпаття» (20% всієї промислової продукції області), Долинський газопереробний завод, магістральні газопроводи «Прикарпаттятрансгаз». Підприємства «Доліннефтегаз» і «Надвірнанефтегаз» в двох районах області займаються нафтовою і газовою здобиччю. Але особливе положення займає Бурштинська ТЕС, яка значною мірою визначає експортний потенціал України в електроенергетичній галузі.

З області експортується: продукція хімічної і пов'язаних з нею областей промисловості, мінеральні продукти, деревина і вироби з неї, пластмаса. Івано-Франківська область має багатий природно-ресурсний потенціал, а тому є ресурси для виготовлення різного роду продукції, а це у свою чергу сприяє розвитку підприємництва на території регіону.

За січень – квітень 2017р. підприємствами добувної промисловості та розроблення кар'єрів порівняно з аналогічним періодом попереднього року збільшено добування гальки та гравію, що використовуються як наповнювачі бетону, для дорожнього покриття та подібних цілей, на 54,3%.

У переробній промисловості підприємствами з виробництва харчових продуктів та напоїв збільшено випуск здобних виробів, борошна, замороженого м'яса великої рогатої худоби на 12,6–26,4%, замороженого м'яса свиней у 5,3 рази. Випуск виробів кондитерських, цукрових, хліба та хлібобулочних виробів нетривалого зберігання, солодкого печива і вафель, плавленого сиру зменшено на 3,1–14,3%, соусів і продуктів для приготування соусів – на 28,1%, шоколаду та готових харчових продуктів, що містять какао – у 2,6 рази, кормів готових для тварин, що утримують на фермах – у 3,7 рази.

Підприємствами текстильного виробництва, виробництва одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів, виробництво жакетів та блейзерів збільшено на 11,1%. Водночас, випуск пальт та плащів, жіночих та дівчачих, зменшено на 27,3%.

У виготовленні виробів з деревини, паперу, поліграфічній діяльності спостерігалось: збільшення виробництва столярних та будівельних конструкцій, з деревини – на 1%, вікон, дверей балконних та їх рам, з деревини, – збільшено на 13%, брусків, планок та фриз для паркетного або дерев'яного покриття підлоги, профільованих, незібраних, з деревини листяних порід – збільшення на 32,1%. При цьому випуск журналів реєстраційних, бухгалтерських книг, швидкозшивачів, формулярів і бланків, виробів канцелярських з паперу чи картону, дверей та їх коробок та порогів з деревини, плакатів та іншої рекламної продукції, зменшено на 22,2–39,5%, конвертів та листівок поштових – на 9,9%, шпону, листів для фанери – на 0,5%.

У металургійному виробництві та виробництві готових металевих виробів збільшено виробництво конструкцій збірних будівельних з чавуну чи сталі в 1,8 рази.

У машинобудуванні збільшено виробництво приладів для контролю інших фізичних характеристик на 13,9%.

При цьому зменшено випуск пральних машин, люстр та інших світильників електричних стельових та настінних, трансформаторів на 37,9–50%, електроприладів для обігрівання приміщень та обігрівання ґрунту, верстатів для оброблення деревини, термостатів, маностатів (стабілізаторів тиску) – на 8,3–11,8%.

Отже, яскравими представниками підприємницької діяльності в Івано-Франківську є деревообробні підприємства та паливно-енергетичні комплекси . тому необхідно продовжувати розвивати саме деревообробну діяльність так як Івано-Франківська область багата на ліси, тому є перспективою збільшення експорту деревообробної продукції та виробів із деревини в центральні регіони України.

Громадюк Андрій,
студент

Науковий керівник:

д.т.н. , доц. Кузь М.В.

*Івано-Франківський університет права
імені Короля Данила Галицького
(м. Івано-Франківськ, Україна)*

ВАЛІДАЦІЯ МЕТРИК ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Валідація – підтвердження на основі представлення об'єктивних свідоцтв того, що вимоги, призначені для конкретного використання або застосування, виконані, декларовані властивості та характеристики підтверджені, а поставлена мета (призначення ПЗ) досягнута [1].

Мета процесу валідації програмного забезпечення (далі – ПЗ) – переконатись, що специфічні вимоги для програмного продукту виконані. При валідації використовуються методи, інструментальні засоби та процедури виконання задач процесу для встановлення відповідності тестових вимог та особливостей використання програмних продуктів проекту.

Отже, валідація перевіряє відповідність вимог, проектних рішень, коду програми та результатів функціонування програми потребам користувачів та замовників програмного забезпечення.

Валідація є невід'ємним елементом діяльності по забезпеченню якості ПЗ. Якість ПЗ визначається якістю методів та інструментальних засобів, які застосовувались для забезпечення всього їх життєвого циклу. На практиці важливо оцінювати якість

програм не лише в завершеному вигляді, але й в процесі їх проектування і розробки.

Отже, валідація процесу проектування ПЗ повинна підтвердити простоту та високу якість проекту ПЗ, а також надати прогноз щодо складності та якості розроблюваного за проектом програмного забезпечення.

Валідацію процесу проектування ПЗ здійснюватимемо на основі опрацювання метричної інформації, доступної на етапі проектування, яка надає можливість зробити висновки про складність та якість проекту і розроблюваного ПЗ.

Метрики повинні мати встановлені властивості зображені на рис. 1. Якщо метрика не має таких властивостей, в описі треба пояснити відповідне обмеження щодо її правильності.

До номенклатури властивостей метрик якості ПЗ (рис.1) входять [2]:

а) Надійність (метрики): Надійність асоціюється з випадковою помилкою. Метрика не має випадкової помилки, якщо випадкові відхилення не впливають на результати метрики.

б) Повторюваність (метрики): повторне використання метрики для того самого продукту з використанням тієї самої специфікації оцінювання, того самого типу користувачів і спільноти тих самих оцінювачів, має давати ті самі результати в межах вжитих відхилень. Допустимі відхилення мають враховувати такі чинники, як стомленість та ефект навчання.

в) Відтворюваність (метрики): використання метрик для того самого продукту з використанням тієї самої специфікації оцінювання, типу користувачів і спільноти інших оцінювачів, має давати ті самі результати в межах прийнятних відхилень.

г) Готовність (метрики): метрика повинна чітко означувати умови, які обмежують її використання.

д) Показовість (метрики): здатність метрики ідентифікувати складові або елементи програмного забезпечення, що потребують удосконалювання за умови, що виміряні результати є зіставними з очікуваними.

е) Змістовність (виміру): треба, щоб вимірювання давало змістовні результати стосовно поведінки програмного забезпечення або характеристик якості.

g) Коректність (виміру): Метрика повинна мати такі властивості:

1) Об'єктивність (виміру): треба, щоб результат метрики та їх вхідні дані були об'єктивними: тобто, щоб на них не відбивалися враження або погляди оцінювача, користувачів-тестувальників тощо.

2) Неупередженість (виміру): вимірювання не повинно спричиняти схильність до наперед визначеного результату.

3) Достатня точність (виміру): точність визначається конструкцією метрик і, зокрема, вибором визначення сутності, взятої за основу метрики. Користувач метрики повинен буде зазначити точність і чутливість метрики.

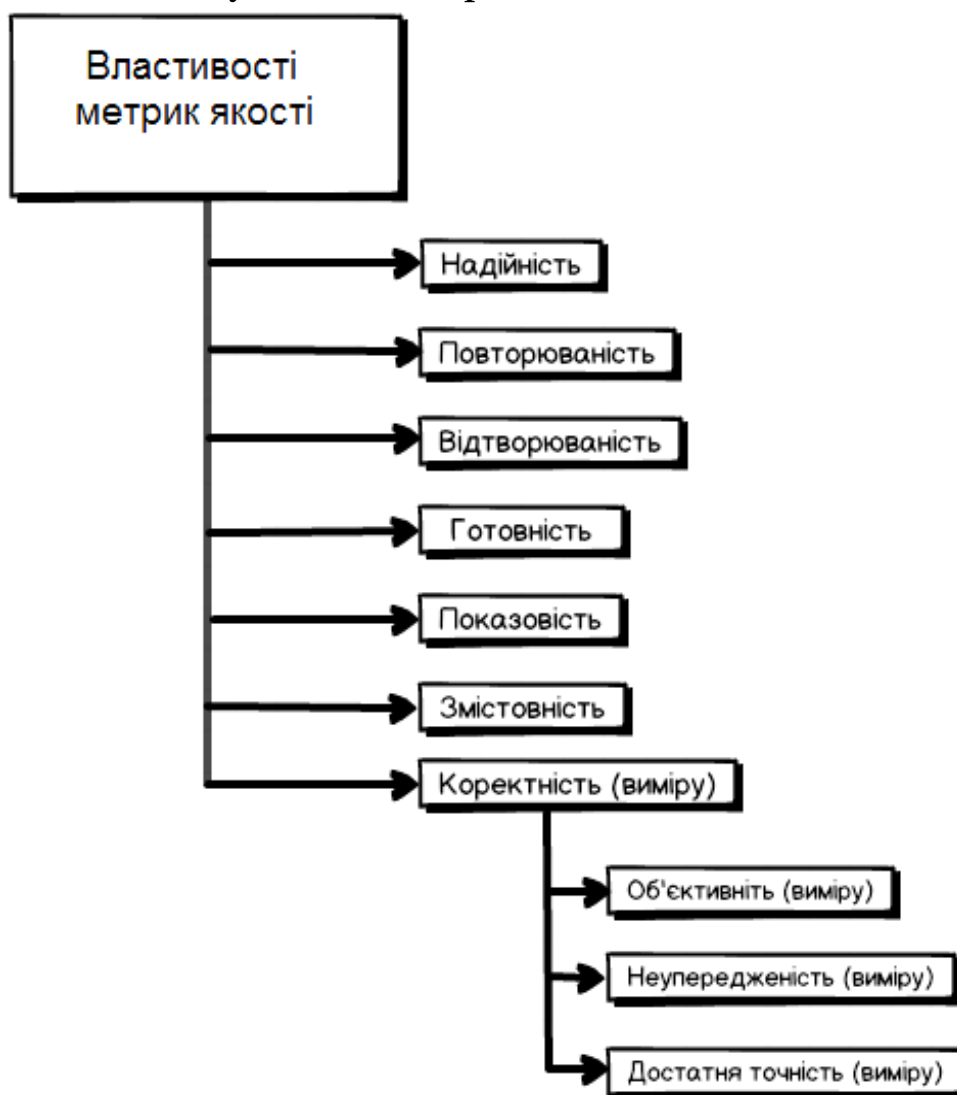

Рисунок 1- Структура властивостей метрик якості ПЗ

Список використаних джерел

1. Говорущенко Т.О. Інтелектуальний метод валідації проектів програмного забезпечення на основі метричної інформації: (Информационные управляющие системы и компьютерный мониторинг (ИУС и КМ 2012)) [Електронний ресурс] – Режим доступу до сайту: <http://ea.dgtu.donetsk.ua:8080/bitstream/123456789/30196/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%8C%D1%8F%203.pdf>.

2. Програмна інженерія. Якість продукту. Частина 4. Метрики якості під час використання (ISO/IEC TR 9126-4:2004, IDT): ДСТУ ISO/IEC TR 9126-4:2012 – [Чинний від 2013-05-01]. – К.: Мінекономрозвитку України, 2013. – 49 с. – (Національний стандарт України).

Драганчук Олександр,
студент економічного факультету
Науковий керівник: викл. Андрейко В.М.
Івано-Франківський університет права
імені Короля Данила Галицького
(м. Івано-Франківськ, Україна)

РЕКЛАМА НА ВЕБ-РЕСУРСАХ

Використання Інтернету, як рекламного каналу – безперечно, об'єктивна необхідність для будь-якої компанії, яка не хоче програти конкурентну боротьбу в найближчому майбутньому. Із появою Інтернету і поширенням високошвидкісного доступу до нього серед населення фактично почався занепад реклами в тому вигляді, в якому вона була відома раніше. Хоча на ринках країн, що розвиваються (тієї ж України і Росії), ще далеко не всі її використовують, багато підприємців ще на етапі відкриття бізнесу вже розглядають цей маркетинговий канал, як основний інструмент для залучення клієнтів. Головна перевага реклами в Інтернеті – можливість швидкого донесення інформації про продукт або послугу цільовій аудиторії без географічних кордонів. Більше того, можливість чіткого орієнтування і вимірювання результатів

дозволяють оптимізувати маркетингові бюджети і вибудувати оптимальний процес продажів [1].

Здебільшого оплата інтернет-реклами відбувається за однією з таких схем:

- вартість за тисячу показів (CPM): рекламодавець платить за кількість показів його рекламного повідомлення певній аудиторії;
- вартість за клік (CPC): рекламодавець платить щоразу, коли користувач натискає на його оголошення, що веде на цільову сторінку;
- вартість за дію (CPA): оплата здійснюється за певну виконану дію з боку потенційного клієнта (купівля, заявка тощо).

Один із найбільш поширених і популярних видів реклами, основою якого є система оплати за клік (Pay Per Click). Тобто ви платите в тому випадку, якщо користувач натискає на оголошення і переходить на сайт рекламодавця. В свою чергу види реклами на сайтах поділяються на:

Банерна мережа – рекламна мережа, учасниками якої є рекламні майданчики (сайти). Використовується для показу банерної реклами одразу на великій кількості сайтів-учасників. Умовно поділяються на "білі" та "сірі".

Тизерна мережа – це по суті та ж банерна реклама, але в тизерках модерація більш м'яка, багато обманного та дорослого контенту.

Cost Per Action (CPA) – це реклама з оплатою за дії (реєстрація на сайті, вхід в гру і т.д.). Дозволяє багато заробляти, якщо аудиторія цілеспрямована, але їй потребує через це постійної роботи.

Контекстна реклама – принцип розміщення реклами, коли реклама орієнтується на зміст інтернет-сторінки вручну або автоматично. Може бути у вигляді банера чи текстового оголошення. Оголошення контекстної реклами можуть показуватися як у пошуковому рядку, так і на сайтах, які входять у партнерську мережу провайдера контекстної реклами. Найпопулярніші мережі контекстної реклами на території України: Google AdSense, рекламна мережа Яндекс.

Мережа автоматично розміщує на веб-сайтах текстові та графічні оголошення, що підходять за контекстом. Власники сайтів (видавці), що бажають взяти участь, спочатку повинні

зареєструватися і отримати підтвердження від мережі про прийнятність їхнього сайту. Після чого вони можуть розміщувати рекламу та отримувати дохід за кліки (переходи за рекламними посиланнями) або перегляди. Вартість кліків може коливатися від кількості рекламних блоків, рейтингу сайту, виду реклами тощо [2].

В зв'язку з зростаючою кількістю реклами на сайтах появились програми, які блокують банери. Встановлення блокувальника користувачем, переважно призначається не для обмеження перегляду реклами, а для прискорення завантажування сайту. Це підтверджує і розробник одного з блокувальників Shine. По його даних реклама на сайтах потребує близько 10-50% загального трафіку. В рамках дослідження від Enders Analysis стало відомо, що рекламний контент споживає в середньому від 18% до 79% мобільного трафіку в залежності від сайту. Частина цього контенту використовує JavaScript, через який реалізована анімація різних рекламних елементів, і в середньому збільшує вагу сторінок від 6% до 68% [3].

Багато ресурсів, які використовуються рекламу, як джерело основного доходу борються з блокувальниками. Обійти блокувальники дуже складно, тому розробники намагаються робити рекламу більш природною, щоб сайти та реклама не потрапляла в список заборон блокувальників. Грамотні платформи роблять так, що реклама сприймається, як частина сайту і не викликає в аудиторії відторгнення [4].

Не можна сказати, чи добре, коли користувач не може відрізнити контент від реклами. Але з другого боку появилась реклама, яка не відволікає людей від перегляду сайтів та не переключає їх увагу на себе.

Список використаних джерел

1. Wikipedia. Інтернет-реклама. – [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Інтернет-реклама>
2. Хабрахабр. Как заработать максимум на своем сайте. 22 способа и 240+ ссылок. – [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://habrahabr.ru/post/297644/>

3. Хабрахабр. Реклама на сайтах займає около 50% от общего объема трафика пользователей. – [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://habrahabr.ru/post/299402/>

4. AIN. Как работает блокировка интернет-рекламы: интервью с операционным директором Adblock Plus Беном Вильямсом. – [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://ain.ua/2015/03/17/kak-rabotaet-blokirovka-internet-reklamy-intervyu-s-operacionnym-direktorom-adblock-plus-benom-vilyamsom>

Дутчак Анастасія,
студентка гр. ЕМс-2013

Науковий керівник:

к.е.н., доц. Тимоць М. В.

*Івано-Франківський університет права
імені Короля Данила Галицького
(м. Івано-Франківськ, Україна)*

АДАПТАЦІЯ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ БАНКІВ ДО НОВИХ ВИМОГ НБУ ЩОДО ОЦІНКИ КРЕДИТНИХ РИЗИКІВ

Правильна організація процесу банківського кредитування, розроблення ефективної і гнучкої системи управління кредитними операціями є основою фінансової стабільності і ринкової стійкості банківських установ. Забезпечення управління кредитною діяльністю банку, ефективне використання його кредитного потенціалу, формування оптимального для нього кредитного портфеля, чітку організацію всього кредитного процесу дає можливість кредитна політика банку.

Кредитна політика банку - це стратегія і тактика банку щодо спрямування коштів на кредитування клієнтів банку (позичальників) на основі принципів кредитування. Тобто, кредитна політика є системою засобів банку у сфері кредитування клієнтів та конкретних механізмів здійснення кредитних операцій для реалізації загальної стратегії банку в певний період часу [1].

Необхідність розроблення кредитної політики та покладення її в основу діяльності банку зумовлено тим, що вона дає змогу планувати, регулювати, контролювати, раціонально організовувати взаємовідносини між банком і його клієнтами, а також забезпечувати ефективне здійснення активних операцій щодо розміщення банківських ресурсів з метою отримання прибутку.

Вивчаючи сутність банківської кредитної політики, слід зазначити, що вона може розроблятися і реалізовуватися як на макро-, так і на мікрорівні. На макрорівні банківську кредитну політику проводить Національний банк України, встановлюючи відповідні нормативи щодо здійснення кредитних операцій банками. На мікрорівні кредитну політику щодо проведення кредитних операцій зі своїми клієнтами розробляють і здійснюють конкретні банківські установи. Загалом кредитна політика банку визначає завдання і пріоритети кредитної діяльності банку, засоби і методи їх реалізації, а також принципи і порядок організації процесу кредитування.

Треба визнати, що банківська діяльність в умовах ринкової економіки неминуче пов'язана з ризиком, який присутній при виконанні будь-яких операцій банку. Кредитний ризик є невід'ємною складовою банківської діяльності і займає домінуюче становище в системі банківських ризиків. Кредитні ризики не тільки негативно впливають на прибутковість та платоспроможність банківської установи, а й також породжують інші ризики, які в майбутньому можуть мати масштабніший прояв, а саме: ризик ліквідності, ризик втрати репутації, ризик банкрутства та втрати капіталу тощо [2]. Тому кредитна політика будь-якого банку направлена на реалізацію заходів щодо мінімізації кредитного ризику.

Слід зазначити, що в сучасних умовах глобалізації світового ринку та інтеграції України в Європейський Союз відбувається дуже багато змін, пов'язаних із реформами банківського сектору. Враховуючи досвід світових і локальних фінансових криз, вагоме значення надається саме антикризовому управлінню в частині попередження можливих ризиків. Тому НБУ розробив і впровадив нове Положення щодо оцінки кредитних ризиків, яке було опрацьоване спільно з міжнародними експертами Світового банку,

МВФ, банківськими асоціаціями та затверджене Постановою НБУ №351 від 30.06.2016 р. «Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями».

Дане Положення вимагало розроблення банками внутрішніх нормативних документів, проведення налаштування їхніх ІТ-систем і здійснення тестових розрахунків та стало обов'язковим до застосування вітчизняними банками з 01.01.2017 року.

Основні принципи, що лягли в Положення, та очікувані результати від їх впровадження відображені нами в табл.1.

Таблиця 1

Очікувані результати від реалізації нових вимог НБУ до оцінки кредитних ризиків

Принцип застосування	Результат
Встановлення НБУ основних параметрів оцінки фінансового класу боржників: - логістичної моделі – для юридичних осіб, - основних параметрів – для інших боржників	Уніфікація підходів до оцінки фінансового стану боржників банку
Розширення портфельної оцінки кредитного ризику	Спрощення процедури оцінки кредитів сумою менше 2 млн. грн.
Застосування Базельської формули розрахунку кредитного ризику	Відповідність міжнародним підходам до розрахунку кредитного ризику
Посилення вимог до прийнятого забезпечення	Відповідність міжнародним стандартам прийнятності інструментів мінімізації кредитного ризику
Врахування впливу групи, до якої входить боржник, на рівень його кредитного ризику	Відповідність міжнародним практикам щодо факторів, які генерують кредитний ризик
Стимулювання реструктуризації кредитів	Можливість припинення визнання дефолту при поновленні регулярних платежів після реструктуризації
Стимулювання надання довгострокових інвестиційних кредитів	Врахування особливостей погашення інвестиційних кредитів

Джерело: складено за даними [3, 4].

Таким чином, адаптація розглянутого Положення передбачає наступні переваги для банку:

- своєчасність і повнота виявлення кредитного ризику;
- адекватність оцінки розміру кредитного ризику;
- застосування банком методів зниження кредитного ризику, що об'єктивно забезпечують його мінімізацію;
- врахування власного досвіду банку під час оцінки його кредитного ризику;
- достатність та адекватність розроблених банком внутрішніх положень, застосування яких забезпечуватиме належну оцінку кредитного ризику.

Отже, у підсумку можна стверджувати, що діяльність ризик-менеджменту в рамках кредитної політики направлена на пошук альтернатив, розробку дієвого механізму управління кредитним ризиком та визначення достатності розроблених процедур, адже від цього залежить якість кредитного портфеля банку. Саме вдосконалення механізму управління ризиками уможливорює конкретизацію вимог до організації кредитного процесу, яка включає етапи, техніку і технологію кредитування для дотримання законодавчих норм банківської діяльності з метою зниження кредитного ризику й одержання достатнього прибутку від кредитної угоди.

Список використаних джерел

1. Кредит і банківська справа. Підручники on-line [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/2008021545701/bankivska_sprava/kreditna_politika_banku
2. Банківський менеджмент: питання теорії і практики : моногр. / О. А. Криклій, Н. Г. Маслак, О. М. Пожар. – Суми : ДВНЗ «УАБ С НБУ», 2011. – 152 с.
3. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: постанова Правління НБУ: прийнята 30.06.2016 року № 351 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16bank.gov.ua>.

4. Матеріали навчального семінару НБУ «Реформи у нагляді та запровадження макропруденційного регулювання в банківському секторі України» 19-20.04.2017 р. – Навчальний центр НБУ, м. Київ.

5. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

Козачишин Р.,

студент 6 курсу економічного факультету

Івано-Франківський університет права

імені Короля Данила Галицького

(м. Івано-Франківськ, Україна)

МОДЕРНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

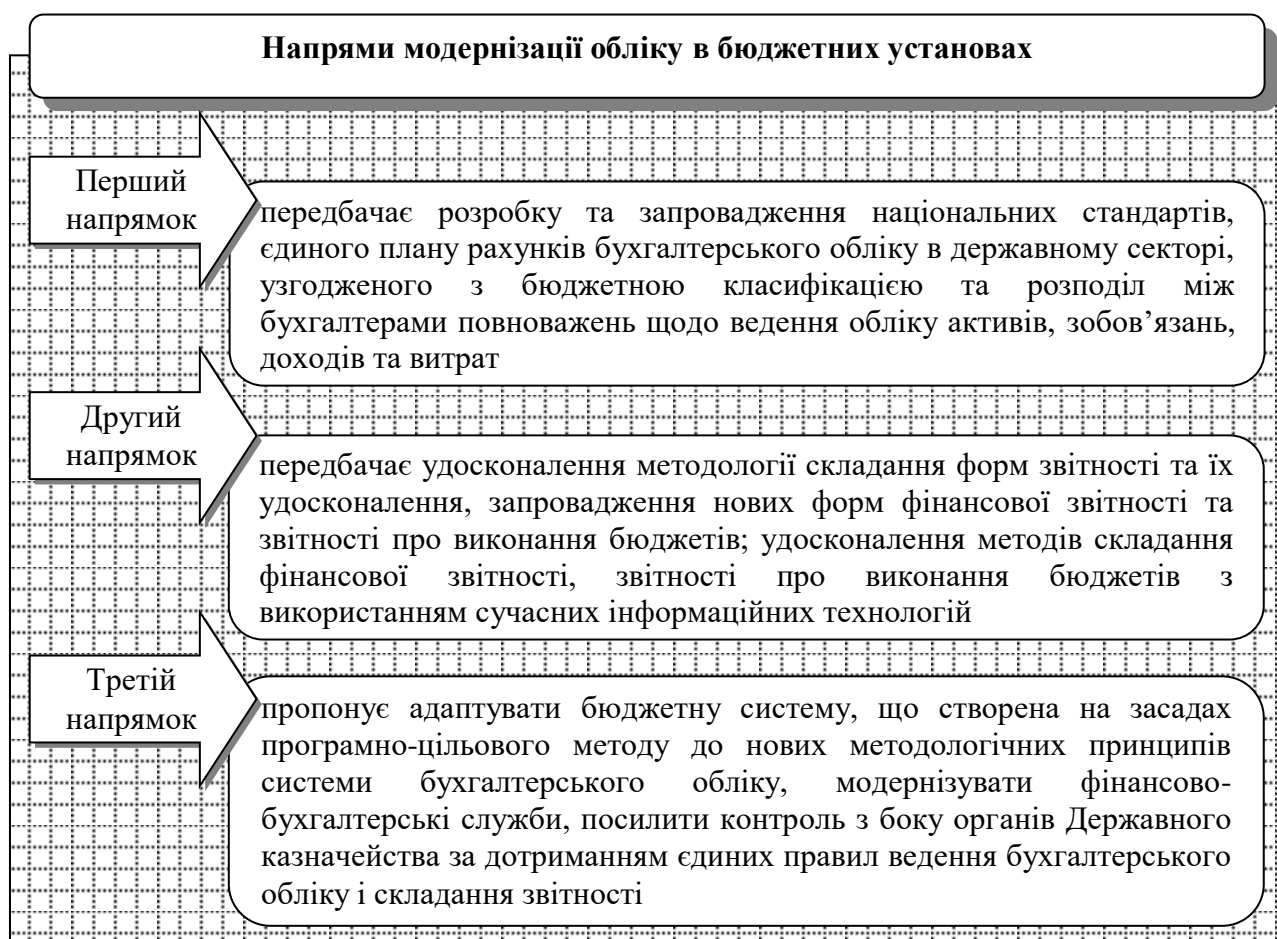
Однією з важливих умов євроінтеграційних процесів в Україні є модернізація державних фінансів України, метою якої є посилення управлінських функцій шляхом підвищення функціональної ефективності та забезпечення прозорості державних фінансів. Важливу роль, при цьому, відіграють підприємства державного сектору, основною метою створення яких є забезпечення сталого розвитку галузей, необхідних для своєчасного задоволення суспільних потреб.

Встановлено, що у результаті здобуття України статусу країни з ринковою економікою зростає потреба у модернізації організаційно-методичних положень бухгалтерського обліку з урахуванням вимог сучасного бізнес-середовища та міжнародного досвіду.

Доцільно відзначити, що процес гармонізації вітчизняної облікової теорії та практики у сучасних умовах глобалізації фактично завершено через кінцеве запровадження та реалізацію з 01.01.2017 р. розроблених методичних та організаційних підходів, закріплених відповідним пакетом нормативно-правових актів з регламентації та регулювання бухгалтерського обліку в секторі загального державного управління. Нагадаймо, що відправним моментом реформування обліку в бюджетних установах стало прийняття постанови Кабінету міністрів України від 16.01.2007 р. №

34 «Про затвердження Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 рр.» [1], якою було передбачено основні заходи з оновлення та удосконалення існуючої системи обліку в державному секторі [2, с. 54].

У результаті проведеного дослідження виявлено три основні напрями модернізації обліку, а саме: удосконалення системи бухгалтерського обліку; удосконалення системи фінансової звітності та звітності про виконання бюджетів; створення уніфікованої організаційної та інформаційної облікової системи [3, с. 350]. Характеристика напрямів модернізації обліку в бюджетних установах наведена на рис. 1.

Визначено, що до факторів, які негативно впливають на організацію облікового процесу належать: нагромадження методів ведення обліку на окремих ділянках; недосконалість технічних засобів обліку; неправильна організація облікової праці. До позитивних факторів належить: раціональна організація роботи облікового апарату, що забезпечує підвищення оперативності та

аналітичності бухгалтерського обліку через удосконалення документообігу та облікової документації, прискорення обробки інформації, ефективного використання робочого часу обліковими працівниками, забезпечення узгодженої та своєчасної роботи на всіх етапах облікового процесу [5, с. 40].

Доцільно зазначити, що зважена та обґрунтована система заходів щодо організації бухгалтерського обліку має гарантувати своєчасне та повне інформаційне забезпечення внутрішніх і зовнішніх користувачів. Тільки сувора регламентація методології обліку забезпечить його єдність, порівнянність показників установ різних галузей невиробничої сфери, можливість отримання зведених показників для контролю за виконанням кошторисів і бюджетів [5, с. 41].

У цілому, як свідчить практика, організації обліку в державному секторі економіки притаманний чіткий дворівневий характер:

- I рівень – державний (макрорівень): організація;
- II рівень – бюджетна установа (мікрорівень): обов'язок ведення (повно важення головного бухгалтера), який певним чином виключає прояви самостійності у виборі порядку та представлення обліково-аналітичного забезпечення управління [5, с. 40].

Важливе місце у процесі регламентація бухгалтерського обліку у державному секторі займає нормативно-правове забезпечення, яке характеризується значною кількістю нормативних актів, сформованих в умовах мінливості та невизначеності сучасного бізнес-середовища. Підтримуємо позицію науковця Тимощенко Ю. М., який пропонує розглядати кілька рівнів регламентації бухгалтерського обліку [6]. Тому, вважаємо за доцільне систематизувати нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку в бюджетних установах України за п'ятьма рівнями:

- перший рівень – Закони та кодекси України, тобто нормативно-правові акти вищої юридичної сили;
- другий рівень – нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України, прийняті на підставі Бюджетного кодексу України;
- третій рівень – нормативні документи Державної казначейської служби України та інших органів виконавчої влади, прийняті на підставі та на виконання Бюджетного Кодексу України та нормативно правових актів Кабінету Міністрів України;

– четвертий рівень – нормативно-правові акти (інструкції, положення, вказівки) та методичні рекомендації Міністерства фінансів, державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування та інших органів, що розробляються і затверджуються на основі Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі;

– п'ятий рівень – рішення (накази, розпорядження) щодо організації і ведення бухгалтерського обліку, що приймаються керівництвом бюджетної установи, на підставі попередніх чотирьох пакетів нормативно-правових документів.

Таким чином, у результаті проведеного дослідження можемо відмітити, що модернізація системи обліку в державному секторі характеризується трьома основними напрямками, для успішної реалізації яких необхідне відповідне нормативно-правове забезпечення, адаптованого до міжнародних вимог і норм. У зв'язку із значною кількістю нормативних актів виявлено необхідність у їх систематизації за п'ятьма рівнями регулювання бухгалтерського обліку в бюджетних установах. Запропонована систематизація нормативно-правового забезпечення сприятиме формуванню більш повної та об'єктивної інформації необхідної для прийняття важливих управлінських рішень та контролю за використанням бюджетних ресурсів.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 рр. [Електронний ресурс] : постанова Кабінету міністрів України від 16.01.2007 р. № 34. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/34-2007-п>.

2. Свірко С. В. Первинна організація бухгалтерського обліку в бюджетних установах України: розробка робочого плану рахунків / С. В. Свірко, А. П. Дикий, М. Ю. Самчик // Вісник ЖДТУ. – 2017. – № 1 (79). – С. 53-65.

3. Марценяк Н. О. Реформування бухгалтерського обліку бюджетних установ: проблеми та перспективи / Н. О. Марценяк // Науковий вісник БДФА. – 2010. – № 4. – С. 346-351.

4. Янчук Г. В. Організація бухгалтерського обліку в бюджетних установах [Електронний ресурс] / Г. В. Янчук, І. О. Постоюк // Publishing house Education and Science s.r.o. – 2012. – Режим доступу :

http://www.rusnauka.com/10_DN_2012/Economics/7_106692.doc.htm.

5. Лучко М. Р. Організація обліку в установах державного сектору економіки: реалії сьогодення / М. Р. Лучко, Л. Т. Штимер // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». – 2015. – Вип. 1 (45). Т.2. – С. 39-42.

6. Тимощенко Ю. М. Законодавче регламентування організації обліку [Електронний ресурс] / Ю. М. Тимощенко // Журнал «Науковий огляд». – Режим доступу : <http://intkonf.org/timoschenko-yum-zakonodavche-reglamentuvannya-organizatsiyi-obliku-na-malih-pidpriemstvah>.

Козменюк Назар,

студент гр. Ес-2014

*Науковий керівник: к.е.н., доц. **Тимоць М. В.***

Івано-Франківський університет права

імені Короля Данила Галицького

(м. Івано-Франківськ, Україна)

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

За умов переходу економіки України до ринкових відносин, суттєвого розширення прав підприємств у галузі фінансово-економічної діяльності значно зростає роль своєчасного та якісного аналізу фінансового стану підприємств, оцінки їхньої кредитоспроможності та пошуку шляхів підвищення і зміцнення фінансової стабільності.

У сучасних умовах господарювання аналіз фінансового стану підприємства, в тому числі його кредитоспроможності є необхідною складовою процесу управління підприємством. Головним напрямком його практичної реалізації є виявлення можливостей

підвищення ефективності функціонування підприємства, визначення перспектив його майбутнього розвитку.

Окремі аспекти якості інформаційного забезпечення аналізу фінансового стану, в тому числі кредитоспроможності підприємства досліджені сучасними вітчизняними економістами, а саме у роботах Бутинця Ф.Ф., Бутко А.Д., Гадзевича О.І., Ізмайлової К.В., Каліні А.В., Мниха Є.В., Нескреби А.М., Сопка В.В., Чумаченка М.Г. та інші.

Істотний внесок у розвиток і вдосконалення методики аналізу фінансового стану зробили зарубіжні фахівці: Баканов М.І., Барнгольц С.Б., Єфімова О.В., Метьюс М.Р., Міддлтон Д., Новодворський В.Д., Погостинський Ю.А., Рішар Ж., С. Дж. Браун, Томпсон А.А. та інші.

Не зменшуючи цінності напрацювань зазначених вчених-економістів, зауважимо, що інформаційне забезпечення аналізу кредитоспроможності в контексті нових законодавчих змін не знайшло належного відображення в їхніх роботах і потребує подальших наукових досліджень.

Основу інформаційного забезпечення оцінки фінансового стану підприємства становить фінансова звітність. Її використання дає можливість отримати інформацію фінансового характеру, яка слугує базисом оцінки фінансового стану підприємства.

Загальні вимоги щодо складання фінансової звітності затверджені наказом Мінфіну України від 07.02.2013 р. № 73, яким визначено мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» регулює порядок складання та надання звітної інформації всіма підприємствами, організаціями, установами всіх форм власності за винятком банківських та бюджетних установ. В основі «Загальних вимог до фінансової звітності» покладено Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1. Таким чином, Н(П)СБО 1 – це черговий крок назустріч міжнародним стандартам фінансової звітності.

В результаті аналізу фінансової звітності визначаються найважливіші показники оцінки кредитоспроможності підприємств. До таких показників можна віднести: коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами, коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансування, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт співвідношення мобільних та іммобілізованих

коштів, коефіцієнт забезпечення запасів та витрат власними джерелами, коефіцієнт майна виробничого призначення, коефіцієнт вартості основних засобів в майні, коефіцієнт вартості матеріальних оборотних коштів в майні, коефіцієнт прогнозування банкрутства та коефіцієнт відновлення платоспроможності.

В той же час сучасні технології фінансового аналізу потребують суттєвого розширення інформаційної бази. Окрім стандартних форм фінансової та статистичної звітності, використовуються позаоблікові зовнішні щодо підприємства джерела інформації, що характеризують стан зовнішнього економічного середовища: ринків товарів і послуг, внутрішнього та міжнародного фінансових ринків, систем оподаткування тощо.

Таким чином, можна зробити висновок, що бухгалтерська (фінансова) звітність покликана давати достовірне і повне уявлення про зміни не тільки у кредитоспроможності підприємства, а й у фінансовому стані в цілому, вона є інформаційною базою фінансового аналізу всієї діяльності організації. Результати аналізу служать підставою для прийняття оптимальних управлінських рішень щодо управління кредитоспроможністю підприємства.

Список використаних джерел

1. Наказ 07.02.2013 № 73 Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]: редакція від 09.08.2013 р.

2. Косова Т. Д., Сухарев П. М., Ващенко Л. О. та ін. Організація і методика економічного аналізу. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 528 с.

3. Щурик М.В., Луцька Н.М, Тимоць М.В.. Фінансовий аналіз – Івано-Франківськ: «НАІР», 2014. – 432 с.

Колодруб Юлія,

студентка з курсу

Науковий керівник: к.е.н. Гришина Н.В.

Національний університет кораблебудування

ім. Адмірала Макарова

(м. Миколаїв, Україна)

ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ РЕКЛАМИ В УКРАЇНІ

Розвиток реклами та PR, в сучасному її розумінні, в Україні припадає на XIX ст. – період активного формування періодики та розвитку промисловості у країні. Регулярна поява великої кількості рекламних видань в нашій державі починається з 80-х рр. XX ст. На сучасному етапі розвитку України, який відрізняється динамізмом і якісними змінами в усіх сферах суспільного життя, стрімко зростає роль реклами та Public Relations. На сьогодні жодна установа не може повноцінно функціонувати без реклами своєї продукції або послуг.

Над дослідженням розвитку реклами та рекламної діяльності суб'єктів господарювання працювали такі вчені, як П. Бурдьє, Н. Вінер, М. Де Флера, К. Дойча, Ж.-М. Коттре, П. Лазарсфельд, В. Шабліовський, О. Грищенко, О. Зернецька, А. Куліш, І. Слісаренко, А. Баранова та багато інших.

Реклама – популяризація товарів, видовищ, послуг з метою привернути увагу покупців, споживачів, глядачів, замовників і т. ін. [2].

Оцінити стан рекламного ринку в Україні на даний момент дуже непросто. За останні роки відбулися і кількісні, і якісні зміни: по-перше, ринок реклами став передбачуваним; по-друге, на ньому з'явилися професіонали як з боку рекламодавців, так і з боку рекламних агентств; по-третє, розпочалося активне проникнення на український ринок реклами крупних зарубіжних рекламодавців. Величезним вкладом зарубіжних рекламних агентств в розвиток української реклами стала їх законодавча база [1].

На сьогоднішній день розвиток ринку реклами в Україні відбувається на фоні кризи економіки, а також політичної нестабільності. Це призводить до виникнення ряду проблем, пов'язаних з ефективністю функціонування реклами.

Одна із основних проблем – це практично відсутність вітчизняної теоретичної бази для підготовки відповідних фахівців. Це призводить до дефіциту кваліфікованих спеціалістів, які могли б забезпечити виробників якісною, професійною і недорогою рекламою. Тому сьогодні на українському рекламному ринку склалася ситуація, коли довготривалі рекламні кампанії здійснюються, не вітчизняними, а закордонними сторонами.

Наступною проблемою є те, що не повністю визначені деякі теоретичні аспекти щодо ролі і місця реклами в сучасних умовах розвитку економіки: відсутні дослідження, що дозволяють вивчити і творчо адаптувати до вітчизняних умов досвід західних країн у цій галузі; дискусійною залишається проблема вибору каналів поширення рекламної інформації, розробки рекламних кампаній і оцінок їх ефективності тощо.

Ще одна проблема полягає в тому, що економіка держави сьогодні знаходиться в тяжкому стані. Тільки із налагодженням нормального функціонування всієї економічної системи можна сподіватися на ефективний рекламний ринок України [3].

Таким чином, бачимо, що існує потреба в удосконаленні державного управління рекламною діяльністю, комплексному підході до реклами як засобу масової інформації і створенні адекватної системи контролю в цій сфері, що дасть змогу захистити суспільство від її негативного впливу.

Для того, щоб уникнути зниження ролі ефективності реклами, рекламодавцям варто осмислити всі ризики, які відбуваються на сучасному ринку і пов'язані з формуванням рекламних комунікацій. Перш за все необхідно намагатися збільшувати кількість підприємств, які займаються рекламною діяльністю шляхом: укладення вигідних угод з іншими фірмами; застосування нових методів просування товару на ринки, які дадуть у майбутньому нові можливості на успішну діяльність; упровадження новітніх технологій, котрі сприяють перспективному розвитку реклами на сучасному етапі і виступають як засіб маркетингових комунікацій;

умілого використання досвіду зарубіжних рекламних фірм, які все частіше виявляють зацікавленість до українського ринку, сприяють насиченню і розповсюдженню власної продукції; підвищення рівня соціальної відповідальності і зростання ролі саморегулювання рекламістів, що приведе до зростання ролі реклами в сучасному суспільстві; активного впровадження реклами в сучасні маркетингові технології, до яких слід зарахувати брендинг, мерчандайзинг, позиціонування та інше, застосування системного підходу, який дозволяє певною мірою використовувати всі переваги окремих сегментів маркетингових комунікацій [4].

Отже, функціонування рекламної діяльності в Україні потребує вдосконалення. Український рекламний ринок ще досить молодий, і в країні нема теоретичної бази для створення якісної реклами. Крім того, в самому законодавстві існують певні недоліки, що часто стає причиною низького рівня рекламної продукції. Проте, ми маємо всі умови для того, щоб піднятися до світового рівня у сфері реклами: відповідний інтелект, сучасну освіту, потужну науку.

Список використаних джерел

1. Аспекти маркетингу: реклама та комунікації [http://reklama.marketing-library.info/nauka_pro_reklamu.html].
2. Реклама // Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. — 5-те вид. — К.; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005 с.
3. Рынок рекламы в Украине рухнул до самого низкого показателя за последнее десятилетие [<http://nv.ua/publications/kak-internet-vytesnyaet-iz-ukrainskogo-mediarynka-tv-reklamu-i-kogda-on-oboydet-pechatnuyu-pressu-56887.html>].
4. Public relations. Frank Jefkins. — Financial Times/ Prentice Hall; 5 edition, 1998. — 304 p.

Конопка Христина,
студентка 4 курсу економічного факультету
Науковий керівник: *к.і.н., доц. Федик Л.Б.*
Івано-Франківський університет права
імені Короля Данила Галицького
(м. Івано-Франківськ, Україна)

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ МОТИВУВАННЯ ПЕРСОНАЛУ

Мотивування є процесом формування такого психологічного стану людини, який зумовлює її поведінку, здійснює установку до діяльності, спрямовує і активізує її. Мотивація праці являє собою прагнення працівника задовольнити свої потреби; в загальному розумінні – це сукупність внутрішніх і зовнішніх рушійних сил, які зумовлюють людину до трудової діяльності і надають їй цілеспрямованість, орієнтовану на досягнення певних цілей [1, 21].

Система мотивації персоналу є однією з важливих складових як системи управління персоналом в організації, так і системи безпеки підприємницької діяльності. Правильно розроблена система мотивації дозволяє не лише активізувати потенціал людини у напрямі досягнення мети, але й приносить задоволення працівникові в процесі праці через задоволення його потреб та забезпечує безпечні умови діяльності всього підприємства.

Згідно з результатами дослідження Gallup Consulting, підприємства з високим рівнем мотивованості отримують на 16% більше прибутку, відсутність на роботі без поважних причин зменшується серед їхніх співробітників на 37%, а наявність дефектів на виробництві знижується на 60% [2].

При прийомі працівника на роботу дуже важливо визначити, який вид мотивації для нього пріоритетний. Людина, для якої головне – матеріальна мотивація, буде проявляти меншу ініціативу у нововведеннях, творчих розробках, навчаннях, ніж особа, для якої гроші не є основним фактором, щоб працювати професійно та якісно, а для якої, наприклад, важливо працювати саме в галузі водного транспорту, з пов'язаною з цією галуззю морською романтикою, тощо.

Виходячи з того, що об'єктом мотивування є працівники різних (вищого, середнього та нижчого) рівнів управління, треба брати до уваги відмінність їх мотивації до виробничо-управлінської діяльності.

Особливістю матеріальної мотивації в Україні є також фактор гендерного розподілу. Станом на II квартал 2017 р. середньомісячна заробітна плата жінок становила 6243 грн, чоловіків – 7779 грн [3, с. 26, 27]. Різниця між розміром заробітної плати жінок і чоловіків пояснюється перебуванням жінок у декретних відпустках та виходом на пенсію у молодшому віці порівняно з чоловіками. Водночас в Україні склалась така ситуація, що жінки отримують менші заробітні плати, ніж чоловіки. При цьому, чим більше розмір оплати праці, тим помітніший цей розрив.

На вибір засобів мотивації впливає стать та вік працівників, висновки були зроблені психологами з Оксфордського університету. Матеріальне заохочення впливає на незаміжніх жінок, що відсувають особисті питання на другий план, і на тих одружених чоловіків, які і далі дозволяють собі вести насичене особисте життя. На роботу заміжніх працівниць і неодружених чоловіків має позитивний вплив публічна похвала. Співробітники до 30 років дуже цінують знакові відмінності, наприклад, присвоєння звання «Кращий працівник року (тижня, місяця, відділу, тощо)». Такі висновки були зроблені після вивчення протягом шести років впливу різних видів заохочень на основні категорії працівників [4]. Для працівників, перш за все працюючої молоді, характерні інші ціннісні орієнтації спонукальних мотивів до трудової діяльності. При цьому на перший план висуваються самореалізація і саморозвиток (нематеріальна мотивація) [5, с. 83].

За даними опитувань, проведених КМІС у 2010 році найманих працівників у 10 регіонах України, можна виділити деякі розбіжності між пріоритетами нематеріального стимулювання праці в процесі кар'єрного росту у чоловіків і жінок [6, с. 36].

Таблиця 1

Гендерні пріоритети нематеріального стимулювання праці

Чоловіки	Жінки
1. Кар'єрний ріст, оплата тренажерного залу та обіду	1. Участь у культурних програмах, виставках
2. Участь у культурних програмах, виставках	2. Оплата транспортних послуг, мобільного зв'язку, цінні подарунки
3. Оплата відпусток	3. Оплата відпочинку
4. Участь у тренінгах, навчальних курсах	4. Участь у тренінгах, навчальних курсах
5. Оплата відпочинку	5. Оплата відпусток
6. Оплата транспортних послуг, мобільного зв'язку, цінні подарунки	6. Кар'єрний ріст, оплата тренажерного залу та обіду

Сучасні ринкові тенденції (низькі заробітки, сезонні й короткочасні режими роботи в підприємствах, безробіття і конкуренція на ринку праці) спонукають до прискорення змін у професійній орієнтації жінок, яка посилює потребу в оволодінні новими професіями, що притаманні сучасному сільськогосподарському виробництву, підвищенні освітнього й кваліфікаційного рівня. А тому при вибіркового опитуванні, яке проводилося в сільськогосподарських підприємствах області, на поставлене жінкам запитання „Які особисті цінності для Вас є найбільш важливими?” структурно респонденти побудували їх у такій послідовності: цікава і престижна робота – 32,1%, матеріальне забезпечення сім'ї – 20,6, належна винагорода за виконану роботу – 24,2, підвищення рівня професійної підготовки – 11,3, висока оцінка здобутків керівництвом – 7,3, гарні стосунки у колективі – 4,5%. Водночас необхідно враховувати не тільки мотиви поведінки працівниць і стимули їхньої трудової діяльності, але й приділяти увагу організації праці з метою створення відповідних умов для повного поєднання материнства (на поставлене запитання

про наявне число дітей у сім'ї жінки зазначили, що одну дитину мають 43,3%, дві – 38,6, три – 15,7, четверо – 1,6, більше чотирьох дітей – 0,8%) з їхньою активною участю на виробництві. Враховуючи сімейні потреби і значне послаблення становища жінок на ринку праці, слід широко практикувати застосування гнучких графіків роботи, режиму не повного робочого дня й робочого тижня та виконання надомної праці. Це дасть можливість оптимально поєднувати материнські, виховні (за результатами опитування особи - сто вихованням дітей займається 52,4% жінок) і виробничі функції та позитивно впливатиме на їхню продуктивність праці [7, с. 85].

Таким чином, як свідчать дослідження та дані статистики, при формуванні мотивації працівників підприємства важливо враховувати не тільки вік, але й гендерні особливості та пріоритети. Водночас економічна ситуація в Україні зумовлює збереження пріоритетності матеріального стимулювання працівників незалежно від статевої належності.

Список використаних джерел

1. Дуда С.Т. Мотивація та результативність праці персоналу підприємства: їх сутність та взаємозв'язок / Дуда С.Т., Кіцак Х.Р.// Науковий вісник НЛТУ України: Збірник науково-технічних праць. – 2010. – Вип. 20.14 – С. 188–193.

2. Вітчизняні роботодавці надто захопились нематеріальною мотивацією співробітників [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://tsn.ua/groshi/ukrayinci-za-horoshu-robotu-otrimuyut-ne-groshi-a-banalni-podyaki-282236.html>

3. Заробітна плата штатних працівників за статтю та видами економічної діяльності у промисловості у II кварталі 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ11_u.htm

4. Биканова О. Мотивація праці як важливий чинник забезпечення ефективного управління персоналом підприємства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://conf-cv.at.a/forum/53-482-1>.

5. Клименко М.П. Мотивація управлінського персоналу в реалізації загальної стратегії підприємства / Клименко М.П., Філатова О.О.// Сталий розвиток економіки – 2011 - №5 – с. 81 – 85.

6. Іванов С.Л. Роль нематеріальних чинників мотивації праці у формуванні людського капіталу сучасного підприємства в Україні / С.Л.Іванов // Наукові праці НДФІ. – 2010. – № 5. – с. 34-38.

7. Лаврук Н.А. Мотивація трудової діяльності жінок // Економіка АПК. – 2014. – № 4. – С. 82-88.

Костінський В.В.

ст. гр. ПЗс-2013

Науковий керівник: асист. Боднарук В.Б.

Івано-Франківський університет права

імені Короля Данила Галицького

(м. Івано-Франківськ, Україна)

РОЗРОБКА САЙТУ STUDENTS ARE ADVENTURERS

Сучасний пошук роботи все частіше складається з пошуку її в інтернеті, це зручно і не забирає багато часу. Враховуючи те, що студенти навчаються їм необхідна робота з неповною зайнятістю. Виходячи з цього доцільним є розроблення сайту, який дозволить студентам отримати інформацію про роботу необхідну їм в певний проміжок часу.

Students are adventurers – це сайт, на якому кожний студент має право вибрати зручну, сприйнятливую й оплачувану роботу. З технічної точки зору – це веб-сайт, який базується на мові програмування Ruby on Rails [1].

Головною перевагою даного веб-сайту є те, що гроші, які обіцяні за виконання завдання, зберігаються на рахунку посередника і поки завдання не дійшло до завершальної фази, гроші не будуть повернуті або надіслані студенту. Також сайт наділений іншими перевагами, які дозволяють користувачам з більшим шансом виконати завдання, а саме однією з них є система рейтингу і рівнів. Після кожного виконаного завдання студент та роботодавець має шанс отримати підвищення рейтингу, в тому випадку, коли вони

обидва за це проголосують. В свою чергу студенту завжди за виконання завдання буде нараховуватись досвід, який потрібен для того, щоб піднімати рівень. Чим вищий рівень студента, тим більш оплачувану роботу йому пропонуватимуть роботодавці. Система рейтингу зроблена для здорової конкуренції, яка повинна спонукати студентів виконувати завдання, щоб за певну кількість виконаних завдань вони отримували титули, до прикладу:

- Той хто залишився живим – виконати завдання, яке тривало більше 1 тижня;
- Початківець – перше завдання виконано успішно;
- Комбо – виконано більше двох завдань за добу;
- Трудоголік – виконати більше 7 завдань за тиждень;
- Надійний – виконано більше 30 завдань;
- Дайте ще – виконано більше 50 завдань;
- Авантюрист – виконано більше 100 завдань;
- Герой Азероту – виконано героїчне завдання;
- Робота в команді – виконане 1 колективне завдання;
- Супер команда – виконано 10 завдань однією групою.
- Ну буває – провалено перше завдання;
- Ледацюга – провалено 5 завдань;

Сайт надасть змогу студентам швидко і просто знаходити погодинну роботу, також з системою рівнів, і титулів студентам буде цікаво виконувати завдання заради здобуття титулів, і прокачки рівнів для допуску до більш відповідальних завдань.

Список використаних джерел

1. Дев Бай. Зачем Ruby on Rails стартапам, инвесторам и разработчикам? – [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://dev.by/lenta/main/zachem-ruby-on-rails-startapam-investoram-i-razrabotchikam>

Куришко Юлія,

студентка гр.Жс-16

Науковий керівник: к.е.н., доц. **Рижий І.Б.**

Івано-Франківський університет права

імені Короля Данила Галицького

(м. Івано-Франківськ, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ РЕКЛАМИ В РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

Для кожного з нас реклама сприймається по-різному. Когось вона дратує, а хтось шукає якусь корисну інформацію. Американські науковці, дослідивши історію реклами, дійшли висновку, що вона є наймасовішою і найвпливовішою формою сучасного мистецтва. Але, насамперед, **реклама** – це інформація про особу чи товар, яка розповсюджується в будь-якій формі та в будь-який спосіб і призначена для того, щоб сформуванати або підтримати обізнаність споживачів та їх інтерес щодо певного товару [1].

Кожна країна має свої особливості в постановці і розвитку реклами.

Важливо розглянути особливості сучасної реклами в різних країнах світу.

Франція. У всіх нас ця країна асоціюється з ніжними і витонченими образами. Безумовно, французька реклама відрізняється витонченістю, вона спирається на образи та вишуканий креатив. Реклама призначена спокусити споживача. Основа рекламного звернення – це сильна, витончена ідея, яка повинна “спокусити” і націлити споживача на купівлю. Тож основною причиною купівлі товару – є отримання задоволення від привабливої реклами.

Тому у Франції запам’ятовують не слоган або джінгл, як у США, а образ. Найбільше уваги приділяється саме візуальному аспекту реклами - це постери, афіші, плакати.

Загалом французи не довіряють рекламі, тому прямолінійна реклама у них, як правило, не приживається. Франція - одна з трьох країн (поряд з Великобританією і Німеччиною), що створюють обличчя європейського креативу. До речі, саме Франція подарувала

рекламній індустрії таку людину, як Ерік Ферфрухен - кращий арт-директор в світі.

Великобританія. Це країна, яка належить до семи найрозвинутіших країн світу.

Рекламна діяльність її також є дуже розвинута. Реклама у Великобританії яскрава, якісна, багатогранна, з чудовим креативом і тонким гумором. Саме гумор британці розглядають як відмінний спосіб для підвищення уваги, розуміння аудиторії, настрою та довіри споживача. Вони також використовують різні типи гумору, поширеними є гра слів і сатира. Англійці мають хороший та тонкий смак – це знають всі. Британська реклама зрозуміліша, ніж американська. Вона більш інтелігентна, більш витончена. Реклама, створена у Великобританії, дуже успішно змагається з американською за розміром бюджету та її просуванням.

США. Тепер розглянемо особливість американської реклами.

У Сполучених Штатах Америки реклама вважається синонімом телебачення – вони являють собою майже одне ціле. Характерним для американської реклами є прямолінійність, навіть в деяких випадках тиск на споживача, нав'язування товару. Але це нікого не дратує. Позаяк у США звикли цілком спокійно ставитись до прагматизму та уміння продавати. Тут добре сприймають прямолінійну, нав'язливу рекламу “в лоб”. Просто американці звикли до такого нав'язливого ефекту. З традиційних цінностей у рекламі переважають теми любові, сім'ї та патріотизму. Особливість рекламної інформації в США – це, насамперед, логічне подання та простота. Велике значення має саме слово, оскільки американці добре запам'ятовують рекламні слогани та джінгли.

Японія. Японська реклама побудована на глибоких образах, символічності, широкомасштабній уяві та пейзажах. Своєрідна ознака Японії – вміння поєднувати. “Країна вранішнього сонця” в своїй рекламній галузі вміє об'єднувати бурхливий технологічний розвиток та крайній консерватизм традиційного суспільства. В основі реклами домінує система знаків та символічне мислення. У текстах переважає наголос на чуттєвий канал сприйняття, а емоційні взаємозв'язки і переживання персонажів грають роль значно важливішу, ніж розвиток сюжетної лінії. Японську рекламу, як і культуру взагалі, не можна зрозуміти, її потрібно просто

прийняти і отримувати від неї задоволення. Всю японську рекламу можна умовно поділити на три категорії. Представники першої "підривають" мозок, другої - змушують реготати, а третьої – просто виграють міжнародні фестивалі реклами та приємно виглядають [2].

Німеччина. Для нас ця країна асоціюється зі стриманістю, педантичністю та точністю. Німеччина - одна з найкреативніших країн Європи поряд з Великобританією і Францією. Вона поступово виходить на лідируючі позиції і в світі. Німецька реклама спростовує стереотипи, які склалися про саму країну. Немає в ній ні манерності, ні зацикленості на порядку, немає нічого з того, що ми зазвичай думаємо про Німеччину, крім бездоганної німецької точності. В основі німецької реклами – виняткове прагнення продати товар. Відповідальність, переконлива і строга аргументація, простота викладу – головні пункти німецької реклами. Тут важливі факти, гранична достовірність. Усі аспекти (текст, зображення, монтаж і т. п.) ретельно продумані і виконані. Мінімум емоцій, максимум достовірності. При цьому - красива візуалізація, креативно і відмінно зняті ролики, але все це засновано на фактах.

Україна. Наша країна увібрала в себе всього потроху. Образність як у Франції, символічність як у Японії, нав'язливість як у США та аргументацію як в Німеччині. Загалом український рекламний ринок з'явився недавно, тож у ньому ще немає остаточно визначених зв'язків і відносин. Реклама в Україні найпоширенішою є на телебаченні, популярності набуває і реклама в Інтернеті. Особливість її в тому, що вона має індивідуальне спрямування, яскраву виразність, кольорове зображення, популярні вислови та джінгли.

Отже, реклама постійно присутня в житті людини, вона щодня масово впливає на людей у виборі того чи іншого товару чи послуги. У зв'язку з цим реклама стала одним з основних засобів отримання людиною інформації в суспільстві [4]. У жорстких умовах конкуренції під час створення реклами, замовник завжди повинен орієнтуватися на національні особливості покупців країни, в якій планується проведення рекламної кампанії. Реклама була і буде основним носієм і розповсюджувачем інформації про товар чи

послугу. Готуючи рекламу до виходу «в світ», треба бути впевненим в тому, що вона буде корисна і цікава для оточуючих.

Список використаних джерел

1. Реклама. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%B5%D0%BA%D0%BB%D0%Bo%D0%BC%D0%Bo>
2. Особливості сучасної реклами різних країн Європи [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://stud.com.ua/63341/marketing/osoblivosti_suchasnoyi_reklami_riznih_krayin_yevropi
3. Специфіка азіатської реклами [Електронний ресурс] – Режим доступу
4. http://stud.com.ua/63342/marketing/spetsifika_aziatskoyi_reklami
5. Реклама та її роль в торгівлі [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://poglyad.com/students/item-16274>

Лизень Т.П.,

магістр 6-го курсу економічного факультету

Науковий керівник: к.е.н. П'ятничук І.Д.

Івано-Франківський університет права

імені Короля Данила Галицького

(м. Івано-Франківськ, Україна)

ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ЗАПАСІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ РАХУНКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Правильно організований бухгалтерський облік в бюджетних установах є запорукою ефективності їх діяльності. Крім того функціонування вітчизняних бюджетних установ у сучасних

економічних умовах вимагає збалансованого, цільового та максимально ефективного використання ресурсів. Для забезпечення раціонального використання ресурсів, здійснення заходів щодо економного їх витрачання, дотримання фінансово-бюджетної дисципліни вирішальну роль відіграє реалізація таких функцій управління, як облік і контроль, у тому числі, облік і контроль наявності та використання запасів.

У процесі діяльності бюджетних установ запаси посідають важливе значення, адже вони забезпечують її функціонування та розвиток, оскільки є найбільш значною частиною активів. У порівнянні з виробничою сферою, де запаси переносять свою вартість на собівартість виготовленої продукції, у бюджетних установах **вибуття запасів відображається у бухгалтерському обліку як збільшення витрат та зменшення запасів звітного періоду** [1]. Від правильності ведення обліку запасів та контролю за їх використанням залежить формування витрат установи, а також порядок відображення їх у звітності.

Основним нормативним документом, який регламентує ведення обліку запасів бюджетних установ, є Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 123 «Запаси», яке набрало чинності 01.01.2015 р. [1] та норми Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів суб'єктів державного сектору № 11 від 23.01.2015 р. [2], у яких наведені загальні положення, визнання та оцінка запасів, облік і контроль наявності та вибуття запасів та відображення цих дій у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності. Згідно із цими нормативними документами до запасів належать активи, які:

- утримуються для подальшого продажу, розподілу, передачі тощо;

- перебувають для подальшого споживання у процесі звичайної діяльності;

- перебувають у формі сировини чи допоміжних матеріалів для використання у виробництві продукції, при виконанні робіт, наданні послуг або для досягнення поставленої мети та/або задоволення потреб суб'єкта державного сектору [1].

Доцільно відзначити, що запаси класифікуються на: виробничі запаси (продукти харчування, медикаменти, будівельні матеріали,

паливо, запасні частини, тара, сировина і матеріали); готова продукція або незавершене виробництво; матеріали для розподілу, передачі, поділу; державні матеріальні запаси; малоцінні швидкозношувані предмети; поточні біологічні активи [1].

З 1 січня 2017 р. набрав чинності новий План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі [3], згідно якого нумерація рахунків та субрахунків для обліку запасів змінилася. Слід відмітити, що у старому плані рахунків для обліку запасів було виділено окремий клас рахунків – 2 «Запаси». Тепер для узагальнення інформації щодо надходження, обліку та вибуття запасів передбачено три рахунки, які відповідно поділяються на окремі субрахунки та віднесені до 1 класу Плану рахунків «Нефінансові активи»:

- 15 «Виробничі запаси»;
- 17 «Біологічні активи» (тільки поточні біологічні активи);
- 18 «Інші нефінансові активи».

У свою чергу, для більш детального обліку запасів бюджетних установ вище перелічені рахунки поділяються на субрахунки, які наведені у таблиці 1.

Таблиця 1

Порівняльний аналіз рахунків обліку виробничих запасів бюджетної установи з урахуванням змін у чинному законодавстві

Субрахунок для обліку запасів згідно плану рахунків № 1203 (з 2017 р.)	Що обліковується	Субрахунок для обліку запасів згідно плану рахунків № 611 (до 2017 р.)
1	2	3
1511 «Продукти харчування»	Продукти харчування у розрізі їх видів	232 «Продукти харчування»
1512 «Медикаменти та перев'язувальні засоби»	Медикаменти, компоненти, бактерицидні препарати, дезінфекційні засоби, сироватки, вакцини, кров, плівка для рентгенівських знімків, матеріали для проведення аналізів та	233 «Медикаменти і перев'язувальні засоби»

СПІВДРУЖНІСТЬ НАУК: АРХІТЕКТУРА, ЕКОНОМІКА, ПРАВО

Матеріали V Студентського наукового симпозиуму, 2017

	перев'язувальні засоби, дрібний медичний інвентар (термометри, ланцети, пінцети, голки) тощо. На цих субрахунках також ведеться облік допоміжних та аптекарських матеріалів у лікувальних закладах, які мають свої аптеки	
1513 «Будівельні матеріали»	Будівельні матеріали, що використовуються в процесі будівельних та монтажних робіт, незалежно від їх призначення (для капітального чи поточного ремонту), а також незалежно від того, за рахунок яких коштів вони придбані	202 «Обладнання, конструкції і деталі до установки», 204 «Будівельні матеріали», 234 «Господарські матеріали і канцелярське приладдя»
1514 «Пально-мастильні матеріали»	Всі види палива, а також нафтопродукти та газ, закуплені і передані на зберігання, які відпускаються за талонами і смарт-картками	235 «Паливо, горючі і мастильні матеріали»
1515 «Запасні частини»	Придбані або виготовлені запасні частини, готові деталі, вузли, агрегати, які використовуються для проведення ремонтів, заміни зношених частин машин (медичних, електронно-обчислювальних тощо)	238 «Запасні частини до транспортних засобів, машин і обладнання»
1516 «Тара»	Поворотна тара, обмінна тара (бочки, бідони, ящики, банки скляні, пляшки тощо), як порожня, так і та, що вміщує матеріальні цінності	236 «Тара»
1517 «Сировина і матеріали»	Сировина та основні і допоміжні матеріали, які входять до складу продукції, що виготовляється, або є необхідними компонентами при її виготовленні; матеріали сільськогосподарського призначення; матеріали короткотермінового використання	201 «Сировина і матеріали»

	для науково-дослідних робіт та капітального будівництва	
1518 «Інші виробничі запаси»	Спецобладнання, придбане для виконання науково-дослідних робіт та капітального будівництва, відходи виробництва, невиправного браку, матеріальні цінності, одержані від ліквідації основних засобів, які не можуть бути використані як матеріали, або запасні частини (металобрухт, утиль), зношені шини тощо	203 «Спецобладнання для науково-дослідних робіт», 205 «Інші виробничі запаси», 239 «Інші матеріали»

Джерело: складено на основі [4, с. 10]

За дебетом цих рахунків відображається надходження запасів з урахуванням витрат на їх придбання та доведення до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях. Тоді як за їх кредитом показують вибуття запасів унаслідок продажу, безоплатної передачі, використання для створення інших або неможливості отримання суб'єктом державного сектору надалі економічної вигоди від їх використання [3].

Слід відмітити, що Порядок застосування Плану рахунків № 1219 не містить вимоги щодо застосування субрахунку 1512 «Медикаменти та перев'язувальні засоби» установами, у кошторисах яких видатки на придбання цих матеріальних цінностей передбачені за відповідним КЕКВ. Тож якщо раніше субрахунок 233 «Медикаменти і перев'язувальні засоби» застосовувався для обліку медикаментів, лікарських засобів та дрібного медичного інвентарю виключно спеціалізованими установами (закладами охорони здоров'я), то з 2017 р. субрахунок 1512 може використовувати будь-яка установа, незалежно від сфери її діяльності. До цього часу неспеціалізовані установи мали обліковувати всі медикаменти і перев'язувальні матеріали, придбані для поточних потреб на субрахунку 234 «Господарські матеріали і канцелярське приладдя» [4, с. 8-9], що ускладнювало процедуру контролю за використанням медикаментів і перев'язувальних матеріалів.

Таким чином, у результаті проведеного дослідження виявлено основні відмінності щодо обліку виробничих запасів бюджетних установ з урахуванням змін у чинному законодавстві, що сприятиме

формуванню більш деталізованої інформації про запаси, і зокрема про медикаменти та перев'язувальні матеріали, з метою посилення контрольної функції управління виробничими запасами щодо раціонального їх використання.

Список використаних джерел

1. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 123 «Запаси» : наказ Міністерства фінансів України від 12.10.2010 р. № 1202. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1019-10/>.

2. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору : наказ Міністерства фінансів України від 23.01.2015 р. № 11. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://buhgalter.com.ua/zakonodavstvo/metod-recomendacii-buhobliku-subjektiv-derjavnogo-sektoru/metod-recomendacii-buhobliku-zapasiv/>.

3. План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі : наказ Міністерства фінансів України від 31.12.2013 р. № 1203. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14>.

4. Крот Ю. Облік запасів: основні новації 2017 року (ч.1) / Ю. Крот // Бюджетна бухгалтерія. – 2017. – № 9. – С. 8-19.

Маланюк О.Я.,

магістр 6-го курсу економічного факультету

Науковий керівник: к.е.н., П'ятничук І.Д.

Івано-Франківський університет права

імені Короля Данила Галицького

(м. Івано-Франківськ, Україна)

АУДИТ ВИРОБНИЧИХ І ЗБУТОВИХ ВИТРАТ

Забезпечення розвитку підприємства та підтримання відповідного рівня його конкурентоспроможності значною мірою залежать від поведінки витрат та управління ними. В умовах

мінливості сучасного бізнес-середовища, загострення конкуренції, підвищення складності процесів управління, керівництву підприємства необхідна більш точна та повна інформація для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Тому виникає потреба приділяти більше уваги контролю за виробничими та збутовими витратами шляхом проведення аудиту.

Однією із важливих цілей, які ставляться перед менеджментом підприємства є підвищення ефективності діяльності за рахунок скорочення витрат на виробництво і реалізацію продукції. З огляду на це, основною метою аудиторської перевірки є формування професійної думки аудитора щодо достовірності та повноти відображення у бухгалтерських документах даних про господарські процеси, які зумовили виникнення виробничих і збутових витрат підприємства, а також правильність складання фінансової звітності та ведення бухгалтерського обліку у цілому.

Основними завданнями аудиту є: встановлення правильності документального оформлення накопичення та списання виробничих та збутових витрат; перевірка правильності ведення обліку фактичних витрат та наступного включення їх до собівартості продукції; оцінка правильності формування собівартості продукції та кінцевого фінансового результату; підтвердження законності і правильності відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з обліку виробничих і збутових витрат, а також пошук резервів щодо можливого зниження виробничих і збутових витрат на основі всебічного проведення аналізу [1, с. 130].

Оскільки, процес аудиту характеризується сукупністю етапів його проведення, то від виокремлення останніх буде залежати точність і ефективність здійснення аудиторських процедур. Тому вважаємо за доцільне здійснити емпіричне дослідження щодо виокремлення етапів аудиту витрат вітчизняними та зарубіжними науковцями. Результати вивчення спеціальної літератури систематизовано у таблиці 1.

Здійснений аналіз виокремлення етапів аудиту витрат дав змогу знайти такі особливості: а) відсутній єдиний підхід щодо виділення кількості та назв етапів процесу аудиту витрат; б) відповідні назви етапів аудиторського процесу витрат можуть мати разовий характер і не повторюються у працях різних авторів; в)

багато авторів виділяють етап планування і складання аудиторського висновку та звіту; г) у працях українських вчених, на відміну від закордонних немає етапу оцінки системи внутрішнього контролю витрат; д) всюди присутнє незалежне тестування документів, що відображають витрати [6, с. 118].

Таблиця 1

Етапи аудиту витрат у працях українських та закордонних науковців

з/п	Назви етапи аудиту	Енені М.	Андреев В.Д.	Віллі Дж.	Білуха М.Т.	Бутинець Ф.	Матросова В.О., Когова В.В.	Сироток Г.В., Сиротюк К.С.	Вагерсон К., Брігтон Е.
	2								0
.	Ознайомлення з підприємством								
.	Дослідження особливостей структури підприємства								
.	Планування аудиту								
.	Планування та складання програми аудиту, розробляється загальний план аудиту								
.	Організаційний етап								
.	Підготовчий етап								
.	Оцінка системи обліку та внутрішнього контролю								
.	Оцінка обсягу перевірки документації за витратами								
.	Проведення процедур аудиту								
0.	Проведення процедур аудиту та отримання аудиторських доказів, збір аудиторських доказів								
1.	Дослідний етап								
2.	Технологічний етап								
3.	Перевірка аудиторських доказів								
	Перевірка облікових операцій								

4.									
5.	Перевірка документації за витратами								
6.	Співставлення облікових записів із звітністю								
7.	Перевірка прибутків і збитків								
8.	Підтвердження законності складання фінансової звітності								
9.	Перевірка звітності і складання висновку								
0.	Результативний етап								
1.	Складання звіту								
2.	Формулювання висновків та складання підсумкової документації								
3.	Підготовка аудиторського висновку								
4.	Узагальнення та реалізація результатів								
5.	Розробка рекомендацій та оформлення звіту								

Джерело: складено на основі [2-6].

На основі отриманих результаті проведеного дослідження, вважаємо, що послідовність проведення аудиторської перевірки виробничих та збутових витрат доцільно здійснювати за алгоритмом, який наведено на рис. 1.

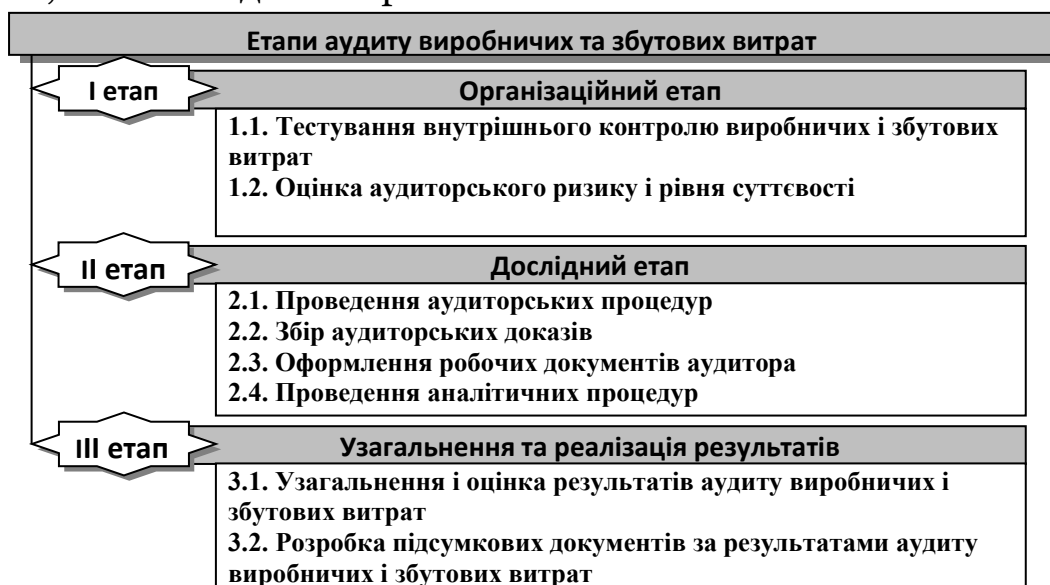

Рис. 1. Алгоритм проведення аудиторської перевірки виробничих та збутових витрат

Джерело: складено автором [3; 4; 6]

Таким чином, у результаті проведеного дослідження виявлено, що для прийняття обґрунтованих рішень керівникам необхідна більш точна та повна інформація про виробничі та збутові витрати з метою забезпечення конкурентоспроможності підприємства. При цьому, аудит витрат виступає інструментом оперативного контролю прийнятих рішень та дієвим засобом запобігання неефективній господарській діяльності. Тому здійснено систематизацію етапів аудиту витрат, що сприятиме формуванню концептуального підходу до проведення аудиту. На основі отриманих результатів запропонований алгоритм проведення аудиторської перевірки виробничих та збутових витрат, який дасть змогу підвищити точність і ефективність здійснення аудиторських процедур.

Список використаних джерел

1. Облік і аудит: вступ до фаху : навч. посіб. / А. Г. Загородній, Г. І. Кіндрацька, Л. М. Пилипенко та ін. – 2-ге вид., доопрац. і доп. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. – 228 с.
2. Рудницький В. С. Методологія і організація аудиту : моногр. / В. С. Рудницький. – Тернопіль: «Економічна думка». – 1998. – 196 с.
3. Сиротюк Г. В. Методичні аспекти проведення аудиту витрат виробництва / Г. В. Сиротюк, К. С. Сиротюк // Збірник наукових праць ТДАУ. – 2013. – № 2(2). – С. 251-259.
4. Матросова В. О. Удосконалення системи аудиту виробничих запасів підприємства / В. О. Матросова, В. В. Котова // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2016. – № 2-3(35). – С. 141-144.
5. Бутинець Ф. Ф. Аудит : стан і тенденції розвитку в Україні та світі : моногр. / Ф. Ф. Бутинець, Н. І. Петренко. – Житомир : ЖДТУ, 2003. – 408 с.
6. Шевчук О. А. Облік і аудит витрат на збут продукції в підприємствах цукрової промисловості [Текст] : дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності) / О. А. Шевчук. – Тернопіль : ТНЕУ, 2012. – 197 с.

Міщенко Анастасія,
студентка з курсу економічного факультету
Науковий керівник: ст. викладач Окуневич І.Л.,
ДВНЗ «Придніпровська державна академія
будівництва та архітектури»
(м. Дніпро, Україна)

ІНФЛЯЦІЯ В УКРАЇНІ: МИНУЛЕ, СЬОГОДЕННЯ ТА МАЙБУТНЄ

Характерною ознакою сучасної інфляції, тобто інфляції другої половини ХХ – початку ХХІ ст., є її хронічний характер. В останні часи практично не було дефляції (стійкого та тривалого зниження рівня цін), а загальний рівень цін щорічно зростає у всіх без винятку країнах.

Ще з моменту проголошення незалежності в 1991 році і до сьогодні «вірус високої інфляції» неухильно переслідує Україну. Спочатку на Україну чекала «лібералізація цін», яка спровокувала вибухове зростання цін. Очікуване зниження темпів інфляції згодом так і не наступило, натомість спостерігалось тільки її підвищення. Основними причинами цього стали непослідовність політичних кроків (хвилі лібералізації цін чергувалися з періодами «заморожування цін») і утримання високих радянських соціальних стандартів в умовах економічного спаду без потужної податкової бази, що призвело до надмірного збільшення грошової маси [1].

У 1993 році рівень інфляції був самим високим за всю історію існування України, він склав 10 256%. На жаль, Україна стала «світовим рекордсменом» за рівнем інфляції серед країн, що не перебувають у стані війни. Були введені заходи жорсткої економії, які дозволяли знизити рівень інфляції до трьохзначної цифри до 1995 року – 253,5%. Таке рішення мало тяжкі наслідки: так в 1994 році ВВП знизився більше як на 20%, так само впав і рівень особистих доходів громадян. У вересні 1996 року, коли інфляція істотно знизилась, була запроваджена національна грошова одиниця – гривня замість «перехідних» купоно-карбованців. Після цього рівень інфляції у 2000 р. становив 125,8%. З 2001 до 2008 не перевищував 116,6 %. У 2008 р. інфляційні процеси

супроводжувалися стабільним курсом гривні, але ж все-таки в кінці року був обвал курсу гривні, який привів до кризи у фінансово-банківській сфері, це призвело до 122,3%. У подальших роках ми можемо бачити зниження рівня інфляції у 2009 р. – 112,3%, у 2010 р. – 109,1%, у 2011 р. – 104,6%, у 2012 р. – 99,8%. У 2013 р. темп інфляції пришвидшився і становив 100,5%, що призвело до зростання споживчих цін на 0,5%. У 2014 р. інфляція становила 124,9%. У 2015 р. – 143,3. У 2016 – 112,4. Індекс інфляції на вересень 2017 р. становив 102,0%. [2]

Тож, виділимо основні причини сучасної інфляції в Україні:

- грошово-кредитна емісія,
- монополістичні тенденції в економіці,
- структурна розбалансованість економіки,
- слабкість валютно-фінансової системи. [3]

Інфляція знецінює заощадження, призводить до зростання цін, знижує купівельну спроможність і негативно впливає на всі сторони суспільного життя, призводить до соціальної напруги, гальмує економічний розвиток країни.

Починаючи з 2000-х років, країни з ринками, що розвиваються, поступово переходять до використання режиму таргетування інфляції або його гнучкого варіанта, який передбачає досягнення цільового показника інфляції в середньостроковій перспективі – 2–3 роки.

Таргетування інфляції (inflation targeting) – монетарний режим, який передбачає відповідальність центрального банку за дотримання проголошеного значення офіційного показника інфляції (таргету) протягом визначеного періоду часу. Відповідальність центрального банку обумовлена можливістю використання усього переліку інструментів монетарної політики, у випадку загрози недотримання визначеного значення таргету.

Так, Національний банк України на початку 2016 року оприлюднив Дорожню карту з переходу до інфляційного таргетування, розраховану на наступні 12-18 місяців. Цей документ визначає план дій по реалізації Стратегії монетарної політики на 2016-2020 рр., затвердженою Правлінням Національного банку у серпні 2015 року.

Згідно з цим документом, Національний банк використовуватиме режим інфляційного таргетування (режиму IT) для забезпечення цінової стабільності. Для цього Національний банк визначив у Стратегії цілі щодо інфляції – 12% з можливістю відхилення +/-3% на кінець 2016 року, 8% +/-2% на кінець 2017 року, 6%+-2% на кінець 2018 року і 5%+/-1% на кінець 2019 року. На відміну від прогнозу інфляції, який є розрахунковою величиною і може змінюватися в залежності від фактичних та очікуваних тенденцій в економіці, ціль є незмінною величиною. Саме на її досягнення і спрямовується монетарна політика за режиму IT. Якщо згідно з прогнозними розрахунками інфляція відрізняється від її цільового рівня, центральний банк застосовує інструменти монетарної політики для повернення її до цілі [4]. Тож, ми вважаємо, що це один із дієвих сучасних методів боротьби з інфляцією.

Нажаль, проблема інфляції в Україні не у визначенні методів, чи навіть не у розробці механізму реалізації заходів по зниженню рівня та темпів інфляції. Вона здебільшого полягає у політичній волі для прийняття необхідних заходів.

Список використаних джерел

1. Жолудь О. Інфляція в Україні: минуле, сьогодні та майбутнє [Електронний ресурс] / Олександр Жолудь // ukr.lb.ua. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: https://ukr.lb.ua/blog/zholud/300975_inflyatsiya_ukraini_minule.html
2. Индекс инфляции (Украина) за 2000-2017г. [Електронний ресурс] // МинФин. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://index.minfin.com.ua/index/infl/>.
3. Чернявський О.П. Інфляція в Україні за умов фінансової кризи / Чернявський О.П., Гудзь Т.П. // Вісник соціально-економічних досліджень: Збірник наукових праць. – Одеса: ОДЕУ, 2010. – Вип. №38. – С. 180 – 183.
4. Національний банк України презентував Дорожню карту з переходу до інфляційного таргетування [Електронний ресурс] // Вісник НБУ. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=28745301.

Подубінська Марія,
студентка 6 курсу економічного факультету
Науковий керівник: к.е.н., доц. Борович О.В.,
Івано-Франківський університет права
імені Короля Данила Галицького
(м. Івано-Франківськ, Україна)

РЕЗЕРВ СУМНІВНИХ БОРГІВ: ВПЛИВ НА ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ ДО ОПОДАТКУВАННЯ

Оцінка дебіторської заборгованості у звітності є одним із актуальних питань бухгалтерського обліку, оскільки від логічності обчислення суми такої заборгованості залежить достовірність інформації, яка впливає на політику управління такою заборгованістю підприємства у цілому. З метою дотримання принципу обачності поточна дебіторська заборгованість, яка є фінансовим активом (крім придбаної заборгованості та заборгованості, призначеної для продажу), включається до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю [3]. Для визначення такої вартості на дату балансу суб'єкти господарювання зобов'язані обчислювати резерв сумнівних боргів.

До 1 січня 2015 принцип обачності, відповідно до якого в бухгалтерському обліку застосовуються методи оцінки, що не допускають заниження зобов'язань і витрат та завищення оцінки активів і доходів, взагалі сприймався бухгалтерами як теоретичне поняття, тому на практиці рідко застосовувався. Після зазначеної дати ситуація кардинально змінилася, оскільки об'єктом оподаткування у податкових розрахунках є прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних національних положень бухгалтерського обліку, на різниці, які виникають, зокрема при здійсненні операцій з резервом сумнівних боргів [2].

Отже, у 2017 р. відповідно до норм Податкового кодексу [2], фінансовий результат до оподаткування:

а) збільшується на суму витрат на формування резерву сумнівних боргів відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, а також на суму витрат від списання безнадійної дебіторської заборгованості, понад суму резерву сумнівних боргів;

б) зменшується на суму коригування (зменшення) резерву сумнівних боргів, на яку збільшився фінансовий результат до оподаткування відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, а також на суму списаної дебіторської заборгованості (у тому числі за рахунок створеного резерву сумнівних боргів), яка відповідає ознакам, визначеним підпунктом 14.1.11 пункту 14.1 статті 14 Податкового Кодексу.

Тобто, зазначена вище оновлена норма у кодексі передбачає зменшення фінансового результату на суму списаної безнадійної дебіторської заборгованості (у тому числі за рахунок створеного резерву сумнівних боргів), тобто навіть у випадку коли безнадійна заборгованість перевищує суму існуючого резерву сумнівних боргів або такий резерв не створюється. Звідси можна припустити, що такий результат зменшиться двічі. Але цього не станеться, оскільки на суму витрат від списання безнадійної дебіторської заборгованості, понад суму резерву сумнівних боргів збільшується фінансовий результат.

З 1 січня 2017 р. вимоги до визнання безнадійної заборгованості також дещо змінилися. Безнадійна заборгованість, відповідно до зазначеного вище пункту, це заборгованість, що відповідає одній з таких ознак:

а) заборгованість за зобов'язаннями, щодо яких минув строк позовної давності;

б) прострочена заборгованість померлої фізичної особи, за відсутності у неї спадкового майна, на яке може бути звернено стягнення;

в) прострочена заборгованість осіб, які у судовому порядку визнані безвісно відсутніми, оголошені померлими;

г) заборгованість фізичних осіб, прощена кредитором, за винятком заборгованості осіб, пов'язаних з таким кредитором, та осіб, які перебувають з таким кредитором у трудових відносинах, та

осіб, які перебували з таким кредитором у трудових відносинах, і період між датою припинення трудових відносин таких осіб та датою прощення їх заборгованості не перевищує три роки;

г) прострочена понад 180 днів заборгованість особи, розмір сукупних вимог кредитора за якою не перевищує мінімально встановленого законодавством розміру безспірних вимог кредитора для порушення провадження у справі про банкрутство, а для фізичних осіб - заборгованість, що не перевищує 25 відсотків мінімальної заробітної плати (у розрахунку на рік), встановленої на 1 січня звітного податкового року (у разі відсутності законодавчо затвердженої процедури банкрутства фізичних осіб);

д) актив у вигляді корпоративних прав або не боргових цінних паперів, емітента яких визнано банкрутом або припинено як юридичну особу у зв'язку з його ліквідацією;

е) прострочена заборгованість фізичної або юридичної особи, не погашена внаслідок недостатності майна зазначеної особи, за умови, що дії щодо примусового стягнення майна боржника не призвели до повного погашення заборгованості;

ж) заборгованість, стягнення якої стало неможливим у зв'язку з дією обставин непереборної сили, стихійного лиха (форс-мажорних обставин), підтверджених у порядку, передбаченому законодавством;

з) заборгованість суб'єктів господарювання, визнаних банкрутами у встановленому законом порядку або припинених як юридичні особи у зв'язку з їх ліквідацією [2].

У міжнародній практиці існує два методи списання безнадійних боргів: метод нарахування резерву (підхід за чистою реалізаційною вартістю) і метод прямого списання [1, с. 178]. Водночас у вітчизняній обліковій практиці резерв сумнівних боргів визначається одним з можливих методів: застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості або застосування коефіцієнта сумнівності.

Отже, незважаючи на однаковий фінансовий результат, хочемо зазначити, що з метою уникнення адміністративного штрафу резерв сумнівних боргів потрібно створювати усім суб'єктам господарювання окрім тих, які складають фінансову звітність

відповідно до вимог П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва».

Список використаних джерел

1. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади і коментарі [практ. посіб.] / С.Ф. Голов, В.М. Костюченко. – К. : Лібра, 2001. – 840 с.
2. Податковий кодекс України № 2755-УІ від 02.12.2010р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.99 р. №237 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0725-99>.

Похно Вікторія,
студентка 4 курсу

*Науковий керівник: к.е.н. Шишкіна О.О.
Національний університет водного господарства та
природокористування, (м. Рівне, Україна)*

ОСОБЛИВОСТІ ТІНЬОВОЇ ЗАЙНЯТОСТІ НАЙМАНИХ ПРАЦІВНИКІВ В РІВНЕНСЬКИЙ ОБЛАСТІ

Під тіньовою зайнятістю варто розуміти зайнятість, що не оформлена відповідно до вимог чинного законодавства, вилучена зі сфери соціально-трудових відносин, не враховується державною статистикою та не підлягає оподаткуванню (приховується від обліку та контролю) [1, с. 138].

Нелегальна зайнятість існує в усьому світі, але масштаби її поширення дуже різні. Країнами з найменшою питомою вагою "тіньової" економіки визнані Швейцарія, США, Австрія, де цей показник становить менше 10,0% ВВП. Найгірші показники – від 60,0 до 70,0% ВВП – у Грузії, Болівії та Азербайджані. В Україні, за даними експертних оцінок, цей показник коливається з 40 до 80%

ВВП [2].

В Україні впродовж останніх років внаслідок погіршення загальної економічної ситуації спостерігається вплив частини населення із офіційного сектора економіки до тіньового, що становить реальну проблему, загрожує національній безпеці, суспільній моралі та добробуту населення.

До основних причин виникнення та поширення тіньових схем у сфері зайнятості слід віднести: скорочення виробництва в основних видах економічної діяльності, недосконалість організаційно-управлінських та регулятивних механізмів ринку праці та сфери зайнятості, несприятливі умови для ведення легального бізнесу, у тому числі малого, проблеми ринку праці, пов'язані з низькими економічними стимулами до офіційного працевлаштування працівників та відсутність ефективної системи контролю та покарання за порушення роботодавцями чинного законодавства у сфері трудових відносин, низькі доходи населення та поширення бідності серед працюючих, високе навантаження на фонд заробітної плати та високий рівень заборгованості із виплати заробітної плати [2, с. 70].

Визначення масштабів тіньової зайнятості проводиться різними методами. За офіційними даними Державної служби статистики України у 2016 році кількість зайнятого населення, яке працювало на неформальних робочих місцях, становила майже 4 млн. осіб, що становило 24,3 % від загальної кількості зайнятого населення.

Для оцінювання масштабів тіньової зайнятості в Рівненській області було проведено соціологічне опитування найманих працівників в м. Рівне та області.

В опитування прийняло участь 102 працівника, зайнятих на підприємствах всіх форм власності (Рис.1.).

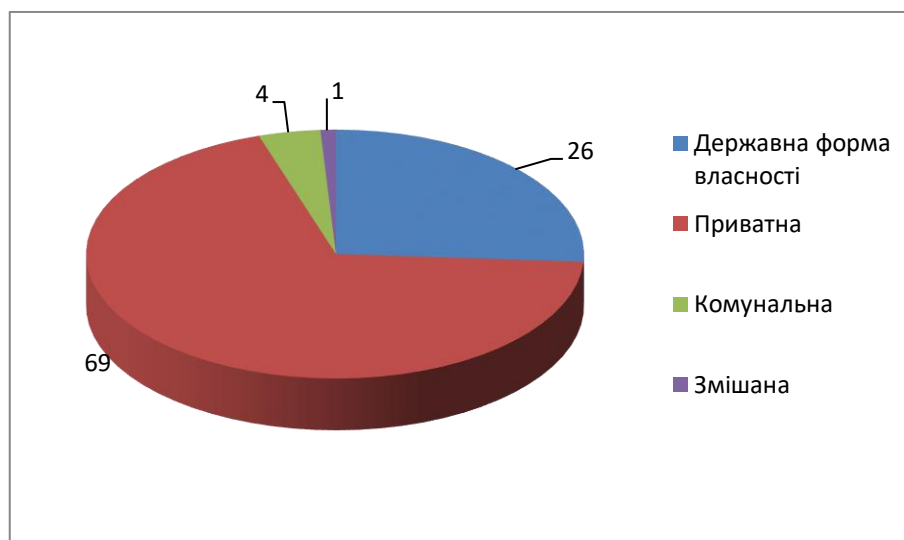

Рис.1 Розподіл респондентів за формою власності підприємств

За статтю кількість учасників анкетування розподілилися наступним чином: жінок – 53 особи, відповідно чоловіків – 49 осіб.

В розрізі категорій персоналу в опитуванні прийняли участь: 65% основного персоналу, 22% адміністративно-управлінського персоналу та 13% допоміжного персоналу.

Опитування виявило, що 31 працівник, а це 30% респондентів, працює не офіційно.

Аналіз неформальної зайнятості у розрізі вікових груп показує, що у неформальному секторі економіки в основному працюють особи працездатного віку, де їх частка склала 97%. Найвищий її рівень характерний для молоді – 61%, особливо для осіб у віці 22-35 років (74 %), саме ця категорія населення є найбільш уразливою та соціально незахищеною в сучасних умовах господарювання.

Поширення неформальної зайнятості серед молоді пояснюється відсутністю освіти та стажу роботи, її тимчасовим характером під час здобуття освіти, необхідністю забезпечити сім'ю.

Неформальна зайнятість серед осіб пенсійного віку в першу чергу спричинена низькими коефіцієнтами заміщення пенсій, що зумовлює високий рівень бідності серед осіб похилого віку та спонукає їх до пошуку неформальних джерел отримання додаткових засобів існування.

За статтю в «тіні» більше працюють чоловіки – 55%, а за категорією персоналу неофіційно працює основний персонал.

Вагомим складником тіньової зайнятості виступає поширена в

Україні практика «сірої» заробітної плати. У таку категорію залучена також значна кількість працюючих у формальному секторі економіки, що генерує ризики розвитку соціально-економічної сфери в країні та виступає гальмом на шляху підвищення добробуту населення.

Результати проведеного анкетування виявили, що із загальної кількості опитаних працівників офіційно повністю отримують заробітну плату 61%, частково – 14%, повністю в конверті – 25%.

Працівник, отримуючи неофіційну заробітну плату, повністю беззахисний перед роботодавцем, адже домовленість про її розмір жодним чином не зафіксовано.

Аналіз результатів опитування підтвердив положення про перевищення розміру тіньової заробітної плати над офіційної. Так, розмір офіційної заробітної плати становив 3640 грн., а тіньової – 4780 грн.

В умовах гострого дефіциту гідних вакансій працівники вимушені погоджуватися на будь-які запропоновані роботодавцем умови, що нерідко грубо порушують законні права працівників на отримання справедливої заробітної плати, безпечні та здорові умови праці, на допомогу з тимчасової непрацездатності, соціальний захист, права на достроковий вихід на пенсію (при шкідливих умовах праці), права не працювати у вихідний чи святковий день, належне пенсійне забезпечення у майбутньому та ін.

Таким чином, тіньова зайнятість набула надзвичайного розповсюдження, що супроводжується негативними наслідками як для держави, так і для працівників. Тому одним із головних завдань державної політики України є концентрація зусиль усіх гілок влади на комплексному здійсненні радикальних економічних, адміністративних, управлінсько-організаційних заходів щодо легалізації зайнятості та заробітної плати.

Список використаних джерел

1. Юрчик Г. М. Оцінювання масштабів і наслідків тіньової зайнятості в Україні [Електронний ресурс] / Г. М. Юрчик // Соціально-трудова відносина: теорія та практика . - 2013. - № 1. - С. 137-143. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stvttp_2013_1_22.

2. Тресвятська Т.А. Причини виникнення "тіньової" зайнятості та напрями її легалізації [Електронний ресурс] / Т. А. Тресвятська // Проблеми економіки праці, соціально-трудова відносин та соціального захисту населення. Збірник наукових праць, 2011. - спецвипуск. - С. 156-163. - Режим доступу: <https://refdb.ru/look/3176421.html>

3. Ангелко І. В. Тіньова зайнятість населення України: причини, наслідки та шляхи подолання [Електронний ресурс] / І. В. Ангелко // Вісник Хмельницького національного університету. - 2012. - № 2. - Т. 1. - С. 69-74. - Режим доступу: journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2012_2_1/069-074.pdf

4. Яценко Л.Д. Ризики поширення та шляхи мінімізації тіньової зайнятості в Україні [Електронний ресурс] /Л.Д. Яценко, Л.М. Якушенко // Відділ соціальної політики. Серія «Соціальна політика» № 23. - Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/tinyova_zaynatist-71558.pdf.

Починок Марія,
студентка 6 курсу економічного факультету
Науковий керівник: д.е.н., доц., Мазур І. М.,
Івано-Франківський університет права
імені Короля Данила Галицького
(м. Івано-Франківськ, Україна)

КАПІТАЛІЗАЦІЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Об'єктивний економічний спад в Україні спостерігається впродовж 2013-2016 років, що значною мірою обумовлено зовнішньою військовою агресією та політичною кризою в середині країни. За таких умов особливо важливу стабілізуючу роль виконує фінансування економічного розвитку, яке неможливе за рахунок перерозподілу бюджетних коштів через потребу у фінансуванні видатків на оборону та безпеку, а забезпечується ефективністю функціонування банківської системи. Враховуючи останні тренди в банківській діяльності, що демонструють її фінансову нестабільність

та високий рівень кредитних ризиків, для розширення спектру послуг та позитивного впливу на відновлення кредитування економічного розвитку особливої актуальності набуває капіталізація банківського сектору.

Дослідженню проблем капіталізації банків та її підвищення присвячено праці Ф. Мишкін, Д. Розенберг, Дж. Сінкі, П.Роуз, М. Алексеєнко, З. Васильченко, І. Гуцал, О. Дзюблюк, Ж. Довгань, В.Коваленко, А. Мороз, Л. Примостка, Т. Смовженко, Р. Слав'юк та інші.

Зміст категорії «капіталізація» не має однозначного визначення через застосування різних підходів щодо минулого досвіду, сучасного розвитку фінансової термінології, та майбутніх її трансформацій в результаті появи і розвитку нових фінансових інструментів та технологій як у банківській сфері, так і за її межами. Водночас, беззаперечною й об'єднуючою ознакою виступає зв'язок капіталізації з капіталом [1]. У таблиці 1 наведено основні означення терміну «капіталізація».

Таблиця 1

Дефініція категорії «капіталізація»

Автор	Зміст категорії
А.Г. Завгородній, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко [2]	1) перетворення доданої вартості у вигляді нерозподіленого прибутку в капітал для розширеного виробництва шляхом збільшення активів; 2) процес формування фіктивного капіталу шляхом випуску акцій, облігацій, заставних листів іпотечних банків, інших цінних паперів; 3) процес реалізації майна підприємства для збільшення капіталу; 4) включення відсотка, який нараховується протягом пільгового періоду кредиту, до суми основного боргу з метою звільнення позичальника у цей період від сплати як частини основного боргу, так і відсотків;
Мишкін Ф.С. [3]	результат перемноження вартості акцій на їх кількість і розглядають її як абсолютний розмір цінних паперів, представлених у капіталі або перетворення вартості в капітал;
Д. Розенберг [4]	сума всіх грошей, інвестованих у банк його власниками;
Д. Пірс [5]	загальний обсяг і структурі акціонерного капіталу банку

Тлумачний словник з банківської справи О.М. Островської [6]	реінвестування отриманого прибутку;
Момот Т. [7]	1) перетворення доходу у вартість; 2) структуру капіталу банку;
Фінансовий словник під редакцією А. Благодатіна, А. Лозовського і Б. Райзберга [8]	1) спосіб розподілу, використання прибутку, відповідно до якого весь прибуток або його частина спрямовується на розвиток банку, а не виплачується власникам; 2) спосіб збільшення статутного капіталу банку шляхом перерозподілу власного капіталу банківської установи;
Арбузов С.Г. [9]	1) збільшення обсягу капіталу; 2) сукупна максимальна вартість акцій та облігацій, які може випустити банк; 3) збільшення вартості банку в зв'язку зі зростанням його ринкової вартості; 4) додатковий випуск акцій з метою збільшення капіталу або спрямування частини доходів (прибутку, дивідендів) на збільшення капіталу банку;
В. Коваленко, К. Черкачина [10]	комплекс дій, спрямованих на реальне збільшення обсягу капіталу банку шляхом реінвестування отриманого прибутку, залучення грошових коштів та їх еквівалентів ззовні, а також за рахунок консолідації та концентрації. При цьому концентрація капіталу – це збільшення обсягу банківського капіталу шляхом об'єднання капіталів різних власників, а також за рахунок капіталізації доходів, тобто перетворення прибутку у капітал. Консолідація - це злиття, об'єднання фінансових ресурсів декількох банків.

Отже, на основі аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розвитку банківської справи Національний банк України сформулював визначення «капіталізації», запропонувавши об'єднати наступні аспекти: 1) збільшення обсягу капіталу банку; 2) сукупна вартість цінних паперів, що обертаються на фондовому ринку країни, визначена у відсотках до ВВП – рівень капіталізації фондового ринку; 3) сукупна максимальна вартість акцій та облігацій, які може випустити компанія; 4) збільшення вартості банку в зв'язку зі зростанням його ринкової вартості; 5) додавання нарахованої суми відсотків до основної суми депозиту та подальше нарахування доходів на більшу суму – депозит з капіталізацією

доходу (капіталізація відсотків за депозитом); 6) питома вага цінних паперів певного виду в загальній сумі емісії цінних паперів або капіталі компанії – норма капіталізації; 7) додатковий випуск акцій з метою збільшення капіталу або спрямування частини доходів (прибутку, дивідендів) на збільшення капіталу банку; 8) капіталізація прибутку – метод визначення ринкової вартості банку на основі капіталізації за певним нормативом (процентом) доходів, одержаних протягом певного періоду часу; 9) капіталізація процентів – у сучасній фінансовій практиці включення нарахованих і сплачених кредитором відсотків за використані кредити у вартість новостворених активів (будівлі, споруди), а не вирахування цих відсотків із прибутку чи віднесення на собівартість. Метою останньої є чітке відображення реальної вартості капітальних вкладень у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності.

Рівень капіталізації є загальним і найточнішим показником, який характеризує рівень забезпеченості капіталом окремого банку і банківської системи загалом. Для його оцінювання застосовується норматив адекватності регуляторного капіталу банків розмірові та структурі їх активів [11]. Дотримання нормативу адекватності регуляторного капіталу забезпечує спроможність банку (банківської системи) своєчасно і у повному обсязі виконувати власні зобов'язання за торговельними, кредитними та іншими операціями.

Впродовж останніх років недотримання вказаного нормативу призвело до банкрутства більшості ліквідованих банківських установ. Основними причинами такої ситуації були: а) завищена оцінка капіталу шляхом переоцінки основних засобів та зростання їх обсягу через неповернення кредиту (об'єкти нерухомості та транспортні засоби, які перебували у заставі); б) зниження прибутку банків через надання кредитів пов'язаним особам за низькою ставкою та залучення дорогих депозитів; в) збільшення частки кредитів афілійованим особам у структурі кредитного портфелю банківських установ; г) завищений рівень капіталізації банків, коли ринкова вартість акцій не відображає реального фінансового стану, оскільки вони не обертаються на ринку; д) зростання вимог до мінімального розміру зареєстрованого капіталу банківських установ; е) відтік іноземного капіталу з банківських установ та системи загалом; є) зниження обсягів надання банківських послуг;

ж) обмеження утворення субординованого боргу шляхом емісії облігаційних позик; з) зростання попиту на кредити і жорсткі обмеження рефінансування НБУ; и) зниження частки власного капіталу через зростання збитковості функціонування банків (втрата ресурсів в анексованому Криму та на Донбасі, неповернення кредитів тощо); і) зростання ризиків банківської діяльності через загрозу впровадження надзвичайного стану; й) зниження довіри до банківських установ; к) вимоги до відображення орендованої нерухомості в балансі тощо.

За таких умов основними заходами підвищення рівня капіталізації банківських установ стануть: 1) оптимізація структури кредитного портфелю; 2) зменшення обсягів фінансових послуг для концентрації та ефективного розподілу ресурсів шляхом відкриття інформації для фінансових ІТ-посередників; 3) факторинг сумнівної до повернення кредиторської заборгованості або залучення колекторів до її утримання; 4) реструктуризація та реорганізація фінансово нестабільних банків; 5) здійснення емісії облігаційних позик, депозитних та ощадних сертифікатів, пенсійних вкладів; 6) розширення обсягів трастових послуг; 7) обмеження зростання обсягів та частки нерухомості в активах банківських установ; 8) зниження облікової ставки НБУ; 9) зміна методології обчислення ставок на кредити комерційних банків; 10) зменшення обсягів ризикових активів; 11) створення єдиної бази щодо банківських кредитів, реєстрів заставленого майна та речових прав тощо.

Список використаних джерел

1. Капіталізація економіки України / За ред. акад. НАН України В.М. Гейця, д-ра екон. наук А.А. Гриценка. - К.: Ін-т екон. та прогноз., 2007.
2. Завгородній А.Г. Фінансовий словник / А.Г. Завгородній, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко. – 3-тє вид., випр. та доп. –К.: Знання, 2000. – 587 с.
3. Мишкін Ф.С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків / Ф. С. Мишкін; пер. з англ. С. Панчишина. – К.: Основи, 1998. – 963 с.
4. Розенберг Д. Словарь банковских терминов: пер. с англ. – М.: ИНФРА – М, 1997. – 360 с.

5. Словник сучасної економіки Макміллана / Пер. з англ. – К.: АртЕк, 2000. – 640 с.
6. Островская О.М. Банковское дело: толковый словарь / О.М. Островская. – 2-е изд. – М.: Гелиос АРВ, 2001. – 400 с.
7. Момот Т. Оцінка вартості бізнесу: сучасні технології / Т. Момот. – Х.: Фактор, 2007. – 224 с
8. Благодатин А.А. Финансовый словарь / А.А. Благодатин, А.М. Лозовский, Б.А. Райзбер. – М.: ИНФРА. - М, 2006. – 378 с.
9. Арбузов С.Г. Банківська енциклопедія / С.Г. Арбузов, Ю.В. Колобов, В.І. Міщенко, С.В. Науменкова. – К.: Центр наукових досліджень Національного банку України: Знання, 2011. – 504 с.
10. Коваленко В.В. Капіталізація банків: методи оцінювання та напрямки підвищення: монографія / В.В. Коваленко, К.Ф. Черкащина. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 153 с.
11. Маслак Н.Г. Проблеми капіталізації банківської системи України / Н.Г. Маслак // Актуальні проблеми економіки. – 2004. - № 11. – С. 31–39.

Романюк Михайло,
студент економічного факультету
Науковий керівник: д. т. н., доц. Кузь М. В.
Івано-Франківський університет права
імені Короля Данила Галицького
(м. Івано-Франківськ, Україна)

СТРУКТУРА МОДЕЛІ ЯКОСТІ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Забезпечення якості програмних систем є невід'ємною складовою процесу розроблення та необхідною умовою конкурентоспроможності організацій – розробників. Існує чимало моделей, призначених для оцінювання показників якості програмних систем. Якість – сукупність властивостей програмної системи, що забезпечують її здатність задовольняти встановлені або передбачувані програми відповідно до призначення. Якість процесу

покращує якість продукту, а якість продукту сприяє підвищенню якості під час використання.

Якість програмних систем вимірюється за допомогою метрик якості [1]. Метрики поділяються на зовнішні, внутрішні, метрики якості під час використання.

Внутрішні метрики призначені для оцінювання внутрішньої якості – множини властивостей продукту, яка визначає його здатність задовольняти встановленим або реальним потребам при використанні в певних умовах та забезпечує можливість користувачам, менеджерам та розробникам оцінювати якість проміжних і кінцевих продуктів за їх властивостями, без виконання на комп'ютері. Зовнішні метрики використовують виміри працюючого на комп'ютері програмного продукту, отримані в результаті вимірювання його поведінки в ході роботи. Вони призначені для оцінювання зовнішньої якості – міри, до якої продукт відповідає встановленим і передбачуваним вимогам під час його використання у певних умовах. Метрики якості під час використання вимірюють, до якої міри програмний продукт, встановлений і використовуваний у певному середовищі експлуатації задовольняє потреби користувачів стосовно ефективного, продуктивного та безпечного вирішення задач, а також справляє загальне позитивне враження.

Вимоги до якості програмного продукту охоплюють критерії оцінювання внутрішньої якості, зовнішньої якості та якості під час використання, щоб задовольнити потреби розробників, покупців і користувачів [2].

Для того, щоб ефективно керувати якістю за визначеними характеристиками, було розроблено загальну структуру моделі якості (рис. 1).

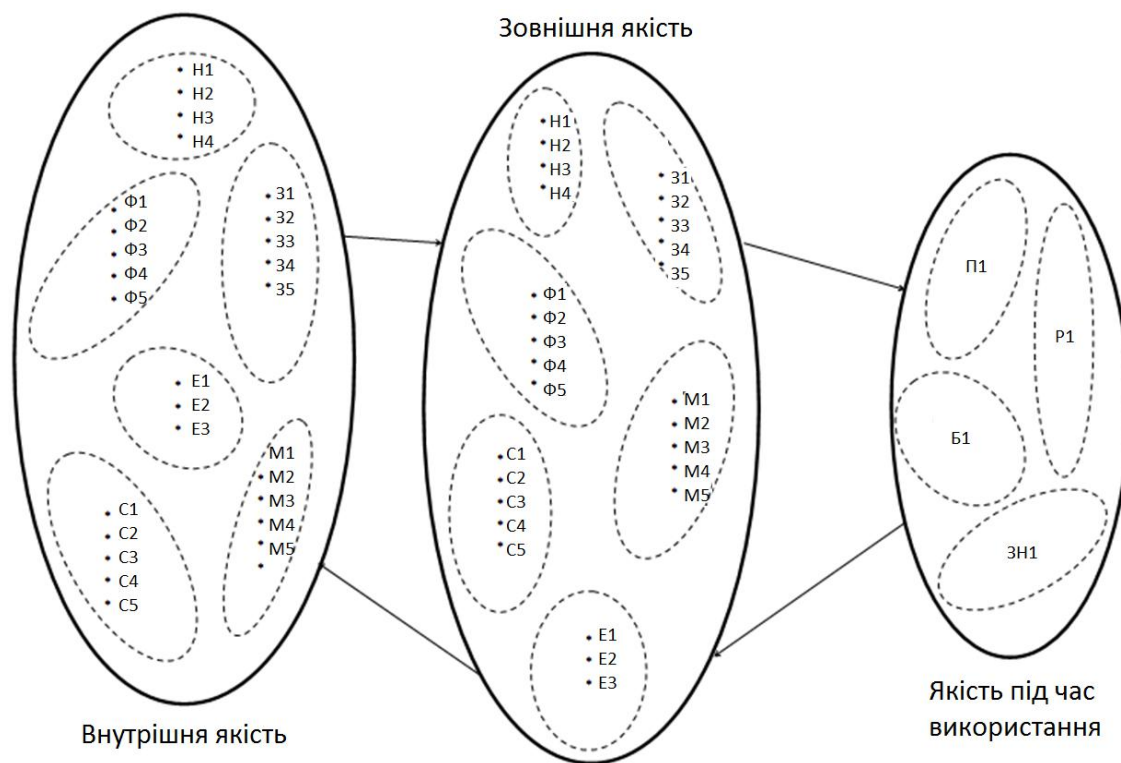

Рис. 1. Модель якості програмного забезпечення

До внутрішньої та зовнішньої якості належать [3]:

1. Функціональність – це сукупність властивостей, які визначають спроможність програмного забезпечення виконувати в заданому середовищі перелік функцій відповідно вимогам до обробки і загальносистемним засобам [1].

- Ф1 - Функціональна придатність.
- Ф2 - Точність.
- Ф3 - Здатність до взаємодії.
- Ф4 - Відповідність стандартам і правилам.
- Ф5 - Захищеність.

2. Надійність – це множина атрибутів, котрі вказують на спроможність програмного забезпечення перетворювати вхідні дані на результати при умовах, що залежать від періоду часу.

- Н1 - Завершеність.
- Н2 - Відмовостійкість.
- Н3 - Відносність.
- Н4 - Відповідність нормам надійності.

3. Зручність – це множина атрибутів, котрі вказують на необхідні або сприятливі умови для використання програмного забезпечення визначеним колом користувачів.

- З1 - Зрозумілість.
- З2 - Зручність навчання.
- З3 - Зручність роботи.
- З4 - Привабливість.
- З5 - Відповідність стандартам зручності використання.

4. Ефективність – це множина атрибутів, які показують взаємозв'язок між рівнем виконання програмного забезпечення і кількістю використовуваних ресурсів у початкових умовах.

- Е1 - Реактивність.
- Е2 - Використованість ресурсів.
- Е3 - Відповідність стандартам продуктивності.

5. Супроводжуваність – це множина властивостей, які вказують на зусилля, котрі необхідно витратити на проведення модифікацій, таких як коригування, удосконалення й адаптацію програмного забезпечення зі зміною середовища, вимог або функціональних специфікацій.

- С1 - Аналізованість.
- С2 - Змінність.
- С3 - Стабільність.
- С4 - Тестовність.
- С5 - Відповідність нормам супроводженості.

6. Мобільність – це множина показників, котрі вказують на здатність програмного забезпечення пристосовуватися до роботи при зміні середовища виконання.

- М1 - Адаптованість.
- М2 - Інстальованість.
- М3 - Співіснування.
- М4 - Замінність.
- М5 - Відповідність нормам мобільності.

До якості під час використання належать:

- Р1 - Результативність
- П1 - Продуктивність
- Б1 - Безпечність.

•ЗН1 - Задоволеність.

Таким чином, погляди на внутрішню якість, зовнішню якість та якість під час використання змінюються протягом життєвого циклу програмного забезпечення.

Якість під час використання – погляд користувача на якість. Досягнення якості під час використання залежить від досягнення потрібної зовнішньої якості, яка, в свою чергу, залежить від досягнення потрібної зовнішньої якості.

Список використаних джерел

1. Програмна інженерія. Якість продукту. Частина 1. Модель якості (ISO/IEC 9126-1:2001, IDT):ДСТУ ISO/IEC 9126-1.2013 – [Чинний від 2014-07-01]. – К.: МІНЕКОНОМПРОЗВИТКУ України. 2014.- 20 с. – (Національний стандарт України).

2. Бойко Л. Аналіз якості програмного забезпечення //Міжнародна наук. – практ. інтернет конференція “Проблеми і перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах Європи та Азії”, 29-30 грудня 2013р. Переяслав – Хмельницький: матеріали конф.- Переяслав – Хмельницький: Переяслав – Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди.- 2013.

3. Коваль Г.І. Моделювання вимог до якості програмних систем оброблення даних/ Г. І. Коваль, Г.Б. Мороз: (Методи та засоби програмної інженерії) [Електронний ресурс] – Режим доступу до сайту:

<http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/1557/29-Koval.pdf>.

Савчин Христина,

студентка гр.Жс-16

Науковий керівник: к.е.н., доц. Рижий І.Б.

Івано-Франківський університет права

імені Короля Данила Галицького

(м. Івано-Франківськ, Україна)

ЕФЕКТИВНІ ВИДИ РЕКЛАМИ

Для кожного з нас реклама – це спеціальна інформація про осіб чи продукцію, що доходить до людей у будь якій формі чи у будь який спосіб для отримання додаткового прибутку. Вона несе користь не тільки для споживачів реклами, а і для власників продукції, яка рекламується. Для самого ж споживача реклама є джерелом інформації для купівлі певного якісного продукту в галузі медицини, краси чи господарської діяльності. Часто реклама несе не тільки інформативну функцію, у певних випадках вона позитивно позначається на ландшафті певних територій.

У наш час рекламу можна зустріти не тільки у великих містах, а і у кожному селищі.

Будь яка реклама створюється для того, щоб бути ефективною і принести бажаний результат. Тому над нею завжди працює багато спеціалістів, щоб досягти мети. У наш час кожна людина чудово розуміє важливість самої реклами у будь-якому її виді - для того щоб просунути товар чи нагадати споживачам про нього. Так само і кожен виробник зацікавлений у тому, щоб люди дізналися про новий товар або послугу. Але для цього потрібно визначити найефективніший вид реклами, про що якраз і буде іти мова далі.

Найпоширеніший поділ реклами включає в себе:

- рекламу на телебаченні (ефективна тим, що за короткий період часу здатна охопити велику цільову аудиторію. Таку рекламу можуть побачити люди не тільки в певній області, країні, а й за її межами);

- рекламу в друкованих виданнях (така реклама є дуже доступною, адже візуальна інформація сприймається дуже добре, також таку рекламу можна реалізовувати у спеціалізованих виданнях. Але така реклама може сприйматися не дуже серйозно,

оскільки сучасна преса дуже перенасичена рекламою подібного зразка. Погодьтеся, ви самі не часто звертаєте на неї увагу, а найчастіше просто її викидаєте після того, як вона потрапляє до вас у руки;

- рекламу на радіо (вона охоплює велику аудиторію, оскільки радіо можна слухати майже скрізь). Великими перевагами такого виду реклами є те, що вона має порівняно невисоку вартість та можливість швидкої зміни чи редагування інформації. Однак така реклама часто погано сприймається на слух, адже зазвичай її слухають в автомобілі чи в магазинах, тому вона не дуже ефективно привертає увагу. Якщо все ж слухач нею зацікавиться, можуть статись збої в мережі, чи радіостанція може автоматично переключитися;

- зовнішню рекламу. Мається на увазі один з видів реклами, який, певне, найчастіше потрапляє потенційним покупцям на очі, навіть коли вони того не хочуть -, це білборди, світлові коробки, перетяжки тощо. На диво, такий вид реклами запам'ятовується досить надовго, оскільки вона часто потрапляє на очі споживачам. Але серед її великих мінусів є те, що вона відносно дорого коштує та потрапляє під вплив зовнішніх факторів, часто її псує не тільки погода, але і люди. Зазвичай така реклама повинна отримати спеціальний дозвіл для її розміщення;

- рекламу на транспорті. Цей вид реклами найчастіше помічають водії та пішоходи. Мінусами такої реклами є те, що у потенційних покупців є мало часу на ознайомлення з нею, вона несе мало корисної інформації;

- рекламу в мережі Інтернет. Такий вид реклами дає цілком вичерпну інформацію про товар чи послугу. Перевагою такого виду є те, що ви можете дізнатися, хто цікавиться вашим товаром, це дозволяє скорегувати рекламу для потрібної аудиторії. Зараз одним з найефективніших різновидів такої реклами є просування в інтернет-спільнотах [2].

Але все ж який з цих видів реклами є найефективнішим?

Вибір виду реклами, яка буде найефективнішою, залежить від багатьох факторів:

* звичайно ж це вид діяльності фірми;

* безпосередній сегмент ринку, на якому планується просування товару;

* специфіка самого товару чи послуги, яку пропонує фірма;

* цілі, які переслідує компанія;

* вміння поєднати вибрані носії з характеристикою цільової аудиторії, на яку спрямована реклама;

* особливості різних видів реклами;

* ступінь довіри споживачів до рекламованого продукту.

Але попри все, важливо також вміти грамотно провести саму рекламну кампанію, а для цього потрібно знайти хороших спеціалістів у цій галузі, щоб вони вміли вдало оцінити усі плюси і мінуси даних факторів та правильно поєднати їх [1].

Для того, щоб реклама була ефективною, її потрібно не тільки розглядати з урахуванням вказаних факторів, також варто пам'ятати, що кожна реклама класифікується залежно від цільової направленості об'єкта рекламування.

Кожна реклама виконує певну функцію:

-інформативну (при появі товару на ринку, допомагає покупцю сформувавши уяву про товар чи образ фірми, часто показує якість товару, принцип його дії чи рівень ціни);

-- переконуючу (вона заохочує та переконує покупця віддати перевагу саме цьому продукту чи послугі, а інколи змінює сприйняття товару у свідомості споживача);

-- підкріплюючу (вона підкріплює думку споживача про товар, після його покупки. Допомагає впевнитись покупцю, що він зробив правильний вибір);

-- нагадуюча (така функція найчастіше допомагає споживачеві пригадати умови продажу продукту чи місце купівлі. Така реклама підтримує імідж фірми).

- Отож визначити, який вид реклами є найефективнішим, є досить складно, адже реклама залежить від багатьох факторів та чинників, які здатні вплинути на неї та змінити її дію докорінно. Вона може як ефективно впливати та стимулювати продажі товару, так і навпаки – уповільнити його просування до покупця.

Список використаних джерел

1. Букліб (Електронний ресурс) - (Режим доступу)
<http://buklib.net/books/37399/>
2. Корисні поради (Електронний ресурс) – (Режим доступу):
<http://poradumo.pp.ua/biznes/10891-suchasn-vidi-reklami.html>
3. Навчальні матеріали он - лайн (Електронний ресурс) - (Режим доступу):
http://pidruchniki.com/1238060450037/marketing/osnovni_vidi_reklami_harakteristika
4. Український бізнес портал (Електронний ресурс) – (Режим доступу): <http://delo.org.ua/yakiy-vid-reklami-ie-naubilsh-efektivni>

Солонина Олег,

студент групи МЕФс-2012

Науковий керівник: д. е. н., проф. Щурик М. В.

Івано-Франківський університет права

імені Короля Данила Галицького

(м. Івано-Франківськ, Україна)

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ
ПІДПРИЄМСТВА**

Будь-яка організація, що веде виробничу чи іншу комерційну діяльність, повинна мати визначений стартовий капітал, який представляє собою сукупність матеріальних цінностей і коштів, фінансових вкладень і витрат на придбання прав і привілеїв, необхідних для здійснення його господарської діяльності. Передусім це стосується власності, котра є базою створення і розвитку підприємства в процесі функціонування підприємства внаслідок чого реєструються інтереси держави, власників і персоналу. Капітал посідає одне з головних місць в системі соціально-економічних та політичних відносин суспільства. При цьому особлива важлива роль має бути відведена процесу управління. Через недосконале управління капіталом як на макрорівні так і на макрорівні, економіка України доволі повільно долає кризовий стан.

Прискорити процес виходу з кризи можна за допомогою управління, що відповідає сучасним умовам, спирається на досягнення науки та враховує практику. Саме тому проблема управління капіталом набуває особливої актуальності на сучасному етапі розвитку економіки України [1, с. 114].

Управління капіталом – це система принципів і методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних з оптимальним його формуванням з різноманітних джерел, а також забезпеченням ефективного його використання у різних видах господарської діяльності підприємства.

Управління капіталом підприємства скероване на вирішення таких основних завдань:

1. Формування достатнього обсягу капіталу, що забезпечить необхідні темпи економічного розвитку підприємства.
2. Оптимізація розподілу сформованого капіталу за видами діяльності та напрямками використання.
3. Забезпечення умов досягнення максимальної доходності капіталу при запланованому рівні фінансового ризику.
4. Забезпечення мінімізації фінансового ризику, пов'язаного з використанням капіталу, при запланованому рівні його доходності.
5. Забезпечення постійної фінансової рівноваги підприємства у процесі його розвитку.
6. Забезпечення достатнього рівня фінансового контролю над підприємством з боку його засновників.
7. Забезпечення достатньої фінансової гнучкості підприємства.
8. Оптимізація обороту капіталу.
9. Забезпечення своєчасного реінвестування капіталу [2, с. 255].

Однією із важливих передумов організації ефективного управління капіталом підприємства є оцінка його вартості. Існує кілька методів розрахунку капіталу. В українській практиці капітал підприємства часто розділяють на капітал активний і пасивний. Такий підхід є причиною недооцінки місця і ролі капіталу в бізнесі і приводить до поверхневого розгляду джерел формування капіталу. Капітал не може бути пасивним, тому що є вартістю, що приносить додаткову вартість, яка знаходиться в русі, у постійному обігу. Тому більш доцільним є застосування поняття джерел формування капіталу і функціонуючого капіталу (чи активів).

Слід зазначити, що нині в закордонній практиці та в Україні переважає утилітарний, вузько направлений підхід до трактування капіталу як економічної категорії. У той же час слід усвідомити, що капітал є категорією, що має складну економічну природу. Означене переконує в тому, що розрахунок показників капіталу слід здійснювати із застосуванням розрахункових і аналітичних методів.

Особливо актуальним завданням в процесі дослідження завдань управління капіталом є забезпечення чіткої класифікації цих показників по найбільш істотних ознаках з визначенням їхнього взаємного зв'язку і відображення в інформаційній моделі підприємства.

Система показників капіталу повинна формуватися в трьох основних напрямках:

1. Показники джерел формування капіталу.
2. Показники функціонуючого капіталу.
3. Показники результатів функціонування капіталу.

У процесі аналізу джерел капіталу, насамперед, необхідно визначити частку власних і позикових джерел у загальній масі капіталу. Визначення вартості джерел капіталу є достатньо складним завданням, про що свідчать дискусії, що присутні в науковій літературі. Для забезпечення об'єктивної оцінки вартості окремих джерел капіталу, на нашу думку показники слід вимірювати в абсолютних величинах, на основі даних бухгалтерського обліку. Одним із завдань управління власним капіталом підприємства в умовах ринкової моделі господарювання підприємства є визначення оптимальної структури капіталу, тобто оптимального співвідношення власних і позикових коштів, яке забезпечує максимізацію ринкової вартості компанії.

Під час визначення оптимальної структури капіталу виникає дилема "незалежності" і "прибутковості", яка потребує вибору компромісу між ризиком та доходністю і ґрунтується на постулаті, що:

- зростання частки позикового капіталу підвищує фінансовий ризик;

- вище значення частки позикового капіталу забезпечує зростання доходності на власний капітал, підвищує рентабельність власного капіталу підприємства і величину прибутку [3, с. 40].

Таким чином процес визначення оптимальної структури капіталу має базуватись на використанні моделі організаційно-функціонального механізму впливу на процес формування капіталу . Важливим завданням управління основним капіталом підприємства є також забезпечення максимальної відповідності технічного рівня виробництва вимогам ринку. Для її вирішення необхідно постійно аналізувати процеси морального і фізичного зносу виробничого устаткування; виявляти відповідність існуючих і необхідних параметрів стратегічного потенціалу підприємства; визначати потреби підприємства в забезпеченості його прогресивними засобами технологічного оснащення; розробляти цільові програми технічного переозброєння і реконструкції виробництва і забезпечувати їхнє виконання.

Список використаних джерел

1. Ліпич Л. Г. Капітал в системі управління підприємством / Л. Г. Ліпич. – Львів, 2015. – С.114-120.
2. Блонська В. І. Управління капіталом підприємства / В. І. Блонська – К., 2014 – С . 252 – 258 с.
3. Шевчук Н. М. Капітал підприємства: формування та ефективність функціонування / Н. М. Шевчук - Х., 2016. – С. 39 – 43.

Сорока Іванна,
студентка 6 курсу економічного факультету
*Науковий керівник: к.е.н., доц. **Борович О.В.***
Івано-Франківський університет права
імені Короля Данила Галицького
(м. Івано-Франківськ, Україна)

МЕХАНІЗМ ФІНАНСУВАННЯ ТА ПРОБЛЕМИ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

Характерною особливістю статутної діяльності бюджетних установ є те, що вони, як правило, фінансуються за рахунок коштів

бюджетів різних рівнів. Тому витрачання бюджетних коштів це той сегмент контролю, якому держава приділяє найбільшу увагу. Частково це, звичайно ж, виправдано, і контроль витрачання державних коштів просто необхідний. Розпорядники бюджетних коштів отримують фінансування виключно на підставі затверджених кошторисів.

Відповідно до п 30 ст. 2 Бюджетного кодексу України кошторис – це основний плановий фінансовий документ бюджетної установи [1]. По суті кошторис це розгорнутий перелік статей доходів і витрат із чітко визначеними сумами всіх доходів, які установа планує отримати в майбутньому році, всіх витрат, які планує понести, та інших надходжень і витрачань бюджетних коштів.

Отже, установі всі необхідні витрати потрібно передбачити заздалегідь, оскільки кошторис складається на рік наперед. А ось якщо необхідність в якихось витратах відпаде (наприклад, планували капітальний ремонт автомобіля, а його довелося продати), то заплановані на цю ціль кошти не пропадуть - для того щоб їх все ж використати на інші цілі, потрібно внести зміни до кошторису.

Порядок складання, розгляду, затвердження кошторисів, основні вимоги щодо їх виконання та порядок внесення змін визначено Постановою № 228 від 28.02.2002 р. [4]. Кошторис бюджетних установ має такі складові частини: 1) загальний фонд, який містить обсяг надходжень із загального фонду бюджету та розподіл видатків за економічною класифікацією видатків на виконання бюджетною установою основних функцій або розподіл надання кредитів з бюджету за класифікацією кредитування бюджету; 2) спеціальний фонд, який містить обсяг надходжень із спеціального фонду бюджету на конкретну мету та їх розподіл за повною економічною класифікацією видатків на здійснення відповідних видатків згідно із законодавством, а також на реалізацію пріоритетних заходів, пов'язаних з виконанням установою основних функцій, або розподіл надання кредитів з бюджету згідно із законодавством за класифікацією кредитування бюджету [3].

Складання кошторису бюджетної установи спрямоване на розв'язання двох основних завдань: визначення обсягу доходів і

видатків, пов'язаних із діяльністю окремих структурних одиниць та підрозділів установи; забезпечення покриття видатків фінансовими ресурсами із різних джерел.

Складають кошториси розпорядники бюджетних коштів – керівники бюджетних установ, які уповноважені отримувати асигнування з бюджетів, брати бюджетні зобов'язання та здійснювати видатки з бюджету згідно зі статтею 2 Бюджетного кодексу України.

Разом із кошторисом розробляється та затверджується план асигнувань загального фонду - це помісячний розподіл асигнувань, які затверджені в кошторисі для загального фонду за скороченою формою економічної класифікації. План асигнувань є невід'ємною частиною кошторису [7].

Залежно від обсягу наданих прав розпорядники бюджетних коштів поділяються на головних розпорядників бюджетних коштів, розпорядників коштів другого та розпорядників коштів третього рівнів. Головні розпорядники бюджетних коштів – бюджетні установи в особі їх керівників, які визначаються відповідно до статті 22 Бюджетного кодексу України та затверджуються законом про державний бюджет або рішенням про місцевий бюджет і отримують повноваження шляхом встановлення бюджетних призначень [1].

Розпорядники коштів другого рівня – бюджетні установи в особі їх керівників, які уповноважені отримувати асигнування, брати зобов'язання та здійснювати виплати з бюджету на виконання функції власної, очолюваної ними установи та розподіляти кошти для переказу розпорядникам третього рівня і безпосередньо підпорядкованим їм одержувачам.

Розпорядники коштів третього рівня – бюджетні установи в особі їх керівників, які уповноважені отримувати асигнування, брати зобов'язання та здійснювати виплати з бюджету на виконання функції власної, очолюваної ними установи та розподіляти кошти безпосередньо підпорядкованим їм одержувачам.

Окремо необхідно зупинитися на понятті одержувачі бюджетних коштів. Ця категорія була введена Постановою КМУ № 222 від 07.03.2001 р. [2], а в Постанові КМУ № 228 від 28.02.2002 р. [5] вона набула більш детального тлумачення. Одержувачі бюджетних коштів – підприємства і госпрозрахункові організації,

громадські та інші організації, що не мають статусу бюджетної установи, які одержують кошти з бюджету як фінансову підтримку або уповноважені органами державної влади на виконання загальнодержавних програм, надання послуг безпосередньо через розпорядників. Одержувачі бюджетних коштів використовують їх відповідно до плану використання.

Кошториси та плани асигнувань складаються на підставі лімітних довідок про бюджетні асигнування, що містять затверджені бюджетні призначення (встановлені бюджетні асигнування) та їх помісячний розподіл, а також інші показники, що згідно із законодавством повинні бути визначені на основі нормативів. Лімітні довідки про бюджетні асигнування видаються Міністерством фінансів України, місцевими фінансовими органами, головними розпорядниками бюджетних коштів.

Основною вимогою під час здійснення планування розпорядником коштів витрат є першочергове забезпечення бюджетними коштами видатків на захищені статті бюджету, зокрема на:

- оплату праці з нарахуваннями. Для цього чисельність працівників установи, що пропонується для затвердження за штатним розкладом, повинна бути узгоджена з фондом оплати праці. Тому разом із кошторисом, планом асигнувань загального фонду затверджується і штатний розклад установи; придбання медикаментів та перев'язувальних матеріалів;

- забезпечення продуктами харчування;
- оплату комунальних послуг та енергоносіїв;
- обслуговування державного (місцевого) боргу;
- поточні трансферти населенню;
- поточні трансферти місцевим бюджетам;
- підготовку кадрів вищими навчальними закладами I-IV рівнів акредитації;

- забезпечення інвалідів технічними та іншими засобами реабілітації, виробами медичного призначення для індивідуального користування тощо.

Другорядні видатки (придбання обладнання, капітальний ремонт тощо) можуть передбачатися лише за умови забезпечення коштами невідкладних витрат та в разі відсутності заборгованості.

Так, до переліку найгостріших проблем систему охорони здоров'я в Україні, породжених недостатнім і неефективним фінансуванням, доцільно включити такі: застаріла матеріальна база медичних закладів; відставання в інформатизації та комп'ютеризації від сучасних вимог; поліпшення якості післядипломної підготовки лікарів; низький рівень оплати праці медичних працівників й допоміжного персоналу, особливо молодих спеціалістів; відсутня система соціального медичного страхування працівників охорони здоров'я; нераціональний механізм проведення тендерів (конкурсних торгів) з метою придбання обладнання (сьогодні замовлення медикаментів одна з найбільш корумпованих операцій).

В Україні досі практично не зрушилося з мертвої точки питання створення єдиного медичного простору, а бюджетні кошти на фінансування медицини є розпорошеними, що призводить до неефективного використання вкрай обмежених ресурсів державного бюджету [6].

Отже, бюджетна установа може здійснювати лише ті витрати, які заплановані в кошторисі в розрізі видатків загального та спеціального фонду. Водночас особливо гострим є питання щодо невідповідності розміру норм і нормативів, які використовуються в бюджетному процесі при плануванні видатків на утримання медичних закладів, реальним потребам останніх у коштах.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://docs.dtkr.ua/doc/1011.44.0>.
2. Зміни до Постанови КМУ «Про порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги щодо виконання кошторисів доходів і видатків бюджетних установ та організацій» від 07.03.2001 р. № 117. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/17-2000-п.
3. Пасічник Ю. В. Бюджетна система України та зарубіжних країн : навч. посібн. / Ю. В. Пасічник. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К. : Знання-Прес, 2014. – 547 с. [Електронний ресурс]. –

Режим доступу: <http://westudents.com.ua/knigi/634-byudjetna-sistema-ukrani-paschnik-yuv.html>.

4. Порядок складання, розгляду, затвердження кошторисів, основні вимоги щодо їх виконання та порядок внесення змін визначено Постановою № 228 від 28.02.2002р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://buhgalter.com.ua>.

5. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження порядку складання розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: kievcity.gov.ua/news/17784.html.

6. Правда ТУТ media group. Актуальні питання охорони здоров'я в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: pravdatut.ua/news/38176-r-ven-avar-inost-na-dorogah-zalisha-tsja-kritichnim.

7. Шевчук А.О. Кошторис-основний плановий документ бюджетної установи / А.О. Шевчук // Баланс-Бюджет. – 2014. – №3. – С. 112. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ldufk.edu.ua/index.php/profesorско-vikladackij-sklad.198/articles/shevchuk-anatolij-mikolajovich.html>.

Струтинський Тарас,

*студент 6 курсу економічного факультету
Науковий керівник: ст. викладач **Цюцяк І.Л.,**
Івано-Франківський університет права
імені Короля Данила Галицького
(м. Івано-Франківськ, Україна)*

ОБЛІК ДОХОДІВ І ВИТРАТ ВІД ЗМІНИ ВАРТОСТІ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Головною метою організації обліку фінансових інвестицій на підприємствах є забезпечення об'єктивної оцінки, повного відображення та своєчасного реєстрування в облікових регістрах операцій, що пов'язанні з фінансовими інвестиціями [2]. Проводячи діяльність, зумовлену із вкладанням ресурсів у господарську

діяльність об'єкта інвестування необхідно здійснити достовірну оцінку фінансових інвестицій. Така оцінка здійснюється за допомогою різних методів, застосування яких залежить від способу придбання фінансових інвестицій й утримання їх на дату балансу. Початково фінансові інвестиції (у момент їх придбання) оцінюються і відображаються в бухгалтерському обліку за собівартістю, яка формується залежно від джерела отриманих активів в обмін на фінансові інвестиції. Так, собівартість придбаних фінансових інвестицій за грошові кошти складається із ціни придбання; суми комісійних винагород; суми мита, податків, зборів та інших обов'язкових платежів; інших витрат, безпосередньо пов'язаних з придбанням фінансових інвестицій.

При отриманні фінансових інвестицій шляхом обміну на цінні папери власної емісії собівартість таких інвестицій дорівнюватиме справедливій вартості переданих цінних паперів з врахуванням витрат, що безпосередньо пов'язані з придбанням. Якщо ж фінансові інвестиції придбанні шляхом обміну на інші активи, то собівартість визначається за справедливою вартістю переданих активів.

Водночас, метод оцінки фінансових інвестицій на дату балансу залежить, з одного боку, від строку очікуваного утримання і ступеня ліквідності фінансових інвестицій (довгострокові чи поточні фінансові інвестиції), а з іншого – виду цінних паперів, що сформували пакет фінансових інвестицій. У відповідності до вимог П(С)БО 12, фінансові інвестиції (крім інвестицій, що утримуються підприємством до їх погашення або обліковуються за методом участі в капіталі) на дату балансу відображаються за справедливою вартістю [1]. У практичній діяльності таку вартість ототожнюють із ринковою вартістю інвестицій, тобто сумою, яку можна отримати від продажу фінансової інвестиції на активному ринку. Фінансові інвестиції, справедливую вартість яких достовірно визначити неможливо, відображаються на дату балансу за їх собівартістю з урахуванням зменшення корисності інвестицій.

Справедлива вартість фінансових інвестицій може бути як вищою, так і нижчою від собівартості їх придбання. А тому, на суму визначеної різниці фінансові інвестиції підлягають переоцінці. У разі якщо на дату балансу собівартість фінансових інвестицій

перевищує їх ринкову вартість, то отримана різниця спричинює зменшення вартості інвестицій та відображується у складі інших витрат за дебетом субрахунка 975 «Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій». З метою побудови належного аналітичного обліку про стан всіх складових проведених уцінок пропонуємо у Робочому плані рахунків бухгалтерського обліку суб'єктам господарювання передбачити відкриття до субрахунка 975 «Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій» наступних аналітичних рахунків: 1) 9751 «Уцінка об'єктів основних засобів»; 2) 9752 «Уцінка об'єктів інших необоротних матеріальних активів»; 3) 9753 «Уцінка об'єктів нематеріальних активів»; 4) 9754 «Уцінка довгострокових фінансових інвестицій»; 5) 9755 «Уцінка поточних фінансових інвестицій».

Необхідно підкреслити, що сума збільшення балансової вартості фінансових інвестицій на дату балансу (крім інвестицій, що обліковуються за методом участі в капіталі) відображається у складі інших доходів за кредитом субрахунка 746 «Інші доходи від звичайної діяльності».

Вважаємо за доцільне, для відображення даних про зміни вартості фінансових інвестицій, облікованих за справедливою вартістю, на підприємствах вести відомості стосовно результатів переоцінки таких інвестицій (табл. 1).

Таблиця 1

**Відомість переоцінки фінансових інвестицій,
облікованих за справедливою вартістю**

№ з/п	Оціночна категорія	Справедлива вартість фінансових інвестицій	Балансова вартість фінансових інвестицій до переоцінки	Результат переоцінки				Балансова вартість фінансових інвестицій після переоцінки
				Дооцінка		Уцінка		
				Поточна дооцінка	Накопичена дооцінка	Поточна уцінка	Накопичена уцінка	
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Фінансові інвестиції в асоційовані і дочірні підприємства та в спільну діяльність зі створенням юридичної особи (спільного підприємства) на дату балансу відображаються за вартістю, що визначена за методом участі в капіталі. Такі інвестиції на дату балансу відображаються за вартістю, що визначається з

урахуванням зміни загальної величини власного капіталу об'єкта інвестування, крім тих, що є результатом операцій між інвестором і об'єктом інвестування.

При цьому, вимогами П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції» передбачено, що на суму визнання об'єктом інвестування прибутку (збитку) інвестор на вкладену частку визнає дохід (втрати) від участі в капіталі та збільшує (зменшує) балансову вартість фінансових інвестицій. Вважаємо, що для обліку таких доходів (витрат), у Плані рахунків бухгалтерського обліку, недоцільно передбачати окремі синтетичні рахунки, адже вони пов'язані із інвестиційною діяльністю, а тому мають відображатися у складі рахунків 74 «Інші доходи» та 97 «Інші витрати» відповідно.

Таким чином, запропонована методика облікового відображення результатів переоцінки фінансових інвестицій, облікованих за справедливою вартістю забезпечить вдосконалення аналітичного обліку доходів і витрат, сформованих у результаті інвестиційної діяльності.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 26.04.2000 р. № 91 зі змінами і доповненнями станом на 31.05.2011 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0284-00>.

2. Жигайло Т. П. Організація обліку фінансових інвестицій на підприємствах // Т.П. Жигайло. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://naub.oa.edu.ua/2016/%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F-%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BA%D1%83-%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85-%D1%96%D0%BD%D0%B2%D0%B5%D1%81-5/>

Теремко Андрій,

студент гр.Жс-16

Науковий керівник: к.е.н., доц. Рижий І.Б.

Івано-Франківський університет права

імені Короля Данила Галицького

(м. Івано-Франківськ, Україна)

ПСИХОЛОГІЧНІ ПРИЙОМИ В РЕКЛАМІ

В наш час, реклама відіграє величезну роль в людському суспільстві. Люди дивляться її та на підсвідомому рівні зацікавлюються рекламованим товаром. Щоб якось збільшити охоплення потенційних покупців, рекламодавці часто вживають різні прийоми психологічного впливу на споживача.

Безумовно одними з найважливіших є психологічні прийоми. За допомогою психології реклама може нав'язувати споживачу чужу думку та різні ідеї.

Один з найулюбленіших прийомів в рекламі – використання думки авторитету. В якості якого може виступати політик, актор чи вчений. Все, що за їхньою допомогою пропонується споживачеві, не завжди може відповідати його інтересам і потребам. Але людина для себе починає вважати їхню думку значущою і в магазині вибирає саме цей товар [1].

Розповідь історії або буденна розповідь якоїсь людини також використовується в психології. Якщо по телевізору часто передають жахливі новини, то людина починає сприймати це як щось цілком буденне і нормальне. І уже через кілька тижнів така пропаганда починає працювати в повній мірі.

Метод «занадто багато шуму» використовується компаніями-конкурентами. Коли в них з'являється новий товар то він завжди на слуху завдяки рекламній розкрутці. Якщо покупець багато чує про такий товар, то в нього зростає хвиля роздратування. А вже пізніше назва цього товару буде викликати у нього лише негативні емоції. Це саме той випадок коли реклами буває занадто багато.

Також останнім часом почав активно впроваджуватись метод під назвою «брак часу», в якому переважають слова: «поспішайте», «тільки сьогодні знижка», «першим десятком, хто зателефонує,

вручається приз» і т. д. Такий метод уводить споживача в певний стан азіотажу та незрозумілого поспіху. В нього виникає бажання швидко побігти та швидко все скупити.

Метод «апеляція до прогресу». Тут переважають такі ключові слова як: «новий смак», «новий дизайн», «нова суперзручна упаковка». Цей прийом грає на цікавості споживача та його бажанні спробувати все нове і бути найпершим у всьому.

Метод «перемога над іншими». Ключові слова: «на відміну від інших» Це можуть бути батарейки, які «працюють довше звичайних», новий миючий засіб, який все робить краще і т. д. Покупець йде до магазину і купує той товар, який задовольняє конкретну потребу краще, ніж інший. Тобто він купує товар, що має більше переваг.

Метод «експлуатація батьківського інстинкту». Товар представляють як корисний і такий, що потрібен саме вашим дітям. Дитина щаслива, якщо ви купите саме цей товар. Такий метод часто грає на почуттях батьків і часто є дуже вдалим.

Метод «колір» Тут використовується гра кольорів – від блідої чорної картинки(життя сіре, коли немає даного товару) до яскравих та насичених кольорів, коли уже такий товар куплений.

Метод «інформаційного перезавантаження», у якому використовується текст із постійним повторенням назви рекламованого товару. Особливо покупця має насторожити ситуація, коли суміщаються два тексти. Такий метод почав рідше використовуватись в рекламі і є підстави вважати, що він поступово зникне [3].

Також відомо що у людей, крім зорової, пам'яті є пам'ять емоційна, яка працює за принципом: приємно – неприємно, сподобалося – не сподобалося. Рекламні матеріали неминуче навіюють неусвідомлені емоційні образи, які людина не завжди може контролювати. Емоційний образ може бути хорошим, який навіює добрі спогади, або навпаки негативним, який викликає неприємні асоціації. Безумовна другий варіант є програтим.

Людина не прагне запам'ятати інформаційний матеріал, який викликає негативні емоції. Якщо реклама викликає почуття брідливості, страху, стиснення, це гальмує збут товару, і навпаки, якщо реклама товару робить так, що людина позбавляється цих

емоцій, то це безумовно буде грати позитивну роль в подальшому [4].

Серйозною проблемою для рекламістів є подолання внутрішніх емоційних антипатій у споживачів. Емоції характеризуються трьома парами полярних ознак:

- задоволення — незадоволення;
- збудження — заспокоєння;
- напруга — розслаблення.

Дуже важливо пам'ятати про це. Адже якщо покупець з одного емоційного стану перейде в інший, це буде означати повний крах такого емоційного впливу. Секрет дії реклами криється у використанні найтонших особливостей людської психології. Вони впливають на емоції та підсвідомість. Варто зазначити що мешканцям колишнього Радянського Союзу притаманна висока довіра до телебачення та друкованих видань. Тому на них вони здійснюють величезний вплив на підсвідомому рівні і в якійсь мірі змушують підкорюватись цим ЗМІ.

Список використаних джерел

1. Бутенко Н. Ю. Соціальна психологія в рекламі: Навч. посіб. [Текст] / Бутенко Н. Ю. - К.: КНЕУ, 2006. — 384 с.
2. Особливості психологічної дії в рекламі [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://referat-ok.com.ua/reklama/osoblivosti-psihologichnoji-diji-reklami>
3. Методи маніпуляцій у рекламі [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/research/rozpiznavaymo_metodi_manipulyatsiy_u_reklami/
4. Психологічні прийоми реклами [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://radiosvitanok.org.ua/arhiv/statti/item/4089>

Тищенко Юлія,

студентка з курсу

Науковий керівник: викл. Ярмоленко І.І.

*Білоцерківський коледж фінансів, обліку та аудиту
Національної академії статистики, обліку та аудиту
(м. Біла Церква, Україна)*

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ІТ І ПК ТЕХНОЛОГІЙ

Глобалізація, інформатизація та інтеграція економічного розвитку на сучасному етапі вимагають пошуку й упровадження сучасних інформаційних технологій у розвиток економіки. Вирішення цих питань зумовлює потребу широкого використання інноваційних стратегій, створення ефективної системи інформаційного забезпечення, глибокої інтеграції інформаційних технологій в практичну діяльність підприємств.

Ще в 2011 році внесок ІТ індустрії в ВВП України становив всього 0,6%, а сьогодні це вже 3,3% (\$2,7 млрд). Непрямий внесок ІТ в економіку: депозити ІТ-фахівців в банках 2015 року - 5,8 млрд грн., обсяг обов'язкового продажу валютної виручки - \$2 млрд, доходи банків від операцій з валютою - 1,7 млрд грн. Такі результати обумовлені не тільки зростанням курсом валюти, аж ніяк. Швидше - зростанням кількості ІТ-спеціалістів. За останні 4 роки їх число подвоїлося і сьогодні становить майже 92 тисяч. Але якщо раніше галузь росла майже на 30% щороку, то в 2015-му - тільки на 10%. [1, с.18]

У чому причини уповільнення зростання?

По-перше, сам ІТ-ринок в світі зростає, але в Україні зростання сукупного обсягу бізнесу всіх ІТ-компаній сповільнюється. Це пов'язано з нестабільною політико-економічною ситуацією та обставинами на Сході України. Існуючі клієнти віддають перевагу розміщенню замовлень в сусідній Польщі, а Польща, в свою чергу, активно наймає українських фахівців і пропонує привабливі умови для релокації.

Друга причина - все складніше стало залучати нових клієнтів. Зростаючі ринки сусідніх країн вкладають багато ресурсів в

просування своїх ІТ-послуг на глобальному ринку. Польща (зростання 22%), Білорусь (зростання 12%) і Румунія (зростання 19%) - основні країни-конкуренти.

Третя причина - кількість ІТ-фахівців рівня "експерт" (старший фахівець і вище) зменшується. За 2014-2015, за середніми оцінками, переїхали в інші країни близько 5 тисяч фахівців, багато з яких - саме високого рівня кваліфікації. [4, с.58]

Для того щоб вирішити ці причини, потрібно працювати відразу по кільком напрямкам одночасно.

Перше - сформувані і прийняті поняття "людський капітал в економіці знань". Ми переходимо від ринкової економіки до нового витка - економіки знань. Необхідно сформувані новий тип взаємин в системі "клієнт-ІТ-компанія-ІТ-фахівець". Буде це контрактна форма взаємодії або інша - залежить від результатів переговорів між бізнесом і державою. Цей підхід призведе до того, що в результаті виграють усі: держава - у вигляді зростаючих надходжень в держскарбницю і розвитку економіки в цілому, бізнес - у вигляді прибутку і залучення нових клієнтів, суспільство - у вигляді збільшення кількості заможних людей.

Друге - розробити стимули для розвитку ІТ-галузі.

У довгостроковій перспективі це повинно стати частиною стратегії розвитку індустрії. У той же час, як мінімум в середньостроковій перспективі 5-10 років фіскальна політика щодо ІТ повинна бути послідовною і передбачуваною. Цей підхід не тільки отримати якомога більше доходів державі сьогодні, але і забезпечити постійний і зростаючий приплив в скарбницю протягом багатьох років.

Третє - провести реформу освіти.

Технології розвиваються швидше, ніж університети встигають адаптувати свої програми навчання. Поки що індустрія тримається на тих фахівцях, які отримали технічну освіту 7+ років тому і всі ці роки постійно навчалися. 19% всіх ІТ-фахівців (а це фахівці високої кваліфікації з досвідом) формують 41% ринку. Згодом кількість досвідчених фахівців зменшується в зв'язку з переходом в управління проектами, створенням власного бізнесу або релокації за кордон. Новим фахівцям необхідно дуже швидко навчитися тому, чого не вдалося в вузі. Швидкість роботи ІТ-ринку збільшується з

кожним роком. Стратегія - державній системі освіти перейняти досвід ІТ-компаній та у співпраці розробити критерії, вимоги до якості освіти майбутніх випускників і готувати фахівців, які після випуску відразу готові приступити до роботи. Четверте - дотримуватися прав інтелектуальної власності.

Ми всі в Україні любимо пишатися стартапами, які успішно продалися за кордон. Чому гроші, сплачені покупцями бізнесу, осідають в США (переважно)? Захист і дотримання прав інтелектуальної власності має стати одним з пунктів на порядку денному співпраці між ІТ-бізнесом і державою. Win-win - це коли ми не тільки пишаємося, що українці розробили ІТ-рішення, популярні в усьому світі, але і як держава отримуємо від цього дохід.

За умови, що ми працюємо над питаннями, є сенс також просувати українську ІТ-індустрію за кордоном. Навіть зараз багато робиться в цьому напрямку, але нам не вдається уникнути питань, пов'язаних з потенціалом зростання кількості ІТ-спеціалістів рівня "експерт" і захистом прав інтелектуальної власності.

ІТ-галузь може збільшити внесок у ВВП з нинішніх 3,3% до 4,5%, що буде дорівнювати \$5,1 млрд експортної виручки до 2020 року. Кількість робочих місць в ІТ і в суміжних галузях виросте з 420 тисяч до 670 тисяч [2, с.10].

Експортно-орієнтована індустрія стала досить помітною в економіці України, - Президент зазначив, що "Україна буде приділяти особливу увагу розвитку ІТ-галузі". У розробці Міністерства економічного розвитку і торгівлі знаходиться Стратегія розвитку високотехнологічних галузей, почав свою роботу Ні Tech Office, активно працює Комітет з інформатизації у Верховній Раді, Парламентом прийнято кілька законопроектів щодо ІТ-галузі, зокрема відзначення дня працівника інформаційних технологій [3, с.124].

Але найбільше роботи - попереду. Не на рік і навіть не на кілька. Використовуючи сучасну стратегію ми можемо досягти приголомшливих результатів. Розвиток України на початку шляху, а саме: вдосконалення спрощеної системи оподаткування як успішного механізму взаємодії з людським капіталом в стратегічному контексті; розробка ряду стимулів для розвитку

галузі; системний розвиток людського капіталу; вдосконалення законодавства щодо захисту прав інтелектуальної власності. [5, с.11]

Список використаних джерел

1. Інформаційні технології в регіональному управлінні: навч. посіб. / М.П. Бутко, І.М. Бутко, М.Ю. Дітковська та ін. - К. : Знання України, 2006. - 282 с.

2. Калінеску Т.В. Стратегічний потенціал підприємства: Формування та розвиток/ Т.В. Калінеску , Ю.А. Романовська, О.Д. Кирилов. – Київ: 2016. – 272 с.

3. Статистичний бюлетень «Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах України» / Державна служба статистики України, ред.. І.В. Калачова. – К.: Державна служба статистики України, 2011. – 48 с.

4. <http://biz.nv.ua/ukr/experts/back/win-win-strategija-dlja-it-galuzi-243352.html>

5.<http://itukraine.org.ua/news/informaciyni-tehnologiyi-odyn-z-nauperspektyvnishyh-napryamkiv-u-proekti-eksportnoyi-strategiyi>

Шкроміда Василь,

студент 1 курсу економічного факультету

Науковий керівник: к.і.н., доц. Ілин Л.М.

Івано-Франківський університет права

імені Короля Данила Галицького

(м. Івано-Франківськ, Україна)

УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО ЯК СУСПІЛЬНИЙ ФЕНОМЕН ТА ЙОГО ЕКОНОМІКО-ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ У ХХІ СТ.

В наш час, тема козацтва є однією з найбільш досліджених серед істориків, правників, філософів, культурологів, але і надалі продовжує цікавити дослідників. Причина такого інтересу обумовлена феноменом козацтва, яке стало не тільки праобразом мужності та боротьби за національну державу, а й зразком ефективної організації системи господарства, торгівлі й

міжнародного співробітництва. Період в історії України, небезпідставно названий "козацьким", свідчить про ту надзвичайну роль, яку відіграло козацтво в умовах створення державності на українських землях. Козацтво мало надзвичайно великий вплив на процеси формування народного світосприйняття. Так само, як в момент зародження козацтва традиційні ментальні засади українського народу мали на нього великий вплив, пізніше, на етапі оформлення козацтва як суспільної верстви традиційне українське світосприйняття багато в чому видозмінилося під впливом його ментальних засад.

Як окрема суспільна верства зі своїм специфічним устроєм, козацтво почало формуватися з XVI ст., а фінальної форми набуло на межі XVI – XVII ст. Втім культурні цінності, близькі до козацьких, зустрічалися в значно ширшому ареалі, і серед них є і такі, що були відомі в попередні епохи. Якщо звернути увагу на спосіб життєдіяльності козацької спільноти, і те, що подібні лицарські угруповання були досить характерним явищем для середньовічної Європи. То можна подумати, що козаки могли запозичити свій характер, дисципліну і мужність від лицарів. Якщо в Британії уявляють лицаря в металевих обладунках і на коні то українець одразу подумає про шаровари, оселедець і шаблю. Саме тому деякі риси, притаманні українському козацтву, цілком справедливо називати міжетнічними. Крім того, умови саморозвитку українського етносу спричинялися до появи козацтва як своєрідної реакції людей на їх приниження, утиски і знедолення, зумовлене занепадом етнічних українських територій. Це, можна сказати, був крик душі який не можливо було ігнорувати. Козацька суспільна верства формувалася на виключно українській традиційній культурній основі. Особливо показовою в цьому плані є інтерпретація явищ соціальної і духовної культури, зокрема норм і стереотипів поведінки козацтва.

Одним із найважливіших факторів, у формуванні козацького світогляду було православ'я. Однак, сама приналежність до православ'я, не робила віруючого козаком, отже існував ще своєрідний "поклик душі", який був у кожного хто хотів стати вільною людиною. Не зважаючи на це далеко, не кожна людина здатна прийняти участь у формуванні "вільного братерства", тим

більше завжди активного і з досить суворими правилами існування. Саме релігійність і духовність були надзвичайно вагомими критеріями відбору в козацьке середовище, своєрідною візитівкою, самоідентифікацією козака як православного християнина й українця. Двічі на рік козаки вирушали на прощу до різних святих міст України. Козаки за власний кошт утримували лікарні, шпиталі, різні інституції при монастирях, а також цілі церковні парафії, робили значні матеріальні внески у храми, прихожанами яких себе вважали. Найшанованішими церковними святами були Різдво, Великдень, Покрова. Перед Великим постом було заборонено страчувати злочинців [1].

Чітко окреслювались традиції індивідуальної релігійності – кожен козак мав носити при собі "тілесний" хрест, будь-яка важлива справа починалася лише після молитви. Всі найважливіші питання церковного життя, будівництва храмів вирішувались на загальновійськовій раді з участю всіх запорожців.

Отже, виходячи з усього вище сказаного можна сміливо задати питання, чи є у нас, в українців, традиції державництва та козацької доблесті?

І відповідь звичайно так, вони є!

І шукати їх коріння, безперечно, треба в історичних традиціях українського козацтва, історична роль якого нівелювалася багато століть офіційною пропагандою і тоталітарним режимом. Оскільки в героїчному найбільше проявляється національний характер народу, його душевна краса, його талант, то ці сторінки найбільше хвилюють і викликають почуття національної гордості та гідності. В історичному минулому українського народу було таке неповторне явище, як Запорізька Січ. Яка і стала основою козацької держави та символом козацтва.

Навіть у наші дні, якщо хочуть підкреслити найкращі риси юнака, то говорять, що "з нього буде добрий козак". Свою безмежну любов та повагу до козацтва український народ висловив у численних піснях, думках, легендах та переказах. У найтяжчі часи своєї історії народ вірив у своє визволення, у відродження козацької вольниці, а при першій же можливості прагнув втілити свою мрію в життя. Козаки не відривалися від землі і далі господарювали, однак у разі потреби готові були приєднатися до війська, щоб спільно дати

відсіч ворожому нападіві чужоземних сил на права і вольності козацтва, на життєві інтереси українського народу. Впродовж трьох останніх років ми можемо спостерігати побідну ситуацію, коли бажання захистити власну державу, спонукало чоловік стати зі зброєю руках на захист від агресії Росії.

Таким чином, уважно вивчаючи історичне минуле виникнення й розвиток українського козацтва, можна знайти, багато того, що надихає сучасників до прагнення вірно і віддано служити українському народу, як в складі державних військових формувань або силових структур, так і в цивільному житті. Тобто, наведена парадигма історії українського козацтва заслуговує, не тільки для розробки основних принципів виховання підростаючого покоління, але, навіть, на використання її у якості підґрунтя для формування на сучасному рівні української національної державотворчої ідеї.

В умовах сьогодення, феномен козацтва має не тільки світоглядний феномен, він може слугувати підґрунтям для розвитку місцевого туризму, побудованого на патріотичному вихованні молоді та вивченні національних традицій. Патріотичне виховання молоді сьогодні є одним з найголовніших пріоритетів гуманітарної політики в Україні, важливою складовою національної безпеки України. Ставлення владної еліти до виховання молоді на кращих зразках історії рідного народу, його досвіду, традицій, освіти та культури, вищих християнських ідеалів, є лакмусовим папірцем її справжніх намірів у будівництві соборної самостійної держави національного типу. Метою національно-патріотичного виховання є формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття любові до України, пошани до видатних вітчизняних історичних діячів, готовності до виконання громадянських і конституційних обов'язків. Патріотичне виховання включає у себе соціальні, цільові, функціональні, організаційні та інші аспекти [Наказ МОН України від 16.06.2015 № 641 "Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах"]

<http://mon.gov.ua/activity/education/konczepczyia-naczionalno-patriotichnogo-vixovannya-ditej-i-molodi.html>].

Головною складовою патріотичного виховання є формування у молоді любові до рідної країни, що здійснюється в першу чергу сім'єю, безпосереднім соціальним оточенням через передавання певних культурних традицій, звичаїв, обрядів, вірувань. Але не зважаючи на це все далеко не кожний українець може назвати себе патріотом. Причина в тому, що не всі батьки виховують своїх дітей належним чином, не через те що не можуть, а через те що інколи це буває не цікаво для самої дитини. Погодьтеся, щоб ви вибрали прочитати про козаків книжку, чи відвідали острів Хортицю. Однозначно, краще побачити козацькі звичаї, настрої і культуру на власні очі. Насправді історичних центрів, в яких дійсно можна щось почерпнути для власного розвитку мало, або і взагалі відсутні. Тим не менш наша історія дозволяє відтворювати історичні події хоч в кожному місті. Не зважаючи на це з таких славетних місць ми маємо, як історичний центр, тільки острів Хортицю, як центр зародження козацтва. Такі б місця не тільки підвищували національну гордість за свою історію, але й приваблювали туристів з цілого світу і цим самим збільшували популярність України, як туристичної країни.

Візьмемо до прикладу скелі Довбуша, напевне кожен прикарпатець чув про такі місця. Адже Олекса Довбуш національний герой, найвідоміший із ватажків опришків. Через свої подвиги його в народі прозвали «український Робін Гут», слава про нього розійшлася на всю Україну.

Звичайно люди яким подобається ходити в походи не раз побували там, але відвідини таких місць відбуваються заради гарного проведення часу. Багато людей які побували на цих скелях, діляться на два типи: ті для кого це просто великі маси каменю і, ті для яких вони мають значення як історична пам'ятка. Що мішає надати цьому місцю історичного значення? Зробивши там цікавий для всіх комплекс з туристичними гідами і цікавими відображеннями боїв, сутичок з акторськими виставами, піснями про ті часи та ін., можна не тільки вирішити виховне питання, а й організувати вдалий туристичний проект. Після цієї розбудови це місце набуде особливого значення і після його відвідин вже ніхто не

підє з пустою головою. Виховання молоді на кращих прикладах життя борців за становлення української державності є одним з найбільш важливих шляхів формування історичної пам'яті.

Список використаних джерел

1. Грушко Я. Козацтво як культуротворча сила української ідентифікації. Розвиток культури в умовах української козацької держави / Я. Грушко // Всеуніверситетська студентська науково-практична інтернет-конференція «Культура українського народу: історія, сучасність, перспективи» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrconf.fl.kpi.ua/?page_id=752.

2. Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах: Наказ МОН України від 16.06.2015 № 641 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/konczepczyia-naczionalno-patriotichnogo-vixovannya-ditej-i-molodi.html>.

Шмуляк Н.В.,

магістр 6-го курсу навчання

Науковий керівник: к.е.н., П'ятничук І.Д.

Івано-Франківський університет права

імені Короля Данила Галицького

(м. Івано-Франківськ, Україна)

КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ ВИРОБНИЦТВА ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Сучасні умови господарювання характеризуються обмеженістю виробничих ресурсів та загостренням конкуренції, що з урахуванням необмеженого попиту ускладнює діяльність підприємств та зумовлює пошук оптимальних інструментів для управління ними. Тому виникає необхідність у більш повній та об'єктивній обліково-аналітичній інформації, яка забезпечить

задоволення потреб керівників різних рівнів управління у процесі прийняття оперативних та стратегічних рішень.

Слід відмітити, що у міру насичення ринку і посилення конкуренції тепер обсяг продажів визначається, у першу чергу, не виробництвом, а навпаки, можливий обсяг продажів виступає основою розробки виробничої програми. Підприємство має виробляти тільки ті товари і в такому обсязі, які воно може реально реалізувати [1]. Тому реалізація готової продукції – це ланка зв'язку між виробником і споживачем. Від того, як продається продукція, який попит на неї на ринку, залежить і обсяг її виробництва.

Оскільки обсяг виробництва і реалізації продукції є взаємозалежними показниками і на підприємстві вони повинні бути збалансованими, то з огляду на це, визріває необхідність у проведенні комплексного аналізу виробництва і реалізації продукції, як джерело аналітичної інформації для процесу прийняття управлінських рішень.

У результаті проведеного дослідження встановлено, що комплексний аналіз виробництва і реалізації продукції доцільно здійснювати за 4 напрямками: аналіз процесу виробництва продукції; аналіз собівартості продукції; аналіз процесу реалізації готової продукції; оцінка процесу розрахунків з покупцями готової продукції та ефективності виробництва й реалізації продукції. Запропонована систематизація методичних прийомів для проведення комплексного аналізу, сприятиме формуванню більш якісного інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень залежно від потреб і вимог менеджменту підприємства.

Так, правильно розроблена стратегія розвитку підприємства, що включатиме питання організації виробництва і належно визначених обсягів випуску продукції, забезпечить бажаний обсяг реалізації і відповідний прибуток. Тому аналіз процесу виробництва продукції має включати наступні аналітичні процедури:

- аналіз якості планування виробництва, напруженість і обґрунтованість планів діяльності як у цілому, так і щодо окремих виробничих підрозділів;
- аналіз обсягу і динаміки виробництва продукції;
- оцінка асортименту і структури виробництва продукції;

- аналіз рівномірності та ритмічності виробництва готової продукції;
- оцінка якості готової продукції; аналіз наявності та динаміки відходів, порівняння їх обсягу із встановленими нормами;
- визначення основних факторів, що впливали на загальні обсяги виробництва протягом останніх років і зокрема у звітному періоді;
- визначення внутрішніх резервів зростання обсягів випуску готової продукції, а також розроблення заходів щодо їх повного та ефективного використання [2, с. 204; 3, с. 59; 4, с. 143].

Процес виробництва продукції пов'язаний із споживанням ресурсів та виникненням витрат. Тому аналіз витрат виробництва та оцінка ефективності використання ресурсів мають важливе значення для формування повної інформації, необхідної для прийняття важливих управлінських рішень. Вважаємо, що основними напрямками аналізу собівартості продукції є:

- аналіз структури витрат виробництва, їх динаміки та оптимальності для одержання прибутку;
- аналіз динаміки собівартості за узагальнювальними показниками і чинниками їхньої зміни, пошук можливостей усунення чинників зростання собівартості;
- аналіз собівартості продукції за елементами витрат та калькуляційними статтями;
- аналіз прямих матеріальних і трудових витрат; аналіз непрямих витрат;
- аналіз собівартості одиниці окремих виробів із метою їх здешевлення (не знижуючи якісні параметри) і підвищення конкурентоспроможності;
- оцінка впливу окремих факторів на рівень собівартості продукції;
- виявлення резервів зниження собівартості [3, с. 60; 5, с. 328].

Оскільки, темпи зростання обсягу реалізації готової продукції безпосередньо впливають на величину витрат, прибутку та рентабельність підприємства, то аналіз процесу реалізації готової продукції має важливе значення. Його основні напрямки:

- оцінка рівня виконання плану (прогнозу) та динаміки реалізації готової продукції, асортименту і структури, аналіз рівномірності та ритмічності реалізації готової продукції;
- аналіз збалансованості обсягів випущеної та реалізованої продукції;
- аналіз виконання договірних зобов'язань щодо поставок готової продукції;
- аналіз ринку збуту готової продукції;
- оцінка каналів збуту та мереж розповсюдження готової продукції;
- аналіз цінової політики підприємства на товарних ринках;
- визначення впливу факторів, які впливають на обсяг реалізації продукції;
- розроблення заходів для збільшення обсягів реалізації готової продукції [2, с. 221; 4, с. 144].

Доцільно відзначити, що менеджерам різних рівнів управління необхідна інформація, що дасть змогу об'єктивно оцінити фінансовий стан підприємства, реальність погашення і забезпечення його зобов'язань. Тому комплексний аналіз процесу виробництва і реалізації продукції повинен включати оцінку процесу розрахунків з покупцями готової продукції та оцінку ефективності виробництва й реалізації продукції, що передбачає наступні дії:

- досліджування складу покупців підприємства та визначення форм розрахунків, які застосовується на підприємстві для розрахунків з покупцями;
- оцінка структури і динаміки заборгованості покупців за відвантаженою продукцією;
- прогнозування стану заборгованості покупців готової продукції в межах поточного року;
- оцінка рентабельності виробленої продукції та рівень прибутковості підприємства;
- аналіз беззбитковості виробництва окремих видів продукції та підприємства у цілому [2, с. 229; 3, с. 60; 4, с. 144].

Таким чином, у результаті проведеного дослідження встановлено, що оскільки обсяг виробництва і реалізації продукції є

взаємозалежними показниками, то визріває необхідність у проведенні комплексного аналізу виробництва і реалізації продукції. Тому запропоновано систематизацію напрямків, що дасть змогу проводити більш ґрунтовний аналіз та вибрати той набір аналітичних процедур, що забезпечить формування повного і якісного інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. Гнатенко Є. П. Аналіз збалансованості обсягів виробництва та реалізації продукції на підприємстві [Електронний ресурс] / Є. П. Гнатенко // Ефективна економіка. – 2013. – № 9. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2310>.
2. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. / [за заг. ред. І. В. Сіменко, Т. Д. Косової]. – К. : « Центр учбової літератури », 2013. – 384 с.
3. Колосок С. І. Про підходи до проведення економічного аналізу виробництва продукції на сільськогосподарських підприємствах / С. І. Колосок, Н. М. Кравченко // Вісник СумДУ. Серія «Економіка». – 2012. – № 4. – С. 56-64.
4. Сливка Я. В. Аналіз показників виробництва та реалізації продукції: ретроспективний огляд / Я. В. Сливка // Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки. – 2011. – № 4 (58). – С. 142-145.
5. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання : підруч. – 3-тє вид., перероб. і доп. / П. Я. Попович. – К. : Знання, 2008. – 630 с.

Штогрин Д. А.

ст. гр. ПЗс-2013

Науковий керівник: викл. **Андрейко В.М.**

Івано-Франківський університет права

імені Короля Данила Галицького

(м. Івано-Франківськ, Україна)

ВДОСКОНАЛЕННЯ РІВНІВ РЕЙТИНГУ МЕТРИК ВИМІРЮВАНЬ ЯКОСТІ

Слово «метрика» має декілька значень, але в контексті даної роботи воно позначає числову оцінку якісних властивостей певного програмного продукту. Застосовуючи метрики для оцінювання якості ми отримуємо кількісну величину, яка характеризує якість продукту, але цього не достатньо для зручного і об'єктивного винесення результату. Щоб виключити двозначне трактування результатів метрики використовують шкалу рейтингу, яка поділена на певні ділянки з якими і порівнюють результат метрики. Детальніше цей процес оцінки описаний в стандарті [1].

Проаналізувавши цей стандарт було знайдено можливість його вдосконалення за допомогою внесення числових значень в шкалу рейтингу. Числові дані отримано з ряду Фібоначчі, або як його ще називають – «золотого перетину», а також з функції бажаності Харрінгтона. Автором золотого перетину вважають італійського математика, який жив в XIII, Леонардо Пізанського. Він відкрив рекурентну формулу, за допомогою якої і виводять ряд Фібоначчі:

$$F(n) = F(n-1) + F(n-2), \quad (1)$$

де $F(n)$ – ряд Фібоначчі, n -й член якої задається таким рекурентним співвідношенням:

$$F(n) = F(n-1) + F(n-2) \text{ при } n > 2. \quad (2)$$

Таким чином ми можемо визначити кожний наступний член числової послідовності через значення попередніх членів, тобто кожен наступний елемент починаючи з третього дорівнює сумі попередніх двох, а відношення чисел ряду наближене до відношення «золотого перетину». Так, $21 \div 34 = 0.617$, а $34 \div 55 = 0.618$. Це відношення позначається символом Φ . Тільки це відношення –

$0.618 \div 0.382 = 1.61$ – дає безперервне ділення прямої в золотій пропорції [2].

В функції бажаності Харрінгтона, яка використовується для вирішення багатофакторних задач, використовується – так звана «крива бажаності», яка описується наступною формулою:

$$d = \exp[-\exp(-Y)], \quad (3)$$

яка має дві ділянки насичення ($d \rightarrow 0$ і $d \rightarrow 1$) і лінійну ділянку (від $d = 0,2$ до $d = 0,63$). Шкала бажаності ділиться на декілька піддіапазонів: від 0 до 0,2 – «дуже погано», від 0,2 до 0,37 – «погано», від 0,37 до 0,63 – «задовільно», від 0,63 до 0,8 – «добре» і від 0,8 до 1 – «дуже добре».

Моделі оціночних шкал, розроблених на основі узагальненої функції бажаності Харрінгтона та ряду Фібоначчі («золотого перетину») наведені на рис. 1.

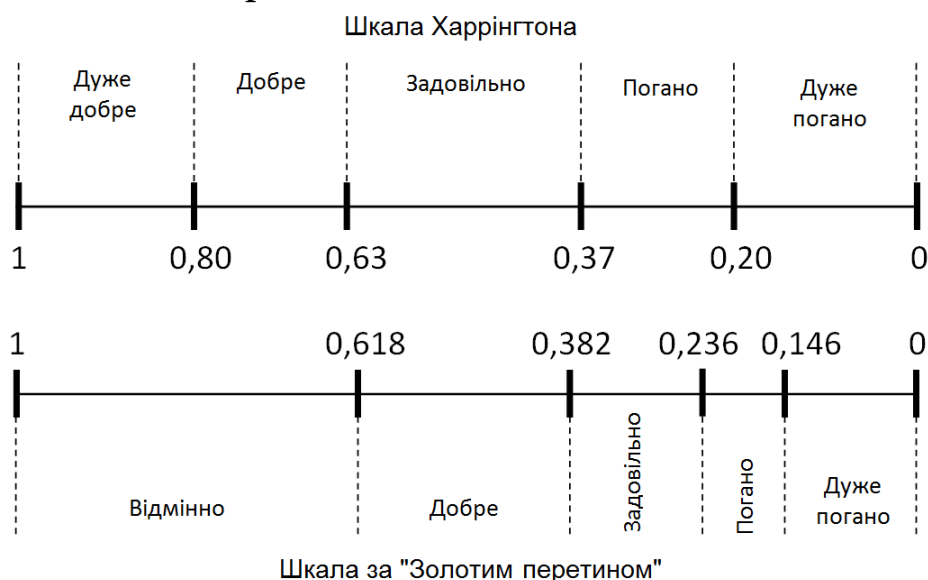

Рис. 1. Порівняння числових показників отриманих з функції бажаності Харрінгтона та ряду Фібоначчі

На рис. 2 наведена вдосконалена шкала рівнів рейтингу для метрик із числовими показниками.

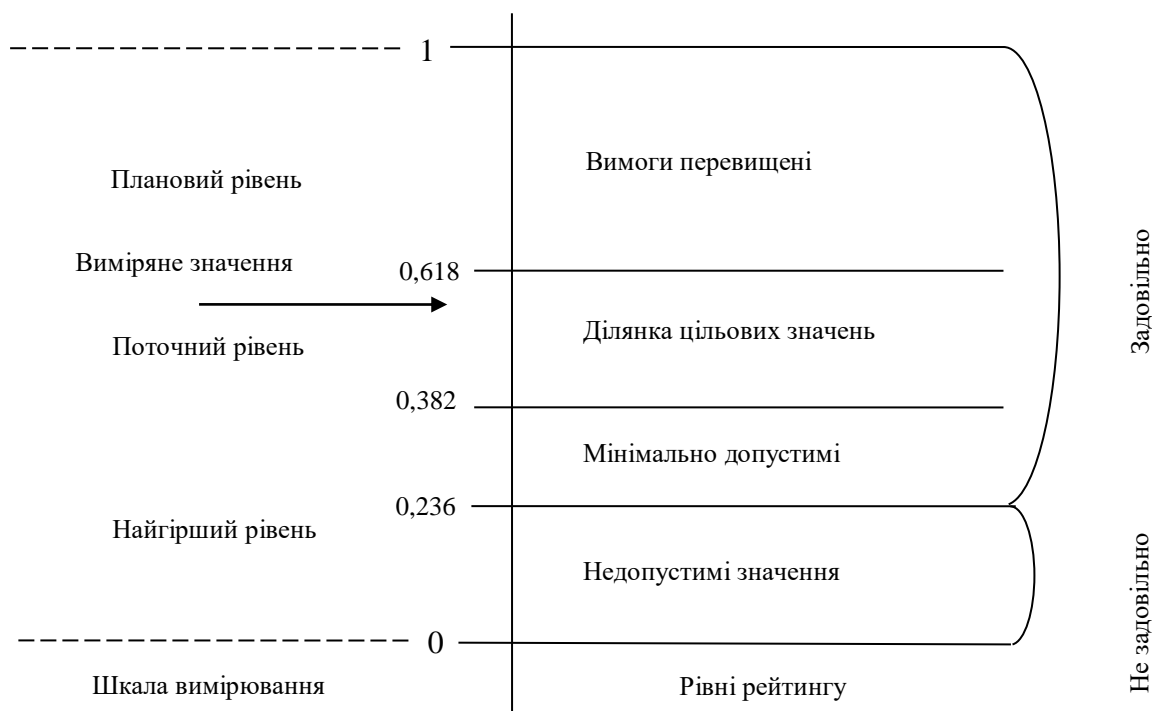

Рис. 2. Вдосконалені рівні рейтингу для метрик

На основі цих показників і були отримані числові значення, які і були застосовані у вдосконаленні метрики для оцінювання якості програмних продуктів.

Список використаних джерел

1. Інформаційні технології. Оцінювання програмного продукту. Частина 1. Загальний огляд (ISO/IEC 14598-1:1999, IDT): ДСТУ ISO/ IEC 14598-1:2004 – [Чинний від 2006-04-01]. К.: Держспоживстандарт України, 2006. – 17 с. – (Національний стандарт України).
2. Андрейко В.М. Кваліметрія програмного забезпечення засобів вимірювань: Монографія / В.М. Андрейко. – Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2016. – 120 с.

Шуляк Ю. В.,
студентка 4 курсу економічного факультету
Науковий керівник: к.е.н., доц. Борович О.В.,
Івано-Франківський університет права
імені Короля Данила Галицького
(м. Івано-Франківськ, Україна)

АНАЛІЗ ГАРМОНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ ДО НАЦІОНАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ ОБЛІКУ

Однією з важливих передумов високоякісного та своєчасного надання послуг бюджетними установами є їх забезпеченість засобами праці, які становлять самостійний об'єкт бухгалтерського обліку.

Методологічні засади щодо формування в обліку суб'єктів державного сектору інформації про основні засоби визначає НП(С)БО 121 «Основні засоби», а підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами усіх форм власності (крім бюджетних установ) – П(С)БО 7 «Основні засоби», а також визначення вказаних активів наведено й у Податковому кодексі України (табл. 1).

Таблиця 1

Визначення основних засобів у нормативних документах

Нормативний документ	Визначення
Податковий кодекс України	матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 6000 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності, вартість яких перевищує 6000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік)
НП(С)БО	матеріальні активи, які утримуються для використання їх у

121	виробництві/діяльності або при постачанні товарів, виконанні робіт і наданні послуг для досягнення поставленої мети та/або задоволення потреб суб'єкта державного сектору або здавання в оренду іншим особам і використовуються, за очікуванням, більше одного року
П(С)БО 7	матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або для постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)

Проаналізувавши визначення зроблено висновок, що визначення не є ідентичними, а найбільш розширене трактування наведено у Податковому кодексі України.

Одиницею обліку є об'єкт основних засобів. Такий об'єкт визнається активом, коли: існує ймовірність отримання суб'єктом державного сектору майбутніх економічних вигод, пов'язаних з його використанням, та/або він має потенціал корисності для суспільства; вартість об'єкта основних засобів може бути визначена. Актив відноситься до основних засобів, крім вище зазначених двох умов, також якщо його вартість придбання (без ПДВ) перевищує 6000 грн.

Також проаналізуємо класифікацію основних засобів у вказаних вище нормативних документах. Зокрема, П(С)БО 7 «Основні засоби» та Податковий кодекс України згадані активи поділяють на 9 груп (окрім того окремо виводить групу інші необоротні матеріальні активи):

- 1) земельні ділянки;
- 2) капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом;
- 3) будівлі, споруди та передавальні пристрої;
- 4) машини та обладнання;
- 5) транспортні засоби;
- 6) інструменти, прилади, інвентар (меблі);
- 7) тварини;
- 8) багаторічні насадження;
- 9) інші основні засоби [2; 3].

В свою чергу, НП(С)БО 121 «Основні засоби» поділяє основні засоби на такі ж групи, окрім восьмої.

Слід відзначити, що існують деякі особливості в класифікації інших необоротних активів. Зокрема, ПКУ та П(С)БО 7 «Основні засоби» поділяють їх на 7 груп (бібліотечні фонди; малоцінні необоротні матеріальні активи; тимчасові (нетитульні) споруди; природні ресурси; інвентарна тара; предмети прокату; довгострокові біологічні активи), НП(С)БО 121 «Основні засоби» на 8 груп (музейні фонди; бібліотечні фонди; малоцінні необоротні матеріальні активи; білизна, постільні речі, одяг та взуття; природні ресурси; інвентарна тара; необоротні матеріальні активи спеціального призначення; інші необоротні матеріальні активи).

В податкових розрахунках об'єкт основних засобів визнається за наступних умов:

а) виробничого призначення: очікуваний строк корисного використання активу з початку експлуатації перевищує один рік (або операційний цикл, якщо він більший за рік); актив використовується в господарській діяльності платника податків; вартість активу перевищує 6000 грн. (пп. 14.1.138 ПК) [2];

б) невиробничого призначення за наступних умов: очікуваний строк корисного використання активу з початку експлуатації перевищує один рік (або операційний цикл, якщо він більший за рік); актив не має використовуватися в господарській діяльності платника податків; вартість активу перевищує 6000 грн. (пп. 14.1.138 ПК) [2].

Водночас об'єкт малоцінних необоротних матеріальних активів визнається активом за наступних умов: очікуваний строк корисного використання активу з початку експлуатації перевищує один рік (або операційний цикл, якщо він більший за рік); вартість активу перевищує 6000 грн. (пп. 14.1.138 ПК) [2].

Таблиця 2

**Складові первісної вартості основних засобів,
визначені нормативними документами**

НП(С)БО 121 «Основні засоби»	П(С)БО 7 «Основні засоби»
<i>Первісна вартість придбаних за плату основних засобів включає:</i>	
- суми, що сплачують постачальникам	- сум, що виплачуються

<p>активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків);</p> <ul style="list-style-type: none"> - реєстраційних зборів, державного мита та аналогічних платежів, що здійснюються у зв'язку з придбанням (отриманням) прав на об'єкт основних засобів; - сум ввізного мита; - сум непрямих податків у зв'язку з придбанням (створенням) основних засобів (якщо вони не відшкодовуються бюджетній установі); - витрат зі страхування ризиків доставки основних засобів; - витрат на транспортування, установку, монтаж, налагодження основних засобів; - інших витрат, безпосередньо пов'язаних з доведенням основних засобів до стану, у якому вони придатні для використання із запланованою метою 	<p>постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків);</p> <ul style="list-style-type: none"> - реєстраційних зборів, державного мита та інших аналогічних платежів; - сум ввізного мита; - сум непрямих податків у зв'язку з придбанням (якщо вони не відшкодовуються підприємству); - витрат на страхування, ризиків доставки основних засобів; - витрат на установку, монтаж, налагоджування; - інших витрат, безпосередньо пов'язаних із доведенням основних засобів до стану, в якому вони придатні до використання
<p><i>Первісна вартість</i> основних засобів, отриманих безоплатно:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - від суб'єктів державного сектору, дорівнює первісній (переоціненій) вартості основних засобів, за якою основні засоби обліковувались у суб'єкта державного сектору, що їх передав, з урахуванням витрат на доведення до стану, у якому вони придатні для використання із запланованою метою; - від інших осіб дорівнює справедливій вартості. <p><i>Справедлива вартість</i> — сума, за якою можна продати актив або оплатити зобов'язання за звичайних умов на певну дату, тобто коли існує активний ринок</p>	<p>дорівнює їх справедливій вартості на дату отримання з урахуванням витрат, понесених на доведення до стану, в якому він придатний до використання.</p> <p><i>Справедлива вартість</i> сума, за якою можна продати актив або оплатити зобов'язання за звичайних умов на певну дату</p>

Проаналізувавши порядок оцінки основних засобів зроблено висновок, що складові первісної вартості в основному співпадають у згаданих нормативних документах. Такий підхід і декларує Міністерство фінансів України.

Отже, економічна інтеграція України до світової економіки спричинили реформування бухгалтерського обліку у державному секторі згідно з Національними стандартами обліку і звітності. Позитивною рисою НП(С)БО 121 «Основні засоби» є його підпорядкованість П(С)БО 7 «Основні засоби». Слід зазначити, що таку політику і декларує Міністерство фінансів України. Перехід до національних стандартів нерозривно пов'язаний з вирішенням проблемних питань уніфікації вітчизняної облікової системи бюджетних установ в частині плану рахунків бухгалтерського обліку, що є предметом наших наступних досліджень.

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 121 «Основні засоби»: наказ Міністерства фінансів України від 12.10.2010 р. №1202. [Електронний ресурс] - Режим доступу <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10>.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

Юрацук Д.С.,

студент економічного факультету

Науковий керівник: д.е.н., доц. Мазур І.М.

Івано-Франківський університет права

імені Короля Данила Галицького

(м. Івано-Франківськ, Україна)

ПРОГНОЗУВАННЯ БАНКРУТСТВА В СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Сьогодні для України проблема банкрутства є надзвичайно актуальною. Адже в умовах кризового стану економіки загалом

більшість підприємств працюють збитково, а також значна частка знаходяться на межі банкрутства [3].

Результати дослідження залежить від властивостей того економічного середовища, в якому функціонує підприємство, природи, повноти та якості вихідних даних та мети проведення моделювання. Діагностика банкрутства українських сільськогосподарських підприємств потребує врахування до особливостей їх функціонування, а також можливості комбінування декількох типів моделей задля підвищення достовірності.

Перспективами подальших досліджень є емпіричне підтвердження результатів критичного аналізу методичних підходів прогнозування банкрутства за даними українських сільськогосподарських підприємств, Саме достовірні і своєчасна ідентифікація негативних факторів впливу на фінансово-господарську діяльність та антикризове управління підприємства є запорукою виходу з фінансової кризи.

У зарубіжній практиці вже давно розроблено методи управління кризовими явищами підприємства, але його впровадження обмежується особливостями функціонування АПК в Україні, податкового законодавства, тенденції розвитку економіки в Україні тощо [1].

Причини банкрутства підприємств (організацій) можуть бути найрізноманітнішими та їх прийнято поділяти на екзо- та ендогенні:

- екзогенні, які дуже важко врахувати чи неможливо;
- ендогенні, що безпосередньо залежать від форм, методів та організації роботи на самому підприємстві.

Результатом одночасного впливу всіх чинників є настання банкрутства.

Найбільш широке застосування серед методів прогнозування банкрутства отримала модель «Z-рахунку» Е. Альтмана (1):

$$Z = 0,717K_1 + 0,847K_2 + 3,107K_3 + 0,42K_4 + 0, K_5 \quad (1),$$

де K_1 = Власний оборотний капітал / Загальна вартість активів;

K_2 = Нерозподілений прибуток / Загальна вартість активів;

K_3 = Прибуток до виплати відсотків / Загальна вартість активів;

K_4 = Балансова вартість власного капіталу / Позиковий капітал;

K_5 = Виторг від продажу / Загальна вартість активів.

$Z < 1,23$ - означає високу ймовірність банкрутства, а значення $Z > 1,23$ свідчить про малу його ймовірність. Переваги цієї моделі – максимальна точність, однак питання про застосування моделі для економіки України залишається відкритим, оскільки її використання ускладнене через нестачу інформації.

Багатофакторні моделі Е. Альтмана стали основою для подальших досліджень прогнозування банкрутства й оцінки рівня фінансового стану [5]. Дж. Таффлер і Г. Тішоу розробили чотирифакторну модель оцінки платоспроможності (2):

$$Z = 0,53A + 0,13B + 0,18C + 0,16D \quad (2),$$

де A = Операційний прибуток / Короткострокові зобов'язання;

B = Оборотні активи / Загальна сума зобов'язань;

C = Короткострокові зобов'язання / Загальна вартість активів;

D = Виручка від реалізації / Загальна вартість активів.

За $Z > 0,3$ рівень фінансового стану вважається високим, а ймовірність банкрутства невеликою. За $Z < 0,3$ рівень фінансового стану вважається низьким, а ймовірність банкрутства – високою.

Але для моделі Дж. Таффлера і Г. Тішоу питання надійності вагових коефіцієнтів для оцінювання фінансового стану в умовах вітчизняної економіки залишається відкритим [4].

Тому, для нормального існування підприємства необхідне створення такої системи управління, яка чітко реагувала б на часті зміни зовнішнього і внутрішнього середовища, розвиток і конкурентоспроможність партнерів, створення оптимальних трудових, матеріальних і фінансових ресурсів, своєчасне прийняття управлінських рішень оперативного і стратегічного значення.

Саме, для запобігання кризового стану підприємств слід сформуванню відповідну і адекватну реальним соціально-економічним процесам систему попередження, прогнозування та подолання банкрутства підприємства.

Отже, розробка, формування та впровадження на підприємстві системи раннього попередження та прогнозування є об'єктивною необхідністю для успішного і стабільного розвитку і функціонування будь-якого підприємства в сучасних умовах розвитку економіки. Банкрутство є кризовим станом і його подолання вимагає спеціальних методів управління. Ринкова економіка розробила велику систему фінансових методів діагностики банкрутства та

методику прийняття управлінських рішень в умовах загрози банкрутств [2].

У світовій практиці найпоширенішими моделями оцінки фінансового стану підприємства та схильності його до банкрутства є наступні економетричні моделі, які будуються на основі фінансових коефіцієнтів.

Кожен з методів має свої переваги та недоліки, тому при здійсненні аналізу виникає необхідність вибору такого підходу, який дозволить з мінімальними затратами ресурсів отримати найбільш однозначну та точну оцінку економічного стану.

Обираючи метод оцінки, необхідно ретельно аналізувати доцільність застосування комплексу аналітичних процедур. Модель Альтмана є однією з найперших моделей аналізу ймовірності банкрутства підприємства, яка ґрунтувалася на основі дискримінантного аналізу.

При побудові індексу Е. Альтман дослідив 66 підприємств, половина яких збанкрутувала в період між 1946 та 1965 рр., а половина працювала успішно, а також дослідив 22 аналітичних коефіцієнти, які могли бути корисними для прогнозування майбутнього банкрутства. З цих показників Е. Альтман відібрав найбільш значущих і побудував багатофакторне регресійне рівняння, яке являє собою функцію від деяких показників, що характеризують економічний потенціал підприємства та результати його роботи за минулий рік.

Таким чином, сучасний стан економіки вимагає створення загального алгоритму прогнозування банкрутства підприємства з урахуванням як вітчизняного, так і закордонного досвіду [5].

Для забезпечення більшої об'єктивності результатів аналізу діагностика банкрутства вітчизняних підприємств має базуватися на таких принципах: – необхідність поєднання в процесі аналізу кількісних та якісних критеріїв, що сигналізують про потенційну загрозу банкрутства суб'єктів господарювання; – врахування особливостей розвитку економічних циклів у певній галузі при визначенні індикаторів кризових явищ на підприємстві – узагальнення світового досвіду в розробці методичного інструментарію діагностики банкрутства і його адаптація до умов

діяльності та інформаційного забезпечення вітчизняних підприємств.

Список використаних джерел

1. Даниленко В. А. Застосування моделей діагностики банкрутства для підприємств України / А. В. Даниленко // Збірник наукових праць “Науковий вісник Академії муніципального управління”, серія “ЕКОНОМІКА” – випуск 7. – 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvamu/Ekon/2009_7/09dvaeu.pdf.

2. Клочан В. П., Клочан В. В., Костаневич Н. І. Оцінка моделей діагностики банкрутства // Економіка АПК. – 2010 – №1. – С. 97-101.

3. Матвійчук А. В. Аналіз і управління економічним ризиком: навчальний посібник / А. В. Матвійчук. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 224 с.

4. Останкова Л. А. Аналіз, моделювання та управління економічними ризиками : навч. посіб. / Л. А. Останкова, Н. Ю. Шевченко. – К.: Центр навчальної літератури, 2011. – 256 с.

5. Фучеджи В. І. Характеристика методів та моделей діагностики кризового стану підприємства / В. І. Фучеджи // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/10052/1/37.pdf>

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Батіг Андрій,

студент групи КЮс-1-2015

*Науковий керівник: к.ю.н. **Бабецька І.Я.***

Івано-Франківський університет права

імені Короля Данила Галицького

(м. Івано-Франківськ, Україна)

ПРАВО НА ЗАЙНЯТТЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ФІЗИЧНОЮ ОСОБОЮ

Фізична особа – підприємець є поширеним явищем в Україні. Але законодавство не передбачає положень, що безпосередньо регулюють відокремлення майна, що використовується нею для зайняття підприємницькою діяльністю, від її особистого майна, але винятком з цього є положення ст. 54 Цивільного кодексу України, яка передбачає, то якщо фізична особа – підприємець визнана безвісно відсутньою, недієздатною чи її цивільна дієздатність обмежена або якщо власником майна, яке використовувалося у підприємницькій діяльності, стала неповнолітня чи малолітня особа, орган опіки та піклування може призначити управителя цього майна.

Фізична особа-підприємець (ФОП) – це найбільш поширена та найбільш доступна організаційна форма ведення підприємницької діяльності. Це пояснюється простотою її організації, ведення бухгалтерського та податкового обліку і звітності, можливістю використовувати найману працю тощо. [2]

Право на зайняття підприємницькою діяльністю на території України, мають громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства. Це право може бути обмежене лише у випадках, передбачених Конституцією та законами України, але не допускається на зайняття підприємницькою діяльністю наступних категорій громадян: депутатів, посадових і службових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування, нотаріусів,

посадових осіб органів прокуратури, суду, державної безпеки, внутрішніх справ, органів державної влади та управління, що здійснюють контроль за діяльністю підприємств. Крім того, за вчиненні правопорушення фізичні особи можуть бути позбавлені права на підприємництво за вироком суду. [1]

Підприємцем може бути лише фізична особа з повною цивільною дієздатністю. Відповідно до чинного законодавства повну цивільну дієздатність має фізична особа, яка досягла 18 років (повноліття), або особа, яка до досягнення повноліття уклала шлюб. Крім того, повна цивільна дієздатність може бути надана фізичній особі, яка досягла 16 років і працює за трудовим договором, а також неповнолітній особі, яка записана матір'ю або батьком дитини. Також повна цивільна дієздатність може бути надана фізичній особі, яка досягла 16 років і бажає займатися підприємницькою діяльністю. У даному випадку повна дієздатність виникає з моменту державної реєстрації фізичної особи як підприємця. Проте законодавство містить обмеження щодо можливості провадження фізичними особами-підприємцями певних видів діяльності. Зокрема, фізичні особи-підприємці не можуть:

- надавати фінансові послуги, якщо інше прямо не передбачене законом;
- займатися діяльністю у сфері організації телебачення і радіомовлення;
- займатися космічною діяльністю ;
- займатися діяльністю у сфері здійснення операцій з металобрухтом;
- займатися діяльністю у сфері загальної середньої та вищої освіти;
- займатися концесійною діяльністю щодо будівництва та експлуатації автомобільних доріг [2]

Відповідно до ч. 2 коментованої статті фізична особа набуває права на зайняття підприємницькою діяльністю з моменту її державної реєстрації. Реєстрація фізичної особи - підприємця здійснюється відповідно до Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців". Реєстрацію здійснюють державні реєстратори районної, районної у містах Києві та Севастополі державній адміністрації або

виконавчого комітету міської ради міста обласного значення за місцем проживання фізичної особи - підприємця. Реєстрація здійснюється на підставі реєстраційної картки, яка виконує роль заяви, та за умови подачі ідентифікаційного коду фізичної особи - платника податків та сплати реєстраційного збору. Для державної реєстрації фізичної особи - підприємця державний реєстратор також вимагає подання паспорта. Підсумовуючи законодавчі положення, які регулюють правовий статус та особливості діяльності фізичної особи-підприємця, можна виділити переваги та недоліки ведення бізнесу шляхом реєстрації фізичної особи-підприємця [3]

Порівнюючи фізичну особу-підприємця з іншими організаційно-правовими формами підприємницької діяльності можна виділити наступні переваги:

- відсутність статутного капіталу;
- проста процедура державної реєстрації;
- можливість займатися підприємницькою діяльністю без печатки;
- можливість займатися підприємницькою діяльністю без відкриття рахунку в банку;
- діяльність здійснюється без установчих (статутних) документів;
- при дотриманні відповідних умов може бути застосована спрощена система оподаткування, обліку та звітності;
- при певних умовах право отримувати від клієнтів готівку без ліміту і без касового апарату;

Окрім переваг, порівнюючи фізичну особу-підприємця з іншими організаційно-правовими формами підприємницької діяльності потрібно виділяти і недоліки:

- можливість реєстрації фізичної особи-підприємцем лише за місцем своєї реєстрації за паспортом;
- відповідальність за зобов'язаннями, пов'язаними з підприємницькою діяльністю, усім своїм майном;
- перебуваючи на спрощеній системі оподаткування зобов'язаний щомісячно його сплачувати незалежно до того чи проводиться фактично підприємницька діяльність та чи є від неї прибутком.

Але у порівнянні, недоліків значно менше ніж переваг, що робить дану форму здійснення підприємницької діяльності такою поширеною [2].

Щодо форми довіреності фізичної особи – підприємця законодавство не встановлює особливостей. За загальним правилом форма довіреності фізичної особи, в т.ч. підприємця, повинна відповідати формі, в якій відповідно до закону має вчинятися провочин (ч. 1 ст. 245 ЦК). В деяких випадках, законодавство прямо передбачає, що довіреність фізичної особи має бути нотаріально посвідчена. наприклад, згідно до ч. 2 ст. 42 Цивільного процесуального кодексу України 18 березня 2004 року № 1618-IV [3] довіреність фізичної особи повинна бути посвідчена нотаріально або посадовою особою організації, в якій довіритель працює, навчається, перебуває на службі, стаціонарному лікуванні чи за рішенням суду, або за місцем його проживання. Майже тотожні положення міститься у частині 5 ст. 28 Господарського процесуального кодексу України від 06 листопада 1991 року № 1798-XII [4], згідно до якої громадяни можуть вести свої справи в господарському суді через представників, повноваження яких підтверджуються нотаріально посвідченою достовірністю.

Отже, якщо правочин, на вчинення якого уповноважується представник фізичної особи, не потребує нотаріального посвідчення або якщо чинне законодавство прямо не встановлює обов'язковість нотаріального посвідчення довіреності фізичної особи вважаємо, виходить, що довіреність може бути видана фізичною особою у звичайній письмовій формі. [4]

Отже, фізична особа підприємець – це є людина, яка самостійно вирішила займатися підприємницькою діяльністю, для отримання прибутку. Однак ми повинні пам'ятати, що не всі можуть здійснювати підприємницьку діяльність. Тому, на мою думку перед тим як розпочинати підприємницьку діяльність потрібно детально дослідити всі переваги та недоліки зайняття підприємницькою діяльністю.

Список використаних джерел

1. Правові підстави здійснення підприємницької діяльності без створення юридичної особи [Електронний ресурс]. – Режим

доступу:

http://pidruchniki.com/1029022847005/pravo/fizichna_osoba-pidpriyemets

2. Реєстрація фізичної особи-підприємця (ФОП або СПД) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://praving.kiev.ua/razdel46_ua/razdel48-11.htm

3. Право фізичної особи на здійснення підприємницької діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://radnuk.info/komentar/chky/chky-knuga1/chky-knuga1-pozd2.html>

4. Пелипенко Олена «Бути чи не бути?» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ilf-ua.com/ua/publications/articles/dovirenist_fop

Бірюкова Анастасія,

студентка 2 курсу

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Шведова Г. Л.

Київський національний

торговельно-економічний університет

(м. Київ, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ПРИТЯГНЕННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СУДДІВ

Право кожної людини на чесне і справедливе правосуддя є однією з основоположних засад сучасного демократичного і правового суспільства. Держава і суспільство поклавши на суддів обов'язок здійснювати чесне і справедливе правосуддя, поставили їх на особливу сходинку суспільних відносин, наділивши одночасно великою довірою, що породжує їх велику відповідальність перед державою та суспільством. За таких умов постать судді повинна бути гарантом здійснення справедливого судочинства та прийняття ним правосудного рішення [1].

Будь-які неправосудні рішення судді є надзвичайно небезпечними для суспільства та держави, оскільки такі рішення одночасно підривають авторитет судової влади, створюють недовіру

до неї у суспільстві, дискредитують Україну як державу. Тому, протидія кримінальним правопорушенням, що вчиняються суддею в сфері правосуддя, є одним із головних завдань кримінально-правової політики держави. Саме на реалізацію цього завдання й передбачена кримінальна відповідальність судді за постановлення ним неправосудного рішення. Згідно статті 375 КК України [2] постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови — карається обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на строк від двох до п'яти років. Ті самі дії, що спричинили тяжкі наслідки або вчинені з корисливих мотивів чи в інших особистих інтересах, — караються позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років.

Окремі проблемні питання притягнення суддів до кримінальної відповідальності за постановлення завідомо неправосудного рішення, були предметом дослідження у працях П.П. Андрушка, В.І. Борисова, А. М. Бойка, Л.Є. Виноградової, Ю.М. Грошевого, О. В. Капліної, О.Ю. Карташова, Н. Д. Квасневської, О.О. Кваши, І.І. Когутича, О.М. Лемешка та ін.

В теорії права прийнято вважати, що вирок суду буде неправосудним в цілому, якщо хоча б одна складова частина вироку буде неправосудною. Однак, як зазначає А.В. Щасний, неправильність та несправедливість мотивувальної частини не є підставою для визнання всього вироку суду неправосудним, оскільки у мотивувальній частині зазначаються аргументи, що підтверджують правильність вже прийнятого рішення, яке зазначається в резолютивній частині, і як наслідок неправильність мотивувальної частини не є умовою визнання дій судді неправосудними [3].

Ми вважаємо, що підставою для визнання вироку суду неправосудним є неправосудність саме резолютивної та мотивувальної частини, оскільки саме обґрунтованість та вмотивованість цих частин є стандартами правосудності судового рішення.

Окремої уваги потребує дослідження питання щодо можливості притягнення суддів Конституційного суду України до кримінальної відповідальності за постановлення ними завідомо неправосудного рішення. Слід зазначити, що окремі правники не відносять рішення

Конституційного Суду України до предмету злочину, передбаченого ст. 375 КК України, аргументуючи це тим, що довести завіdomо неправосудність рішень Конституційного Суду України навіть теоретично неможливо, оскільки Конституційний Суд України дає власну оцінку нормативним актам, відображає бачення більшості складу суду [4, с. 36]. Подібної позиції дотримуються й інші науковці [5, с. 40]. У цьому контексті, звертає на себе увагу й те, що ст. 28 Закону України «Про Конституційний Суд України» передбачені гарантії недоторканності судді Конституційного Суду України. Так, відповідно до ч. 3 вказаної статті судді Конституційного Суду України не несуть юридичної відповідальності за результати голосування або висловлювання у Конституційному Суді України та в його колегіях, за винятком відповідальності за образу чи наклеп при розгляді справ, прийнятті рішень та дачі висновків Конституційним Судом України [6].

Таким чином, можна зробити висновок, що судді Конституційного суду України користуються суддівським імунітетом від притягнення їх до юридичної відповідальності за здійснення ними своїх конституційних повноважень, що є цілком обґрунтованим і справедливим. Водночас, на нашу думку, прийняття суддями Конституційного Суду завіdomо неправосудного рішення також є злочином, передбаченим ст. 375 КК України. Такий висновок ґрунтується на положеннях ч. 3 ст. 124 Конституції України та ч. 3 ст. 1 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» згідно з якими судочинство в Україні здійснюється Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції.

Отже, Конституційний Суд України також бере пряму участь у формуванні справедливого, неупередженого та незалежного правосуддя.

Підсумовуючи викладене, можна сказати, що запропоновані підходи до вирішення проблемних питань щодо притягнення суддів до кримінальної відповідальності за постановлення завіdomо неправосудного рішення, на нашу думку, сприятимуть забезпеченню належного захисту прав, свобод та законних

інтересів учасників судового провадження, реалізації гарантій незалежності суддів при притягненні їх до кримінальної відповідальності за ст. 375 КК України, що у цілому сприятиме

здійсненню правосуддя в Україні на засадах законності, обґрунтованості, гуманності, справедливості та забезпеченню прийняття судами правосудних рішень

Список використаних джерел

1. Вісник кримінального судочинства № 2/2015
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III/Верховна Рада України (ВВР). – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.
3. Щасний А.В. Поняття та ознаки завідомого неправосудного вироку як предмета злочину, передбаченого ст. 375 Кримінального кодексу України / А.В. Щасний // Держава і право. – 2010. – № 47. – С. 509–515.
4. Лемешко О.М. Притягнення суддів до кримінальної відповідальності: окремі проблеми / О.М. Лемешко, О.М. Овчаренко // Вісник Верховного Суду України. – 2010. – № 7. – С. 33–38.
5. Андрушко П.П. Деякі проблемні питання кримінально-правової кваліфікації постановлен-ня суддею (суддями) завідомо неправосудного рішення в кримінальному провадженні (ст. 375 КК) / П.П. Андрушко // Вісник Верховного Суду України. – 2014. – № 9. – С. 35–46
6. Про Конституційний Суд України: Закон України від 16.10.1996 р. № 422/96-ВР / Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 49. – Ст. 272.

Борович Богдан,

студент групи МЕС-2012

Науковий керівник: к.ю.н. Бабецька І.Я.

Івано-Франківський університет права

імені Короля Данила Галицького

(м. Івано-Франківськ Україна)

ОБ'ЄКТИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЯК НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ

Сьогодні беззаперечним є факт, що основним джерелом створення вартості підприємства є нематеріальні активи. До таких активів належать немонетарні активи, які не мають матеріальної форми та можуть бути ідентифікованими [1]. Тобто, нематеріальні активи – це активи які: по-перше, не мають матеріальної форми, по-друге, не є грошовими коштами, по-третє, можуть бути відокремленими від підприємства.

За результатами аналізу економічної літератури нами встановлено дві основні класифікації нематеріальних активів.

1. За групами такі активи поділяються на [2, с. 302]:

а) права користування природними ресурсами: права користування надрами і іншими ресурсами природного середовища, права користування геологічною та іншою інформацією про природне середовище;

б) права користування майном: права користування земельною ділянкою, права користування будівлею, право на оренду приміщення.

в) права на комерційні позначення: права на торговельні марки (знаки для товарів і послуг), комерційні (фірмові) найменування.

Торговельні марки (знаки для товарів і послуг) за ЦКУ – це будь-яке позначення або будь-яка комбінація позначень, які придатні для вирізнення товарів (послуг), що виробляються (надаються) однією особою, від товарів (послуг), що виробляються (надаються) іншою особою [3]. Це можуть бути зареєстровані символи, знаки, слова та речення за якими товари та послуги одних осіб відрізняються від однотипних товарів інших осіб.

Строк дії торговельної марки 10 років і може бути продовжений ще на 10 років. Власник свідоцтва на торговельну марку може передати іншій особі право власності на знак повністю чи частково на підставі договору.

Комерційні (фірмові) найменування – це найменування юридичної особи, яке треба запатентувати [3].

г) права на об'єкти промислової власності: права на корисні моделі, права на винаходи, права на промислові знаки, права на сорти рослин, права на породи тварин, на інтегральні мікросхеми, комерційні таємниці в т.ч. ноу-хау.

Корисна модель – це нове і промислово-придатне конструктивне виконання пристрою [3].

Промисловий знак – це результат творчої діяльності людини у сфері художнього конструювання [3].

Винахід – це технологічне вирішення, яке відповідає умовам патентоздатності, винахідницькому рівню та промисловій придатності [3].

Ноу-хау – це право на нові технології, технічні і інші рішення, які приносять прибуток у процесі господарської діяльності.

Комерційна таємниця – інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складових є невідомою та не є легкодоступною для осіб, котрі зазвичай мають справу з видом інформації, до якого вона належить, у зв'язку з цим має комерційну цінність (секретність).

д) авторське право і суміжні з ним права: право на літературні, музичні і художні твори, комп'ютерні програми, бази даних та фонограми виконання цих творів, програми на радіо і телебаченні.

е) інші нематеріальні активи.

2. За способом отримання нематеріальні активи поділяють на:

а) створені підприємством самостійно;

б) отримані чи придбані від фізичних або юридичних осіб (куплені, отримані безоплатно, отримані як внесок до статутного капіталу, отримані в результаті обміну на інші активи).

Друга класифікація є важливою з економічної точки зору, оскільки, від неї залежить порядок оцінки нематеріальних активів. Доцільно відзначити, що при введенні в господарський оборот нематеріальні активи оцінюються за первісною вартістю, яка

складається із сум, сплачених при придбанні (крім отриманих знижок), сум мита і митних зборів, суми непрямих податків, які не відшкодовуються підприємству і інших витрат, безпосередньо пов'язаних з придбанням, створенням та доведенням нематеріальних активів до стану в якому вони придатні до використання.

До первісної вартості нематеріальних активів, створених підприємством самостійно не включаються [1]:

- витрати на дослідження та розробку;
- витрати на підготовку та перепідготовку кадрів;
- витрати на рекламу та просування продукції по ринку.

Дослідження – це заплановані підприємством заходи, що проводяться ним вперше для одержання нових наукових і технічних знань.

Під розробкою розуміють застосування підприємством результатів досліджень та інших знань для планування і проектування нових або значно удосконалених матеріалів, приладів, процесів, систем чи послуг до початку їх серійного виробництва або використання.

Підсумовуючи вищенаведене, можна зазначити, що нематеріальні активи є невід'ємною складовою активів усіх суб'єктів підприємництва. Досліджуючи класифікаційні підходи щодо нематеріальних активів у вітчизняній практиці, встановлено, що єдиного підходу не існує.

Список використаних джерел

1. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»: наказ Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. № 242. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>.

2. Святченко С.І. Організація обліку об'єктів права інтелектуальної власності в складі нематеріальних активів в наукових установах агропромислового комплексу / С.І. Святченко // Вісник ЦНЗ АПВ Харківської області, 2013. Вип. 14. – С. 301-314.

3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

Вангела Г.В.,

студентка

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Вітовська І.В.

Івано-Франківська філія

університету «Україна»

(м. Івано-Франківськ, Україна)

ЗНАЧЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ НОРМ В ЕКОЛОГІЧНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Відповідно до статті 9 Конституції України чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України [1]. Це положення має велике значення для входження України у світове співтовариство. Воно свідчить про те, що міжнародно-правові норми проголошуються обов'язковими поряд із національним законодавством. Укладені та належним чином ратифіковані Україною міжнародні договори є невід'ємною частиною національного законодавства і застосовуються у порядку, передбаченому для норм національного законодавства.

Міжнародні договори мають пріоритет перед нормами національного законодавства. У більшості екологічних законів передбачено, що якщо в міжнародному договорі встановлені інші правила, ніж ті, які передбачені законом, то застосовуються правила міжнародного договору [2].

Реалізація міжнародно-правових норм досягається найкращим чином, коли вони включені (імплементовані) в національне законодавство.

Формування джерел міжнародного права навколишнього середовища відбувається за участі держав. Вони беруть участь у розробці конвенцій та інших міжнародних договорів, а також у переговорному процесі, який триває, як правило, декілька років. Практика участі у міжурядових переговорах свідчить, що західні країни представлені експертами, котрі постійно, свідомо й активно беруть участь у переговорах і впливають на переговорний процес та його результат (текст договору). Країни Східної Європи, в тому числі і України, часто відряджають на переговори працівників, які не

володіють знаннями міжнародного права, не є експертами з питання — предмету переговорів, міняються від одного до іншого раунду переговорів, не знають іноземних мов і тому не беруть активної участі і не мають впливу на процес переговорів та їх результат. Вони часом не розуміють, чому обговорюється те чи інше питання, і що саме поставлено на карту для їх країни у цьому обговоренні.

Західні країни домінують на переговорах. Ця тенденція сформувалася у зв'язку з уніфікацією законодавства країн-членів Європейського Союзу та тих держав, які планують до нього вступити і вносять відповідні зміни до національного законодавства для гармонізації з Директивами ЄС.

Договори, як відомо, вступають в силу після їх ратифікації певною кількістю держав (як правило, кількість визначається самим договором). Ратифікація договорів покладає на державу обов'язки щодо дотримання і виконання конвенції чи договору. Тому необхідно зробити експертну оцінку: чи національне законодавство не суперечить певному договору, які зміни треба внести для усунення таких суперечностей, чи готова країна до виконання фінансових та інших зобов'язань (це оцінює Міністерство фінансів). Процес ратифікації є досить складним і довгим, оскільки він потребує підготовки спеціального закону, його проходження через відповідні міністерства і затвердження вищим органом законодавчої влади (Верховною Радою — в Україні). Після цього Міністерство закордонних справ готує офіційну ноту у Депозитарій конвенції про те, що держава має вважатися учасником договору.

Західні країни приділяють значну увагу питанню ратифікації і внесенню змін у законодавство; це займає багато часу. В Україні ставляться до цього простіше, можливо, тому що існувала вікова традиція мати гарні закони "на папері" й не докладати належних зусиль, щоб дотримуватися їх на практиці. Наприклад, для ратифікації Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості у прийнятті рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища [3], Данія внесла зміни до 250 законів й інших нормативних актів. У той же час Україна була другою країною Європи, котра ратифікувала Оргуську конвенцію (у 1999р.), але закон про внесення змін, що готувався до ратифікації, до

цього часу не затверджений Верховною Радою, хоча він вносить зміни тільки у 6 нормативних актів [4, с.54].

Список використаних джерел

1. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
3. http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_015
4. Микієвич М.М., Андрусевич Н.І., Будякова Т.О. Європейське право навколишнього середовища: Навчальний посібник. – Львів, 2004. – 256 с.

Василик Надія,

студентка

Науковий керівник: к. філософ. н., Савчук О.І.

Івано-Франківський університет права

імені Данила Галицького

(м. Івано-Франківськ, Україна)

КАНОНІЧНЕ ПРАВО: ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ТА СПЕЦИФІЧНІ РИСИ

Сучасна наука порівняльного правознавства приділяє недостатньо уваги дослідженню особливостей існуючих у світі різних правових систем, зокрема систем релігійного права. На сьогоднішній день найбільш поширеним є підхід, коли всі правові системи визначаються як національні, а через їх сукупність визначається вся правова карта сучасного світу. Проте такий погляд є не виправданим спрощенням різноманітності правових систем. Ще Р. Давид зазначав, що в сучасному світі кожна держава має власне право, а буває й так, що в одній країні діє декілька конкуруючих правових систем. Власне право можуть мати також недержавні спільноти, а також окремо існує міжнародне право [1].

Назва цієї правової системи походить від грецького терміна «канон», який спочатку означав усяке знаряддя для проведення

прямих ліній або для рівняння площин, але згодом його зміст змінився і ним почали називати правила християнської віри й життя. Однією з найрозвиненіших і найвпливовіших релігійно-правових систем сучасності є християнське канонічне право, що виникло і сформувалося на базі християнської релігійно-філософської доктрини. Термін „канонічне право” за обсягом охоплює релігійно-общинні правові системи найбільших «традиційних» гілок християнства - православ'я та римо-католицизму. Це - діюча система релігійно-правових приписів, що реально врегульовує цілий ряд специфічних суспільних відносин, які не піддаються впорядкуванню в інший спосіб. Термінологічно для позначення цієї ж системи використовується і поняття «церковне право». Незважаючи на певні відмінності, у східнохристиянській каноністиці ці два поняття прийнято вважати практично тотожними за обсягом і, оскільки під канонічним правом найчастіше розуміють позитивне право церкви, то у роботі використовуватиметься саме це поняття.

У вузькому юридичному значенні цей термін почали вживати для позначення правил поведінки (норм), прийнятих церквою для упорядкування суспільних відносин усередині християнської громади. Щоб зрозуміти, що ж таке релігійна канонічна система права, необхідно співвіднести між собою два поняття — «канонічне право» і «церковне право», які не завжди досить чітко розрізняють. Їх відмінність можна провести за походженням і змістом норм. Канонічне право створюється тільки самою церквою й складається з норм, що визначають не лише церковні, а й інші правовідносини, які впродовж Середньовіччя становили предмет її юрисдикції.

У процесі розвитку канонічного права виокремлюють два періоди систематизації його норм. Спочатку — на першому етапі воно мало несистематизований і децентралізований характер. З моменту виникнення християнства церква прийняла безліч канонів церковних соборів і синодів, декретів і рішень окремих єпископів. Було випущено безліч укладень про покарання (довідників для священиків), які містили опис різних гріхів і покарань, що покладаються за них. Проте до XI ст. не було спроб систематизувати накопичений за тисячоліття звід канонічного права. Крім того, збірники канонів не мали загального визнання в християнському

світі, а лише регіональне значення. І тільки на другому етапі, під час так званої Папської революції, ця риса стала відчутна — розпочалося виділення церковних законів в окрему релігійну систему норм та їх систематизація. У 90-х рр. XI ст. І. Шартрський уперше зробив спробу систематизувати й викласти все право церкви. Рух стосовно узагальнення законів церкви досяг кульмінації в 1140 р. у трактаті Граціана, авторитет якого одержав загальне визнання. Ним користувалися й на його авторитет посилалися папи, церковні собори й церковні суди. Нарешті, при папі Григорії IX в 1234 р. вийшло повне зібрання декреталій, котре складалося приблизно з двох тисяч розділів, де узагальнювалася й систематизувалася майже столітня праця. У 1298 р. вийшла збірка декреталій, виданих папою Боніфацієм VIII, а в 1317 р. — збірка декреталій папи Клементія V. З 1583 р. ці чотири компіляції стали офіційно йменуватися Зводом канонічного права¹. Систематизація канонічного права була продовжена в 1904 р., коли папа Пій X створив комісію для розробки нового Кодексу канонічного права. До 1914 р. робота була завершена, й у тому ж році папа Бенедикт XV видав новий Кодекс канонічного права, що набрав чинності в 1918 р. З 1984 р. вступив в дію новий Кодекс канонічного права. Таким чином, відбулася систематизація норм канонічного права, вони знайшли певну автономію всередині релігійних норм і сформувалися в окрему самостійну систему [2].

Канонічний звичай для інтеграції у правову систему має відповідати ряду вимог: 1) мати певну давність існування, безперервно використовуватись зі спільної добровільної згоди; 2) бути обов'язковим, чітко визначеним, узгодженим з іншими звичаями; 3) відповідати критерію розумності.

Місце певної звичаєвої норми в ієрархії інших канонічних звичаїв визначається: а) давністю звичаю; б) територією, на якій він існує; в) ступенем інтеграції звичаю до системи діючого позитивного права. Ядром канонічного права, найбільшою за обсягом та складністю його частиною, позитивним правом, норми якого носять чи не найбільш яскраво виражений юридичний характер, є церковне законодавство.

Канонічно-правовий акт - це офіційний акт-документ компетентного органу церковного управління, що містить

канонічно-правові норми. Значна автономність церковної нормотворчості відобразилася у ряді специфічних рис, властивих усьому церковному законодавству: 1) його реальний нормативний зміст і сфера дії обмежені майже суто церковними відносинами; 2) церковне законодавство має винятково консервативний характер, зумовлений вищою метою існування канонічно-правових норм - збереженням організаційної та віронавчальної єдності церкви, її самототожності за будь-яких зовнішніх обставин і чинників; 3) канонічно-правові акти досить рідко виражаються у категорично-імперативній формі (типовою для них швидше є форма правил, що переконують і настановляють, тобто діють на волю через совість із застосуванням особливих видів санкцій) [3].

Отже, канонічне право можна визначити як релігійно-правову систему, що регулює суспільні відносини всередині громади, яка сповідує християнство. До її основних рис належать: а) нерозривний зв'язок із християнством; б) систематизований характер; формування в умовах становлення особливого політико-правового статусу Римської церкви; в) розвиток на основі використання норм римського права; г) наявність складної внутрішньої структури та поділу на галузі; д) співіснування двох систем канонічного права.

Список використаних джерел

1. Давид Р. Основные правовые системы современности / Р. Давид ; [пер. с фр. В. А. Туманов]. – М. : Прогресс, 1988. – С. 37–38.
2. Лук'янов Д. В. Канонічне право: поняття та особливості // Державне будівництво та місцеве самоврядування - Випуск 21. – 2011 - С. 76-83.
3. Місевич С.В. Правовий звичай як джерело канонічного права східної християнської церкви // Наукові записки. Серія «Право». - Вип. 5. - Острог, 2004. - С. 261-267.

Васильєва Соломія,

студентка з курсу

Науковий керівник: викл. Ю.Гуцуляк

Львівський державний університет внутрішніх справ

(м. Львів, Україна)

ЗАСАДА ТАЄМНИЦІ СПІЛКУВАННЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Засади чи принципи кримінального провадження визначають керівні положення здійснення завдань кримінального процесу, яким має відповідати його зміст та форма [6, с.150]. Основні ідеї засад кримінального провадження утворюють правову, організаційну основу побудови всього кримінального судочинства і окремих його правових інститутів. Чинний Кримінальний процесуальний кодекс України (надалі КПК) у ст.7 виділяє 22 такі засади, серед яких є принцип – таємниці спілкування. Засада таємниці спілкування є конституційною, адже Конституція, як основний закон держави у ст.31 визначає, що: "Кожному гарантується таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції. Винятки можуть бути встановлені лише судом у випадках, передбачених законом, з метою запобігти злочинів чи з'ясувати істину під час розслідування кримінальної справи, якщо іншими способами одержати інформацію неможливо". Свій правовий зміст у кримінальному судочинстві таке правило знаходить у ст.14 КПК і полягає у наступному: під час кримінального провадження кожному гарантується таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, інших форм спілкування; втручання у таємницю спілкування можливе лише на підставі судового рішення у випадках, передбачених КПК, з метою виявлення та запобігання тяжкому чи особливо тяжкому злочину, встановлення його обставин, особи, яка вчинила злочин, якщо в інший спосіб неможливо досягти цієї мети. інформація, отримана внаслідок втручання у спілкування, не може бути використана інакше як для вирішення завдань кримінального провадження. ці вимоги а також законодавчі норми передбачені Конвенцією про

захист прав людини і основоположних свобод, Міжнародним пактом про громадянські і політичні права, Законом України "Про телекомунікації", Законом України "Про поштовий зв'язок" тощо формують правову основу застосування даної засади в кримінальному провадженні.

Безупинний науковий прогрес у засобах зв'язку та спілкування, котрий спостерігається у світі є передумовою застосування таких правопорушниками під час вчинення кримінально-караних діянь. Такі засоби застосовуються як під час підготовки вчинення злочину, під час його вчинення, а також і для приховування його слідів чи протидії компетентним органам під час розслідування вчинених кримінальних правопорушень. Такий стан речей викликає необхідність адекватності не лише технічного але й правового реагування зі сторони держави у питанні протидії злочинності. На це все частіше звертають увагу науковці та практики у сфері протидії злочинності, зокрема Кряковцев С.М., зазначає, що поява нової слідчої дії – прослуховування телефонних переговорів, що реалізується у формах негласного слухового контролю телефонних переговорів та зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, обумовлена специфікою вчинення та приховування злочинів на сучасному етапі еволюції злочинності [5,с.293].

Аналізуючи норми КПК та наукові дослідження можемо зробити висновок, що на даний момент дозволяється втручання у таємницю спілкування шляхом використання таких негласних слідчих (розшукових) дій, як: накладення арешту на кореспонденцію; зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж; зняття інформації з електронних інформаційних систем [4,с.236]. Окрім способів якими закон дозволяє втручатись у приватне спілкування, КПК чітко зазначає умови такого втручання, котрі виступають і гарантіями не порушення такої засади. Такими є: рішення суду як підстава застосування; чіткість визначених випадків у законі (з метою запобігти злочинів; з метою з'ясувати істину під час досудового розслідування, якщо іншими способами одержати інформацію неможливо, за наявності загрози вчинення насильства або інших протиправних дій щодо осіб, взятих під захист (за письмовою

заявою або письмовою згодою цих осіб); з метою виявлення та запобігання тяжкому чи особливо тяжкому злочину, встановлення його обставин, особи, яка вчинила злочин; якщо в інший спосіб неможливо досягнути мети.

Насамперед такі обмеження передбачені для забезпечення непорушності даної засади, та дій уповноважених органів в дусі співрозмірності вчиненого правопорушенням і обмеження прав та свобод особи. Але при визначенні тяжкості злочину у кримінальному праві не завжди і тим самим можливості застосування обмеження засади таємниці спілкування у кримінальному провадженні, виникають суперечності. Так, згідно ст.12 Кримінального кодексу України (далі КК), такі злочини як організація або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (ст. 317 КК), незаконна організація або утримання місць для вживання одурманюючих засобів (ст. 322 КК), Незаконне публічне вживання наркотичних засобів (ст. 316 КК) та ряд інших не відносяться до тяжких і особливо тяжких злочинів, а отже в кримінальному провадженні є неможливим обмежувати засаду таємниці спілкування. Разом з тим вбачається неможливим досягнення завдань кримінального провадженні без такого обмеження. Адже у практичній діяльності слідчий не може встановити і довести винуватість у вчиненні таких дій всіма причетними особами без з'ясування кола їх спілкування. А шкода для суспільства від злочинів наркотичної спрямованості важко недооцінити. Держава ж повинна забезпечувати відчуття безпеки людині, що формує її впевненість у своїх діях, відновлення її прав у разі протиправних посягань, підтримку з боку суспільства та виводить державу на зовсім новий рівень розвитку, надання особливого статусу - статусу правової й безпечної держави з відчуттям повної відповідальності за людину та суспільство [7,с.335].

На наш погляд, правова недосконалість окремих положень закону, щодо врегулювання засади таємниці спілкування не дозволяє ефективно виконувати завдання передбачені ст. 2 КПК. Вбачаємо доцільність передбачення у Законі можливості обмеження дії даної засади в окремих категоріях кримінальних проваджень

Список використаних джерел

1. Електронний ресурс. - Режим доступу: http://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/
2. Конституція України : чинне законодавство станом на 03 січня 2017 р.: Офіц. текст. - К.:Алерта,2017.-80с.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України :чинне законодавство із змінами і допов. на 14 лютого 2017 року : Офіц.текст. - К.: Алерта, 2017. – 290с.
4. Кримінально процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар за загальною редакцією професорів В.Г.Гончаренка, В.Т.Нора, М.Є.Шумила. – К.:Юстініан, 2012. – 1224с.
5. Кряковцев С.М. Дотримання особистих прав людини в процесі зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж /С.М. Кряковцев // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. - 2014. - Вип. 2. - С. 291-299.
6. Кушнір Л.В. Принцип забезпечення поваги до честі та гідності людини в системі принципів кримінального процесу / Л. В. Кушнір // Правова позиція. - 2016. - № 1. - С. 149–154.
7. Ю. В. Лисюк Аудіо- та відеоконтроль як різновиди втручання в приватне спілкування під час здійснення негласних слідчих дій у кримінальному провадженні / Актуальні проблеми держави і права. - 2013. - Вип. 70. - С. 335-339.

Волкова Дар'я,

студентка 5 курсу

Науковий керівник: д.ю.н., проф. Пальченкова В.М.,

Класичний приватний університет

(м. Запоріжжя, Україна)

**ПЕРЕДУМОВИ ПОЯВИ КОРУПЦІЇ В СТАРОДАВНЬОМУ
РИМІ**

З кінця ХХ ст. світове співтовариство, всерйоз стурбоване масштабами корупції, робить спроби дати її визначення та знайти

шляхи подолання. У зв'язку з цим здається важливим вивчення цього негативного явища в його історичній ретроспективі, зокрема передумов появи корупції в Стародавньому Римі.

Римська республіка до II ст. до н. е. була суспільством, якому була невідома корупція. Це була держава з глибоко вкоріненою демократією і дивним, для сьогодення часу, почуттям громадянського обов'язку, яке розділяло переважна більшість римських громадян. Обираються народом Представники влади в Римській республіці (консули, претори, еділи, трибуни та інші), що обиралися народом, не отримували платні; проте, на заняття цих посад завжди знаходилося багато бажаючих. Це пояснювалося, мабуть, тим, що багато римлян відчували потребу зробити щось на благо суспільства, і визнання суспільством їх здобутків було для них важливіше, ніж матеріальна винагорода [1, с. 211]. Тому, незважаючи на те що чиновники в Римі не отримували ніякого платні, ми не помічаємо там, аж до II ст. до н. е., слідів корупції.

Більш того, якщо місце консула (тобто фактично – глави виконавчої влади) займав заможний римлянин, то вважалося нормальним, щоб він зробив що-небудь для суспільного блага за рахунок своїх власних коштів. І ми маємо приклади, коли консул за свій рахунок будує громадські споруди. Відома історія Цинцинната, римлянина скромного достатку, який в V ст. до н. е. був призначений диктатором з надзвичайними повноваженнями у зв'язку з військовою загрозою, що нависла над Римом. У той момент, коли посланці Сенату оголосили йому про прийняте рішення, він займався обробкою своєї маленької ділянки землі, але відразу ж перервав своє заняття і взявся за виконання своїх нових функцій. За нетривалий час, йому вдалося завдати поразки ворогові і відкинути його від стін Риму. Як тільки це сталося, він, не вимагаючи нагороди, склав із себе повноваження диктатора і повернувся працювати на своєму клаптику землі [2, с. 123].

Під час переговорів з Римом в кінці Першої Пунічної війни (240-і р.р. до н.е.) посла Карфагена багато разів вечеряли в гостях у римських senatorів, і з подивом виявили, що у всіх у них в будинку були однакові столові прибори зі срібла. Виявилось, що це був один і той же набір срібного посуду, який римські сенатори передавали один одному, так як не мали іншого. Карфагенські послы були сильно

здивовані, тим більше що їх власні сенатори-олігархи мали незліченні багатства, але були змушені просити принизливого миру у майже що жебраків, за їхніми мірками, римських сенаторів. Все це – приклади безкорисливості, скромності і простоти вдачі, якими відрізнялося римське суспільство і римська еліта до II ст. до н. е.

Але протягом II ст. до н.е. відбувалася поступова трансформація римського суспільства, і до кінця цього століття воно змінилося до невпізнання. З'явилися шалено багаті римляни, які стали виставляти напоказ своє багатство.

Значення терміна “*corruptio*” дуже різноманітне. При цьому важко не помітити певну універсальність підходу римлян, які об'єднували поняттям “*corruptio*” посягання на правові, моральні та релігійні основи суспільства. У числі квазіделікти Дигести Юстиніана називають *de servo corrupto* - буквально “корупцію раба” (D.11.3). Мається на увазі навмисне псування раба на шкоду його господареві, в силу чого останній отримував едиктом претора можливість вчинення *action in factum* для стягнення подвійних збитків. [4, с. 344].

У книзі п'ятій «сентенцій до сина» Юлій Павло підкуп судді називає спокусою, однак цілком очевидно, що в даному випадку мова йде про *crimina*: «Той, хто дасть гроші, або доручить спокусити суддю (*corruperit corrumpendumve curauerit*), щоб він не виніс вирок, то якщо він з простолюддя, карається смертною карою, якщо ж з благородних, разом з самим суддею посилаються на острови з конфіскацією майна» [5, с. 145].

Проте корупція є історичним явищем, про яке було відомо з часів держав Стародавнього світу. На нашу думку, корупція як явище з'являються в тих суспільствах в яких відбувається різке розшарування на бідних та багатих.

Список використаних джерел

1. Буасьє Г. Цицерон и его друзья. – СПб., 1993. – с. 211
2. Виллемс П. Римское государственное право / Пер, сфр. под ред. П.Н. Бодянского. – Киев, 1888-1890. – с. 123.
3. Дидынский Ф. М. Латинско-русский словарь к источникам римского права. По изд. 1896 г. – М., 1997. – с. 344.

4. Монтескье Ш.Л. Персидские письма. Размышления о причинах величия и падения римлян. М, 2002. – с. 145.

*Гашко Катерина,
студентка 2 курсу
факультет міжнародної торгівлі та права
Науковий керівник : к.ю.н., доц. Шведова Г.Л.
Київський національно торговельно-економічний університет
(м. Київ, Україна)*

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ

Згідно з ч. 1 ст. 22 Кримінального Кодексу України, кримінальній відповідальності підлягають особи, яким до вчинення злочину виповнилося шістнадцять років. [1]

Відповідно до ч. 2 ст. 22 ККУ, особи, які вчинили злочини у віці від чотирнадцяти до шістнадцяти років, підлягають кримінальній відповідальності за такі види злочинів: умисне вбивство; посягання на життя державного чи громадського діяча, працівника правоохоронного органу, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця, судді, народного засідателя чи присяжного у зв'язку з їх діяльністю, пов'язаною із здійсненням правосуддя та інші [1].

Згідно ст. 97 ККУ, неповнолітній, який вперше вчинив злочин невеликої або необережний злочин середньої тяжкості, може бути звільнено від кримінальної відповідальності, якщо його виправлення можливе без застосування покарання. У цих випадках суд застосовує до неповнолітнього примусові заходи виховного характеру [3].

Однак Бондар А.А. вважає, що законодавцю потрібно внести зміни до ст. 97 ККУ. Змінити примусові заходи виховного характеру на кримінальну відповідальність. Вона стверджує, що інтелектуальний, психічний та фізичний розвиток 14 –річної особи дає йому можливість цілком усвідомлювати свої дії та керувати

ними ,розуміти суспільну небезпечність . І нехай усвідомлено несе кримінальне покарання [2].

Повноліття за українським законодавством настає з вісімнадцяти років. Отже до досягнення 18 років фізична особа має правовий статус дитини.

У юридичній та психологічній літературі зазначається, що в людському житті є кілька складних переломних етапів. Особливо - це підлітковий вік, отрочтво (14-16 років).

Підлітковий вік вкрай суперечливим. У підлітка формується нове самосвідомість, з'являється прагнення зрозуміти себе, свої можливості й особливості. Звідси і постійні конфлікти з оточуючими, їх переломлення у свідомості підлітка.

Недоліки сімейного виховання детально висвітлені в педагогічній, психологічній та юридичній літературі. В цілому вони полягають у невиконанні або неналежному виконанні батьками своїх обов'язків по вихованню дітей. У сферу кримінології входить аналіз прорахунків у вихованні та факторів сімейного неблагополуччя, що сприяють акцентуації характеру підлітка, його девіантної поведінки і крайньому прояву - злочину.

У Конвенції про права дитини підкреслюється, що «в усіх діях стосовно дітей, незалежно від того, здійснюються вони державними чи приватними установами, які займаються питаннями соціального забезпечення, судами, адміністративними чи законодавчими органами, першочергова увага приділяється якнайкращому забезпеченню інтересів дитини» [4].

Таким чином, усі психологічні, соціальні та біологічні чинники неповнолітнього забезпечують правову охорону таких осіб, зменшує покарання та його відбування, а також дає змогу виправити свою поведінку для покращення майбутнього життя [4].

Однією із позицій в літературі висловлюється дискусійна думка про можливість підвищити вік відповідальності до 18 років, але вона потребує додаткової аргументації, адже за найбільш небезпечні діяння виправданою є позиція законодавця щодо встановлення 16-річного віку, а за окремі-навіть 14 років.

Список використаних джерел

- 1.Кримінальний кодекс України від 01.08.2017 - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
- 2.Бондар А.А. Кримінальна відповідальність неповнолітніх : Міжнародний Інститут Економіки і права , 2001 рік
3. Міністерство юстиції України : Головне територіальне управління юстиції у місті Харківській області : відділ правової роботи-правової освіти та систематизації законодавства
4. Конвенція «Про права дитини», ООН : Міжнародний документ від 20.11.1989 р.

*Герман Христина,
студентка групи Юс-2016
Науковий керівник: к.ю.н., доц. **Острогляд О.В.**
Івано-Франківського університету права
імені Короля Данила Галицького
(м. Івано-Франківськ, Україна)*

ДІАПАЗОН ВІКУ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

В юридичній практиці питання віку кримінальної відповідальності як певної психофізичної ознаки людини є досить поширеним. Адже це питання стосується не тільки України, а й цілого світу. Напевне тому, що вік є важливою складовою злочину і межує нарівні з осудністю та тяжкістю скоєного діяння.

«Вік (у психології) – це конкретна, відносно обмежена в часі ступінь психічного розвитку індивіда та його розвитку як особистості, яка характеризується сукупністю закономірних фізіологічних і психофізичних змін, не пов'язаних з розходженням індивідуальних особливостей.» (1)

«Вік - це встановлений документально період життя людини.

За відсутністю необхідних документів вік фізичної особи визначається судово-медичною експертизою. У разі, коли встановити точний вік особи, яка вчинила суспільно небезпечне діяння, документально неможливо, це робиться шляхом проведення судово-медичної експертизи. При цьому слід мати на увазі, що особа вважається такою, що досягла певного віку не в день народження, а починаючи з нуля годин наступної доби. При встановленні експертизою не дня народження, а року народження, днем народження вважається останній день цього року.» (2)

Вік ділиться на певні види: біологічний (медичний), календарний (паспортний, хронологічний), соціально-правовий.

«Біологічний вік характеризується сукупністю показників стану організму індивідуума в порівнянні з відповідними показниками здорових людей цього ж віку (даної епохи), географічних і економічних умов існування.

Календарний вік людини визначається кількістю часу (в роках, місяцях, днях, годинах), який пройшов від дня народження до іншого вікового моменту.

Соціально-правовий вік характеризується соціально-психологічними змінами, рівнем соціалізації особи, обсягом і змістом прав і обов'язків особи, змістом і характером відповідальності. Слід відзначити, що діюче кримінальне законодавство визначає вік кримінальної відповідальності.» (3)

Поняття «віку» є дуже розмежованим у світі. У кожній країні існують свої стандарти встановлення віку кримінальної відповідальності. Одним з основних чинників є соціальна нерівність держав. «Так у КК Росії (ст.20), КК Литви (ст.13), КК Білорусії (ст.27), КК Молдови (ст.21) та КК України встановлено, що кримінальній відповідальності підлягає особа, яка досягла 16-річного віку, а у випадках, передбачених законом – з 14-річного віку. Різниця полягає лише у переліку діянь, за які підлягають кримінальній відповідальності особи, які вчинили їх у віці від 14 до 16 років. (2, с. 193).» (4)

Отже, усі ці країни встановили однакову межу кримінальної відповідальності через те, що рівень їхнього життя подібний. Наприклад, Українське законодавство виходять з того, «що кримінальній відповідальності підлягають особи, яким до вчинення злочину виповнилося шістнадцять років. Особи, що вчинили злочини у віці від чотирнадцяти до шістнадцяти років, підлягають кримінальній відповідальності лише за умисне вбивство (статті 115-117), посягання на життя державного чи громадського діяча, працівника правоохоронного органу, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця, судді, народного засідателя чи присяжного у зв'язку з їх діяльністю, пов'язаною із здійсненням правосуддя, захисника чи представника особи у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з наданням правової допомоги, представника іноземної держави (статті 112, 348, 379, 400, 443), умисне тяжке тілесне ушкодження (стаття 121, частина третя статей 345, 346, 350, 377, 398), умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження (стаття 122, частина друга статей 345, 346, 350, 377, 398), диверсію (стаття 113), бандитизм (стаття 257), терористичний акт (стаття 258), захоплення заручників

(статті 147 і 349), згвалтування (стаття 152), насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом (стаття 153), крадіжку (стаття 185, частина перша статей 262, 308), грабіж (статті 186, 262, 308), розбій (стаття 187, частина третя статей 262, 308), вимагання (статті 189, 262, 308), умисне знищення або пошкодження майна (частина друга статей 194, 347, 352, 378, частини друга та третя статті 399), пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів (стаття 277), угон або захоплення залізничного рухомого складу, повітряного, морського чи річкового судна (стаття 278), незаконне заволодіння транспортним засобом (частини друга, третя статті 289), хуліганство (стаття 296).» (5)

Проте, покарання у вигляді позбавлення волі особам, які не досягли до вчинення злочину вісімнадцятирічного віку, не може бути призначене на строк більше десяти років, а за особливо тяжкий злочин, поєднаний з умисним позбавленням життя людини, – не більше п'ятнадцяти років. Неповнолітні, засуджені до покарання у виді позбавлення волі, відбувають його у спеціальних виховних установах.

«У Ірландії, Єгипті, Іраку, Лівані та Ємені особа починає відповідати за свої протиправні дії з 7 років. Шрі-Ланка та Шотландія встановили межу з 8 років, а Ірак та Філіппіни – з 9.» (4)

Вбачається, що ця вікова категорія є неправильна, адже дитина у віці від 7 до 9 років ще не повністю сформована як фізіологічно, так і психологічно. Вона не усвідомлює всієї суті вчиненого нею протиправного діяння і часто не розуміє, чому виховні заходи застосовуються саме в її бік. Можливо, ці країни встановили таку межу через часті міждержавні конфлікти і в цілях виховання, але все одно це не виправдовує їхні очікування. Особи, які в дитинстві зазнавали поганого ставлення до себе, в майбутньому можуть негативно ставитися до навколишніх, у них може з'явитися інстинкт «самозбереження» і «помсти».

«Самозбереження» - це прагнення зберегти своє життя, застерегти себе від загибелі. (6)

«Помста» - це відплата кому-небудь за вчинену кривду, заподіяне зло і т.ін. (6)

Виходячи з цього, можна зрозуміти, що щодо дітей не бажано застосовувати жорсткі дисциплінарні покарання, адже це може негативно вплинути на психіку.

«У КК Іспанії (ст.19) вказано, що особи, які не досягли 18-річного віку, не підлягають відповідальності за цим Кодексом (у разі вчинення ними проступків вони взагалі не підлягають їй, а у

разі вчинення злочинів – несуть її за законом про кримінальну відповідальність неповнолітніх).» (4)

Якщо порівняти ці вікові категорії, то можна зрозуміти, що кожна країна регулює законодавство самостійно (в тому числі й Україна). У всіх державах вбачаються загальноприйняті правила. Але чи завжди ці так звані «правила» є доречними. Напевне, ні! Адже, переглядаючи кожен злочин, то можна зрозуміти, що суспільна небезпека є різною. Наприклад, якщо 15-річний хлопчик вкрав велосипед, щоб на ньому покататися, але потім «забув» повернути (в той час власник звернувся до поліції), то він буде нести кримінальну відповідальність по всій строгості. По суті, це не є тяжкий злочин і краще було б застосовувати виховні бесіди або психологічні тренінги, проте аж ніяк не кримінальне покарання. Звичайно, якщо неповнолітня особа вбила когось, то вже за цей злочин потрібно карати дуже суворо, згідно з Кримінальним кодексом.

Відповідно, слід розмежовувати тяжкість вчиненого діяння і причину, яка була в особи, коли вона робила ту чи іншу шкоду. Виходячи з цього, потрібно підвищити вік кримінальної відповідальності неповнолітніх до 15 років, а не 14, за дрібні крадіжки, хуліганство і т.д., а от за вбивство – зменшити межу до 13. Адже, особа в 13-річному віці прекрасно усвідомлює, що вбивати людину погано і що це може негативно вплинути на її подальше життя.

Ці приклади наведені для того, щоб порівняти суспільну небезпеку злочинів. Протиправні дії присутні і там, і там, але у першому випадку потрібно було б просто провести виховну бесіду з підлітком; а в другому – він повинен нести кримінальну відповідальність.

Це розмежування є дуже «тонкою» справою, тому потрібно надзвичайно обережно і детально відноситися до цього. Можливо чиєсь майбутнє буде залежати саме від цих тонкощів.

Відомо, що, незважаючи на суттєве омолодження злочинності, вік кримінальної відповідальності за останні 100 років збільшився: станом на початок XX ст. кримінальна відповідальність наставала в Італії та Іспанії з 9 років. Яка розбіжність! Початок XX ст. та початок XXI ст., але наскільки велика різниця віку кримінальної відповідальності в Іспанії, з 9 до 18. Невже за 100 років люди так категорично змінили свої стандарти та почали з поблажками ставитися до злочинності? Чи, можливо, люди усвідомили, що злочинність – це погано? Надзвичайно цікаво, але є ще інші не менш цікаві країни і вікові стандарти.

«КК Австрії і КК Бельгії взагалі не містять статті, яка б визначала вік кримінальної відповідальності. Відповідно до КК Франції (ст122-8) покарання може бути призначене тільки особі, яка досягла 13-річного віку.» Хавронюк у своїй книзі процитував слова відомого дослідника щодо питання віку кримінальної відповідальності В.Г. Павлова, який вважає, що 13-річчя є найідеальнішим варіантом для межі призначення покарання. Він покладається на те, що найбільше правопорушень припадає на підлітків у віці 10-12 років і те, що у 13-річному віці особа здатна реально, свідомо оцінити свою поведінку, може прогнозувати варіанти і наслідки. (4)

З його думкою погоджуються безліч психологів та педагогів. Адже вони перебувають у постійному середовищі осіб в такій віковій категорії. Вони думають, що у підлітка віком 10-13 років вже сформовані власні бажання, переконання, погляди і хотіння. Дитина у цьому віці може цілком усвідомлювати, що дії, які вона робить, можуть бути неправильні і що вона може нести за них певне покарання. Але як вже було сказано вище - тільки за протиправні діяння з високим рівнем суспільної небезпеки.

«Якщо питання про нижню вікову межу кримінальної відповідальності постійно вивчалось і продовжує вивчатись представниками різних галузей науки, то питання верхньої вікової межі незаслужено залишається поза увагою науковців. Це несправедливо. Загальновідомо, що вікові зміни в організмі і психіці особи здатні суттєво впливати на можливості аналізу нею об'єктивної дійсності, належним чином оцінювати ситуацію та реагувати на неї, керувати власною поведінкою. Це об'єктивно висуває необхідність вивчення питання про верхню вікову межу та внесення в разі необхідності відповідних коректив до законодавства про кримінальну відповідальність осіб, які досягли відповідного віку.

Вік у кримінальному законодавстві може розглядатись також як обставина, що визначає характеристики спеціального суб'єкта злочину. Для відповідальності за ряд злочинів необхідним є досягнення особою відповідного віку, який визначає можливість заняття тим чи іншим видом діяльності. Наприклад, для притягнення особи до кримінальної відповідальності за службові злочини необхідно, щоб особа досягла повноліття - 18 років, віку, з якого можливим є призначення на відповідні посади, а звідси і визнання особи службовою» (7)

Якщо порівнювати вікові категорії різних держав, то можна зрозуміти, що розмежування віку кримінальної відповідальності є дуже особистою складовою державотворення. Адже «верхівка» будь-

якої країни опирається на свої соціальні, психологічні, економічні, духовні, матеріальні здобутки та проблеми. І з цього всього робить висновок та встановлює межу. Проте всі країни повинні враховувати різне світосприйняття та розумові здібності кожної людини. Адже, інколи дитина у віці 9 років може більше розуміти, ніж 18-річна особа. Тому, коли іде розмежування, то потрібно звертати увагу на усі три вікові категорії: біологічний вік, календарний вік та соціально-правовий.

Отже, вік кримінальної відповідальності – це визначена кримінальним законом кількість років (календарний період психофізіологічного стану людини), по досягненню яких особа вважається такою, що підлягає кримінальній відповідальності та покаранню. Вік кримінальної відповідальності є обов'язковою ознакою суб'єкта злочину.

Кожна країна, в тому числі і Україна, встановлює свою межу щодо віку кримінальної відповідальності, але середньою межею є 13 років. Дослідники, психологи та педагоги зійшлися до одного висновку, що в 13 років особа цілком реально може усвідомлювати розмежування «поганого» та «доброго». Вона розуміє поняття «дозволено» та «заборонено» законом. Проте потрібно пам'ятати про суспільну небезпеку, яка грає одну з основних ролей у вчиненому протиправному діянні.

На мою думку, «верхівка» влади змушена постійно переглядати законодавство та вносити певні зміни. Адже час не стоїть на місці, міняється все: люди, їхні діяння, їхня психіка та соціальний стан, в тому числі і злочинність.

Список використаних джерел

1. Інтернет ресурс - Психологічне поняття віку. – Режим доступу - <http://medbib.in.ua/psihologicheskoe-ponyatie-vozrasta-42001.html>
2. Інтернет ресурс – Секретар судових засідань Піщанського районного суду - Ласка Л.В. - Вік, з якого настає кримінальна відповідальність (22 березня 2012, 17:27). – Режим доступу - <http://psh.vn.court.gov.ua/sud0219/rozyasnennia/14313/>
3. Інтернет ресурс -Суб'єкт злочину - Вік кримінальної відповідальності. Значення віку для визнання особи суб'єктом злочину. – Режим доступу - https://www.nai.au.kiev.ua/books/mnp_krum_pravo_zag/Files/Lec/T8/T8_P4.html
4. Хавронюк М.І. Кримінальне законодавство України та інших держав Континентальної Європи. 2006. – 1048 с.
5. Інтернет ресурс – Адвокат м. Вінниця Чумак Д.П. - Вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність. Стаття 22.

Кримінальний кодекс України. – Режим доступу - http://chumak.vn.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=153%3A-22-&lang=uk

6. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) – Уклад. І голов. Ред. В.Т.Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. – 1736 с.

7. Інтернет ресурс - Вік кримінальної відповідальності. – Режим доступу - <http://radnuk.info/pidrychnuku/kriminal-pravo/488-krim/9418-82---.html>

Григорик Валерій,
студент 2 курсу
факультету міжнародної торгівлі та права
Науковий керівник: к.ю.н., доц. Шведова Г.Л.
Київський національний
торговельно-економічний університет
(м. Київ, Україна)

ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТИТУТУ СУДИМОСТІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

С. Зельдов зазначає про опосередкований покаранням зв'язок судимості з певним злочином. Він, як і більшість науковців, пов'язує судимість із покаранням, бо традиційно інститут судимості розглядався у контексті покарання, як наслідок того, що особа зазнає пенального впливу, для підсилення карального ефекту та подовження меж кримінально – правових відносин для закріплення позитивного результату пенального впливу на особу. Однак судимість, на думку С. Зельдова, є ознакою виключно державного примусу, державного докору, а не суспільного чи суспільного і державно – правового впливу [1].

Думку, висловлену Зельдовим С., ми поділяємо не повністю. Ми вважаємо більш логічною виглядала б думка, згідно з якою, з огляду на ознаку державного примусу і докору, судимість як певний матеріально – правовий стан мала б виникати з моменту

висловлення такого докору і визнання особи винною у вчиненні злочину.

В інституті судимості чітко визначена особа, що не має судимості. Згідно зі ст.88 ч.3 та ч.4 особа, що не має судимості є такою, яка засуджена за вироком суду без призначення покарання або із звільненням від покарання чи такі, що відбули покарання за діяння, злочинність і караність якого усунута законом; особи, які були реабілітовані [2, 3].

Проте, Письменський Є.О. вважає, що визнання особи такою, що не має судимості, можливе лише в разі звільнення її від покарання у зв'язку з втратою суспільної небезпечності (ч. 4 ст. 74) та у зв'язку з давністю притягнення до кримінальної відповідальності (ч. 5 ст. 74). Тому він зазначає необхідність внести зміни до ч. 3 ст. 88 КК України, у якій треба передбачити визнання особи такою, що не має судимості, у випадку її звільнення від покарання тільки в порядку ч. 4 або ч. 5 ст. 74 КК України [4].

Ми поділяємо думку Письменського Є.О. з приводу внесення змін до КК України. Зокрема хочемо зазначити, що як усунення злочинності й караності діяння, за яке особа відбула покарання, так і реабілітація особи є підставами для погашення судимості, а не для визнання її такою, що не виникає зовсім. Тому ми вважаємо, що ці види погашення судимості мають бути регламентовані ст. 89 КК України. Відповідно, вказівка на них має бути виключена зі ст. 88 КК України.

Ткачевський Ю. в своїх дослідженнях звернув значну увагу на вирішення питань судимості щодо засуджених, до яких застосувалась амністія, оскільки судова практика свідчить про наявність численних помилок. У даному випадку передусім потрібно відзначити, в якому обсязі застосовано амністію, - звільнено особу від покарання повністю чи частково. Він вважає у разі повного звільнення має діяти правило, передбачено ч.3 ст.88 КК, і звільнену від покарання особу слід вважати такою, що не має судимість [5].

Ми погоджуємось з думкою Ткачевського Ю., однак, слід зазначити, що особу слід вважати такою, що не має судимості, навіть тоді, коли вона до постановлення вироку чи ухвали апеляційного суду перебувала під вартою. Однак якщо умовою застосування амністії є відбуття певної частини призначеного покарання

(третини, половини тощо), то особу, яка відбула цю його частину, необхідно вважати судимою.

На нашу думку, судимість слід пов'язувати із засудженням особи, оскільки, по – перше, судимість – це кримінально – правовий інститут, тобто існує в контексті кримінально – правових і кримінально – виконавчих відносин: по – друге, це внесе обґрунтовані корективи у розуміння кримінально – правового значення вчинення умисного злочину особою, яка була раніше засуджена за злочин, безвідносно до того, чи відбулася у минулому відносно неї реалізація кримінальної відповідальності у формі покарання, чи особа була звільнена від покарання або його відбування.

Список використаних джерел

1. Письменский Е.А. Понятие и цели судимости / Е.А. Письменский // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ. – 2007. – № 2. – С. 83 – 92.
2. Кримінальний кодекс України / Кримінально-процесуальний кодекс України / Кримінально-виконавчий кодекс України. – К.: Істина. – 2004.
3. Кримінальний кодекс України – К.: Парламентське вид-во, 2004. – 204 с.
4. Письменский Е.А. Наказание и судимость : соотношение уголовно-правовых институтов / Е.А. Письменский // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ. – 2006. – № 4. – С. 54 – 59.
5. Письменский Е.А. Уголовно-правовые последствия судимости / Е.А. Письменский // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. – 2007. – № 4. – С. 119 – 130.

Доготар Маріанна,

студентка 2 курсу

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Андрусів Л.М.

Прикарпатський факультет

Національної академії внутрішніх справ,

(м. Івано-Франківськ, Україна)

ПРИНЦИП ГУМАНІЗМУ У ПРАВІ

В сучасних умовах відбувається становлення, розвиток і вдосконалення національної правової системи України на основі затвердження загальнолюдських цінностей, забезпечення й охорони законних прав і свобод людини та громадянина. У сучасному суспільстві гостро стоїть питання про дотримання встановлених прав, прояв до людини поваги, захист її честі й гідності, оскільки основний сенс формування демократичного суспільства і розвитку правової держави полягає у створенні сприятливих умов для життя і усебічного розвитку кожного громадянина. У зв'язку з цим особливий науковий інтерес становить дослідження принципу гуманізму в праві.

У юридичній літературі проблемі гуманізму приділялося досить багато уваги. Гуманізм як принцип права отримав загальнотеоретичну розробку в працях А. М. Колодія, М. О. Момот, М. В. Костицького, С. П. Погребняка, Т. В. Панфілової та інших науковців.

Мета статті — дослідити гуманізм як складне та багатовимірне явище, розкрити його вихідні положення та зміст; охарактеризувати особливості розуміння цього основоположного принципу права України юридичною наукою та прояви принципу гуманізму в різних галузях права України.

Основою розуміння гуманізму як правового принципу є розуміння гуманізму як філософської категорії. Так, в сучасній філософській літературі під гуманізмом (від лат. *humanus* — людський) розуміють систему світоглядних орієнтирів, центром яких є людина, її особистість, високе призначення і право на вільну самореалізацію. Гуманізм визначає вивільнення можливостей людини, є критерієм оцінки соціальних інститутів, а людяність —

нормою стосунків між індивідами, етнічними й соціальними групами, державами [1, с. 134].

Гуманізм — багатозначне явище й представлене майже в десяти смислових значеннях: назва епохи Відродження та різноманітних культурних рухів, ідейних течій, напрямів суспільної думки; назва сфери теоретичного знання, яке віддає перевагу гуманітарним наукам; характеристика марксистського світогляду, пролетарської ідеології, соціалістичного способу життя; визначення моральних якостей особистості (людяності, доброти, милосердності, поваги тощо); найважливіший фактор всебічного розвитку особистості; виявлення особливого ставлення до людини як до найвищої цінності життя; назва практичної діяльності, яка спрямована на досягнення; — як принцип світогляду тощо.

У найбільш узагальненому виді гуманізм — це філософський, етичний і природно-правовий принцип, який надає людині статусу абсолютної цінності. В основі гуманізму лежить переконання у безмежності можливостей людини та її здібностей до вдосконалення, вимога свободи і захисту гідності особи, ідея про право людини на щастя [2, с. 74].

Принцип гуманізму — один з найважливіших ціннісних характеристик цивілізованого суспільства, який визнає благо людини, її право на свободу, щастя, виявлення своїх здібностей критерієм прогресивності соціальних інститутів. Засади гуманізму властиві усім цивілізованим правовим системам. Вони розкривають одну з найважливіших ціннісних характеристик права. Право закріплює і реально гарантує природні і невід'ємні права і свободи кожної людини: право на життя, здоров'я, особисту свободу і безпеку, право на охорону своєї честі й гідності, захист від будь-якого несанкціонованого втручання в сферу особистого життя та інші права [3, с. 25].

Гуманізм правових приписів виражається і в тому, що вони гарантують недоторканість особи: ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених законом; ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню; кожна людина має право на захист, на

справедливий і відкритий розгляд справи компетентним, незалежним і неупередженим судом; усі особи, позбавлені волі, мають право на гуманне поводження і повагу їх гідності тощо. У своїх найкращих зразках право концентрується навколо людини, його цінностей та інтересів, забезпечує їх захист, створює умови для реалізації потенціалу людини, хоча й не гарантує результат цієї реалізації без її власних зусиль. В цілому гуманізація — одна з основних сучасних тенденцій розвитку прав і свобод людини і громадянина. Ця тенденція пов'язується з визнанням особливого значення ідеї гідності людини, яка легітимує і визначає юридичний зміст таких стандартів, як свобода, рівність і справедливість, конституційні права людини [4, с. 36].

Гуманізм знаходить безпосереднє втілення в усіх галузях права України, тим самим гарантуючи права і свободи людини і громадянина. Усе це дає підстави вважати гуманізм невід'ємним, основоположним принципом права. Як зазначає П. М. Рабінович, однією з визначальних рис Конституції України є її гуманістична спрямованість. Виявляється це, зокрема, в тому, що, по-перше, найбільша частина статей Основного Закону присвячена саме правам і свободам людини і громадянина; по-друге, він закріплює ряд таких прав і свобод, яких не було в жодному з попередніх українських конституційних актів; і нарешті, по-третє, конституційні положення з цих питань по сенсу співпадають з положеннями, зафіксованими у фундаментальних міжнародно-правових актах з цієї проблеми — Загальній декларації прав людини, міжнародних пактах, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та інших [5, с. 92].

Принцип гуманізму також яскраво проявляється і в галузях права «кримінального циклу», передусім — в кримінальному праві, оскільки саме кримінальний закон, забезпечуючи завдання, що стоять перед ним, не повинен порушувати права, свободи і законні інтереси громадян. Гуманізм як принцип призначення покарання втілено у відповідних статтях Кримінального кодексу України. У цьому кодексі підкреслено, що покарання не має на меті нанести фізичних страждань або принизити людську гідність. Так, скасовані такі види покарань, як заслання і вислання; визнана неконституційною смертна кара тощо. Не визначаються

покаранням примусові заходи медичного характеру, примусове лікування, примусові заходи виховного характеру [6 с. 208].

Сучасній юридичній науці гуманізм інтерпретується як ціннісний принцип світоглядного характеру і одночасно як засадничого принципу права, що відображає відношення до людини як найвищої соціальної цінності. Гуманістичні основи українського права в сучасних умовах проявляються через правове регулювання різних сфер суспільних відносин різними галузями права.

Список використаних джерел

1. Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук (голов. ред.). — К. : Абрис, 2002. — 742 с.
2. Бачинін В. А. Філософія права : словник / [Бачинін В. А., Журавський В. С., Панов М. І.]. — К. : Ін Юре, 2003. — 407 с.
3. Момот М. О. Діалектика справедливості та гуманізму в правотворчості / М. О. Момот // Право і суспільство. — 2010. — № 3. — С. 24-29.
4. Погребняк С. П. Втілення принципу гуманізму в праві / С. П. Погребняк // Вісник Академії правових наук України. — 2007. — № 1. — С. 33-42.
5. Рабінович П. М. Права людини і громадянина : навч. посіб. / П. М. Рабінович, М. І. Хавронюк. — К. : Атіка, 2004. — 464 с.
6. Колодій А. М. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні : підруч. / А. М. Колодій, А. Ю. Олійник. — К. : Правова єдність, 2008. — 350 с.

*Дьоміна Вероніка,
студентка II курсу
факультету міжнародної торгівлі і права
Науковий керівник: к.ю.н., доц. Шведова Г. Л.
Київський національний
торговельно-економічний університет
(м. Київ, Україна)*

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКОГО ПРАВА

В травні 2013 року Торгове представництво США за рекомендацією Міжнародного альянсу інтелектуальної власності розмістило Україну на перше місце у списку країн, що не забезпечують ефективну правову охорону інтелектуальної власності [1, с. 86].

З метою виконання діючих міжнародних зобов'язань (Бернська Конвенція, Угода TRIPS тощо) та розуміючи необхідність посилення боротьби з порушеннями у даному напрямку, Україною було введено відповідну кримінальну відповідальність за порушення авторського права, передбачену у ст. 176 Кримінального кодексу України (КК України).

Диспозиція статті 176 КК України визначає порушенням авторського права незаконне відтворення, розповсюдження творів науки, літератури і мистецтва, комп'ютерних програм і баз даних, а так само незаконне відтворення, розповсюдження виконань, фонограм, відеограм і програм мовлення, їх незаконне тиражування та розповсюдження на аудіо- та відеокасетах, дискетах, інших носіях інформації, камкординг, кардшейрінг або інше умисне порушення авторського права і суміжних прав, а також фінансування таких дій, якщо це завдало матеріальної шкоди у значному розмірі, тобто такому, що (відповідно до примітки ст. 176 КК) в 20 і більше разів перевищує неоподаткований мінімум доходів громадян [2, с. 76].

Кваліфікуючими ознаками цього злочину законодавець визначив: **а)** вчинення його повторно, або **б)** за попередньою змовою групою осіб, а також **в)** заподіяння матеріальної шкоди у великому розмірі (ч. 2 ст. 176) [3, с. 184]. Відповідно до примітки ст.

176, матеріальна шкода вважається завданою у великому розмірі - якщо її розмір у двісті і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Особливо кваліфікуючі ознаки даного злочину: **а)** вчинені службовою особою з використанням службового становища (наприклад, примушування до співавторства твору, створеного підлеглим; виключення підлеглого з кола співавторів тощо), **б)** організованою групою, **в)** якщо вони завдали матеріальної шкоди в особливо великому розмірі (ч. 3 ст. 176) [3, с. 184]. Шкодою, завданою в особливо великому розмірі законодавець визначив таку, розмір якої у 1000 і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Таким чином, бачимо, що законодавством України досить чітко визначено правові підстави кваліфікації порушення авторського права та суміжних прав як кримінального правопорушення і визначено кримінальну відповідальність за вчинення таких дій. Санкція ст. 176 КК України передбачає альтернативні покарання (штраф, виправні роботи, позбавлення волі або права обіймати певні посади), що є загальною позитивною тенденцією КК України.

Однак, законодавство України, що захищає авторські права, не відповідає сьогоденним реаліям. Недосконала та інертна на зміни система державного управління сферою правової охорони інтелектуальної власності призвела до відсутності істотного прогресу в адаптації нормативно-правової бази до сучасних економічних та політичних умов (боротьба з "патентним тролінгом", Інтернет-піратством, задоволення потреб ІТ-галузі, військово-промислового та агропромислового комплексів тощо) [7]. Якщо взяти до уваги Закон України «Про авторське право і суміжні права», ми не побачимо жодних положень захисту авторських прав в мережі Інтернет, а отже і жодної відповідальності за подібні злочини. Це є гостроактуальною проблемою, оскільки одними із найбільш розповсюджених порушень авторського права в Україні є піратство, особливо у сфері програмного забезпечення, та плагіат. Значного поширення набули факти незаконного розповсюдження творів у мережі Інтернет, їх публічне сповіщення у громадських місцях. Залишається відкритим і питання щодо особи, яку необхідно

притягти до відповідальності, адже в більшості випадків неможливо встановити, кому саме належить саи т, розмір завданої шкоди тощо [4, с. 249].

Низка українських фахівців у сфері захисту інтелектуальної власності вже дослідили це питання і висунули свої пропозиції щодо його вирішення. Т.Рудник висловлює думку про те, що для вдосконалення застосування відповідальності за порушення авторського права, необхідно наступне: по-перше, видання нових нормативних актів для врегулювання сфери авторського права, особливо це стосується питань, що пов'язані з мережею Інтернет; по-друге, держава повинна забезпечити дієві механізми притягнення правопорушників у сфері авторського права до відповідальності, більшу увагу приділити заходам попередження правопорушень [4, с. 249].

М. Мельников також підкреслює, що законодавець має встановити більш суворі санкції за кримінальні злочини у даній сфері залежно від рівня суспільної небезпеки, а також уряд активними діями має довести суспільству, що він не потуратиме порушенням прав у цій сфері [5].

В.Тімашов в цілому підтримує позицію вищезазначених фахівців, і додає, що вирішувати проблему необхідно в комплексі, оскільки потрібно не лише посилити відповідальність, але й розробити ефективний механізм притягнення до неї, зокрема спростити процедури, які дають змогу довести порушення в цій галузі [6, с. 41].

На наш погляд, запропоновані пропозиції щодо покращення застосування відповідальності за порушення авторських прав є достатньо виправданими і варті бути запровадженими.

Враховуючи думку вітчизняних фахівців та досвід законодавчого регулювання захисту прав інтелектуальної власності у сучасних умовах багатьох зарубіжних країн, Міністерство економічного розвитку і торгівлі розробило Концепцію реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні, що передбачає внесення змін до законодавства щодо, зокрема, **а)** захисту прав інтелектуальної власності, в тому числі щодо захисту авторського права та суміжних прав в Інтернеті; **б)** відповідальності за порушення прав інтелектуальної

власності(зміни до Кримінального кодексу України та Кодексу України про адміністративні правопорушення).

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.06.2016 р. № 402-р дану Концепцію було схвалено [7]. Реалізація Концепції передбачається протягом 2016 - I кварталу 2017 року, отже вже зовсім скоро ми зможемо оцінити перші результати реформування системи захисту авторських прав, зокрема посилення кримінальної відповідальності за їх порушення.

Список використаних джерел

1. Криволапов Б.М., Тесленко Н.В. Порушення авторського права як актуальна проблема для України. / Актуальні проблеми міжнародних відносин. // К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Інститут міжнародних відносин, 2015. – №124 (Частина I) – 170 с.

2. Кримінальний кодекс України: за станом на 01.09.2017 р. / Верховна Рада України. – Офіц. текст. – К.: Видавець Паливода А.В., 2017. – 211 с.

3. Кримінальний кодекс України: науково-практичний коментар : у 2 т. / Тація В.Я., Борисов В.І. – 5-те вид., допов. – Х.: Право, 2013 р. – Т. 2: Особлива частина. – 2013. –1040 с.

4. Рудник Т. В. Відповідальність за порушення авторського права. – К.: Часопис Київського університету права, 2012. – № 2.

5. Мельников М. Піратство як злочин у галузі авторського права і суміжних прав: погляд на проблему // Право України. – 2003. – № 4. – С. 72–75.

6. Тімашов В.О. Юридична відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності. / Підприємництво, господарство і право, 2016. – № 2. – С. 38-42

7. Про схвалення Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні. / Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 червня 2016 р. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/402-2016-p>. – Заголовок з екрана.

Железняк Анна,
студентка 2 курсу юридичного факультету
Науковий керівник: д.ю.н., доц. Гречанюк С.К.
Тернопільський національний економічний університет
(м. Тернопіль, Україна)

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО АГЕНТСТВА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

Корупція гальмує еволюцію правової системи, унеможлиблює наближення України до передових світових показників рівня життя. Відсутність дієвих важелів боротьби з корупцією, поширення корупції практично на всі сфери життя, лояльне ставлення великої частини громадян до такого явища призвели до того, що корупціогенна діяльність на всіх щаблях влади паралізувала здійснення та можливість проведення реформ. Протидія корупції не може здійснюватися без послідовних, скоординованих і спланованих дій, об'єднаних однією концепцією [1].

Питання корупції є дуже болючим для нашої країни. Майже кожен громадянин України певною мірою стикався з даною проблемою. Для її подолання у 2014 р. був прийнятий Закон України «Про запобігання корупції», який передбачав створення Національного агентства з питань запобігання корупції.

Дослідженням даного питання займалися такі науковці, як В. Волик, І. Галашан, С. Клімова, Т. Ковальова, Д. Маляшкевич. Р. Радецький та ін.

Метою даної роботи є висвітлення основних питань, а саме правових аспектів діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК).

Національне агентство з питань запобігання корупції (далі – Національне агентство) є центральним органом виконавчої влади, яке володіє спеціальним статусом. НАЗК забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику. До складу Національного агентства входять п'ять членів, які призначаються на посаду Кабінетом міністрів України за результатами конкурсу строком на чотири роки. Члени НАЗК є державними службовцями. З числа членів обирається

Голова Національного агентства. Останній обирається агентством на два роки. Національне агентство працює у формі засідань, які проводяться не рідше одного разу на тиждень. Рішення Національного агентства приймаються більшістю голосів від його загального складу [2, с.120].

Національне агентство є відповідальним і підконтрольним Верховній Раді України та підзвітний Кабінету Міністрів України. Окрім цієї відповідальності, за діяльністю Національного агентства здійснюється громадський контроль через Громадську раду при агентстві [1, с.7].

Національне агентство виконує такі повноваження:

1) проведення аналізу, стану запобігання корупції, а також її протидії в Україні, здійснює контроль за діяльністю державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування у сфері запобігання та протидії корупції; здійснює проведення статистичних даних, а також результатів досліджень та іншої інформації, що стосується корупції;

2) розробляє проекти Антикорупційної стратегії, а також державної програми з її виконання;

3) здійснює моніторинг, координацію та оцінку ефективності виконання Антикорупційної стратегії;

4) здійснює підготовку та подання в установленому законом порядку до Кабінету Міністрів України проекту національної доповіді щодо реалізації засад антикорупційної політики;

5) формує та реалізує антикорупційну політику, розробляє проекти нормативно-правових актів з цих питань;

6) здійснює організацію проведення досліджень з питань вивчення ситуації щодо корупції;

7) здійснює моніторинг та контроль за виконанням актів законодавства з питань етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та порівнянних до них осіб;

8) здійснює координацію та надання методичної допомоги щодо виявлення державними органами, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування корупціогенних

ризиків у своїй діяльності та реалізації ними заходів щодо їх усунення, у тому числі підготовки та виконання антикорупційних програм;

9) здійснює контроль та перевірку декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, зберігання та оприлюднення таких декларацій, проведення моніторингу способу життя осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також інші функції передбачені законодавством [4, с. 95-96].

Основним документом, що регулює боротьбу з корупцією, є «Антикорупційна стратегія на 2014-2017 роки». Головний акцент у Стратегії робиться на наступні аспекти:

– попередження корупції в законодавчій, виконавчій та судовій гілках влади;

– системна реформа органів кримінального правосуддя;

– підвищення ролі громадянського суспільства та обізнаність громадськості з негативними наслідками корупції;

– залучення громадськості та бізнесу до моніторингу зусиль щодо боротьби з корупцією. Слід зазначити, що відмінністю Стратегії від попередніх антикорупційних документів є те, що вона регламентує подання щорічного публічного звіту про хід її виконання та передбачає показники ефективності реалізації антикорупційної боротьби [6, с.150].

Ми погоджуємось з В. Воликом, що Національне агентство з питань запобігання корупції в Україні створено як багатоцільову установу з метою реалізації комплексного підходу та зосередження в межах однієї установи всіх основних функцій щодо попередження і боротьби з корупцією. Така модель багатоцільового агентства з питань боротьби з корупцією забезпечує реалізацію багатьох функцій: розробка політики, аналітична діяльність, технічна допомога, взаємодія з громадянським суспільством, здійснення відкритого доступу до інформації, моніторинг, слідча діяльність [3, с.1].

До повноважень НАЗК належить методичне забезпечення, координація, здійснення аналізу ефективності діяльності уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції [7].

Отже, НАЗК є спеціалізованим антикорупційним органом, центральним органом виконавчої влади України, котрий має спеціальний статус. Дане агентство виконує превентивну функцію та

реалізує державну антикорупційну політику. Завдяки Національному агентству здійснився великий крок до подолання важливої для нашої країни проблеми – корупції.

Список використаних джерел

1. Клімова С. Організаційно-правове забезпечення сучасної антикорупційної політики / С. Клімова, Т. В. Ковальова // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/book/2015-opzsap/doc/01.pdf>
2. Галашан І. В. Правовий статус Національного агентства з питань запобігання корупції в Україні / І. В. Галашан // Порівняльно-аналітичне право.– 2017. – Вип. 2. – С. 120-122.
3. Волик В. Нормативно-правові засади компетенцій Національного агентства з питань запобігання корупції / В. Волик // Науковий вісник. – 2015/2016. – Вип. 16/17. – С.1-8.
4. Маляшкевич Д. С. Система суб'єктів запобігання та протидії корупції / Д.С. Маляшкевич // Право.ua. – 2015. – Вип. 2. – С. 94-101.
5. Національне агентство з питань запобігання корупції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
6. Радецький Р. Національне агентство з питань запобігання корупції в системі органів протидії корупції / Р. Радецький // Науковий часопис Національної академії прокуратури України. – 2017. – Вип. 1. – С. 148-154.
7. Пріоритети діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції на 2017-2020 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://nazk.gov.ua/sites/default/files/priorytety_nazk_2017-2020.pdf

Захарин Неоніла,

студентка групи КЮс-2-2015

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Луцький Р.П.

Івано-Франківський університет права

імені Короля Данила Галицького

(м. Івано-Франківськ, Україна)

ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ ГАРАНТІЙ КОНСТИТУЦІЙНОГО ЛАДУ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

В умовах сьогодення найважливішим питанням суспільного та державного життя України залишається дискусія щодо гарантій конституційного ладу. Конституційний лад кожної країни належним чином функціонує, розвивається, зберігає стабільність, якщо він має надійні гарантії. Вони передбачаються і закріплюються, як правило, конституціями і законами. Під гарантіями конституційного ладу України слід розуміти систему нормативно та організаційно-правових умов і засобів забезпечення існування та дієвості основних інститутів суспільства і держави.

Метою дослідження є гарантії конституційного ладу які мають системний характер і під ними слід розуміти єдність правових, інституційних та процедурних засобів забезпечення конституційних норм і принципів. Правові гарантії охоплюють дію принципів верховенства права та справедливості, а також механізм реалізації установчої влади; інституційні гарантії мають організаційно-правову форму і втілюються в демократичних засадах функціонування суспільства, свободі політичної діяльності та належному функціонуванні публічної влади; процесуальні гарантії становлять комплекс процесуальних процедур забезпечення конституційного ладу України.

Визначальне місце серед гарантій конституційного ладу займають нормативно-правові гарантії і насамперед норми самої Конституції. Гарантування конституційного ладу безпосередньо Конституцією полягає насамперед у встановленні власного статусу і відповідно статусу тих інститутів, які вона закріплює; у забезпеченні самою Конституцією власної стабільності, обмеженні можливостей

внесення до неї змін і доповнень, а також у регулюванні нею порядку визначення, функціонування, охорони і зміни конституційного ладу.

Конституція України, прийнята 28 червня 1996 року, в Розділі I «Загальні засади» та інших своїх положеннях визначила основи конституційного ладу України. Конституційний лад України характеризується низкою істотних ознак, зокрема: суверенністю, демократизмом, гуманізмом, реальністю, системністю, науковою обґрунтованістю, історизмом, наступністю, програмним характером, гарантованістю конституційного ладу [1].

Згідно із ст. 8 Конституція має найвищу юридичну силу. Закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції і мають відповідати їй. Зокрема, в Конституції зазначається, що правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством (ст. 19 КУ).

Важлива роль у гарантуванні конституційного ладу належить, поряд з Конституцією, конституційному законодавству (законам про вибори, референдуми, політичні партії та інші об'єднання, про органи державної влади, про територіальний устрій тощо), а також іншим галузям законодавства, зокрема адміністративному, кримінальному, інформаційному, митному, військовому тощо.

Організаційно-правові гарантії конституційного ладу України представлені системою учасників відповідних галузевих правовідносин, наділених правосуб'єктністю щодо забезпечення режиму гарантованості суспільного та державного ладу України. Це – український народ, національні меншини, політичні партії та громадські організації, профспілки, українська держава в цілому та її уповноважені органи (Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, інші органи виконавчої влади, Конституційний Суд України, суди загальної юрисдикції, прокуратура та інші), територіальні громади та органи і посадові особи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації, міжнародні органи, ЗМІ тощо. Важливим елементом організаційно-правових гарантій конституційного ладу України сьогодні виступають і парламентська коаліція та парламентська опозиція.

Пріоритетне місце в гарантуванні конституційного ладу відводиться за Конституцією – народу України. Саме він є носієм суверенітету і єдиним джерелом влади та має виключне право визначати і змінювати конституційний лад в Україні (ст. 5 КУ). Звичайно, визначення і зміна конституційного ладу здійснюються не довільно, а у визначених Конституцією і законами формах, зокрема шляхом виборів, референдумів тощо. Виключно всеукраїнським референдумом, наприклад, вирішується питання про зміну території України (ст. 73 КУ). Право народу визначати і змінювати конституційний лад не може бути узурповане державою, тобто самостійно привласнене нею, її органами або посадовими особами. Крім того, справою всього українського народу є також захист суверенітету і територіальної цілісності України, її економічної та інформаційної безпеки (ст. 17 КУ).

Основним гарантом конституційного ладу є, звичайно, держава. Відповідно до ст.17 Конституції захист суверенітету і територіальної цілісності України, гарантування її економічної та інформаційної безпеки покладається насамперед на державу. Оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності безпосередньо покладаються на Збройні Сили. В Конституції зазначається, що Збройні Сили та інші військові формування не можуть бути використані для обмеження прав і свобод громадян або з метою повалення конституційного ладу, усунення органів влади чи перешкоджання їх діяльності (ст. 17 КУ). Держава за Конституцією гарантує свободу політичної діяльності, не забороненої Конституцією і законами України (ст. 15 КУ), забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальну спрямованість економіки (ст. 13 КУ), а також забезпечує збереження історичних пам'яток та інших об'єктів, що становлять культурну цінність, вживає заходів для повернення в Україну культурних цінностей народу, які знаходяться за її межами. Гарантується громадянам також свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності (ст. 54 КУ) [4].

Особлива роль в гарантуванні конституційного ладу відводиться органам державної влади. Пріоритетна роль серед них належить

Верховній Раді. Звичайно, пріоритетна роль Верховної Ради у гарантуванні конституційного ладу впливає насамперед з її головної функції — законодавчої.

Для України питання основ конституційного ладу в усі часи зберігало доленосне значення. Адже, саме головним політико-правовим наслідком проголошення незалежності України у 1991 році стала докорінна зміна конституційного ладу проголошеної держави. Спочатку Декларація про Державний суверенітет України від 16 липня 1990 року закріпила основні принципи організації та діяльності нової суверенної республіки, а урочисто прийнятий 24 серпня 1991 року Верховною Радою України Акт проголошення незалежності України визначив загальні засади як суспільного, так і державного ладу незалежної України. Конституційний лад України охоплює суспільний і державний лад [2, с. 89-91].

Головна роль серед органів державної влади у гарантуванні конституційного ладу належить Президентові. Власне, й події 2004 року, відомі як «помаранчева революція», котрі сприяли оновленню Основного Закону України, були пов'язані зі змінами основ конституційного ладу, зокрема із запровадженням в Україні парламентсько-президентської форми республіканського державного правління та подальшою політичною структуризацією громадянського суспільства через запровадження пропорційної виборчої системи при формуванні парламенту та при проведенні певних видів місцевих виборів.

За своїм статусом, визначеним Конституцією, Президент є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції, прав і свобод людини і громадянина (ст.102 КУ). Повноваження Президента мають вирішальне значення у гарантуванні конституційного ладу. Важлива роль як гарантам державного і суспільного ладу належить Кабінету Міністрів, міністерствам та іншим центральним органам державної виконавчої влади. (ст. 116 КУ).

Вагомими у справі гарантування конституційного ладу України є функції і повноваження Конституційного Суду. Він вирішує питання про відповідність законів та інших правових актів Конституції і дає офіційне тлумачення Конституції та законів України (ст. 147 КУ). Пріоритетними з цих повноважень є питання

про відповідність Конституції законів та інших правових актів Верховної Ради в частині, що стосується конституційного ладу України.

Зокрема, значні порушення конституційного ладу, мали місце під час січневих подій на Майдані 2014 року. Вони вказують на те, що за часи існування української незалежності жодна влада не порушувала основний закон так демонстративно, зверхньо як період правління кланово-олігархічний режим донецьких бандитів. Якою мала б бути відповідальність за порушення Конституції? Здебільшого політичною, хоча існують норми, порушуючи які посадовець наражається і на юридичну відповідальність. Значна роль у гарантуванні конституційного ладу належить органам правосуддя при розгляді кримінальних справ про злочини проти конституційного ладу, а також прокуратурі і адвокатурі.

Певну роль у гарантуванні Конституційного ладу, зокрема державного ладу, можуть відігравати інші держави та міжнародні організації, про що свідчать сьогоднішні події в Україні. Вказані гарантії конституційного ладу України та їх різновиди не є вичерпними. Варто наприклад звернути увагу на екстраординарні засоби захисту конституційного ладу України, які виділяє В. Кравченко, а саме режим надзвичайного стану та правовий режим воєнного стану [3, с. 55-56].

Отже, гарантами конституційного ладу виступають всі суб'єкти конституційно-правових відносин. Вище вказані гарантії є загальними для всього конституційного ладу. Поряд із ними Конституція України передбачає також гарантії для окремих інститутів конституційного ладу, насамперед державного і суспільного ладу, прав і свобод людини і громадянина. Щоб забезпечити реальність конституційного ладу України він має бути гарантований усіма органами державної влади та Конституцією України. Тому, щоб в цілому забезпечити конституційний лад України необхідно дотримуватись Основного Закону України.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 року (в редакції від 08 грудня 2004 року) // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80/print1389988659002889>.

2. Конституційне право України: підручник / [за ред. В. Я. Тація, В. Ф. Погорілка, Ю. М. Тодики]. – К.: Укр. центр правн. студій, 1999. – 372 с.

3. Конституційне право України: навчальний посібник / [Кравченко В.В.] – К.: Атіка, 2002. – 369 с.

4. Конституційний лад України: ознаки, принципи, гарантії. [Електронний ресурс] Режим доступу: www.cvk.gov.ua/visnyk/pdf/2008_4/visnik_st_14.pdf.

Іваненко Олексій,

студент 2 курсу

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Шведова Г. Л.

Київський національний

торговельно-економічний університет

(м. Київ, Україна)

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРИТЯГНЕННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА СТВОРЕННЯ ЗЛОЧИННОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Створення злочинної організації становить найбільшу загрозу національній безпеці країні, в першу чергу її політичній системі, економіці, соціальній та воєнній сферам [1]. Тому вчені юристи, представники правоохоронних органів працюють над удосконаленням кримінально-правового тлумачення поняття злочинної організації та намагаються удосконалити кримінально-правові норми щодо посилення відповідальності за організацію злочинної діяльності.

Основним питанням встановлення відповідальності за організаційну діяльність щодо вчинення злочинів є чітке і таке, що виключає подвійне тлумачення, визначення понять і ознак злочинної організації.

Відповідно до ч.4 ст.28 КК України злочинною організацією визнається стійке ієрархічне об'єднання декількох осіб (п'ять і більше), члени якого або структурні частини якого за попередньою змовою зорганізувалися для спільної діяльності з метою безпосереднього вчинення тяжких або особливо тяжких злочинів учасниками цієї організації, або керівництва чи координації злочинної діяльності інших осіб, або забезпечення функціонування як самої злочинної організації, так і інших злочинних груп [2, ст.28 ч.4].

На сьогоднішній день тема притягнення до кримінальної відповідальності за створення злочинної організації стоїть досить гостро, оскільки привертає увагу певна недосконалість Особливої частини Кримінального кодексу України, де назва статті «створення злочинної організації» не відповідає її диспозиції, яка несе в собі значно ширший зміст, ніж саме «створення».

У законі підкреслюється, що відповідальність настає за «створення» організації. У зв'язку з цим настає принципове питання чи впливає з цього формулювання, що організація може створюватися з абстрактними цілями злочинної діяльності? Ми вважаємо, що в силу принципів кримінального права відповідальність за організацію злочинної організації може бути лише за обов'язкової умови, що вона створюється для здійснення конкретно визначених злочинів: убивство, зґвалтування, розкрадання, вимагання, заволодіння транспортними засобами тощо. У зв'язку з цим доцільніше було б назвати цю статтю «об'єднання у злочинну організацію», що більше відповідає об'єктивній стороні злочину, позаяк термін «об'єднання» - дія за значенням об'єднати в одне ціле ,робити єдиним ,згуртовувати на ґрунті спільної мети, поглядів, інтересів.

На підтвердження даної думки наведемо приклад:

Вироком колегії суддів Полтавського районного суду засуджені Особа₁, Особа₂ та Особа₃. Особа₁ визнана винною та її дії кваліфіковано за ч.4 ст. 187 КК України та за ч.2 ст. 15, п.1, п.4, п.6, п.9, п.12 ст. 115 КК України. А саме, Особа₁ разом і за попередньою змовою із Особа₂, Особа₃ – 4 лютого 2013 року у с. Огуївка Машківського району та області, скоїли розбійний напад на двох осіб, вчинений з корисливих мотивів, з метою приховати інший

злочин. Будучи організатором злочинної групи, Особа1 підібрав учасників групи, розподілив між ними ролі, підшукав об'єкт протиправного посягання, розробляв план розбійного нападу, сам приймав активну участь у безпосередньому скоєнні розбою та керував діями інших учасників [3].

Цей приклад підтверджує, що: по-перше, питання кримінальної відповідальності за створення злочинної організації в останні роки є досить гострим ;по-друге, обов'язковою умовою притягнення до кримінальної відповідальності суб'єкта(ів) злочину є умова, що організація створюється для здійснення конкретних злочинів.

Підсумовуючи вищевикладене, треба зазначити, що встановлення кримінальної відповідальності за створення злочинної організації є важливим напрямом кримінально-правового забезпечення протидії проявам організованої злочинності [4, ст.4].

Список використаних джерел

- 1.Кримінальне право І.В.Сервецький «Деякі проблеми кримінальної відповідальності організатора злочинної діяльності».
- 2.Кримінальний Кодекс України.
- 3.Вирок колегії суддів Полтавського районного суду Полтавської області від 30 вересня 2013 року. Судова справа № 545/2875/13-К.
- 4.Вісник КНУ ім.Тараса Шевченка випуск 30 «Створення організованого злочинного угруповання»

Іванюк Марія,
студентка II курсу
факультету міжнародної торгівлі і права
Науковий керівник: к.ю.н., доц. **Шведова Г. Л.**
Київський національний
торговельно-економічний університет
(м. Київ, Україна)

СЛУЖБОВА ОСОБА ЯК СПЕЦІАЛЬНИЙ СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ

Суб'єкт є одним з елементів складу злочину. Поряд з поняттям загального суб'єкта злочину Кримінальний кодекс України (далі – КК України) передбачає поняття і спеціального суб'єкта. Так, відповідно до ч. 1 ст. 18 КК України, суб'єктом злочину (загальним) є фізична осудна особа, яка вчинила злочин у віці, з якого, згідно чинного КК України, може наставати кримінальна відповідальність. У ч.2 цієї статті вперше передбачено поняття спеціального суб'єкту злочину, а саме, спеціальним суб'єктом злочину є фізична осудна особа, що вчинила у віці, з якого може наставати кримінальна відповідальність, злочин, суб'єктом якого може бути лише певна особа [1, с. 9-10].

Важливо зазначити, що саме існування поняття спеціального суб'єкта зумовлене специфікою окремих видів злочинів, вчинення яких можливе лише у зв'язку з певною діяльністю людей, котрі виконують обов'язки, покладені на них законом. Тому ознаки, якими наділені спеціальні суб'єкти злочину, завжди передбачені в законі або прямо впливають з нього. Спеціальному суб'єкту притаманні як загальні ознаки суб'єкта злочину (фізична особа, вік, осудність), так і додаткові. Законодавець використовує ці додаткові ознаки при конструюванні складів злочинів в Особливій частині з метою звужити коло осіб, які підлягають кримінальній відповідальності за вчинення конкретного діяння. Склади злочинів, в яких передбачена відповідальність таких осіб, називаються складами зі спеціальним суб'єктом злочину [2, с.7-8].

Нормативне визначення поняття службової особи – одне з тих, яке зазнало в останній час чи не найсуттєвіших змін, тому питання пов'язані із визначенням змісту терміну «службова особа» як спеціального суб'єкта злочину за кримінальним правом в науці кримінального права відноситься до розряду остаточно не вирішених. На мою думку, з урахуванням високої поширеності й латентності службових злочинів, ознака спеціального суб'єкта, яка характеризує його як службову особу, потребує окремого розгляду.

Особливість службових злочинів полягає у тому, що вони можуть скоюватися тільки з використанням та завдяки службовому становищу особи, яка є суб'єктом злочину. Зупинимось докладніше на понятті службова особа в доктрині вітчизняного кримінального права.

У початковій редакції КК України, прийнятого 5 квітня 2001 року, до змін, внесених Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення» від 07.04.2011 № 3207-VI поняття «службова особа» визначалось практично так само як і поняття «посадова особа» у КК України 1960 року і містилося в примітці ст.364 Кримінального кодексу:

1. Службовими особами є особи, які постійно чи тимчасово здійснюють функції представників влади, а також обіймають постійно чи тимчасово на підприємствах, в установах чи організаціях незалежно від форми власності посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, або виконують такі обов'язки за спеціальним повноваженням.

2. Службовими особами також визнаються іноземці або особи без громадянства, які виконують обов'язки зазначені в пункті 1 примітки.

Проте, не зважаючи на те, що поняття службової особи було викладено у розділі «Злочини у сфері службової діяльності», і, за логікою речей, мало б стосуватися лише статей цього розділу, науковці обґрунтовували наскрізність цього кримінально-правового визначення, тобто необхідність його застосування до усіх випадків вживання в тексті кримінального закону поняття «службова особа» (у будь-яких статтях будь-яких розділів КК України). Обґрунтовувалось це тим, що застосування єдиного визначення поняття службової особи у всіх статтях КК України дало б можливість усунути непорозуміння, що можуть виникати з цього приводу. Так, В. О. Навроцький та Л. П. Брич, зазначають, що поняття «службова особа» – це одне з наскрізних кримінально-правових понять. Тому його зміст однаково поширюється на всі норми КК України, у яких передбачено вчинення злочину службовою особою, а не лише на ті, що розміщені у розділі XVII Особливої частини КК України. Це, на їхнє переконання, відповідає засадничому положенню законодавчої техніки, яке передбачає презумпцію того, що однакові поняття вживають з однаковим значенням у межах усього нормативного акта і навіть всієї системи законодавства [4, с. 59]. Така позиція, про наскрізне використання нормативного визначення поняття службової особи стосовно усього

КК України, сприймалася і правозастосовною практикою як беззаперечна.

Чинний же закон про кримінальну відповідальність містить дещо іншу дефініцію службової особи як суб'єкта злочину. А частина 4 статті 18 КК України значно розширює перелік осіб, які визнаються службовими особами та підлягають кримінальній відповідальності за відповідні діяння. Визначення у ч. 3 ст. 18 КК поняття «службова особа» поширюється на усі випадки застосування цього поняття в КК за винятком статей 364, 365, 368, 368-2, 369. Для них законодавець у примітці 1 до ст. 364 КК сформулював окреме визначення.

Фактично у чинному Кримінальному кодексі у ст.18 закріплено загальне поняття службової особи, а в ст. 364 – спеціальне поняття – службової особи «публічної сфери».

21 лютого 2014 року Верховна Рада Україна прийняла Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо імплементації до національного законодавства положень статті 19 Конвенції ООН проти корупції»[4]. На підставі цього закону України внесено зміни до ст. 364 КК України, в новій редакції викладено ст. 365 КК України, виключено статті 365-1, 423 і 424 КК України. Тобто, Кримінальний кодекс України зазнав змін щодо кримінальної відповідальності службових осіб, зокрема за зловживання владою або службовим становищем, а також перевищення влади або службових повноважень.

Зміни ст. 364 КК України полягають у декриміналізації зловживання владою або службовим становищем службовою особою в особистих інтересах або в інтересах третіх осіб. Тепер кримінальній відповідальності за цією статтею КК України підлягають особи, які зловживають владою або службовим становищем тільки з метою одержання будь-якої неправомірної вигоди для самої себе чи іншої фізичної або юридичної особи. Завдяки цим змінам уникають кримінальної відповідальності службові особи, які використовують владу чи службове становище всупереч інтересам служби без корисливого мотиву: помста, заздрість, кар'єризм, протекціонізм. Оскільки під неправомірною вигодою слід розуміти грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, які пропонують, обіцяють, надають або одержують без законних на те підстав. Нова редакція ст. 365 КК України та виключення ст. 365-1 (Перевищення повноважень службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми) і ст. 424 (Перевищення військовою службовою особою влади чи службових

повноважень) Кримінального кодексу України викликає питання: чому таке діяння як перевищення влади і службових повноважень є кримінально караним лише для працівників правоохоронних органів? Варто погодитись з думками Мельник П.В., який зазначає, що дані зміни призводять до того, що крім працівників правоохоронних органів, перевищення влади і службових повноважень, декриміналізовано для всіх службових осіб. Відповідно втратило суспільну небезпеку перевищення влади або службовими повноваженнями вчинене народними депутатами, керівниками центральних органів виконавчої влади, головами державних адміністрацій, керівниками підприємств, установ і організацій і т.д. Таким чином, зміни внесені до Кримінального кодексу України щодо кримінальної відповідальності службових осіб не є обґрунтованими, вони дають підстави службовим особам уникнути кримінальної відповідальності за поширені службові злочини [5]. Тому, декриміналізація таких діянь не підвищить рівень боротьби з корупцією, оскільки ці діяння продовжують бути суспільно-небезпечними.

Підсумовуючи викладене, можна сказати, що службова особа є одним з видів спеціального суб'єкта злочину. І в зв'язку з тим, що в законодавстві й в науці України відсутнє єдине розуміння терміну «службова особа» (кримінально-правове визначення є ширшим за конституційно-правове), виникає необхідність в формуванні однакового змісту цього поняття для всіх галузей права. Тому подача тлумачення поняття «службова особа», а також визначення місця службової особи серед інших суб'єктів кримінального права та особливостей правового регулювання уникнення службових правопорушень є дуже важливими, адже у зв'язку із значним зростанням поширеності злочинів у сфері службової діяльності, зокрема стосовно тих державних службовців, які займають відповідальні посади, проблема боротьби з цією злочинністю набуває особливого соціально-політичного значення.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: за станом на 01.09.2017 р. / Верховна Рада України – Офіц. текст. – К: Видавець Паливода А.В., 2017. – 211 с.
2. Українське кримінальне право. Загальна частина [Текст] : підручник / за ред. В.О. Навроцького. – К. : Юрінком Інтер, 2013. – 352 с.
3. Навроцький В.О. Ознаки посадової особи та кваліфікація господарських злочинів, вчинених нею / В.О. Навроцький, Л.П.

Брич // Підприємництво, господарство і право. – 2001. – № 1. – С. 58-62.

4. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо імплементації до національного законодавства положень статті 19 Конвенції ООН проти корупції: Закон України від 21.03.2014р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/746-vii>

5. Мельник П.В. Проблеми кримінальної відповідальності службових осіб / П.В. Мельник [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://law-dep.pu.if.ua/conference2014/articles/melnyk.pdf>

Ісевич Олег, Паламарчук Ілля,
курсанти 4 курсу юридичного факультету
Науковий керівник: к.ю.н., доц. Стеблинська О. С.,
Інститут кримінально-виконавчої служби НАВС
(м. Київ, Україна)

ПОЗИТИВНИЙ ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД У СТВОРЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ ПРОБАЦІЇ

У міжнародній практиці протидії злочинності загально визнаним є те, що покарання у виді позбавлення волі повинно застосовуватися як крайній засіб впливу для злочинців, оскільки в більшості випадків ізоляція від суспільства сприяє руйнуванню особистості, втраті соціально корисних зв'язків. Тому однією із форм вирішення цієї проблеми є створення досконалої служби пробації. Реформування існуючої кримінально-виконавчої інспекції - це не лише крок назустріч європейським стандартам дотримання прав людини, але й значна перспектива «виправити» правопорушників без ув'язнення.

Згідно з новим законодавством пробація - це система наглядових та соціально-виховних заходів, що застосовуються за рішенням суду та відповідно до закону до засуджених, виконання певних видів кримінальних покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, та забезпечення суду інформацією, що характеризує обвинуваченого. Метою пробації є забезпечення безпеки суспільства шляхом виправлення засуджених, запобігання вчиненню ними

повторних кримінальних правопорушень та забезпечення суду інформацією, що характеризує обвинувачених, з метою прийняття судом рішення про міру їхньої відповідальності. Закон визначає також основні завдання служби пробації: підготовка досудових доповідей щодо обвинувачених; здійснення нагляду за засудженими до покарань не пов'язаних з позбавленням волі; виконання певних видів покарань, не пов'язаних з позбавленням волі; направлення засуджених до обмеження волі для відбування покарання до виправних центрів; реалізація пробаційних програм стосовно осіб, звільнених від відбування покарання з випробуванням; проведення соціально-виховної роботи із засудженими; здійснення заходів з підготовки осіб, які відбувають покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, до звільнення; реалізація інших заходів, спрямованих на виправлення засуджених та запобігання вчиненню ними повторних кримінальних правопорушень.

Національна система пробації складається з трьох видів пробації, які визначаються особливостями правового статусу осіб в системі правосуддя: **досудова пробація, наглядова пробація, пенітенціарна пробація.**

Досудова пробація - це забезпечення суду формалізованою інформацією, що характеризує обвинуваченого, з метою прийняття судом рішення про міру його відповідальності.

Наглядова пробація - це здійснення наглядових та соціально-виховних заходів щодо засуджених до покарань у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, громадських робіт, виправних робіт, осіб, яким покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк замінено покаранням у виді громадських робіт або виправних робіт, осіб, звільнених від відбування покарання з випробуванням, звільнених від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років, а також направлення засуджених до обмеження волі для відбування покарання до виправних центрів.

Пенітенціарна пробація - це підготовка осіб, які відбувають покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, до звільнення з метою трудового і побутового влаштування таких осіб після звільнення за обраним ними місцем проживання [4].

Ще на початковій стадії реформування ДПтСу, на одній із прес-конференцій на тему "Перспективи впровадження в Україні пробації" яка відбулася 12 грудня 2014 року, Олег Янчук, тодішній начальник управління КВІ ДПтС сказав: «До розробки законопроекту ми мали не лише досвід вивчення пробації, але й рекомендації і методичні матеріали, які були підготовлені спільно з міжнародними експертами. Звичайно і на положення законопроекту вплинуло вивчення міжнародного досвіду в цій сфері, в першу чергу, таких країн як Швеція, Англія, Канада, США, Франція, Латвія, Молдова, Румунія, Грузія. Узагалі будь який досвід для нас є цікавим. Але якщо говорити про можливість запровадження вивченого досвіду, то, звичайно, у першу чергу нас цікавить досвід країн пострадянського простору.

Такий досвід для нас більш прийнятний і адаптивний у багатьох сферах відносин – суспільних, правових, міжвідомчих, міжнародних. Він орієнтується на матеріальні ресурси приблизно нашого рівня. Крім того, відносно нетривалий термін функціонування пробації в таких країнах дозволяє вивчати досвід вирішення нормативних та організаційних питань максимально наближених до тих, які постають в Україні сьогодні напередодні впровадження пробації. Досвід більш розвинених з економічної точки зору країн є цікавим як отримання ідей та їх переформатування під наше суспільство і нашу державу. Ми це пробуємо у рамках пілотних проектів і це також є досить цікавим».

На мій погляд, варто діагностувати саме ці особливості систем пробації, які сприятимуть ефективному функціонуванню національної моделі служби пробації. Проаналізувавши вище сказане, я вважаю, що найбільш перспективним напрямком у розвитку пробації в Україні є залучення міжнародних експертів і використання міжнародного досвіду у сфері пробації.

Зміни Міністерства Юстиції у сфері кримінально-виконавчої політики стрімко почали впроваджуватись і це тільки початок. Тому нам, як свідомим громадянам, яким не байдужа доля нашої України, потрібно сприяти цьому процесу і всіляко підтримувати.

Список використаних джерел

1. Петренко П. Шляхи реформування Державної кримінально-виконавчої служби України [Електронний ресурс] : Режим доступу : <http://old.minjust.gov.ua/21953>
2. Богатирьова О.І. Теоретико-правові засади впровадження пробації в Україні : [монографія] / О.І. Богатирьова. – К.: Дакор, 2013. - 368 с.
3. Хуторская Н.Б. Институт пробации в США: уголовно-правовые, криминологические и организационно-управленческие аспекты. М., 1992 р. – С. 5.
4. Закон України «Про пробацію» [Електронний ресурс] : - <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/160-19>

Карнаушенко Тетяна,
студентка 2 курсу

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Шведова Г. Л.
Київський національний
торговельно-економічний університет
(м. Київ, Україна)

**ОСОБЛИВОСТІ ПРИТЯГНЕННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НАРОДНОГО ДЕПУТАТА УКРАЇНИ**

Принцип депутатської недоторканності є однією з найважливіших складових конституційного статусу депутата. Передбачена статтею 80 Конституції та частиною першою статті 27 Закону України «Про статус народного депутата» депутатська недоторканність має на меті забезпечення безперешкодного та ефективного здійснення народним депутатом України своїх функцій. Депутатська недоторканність є елементом правового статусу, що має створити належні умови для роботи народних депутатів, аби унеможливити незаконне, необґрунтоване їх переслідування.

На сьогоднішній день питання притягнення народного депутата до кримінальної відповідальності особливо гостро та неоднозначно

обговорюється у нашому суспільстві, оскільки в умовах сучасної ситуації дана проблема є для нас досить актуальною.

Питання кримінальної відповідальності народного депутата має надзвичайно важливе практичне значення, оскільки показує реальний стан законодавства в країні, проте, на жаль, ми маємо достатньо прикладів, коли справи щодо кримінальної відповідальності парламентаріїв, які вчинили злочин не порушуються, а порушені справи без дотримання відповідних законодавчих процедур закриваються. І навіть якщо народний депутат затриманий на місці вчинення ним злочину, до нього не можна застосувати жодних заходів процесуального примусу без попередньої згоди парламенту, оскільки їм гарантується недоторканність на весь строк здійснення ними повноважень [4, с.268].

У той же час кримінально-процесуальне законодавство України (стаття 4 Кримінально-процесуального Кодексу України) передбачає, що за фактом вчинення злочину, суд, прокурор, слідчий і орган зобов'язані в межах своєї компетенції порушити кримінальну справу в кожному випадку виявлення ознак злочину та вжити всіх передбачених законом заходів [4, с.268].

Після прийняття рішення за фактом вчинення злочину, відкривається провадження, направляється на досудове розслідування і після вчинення всіх передбачених законом дій розглядається питання про притягнення особи як обвинуваченого і у випадках, якщо виявляється, що такою особою є народний депутат, розглядається питання пред'явлення постанови, для винесення якої необхідно одержати згоду ВРУ і тільки на цьому етапі правоохоронної діяльності починається «кримінальне переслідування» проти якого народний депутат України має імунітет [4, с.268].

За змістом статті 218 Регламенту ВРУ, Верховна Рада України надає згоду на притягнення до кримінальної відповідальності, затримання чи арешт народного депутата.

Подання щодо народного депутата повинно бути підтримано і внесено до ВРУ Генеральним прокурором України.

Отже, відсутність чіткого розуміння та занадто довгий процес процедури притягнення народного депутата до кримінальної

відповідальності стали на сьогоднішній день значною проблемою для України, оскільки наслідком даних особливостей є часте нехтування законом, що призводить до випадків, коли кримінальні злочини, вчинювані народними депутатами не мають жодного подальшого розвитку, кримінальні провадження не відкриваються, а винні не несуть покарання. Такий стан справ є недопустимим і потребує негайного вирішення. Найпершим кроками усунення даної проблеми, ми вважаємо, має бути більш чітке окреслення форм та процедури притягнення народних депутатів до кримінальної відповідальності, а також розробка можливих шляхів спрощення цієї процедури на практиці.

Список використаних джерел

1. Конституція України.
2. Закон України «Про статус народного депутата».
3. Закон України «Про Регламент Верховної Ради України».
4. Університетські наукові записки 2011, № 2 (38).

Коваль Д.В.,

студент групи Юсм - 2013

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Турчак І.О.

*Івано-Франківський університет права
іменні Короля Данила Галицького*

(м. Івано-Франківськ, Україна)

ІНОЗЕМЦІ І ОСОБИ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА ЯК СУБ'ЄКТИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Актуальність даної теми полягає у тому, що з плином часу і суспільним розвитком розвиваються відносини з іншими країнами. Йде своєрідне стирання кордонів, іноземці на вулицях нашого міста вже не є чимось новим і дивуючим. Вони вчаться у наших вузах. Живуть, або тимчасово проживають, а також працюють і реалізують свій потенціал.

Зі сторони держави іноземці і особи без громадянства мають забезпечені права наближені до прав громадян України. Тобто вони

реалізують свої права у межах свого правового режиму. Актуальність питання полягає саме у тому, що все частіше іноземці здійснюють підприємницьку діяльність, тобто набувають статусу суб'єктів підприємницької діяльності, і все частіше здійснюють свою підприємницьку діяльність на зовнішньоекономічному ринку. Така діяльність потребує чіткого правового врегулювання з боку держави, для забезпечення прав іноземних громадян і осіб без громадянства

Для початку потрібно визначити хто ж такі іноземці і особи без громадян з точки зору права.

Відповідно до ст.1 Закону України від 4 лютого 1994 р. «Про правовий статус осіб іноземців та осіб без громадянства » іноземцем визнається, яка не перебуває у громадянстві України і є громадянином (підданим) іншої держави або держав. Особою без громадянства є особа , яку жодна держава відповідно до власного законодавства не вважає своїм громадянином

Іноземці і особи без громадянства реалізують свою правоздатність та дієздатність згідно та у межах правового режиму наданого Україною.

Правовим режимом можемо вважати комплекс наданих державою прав і обов'язків тобто надана правоздатність і дієздатність особам іноземцям, і особам без громадянства. [Жушман В.П.]

Конституція України проголошує принцип національного режиму щодо здійснення прав, свобод і обов'язків іноземцями. У ст. 26 К.У. вказано, що іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами і свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України, якщо інше не передбачено Конституцією України, законами чи міжнародними договорами України. Зазначений принцип щодо здійснення прав, свобод і обов'язків іноземцями закріплено і в Законі України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства" (ст. 2). Іноземці можуть реалізувати ці права та обов'язки так само, як і громадяни України. [Фединяк Г.С.]. В окремих сферах діяльності, зокрема інвестиційній, торговельній, до здійснення прав та обов'язків іноземців може застосовуватися режим найбільшого сприяння. У законодавстві

України суть цього режиму сформульовано, зокрема, у ст. 7 Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність" від 16.04.91 р. (далі Закон України Про «ЗЕД»). Тут режим найбільшого сприяння означає, що іноземні суб'єкти господарської діяльності мають обсяг прав, преференцій та пільг щодо мит, податків і зборів, якими користується та або буде користуватися іноземний суб'єкт господарської діяльності будь-якої іншої держави, якій надано згаданий режим, за винятком випадків, коли зазначені мита, податки, збори та пільги по них встановлюються в рамках спеціального режиму. Режим найбільшого сприяння надається на основі взаємної угоди суб'єктам господарської діяльності інших держав з відповідними договорами України та застосовується у сфері зовнішньої торгівлі.

На підставі національного закону чи міжнародного договору України іноземцям для здійснення ними прав і обов'язків може надаватися спеціальний режим. Закон України «Про ЗЕД» передбачає, що спеціальний режим може застосовуватися відносно територій спеціальних економічних зон, територій митних союзів, до яких входить Україна, і в разі встановлення будь-якого спеціального режиму згідно з міжнародними договорами за участю України із державами, які мають з Україною спільні морські чи сухопутні кордони (статті 7, 24, 25).

Розглянувши наведені правові режими, ми мусимо відокремити режим найбільшого сприяння і спеціальний режим, тому що ми розглядаємо особу іноземця і особу без громадянства в першу чергу як суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності. Тобто йдеться про правове регулювання, зовнішньоекономічної діяльності з іноземними суб'єктами.

Суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності на Думку І.І.Дахно

Відповідно до норм статті 2 "Суб'єкти підприємницької діяльності" Закону України "Про підприємництво" можуть бути: громадяни України, інших держав, не обмежені законом у правоздатності або дієздатності.

У ст. 3 "Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності" Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність" міститься перелік суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. У ній зазначається: "Суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності в Україні є: фізичні

особи, громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства, які мають цивільну правоздатність і дієздатність згідно з законами України і постійно проживають на території України

Також згідно чинного законодавства підпункту 2 частини 2 статті 55 Господарського кодексу України

Суб'єктами господарювання є:

громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до закону як підприємці.

Підсумовуючи вище сказане ми можемо вважати що правовий захист іноземців і осіб без громадянства забезпечено на законодавчому рівні на рівні із громадянами України . Забезпечені гарантії реалізації прав і свобод іноземців і осіб без громадянства . Законодавство стикається все частіше з тим що все більше іноземців і осіб без громадянства постійно проживають і здійснюють свою підприємницьку діяльність на території України так і за її межами у вигляді зовнішньої діяльності . Можемо з упевненістю назвати права громадян України осіб без громадянства так і іноземців захищеними державою.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV станом на 02.08.2017р. [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

2. Закон України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства" Закон від 22.09.2011 № 3773-VI станом на 27.09.2017р. [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>

3. Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність" Закон від 16.04.1991 № 959-XII станом на 03.01.2017р. [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/959-12>

4. Міжнародне приватне право:[підруч.]. – [5-те вид., переробл. і допов.]. Фединяк Г.С., Фединяк Л.С. – К.: Атіка, 2012. – 532 с.

5. Міжнародне приватне право: Навч. посіб. – 2-ге вид., стереотип. Дахно І.І. – К.: МАУП, 2004. – 312 с. – Бібліогр.: с. 307.

6. Міжнародне приватне право: підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл./ за ред. Проф. В.П. Жушмана та доц. І.А. Шуміло. – Х.: Право, 2012. – 320 с.

Корницька Іванна,

курсант 1-го курсу

*Науковий керівник: к. філол. н., доц. **Бойчук В.М.***

Прикарпатський факультет

Національної академії внутрішніх справ

(м. Івано-Франківськ, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ МОВИ ЗАКОНУ І ЗАКОНОДАВЧА СТИЛІСТИКА

У сучасній правовій доктрині мову закону визначають як засіб (інструментарій) законодавчої діяльності, що є результатом фіксування норм права. Відомо, що ступінь досконалості законодавства зумовлює, відповідно, повноту і усебічність досягнення цілей права. У разі недостатньої узгодженості окремих норми права, особливо через недосконале мовне забезпечення, рівень ефективності правового регулювання значно погіршується.

Природно, що закон не може бути довершеним, бо конкретна реальність продукує значну кількість ситуацій, що унеможлиблює їх досконале нормотворення мовними засобами, тобто мова певною мірою не встигає за змінами норми. Зважаючи на те що закон прагне досконалості, законодавче письмо вважається найскладнішим видом мовно-правової діяльності.

Сьогодні правові норми функціонують у словесній, або мовно-знаковій, формі, тому правові ідеї, правові знання і приписи втілюються у вербально-синтаксичних конструкціях, у чому виявляється значущість мови для права.

Мову і термінологію права вивчає низка наук: загальна теорія держави і права, логіка права, правова інформатика, юридична техніки, мовознавство та інші. Серед них законодавча стилістика займає особливе місце у спеціальному прикладному напрямі міжгалузевих досліджень, оскільки студіює мову закону, її

термінологічний апарат, граматичні та стилістичні особливості правничого тексту, досліджує закономірності функціонування мовних одиниць у законодавчих текстах, займається пошуком оптимальних засобів мовного вияву правових норм, а також встановленням правил використання мовних ресурсів у сфері законодавства і законотворення.

Крім того, на підставі теоретичних надбань законодавча стилістика розробляє науково обґрунтовані методичні рекомендації щодо правильного мовного оформлення законодавчих актів і законопроектів.

Таким чином, законодавча стилістика репрезентує себе через систему прийомів, що дозволяють якнайдоцільніше використовувати мовні засоби в текстах нормативних документів, тобто допомагає оцінити придатність і доцільність застосування тих чи інших слів, граматичних форм для встановлення законодавчої думки з урахуванням їх змістовного і стилістичного забарвлення, попередити, виправити мовні помилки в діяльності законодавця, судді, прокурора тощо. Також законодавча стилістика дає змогу правильно трактувати мовні засоби та застосовувати їх на практиці.

Сучасні вимоги до національного законодавства надто високі, оскільки його мова є свідченням рівня культури наших законодавців, показником їх поваги до громадян, для яких, власне, закони написані. Тому, формуючи і формулюючи норми права та охороняючи їх, законодавці зобов'язані чітко дотримуватися норм рідної мови.

Вимоги мовної досконалості закону, максимальної точності та логічності у викладі правових приписів, однозначності тлумачення й розуміння правових норм, суворості нормативності та стилістичної довершеності зумовлюють надзвичайну увагу всього суспільства до мови законодавства, яка завжди має бути еталоном, бездоганним зразком, встановлювати норми найбільш доречного і правильного використання мовних засобів як на рівні нормативних документів, так і на рівні правозастосування.

Список використаних джерел

1. Артикуца Н. В. Мова права і юридична термінологія: Навчальний посібник. – 2-ге вид., змін. і доп. – К. : Стилос, 2004. – 277 с.
2. Зархіна С. Е. Мова права як предмет філософсько-логічного аналізу (історичний аспект): дис. на здобуття наук, ступеня канд. юрид. наук : 12.00.12 / С. Е. Зархіна ; Нац. юрид. акад. України імені Ярослава Мудрого. - Х., 2005.

Корольова Анна,
студентка 2 курсу
факультету міжнародної торгівлі та права
Науковий керівник: к.ю.н., доц. Шведова Г. Л.
Київський національний
торговельно-економічний університет
(м. Київ, Україна)

**ОРГАНІЗАТОР ЯК СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ ЗА СТАТТЕЮ 294
„МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ”**

В теорії кримінального права інститут суб'єкта злочину в цілому достатньо розроблений. Згідно зі ст.18 Кримінальному кодексі України суб'єктом злочину може бути тільки осудна фізична особа, яка досягла віку, встановленого чинним Кодексом. У відповідності зі ст.22 Кримінальному кодексі України кримінальній відповідальності підлягає особа, яка досягла на час вчинення злочину 16-літнього віку. За окремі види злочинів кримінальна відповідальність настає з 14-літнього віку [1].

Однак М.М.Тараненко вважає, що законодавець приділив недостатньо уваги питанню вікового критерія осіб, які несуть кримінальну відповідальність за „масові заворушення”. Він зазначає, що за більшість злочинів, що здійснюються в ході масових заворушень (тобто таких, які є їх складовими частинами), кримінальна відповідальність настає при досягненні особою 14-річного віку [2, с.46].

На нашу думку, що фізичний та інтелектуальний розвиток 14-річної особи дає йому можливість цілком усвідомлювати свої дії та керувати ними, розуміти суспільну небезпечність своєї участі у масових заворушеннях, отже, пропонуємо понизити вік кримінальної відповідальності з 16 до 14 років.

Звертає на себе увагу на такий спеціальний суб'єкт масових заворушень, як організатор. У чинному Кримінальному кодексі України визначення організатора злочину, закріплене в ч.3 ст.27, є більш детальним: «Організатором є особа, яка організувала вчинення злочину або керувала його підготовкою чи вчиненням. Організатором також є особа, яка утворила організовану групу чи злочинну організацію або керувала нею, а також особа, яка забезпечувала фінансування чи організовувала приховування злочинної діяльності організованої групи або злочинної організації»[1].

Організатор злочину – це, насамперед, один зі співучасників, поняття, ознаки та відповідальність якого розглядаються в межах інституту співучасті у злочині. Організатор завжди надає злочину більшої суспільної небезпечності, адже злагоджені злочинні дії, організовані й керовані, значно підвищують імовірність досягнення злочинного результату.

На думку М. С. Таганцева, співучасник має відповідати перед законом як опосередкований виконавець, незалежно від усвідомлення чи не усвідомлення ним відсутності ознак суб'єкта злочину у фактичного виконавця [3, с.58].

Таганцев вважав, що особа буде опосередкованим виконавцем, хоч би вона помилково і вважала особу, яку схилила до вчинення злочину або якій сприяла в цьому, осудною. Суб'єктивна сторона масових заворушень характеризується прямим умислом дій організаторів та активних учасників. По відношенню до суспільно-небезпечних наслідків їх психічне ставлення може виражатися і в непрямому умислі [4,с.159].

Дуже влучно охарактеризував роль організатора у злочині О. В. Лохвицький: «Організатор – душа злочину; навіть якщо він і не є присутнім при вчиненні злочину, то є присутньою його воля, він машиніст, який пустив у хід машину» [3, с. 85].

Існує думка, що масові заворушення – це завжди дії агресивного натовпу, який спровокований організатором [2,с.168]. Вважаємо, що організатор масових заворушень – це особа, яка всі свої зусилля спрямовує на те, щоб завербувати учасників, розподілити між ними ролі, підпорядкувати собі та направити на вчинення таких дій, як: насильство над особою, погроми, підпали, знищення майна, захоплення будівель або споруд, насильницьке виселення громадян, опір представникові влади із застосуванням зброї або інших предметів, які використовувалися як зброя.

Тобто організація масових заворушень за такого підходу звужується до провокаційних дій. Термін «організувати» означає: створювати, засновувати що-небудь, залучати до цього інших, спираючись на них; здійснювати певні заходи громадського значення, розробляючи їх підготовку і проведення; згуртовувати, об'єднувати кого-небудь з певною метою, зосереджувати, мобілізувати, спрямовувати когось на що-небудь; чітко налагоджувати, належно впорядковувати що-небудь [5,с.185].

Спільном об'єктом всіх цих злочинів є громадський порядок (для масових заворушень, як вже зазначалося, це також і громадська безпека), а об'єктивна сторона, має свої розбіжності. Тому важливо їх проаналізувати.

У цілому ж масові заворушення можемо розглядати як насильницькі масові (групові) злочини, вчинені з різних мотивів (хуліганство, помста, з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості та ін.) особами у складі безчинствуючого натовпу, які посягають на громадську безпеку і громадський порядок, як злочинний прояв невдоволення діяльністю органів влади і управління та спрямовані на повну або тимчасову паралізацію їх діяльності і супроводжуються насильством над особою, погромами, підпалами, знищенням майна, захопленням будівель або споруд, насильницьким виселенням громадян, опором представникам влади із застосуванням зброї або інших предметів, які використовуються як зброя.

Організаторська злочинна діяльність являє собою найнебезпечніший вид злочинної діяльності, який виявляється в обміркованих, різноманітних, багатоактних діях особи і

зумовлюється певними особистісними властивостями організатора злочину [2, с. 4].

Дії організатора злочину можуть об'єднувати кілька форм організаторської діяльності, а можуть включати лише якусь одну .

Функції організації та керівництва злочином чи злочинним угрупованням здійснює одна особа – організатор. Проте вчені практично закріпили в юридичній літературі поряд із поняттям організатора поняття «керівник». Причому, як правило, автори не приділяють уваги питанню щодо відмінності і співвідношення понять організатора і керівника злочину .

Мотиви та цілі злочину можуть бути різними: політичні, корисливі, релігійні, хуліганські, помста (покарання осіб, винних з точки зору активних учасників масових заворушень, наприклад, у погіршенні умов життя, безробітті, перевищення влади або службових повноважень працівниками правоохоронних органів в результаті незаконного застосування сили, зброї, спецзасобів) та ін. Вони не впливають на кваліфікацію, а лише враховуються при призначенні покарання.

Хочемо зазначити, що ефективність у викритті та притягненні до кримінальної відповідальності організаторів злочинів є передумовою, запорукою успішної боротьби з груповою та організованою злочинністю в Україні. Адже організатор як головна особа у злочинній групі і верхня ланка в ієрархічній структурі злочинної організації є тим фундаментом, ліквідація якого спричиняє зруйнування будови злочинного утворення [2,с. 4].

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.
2. Кваша О. О. Організатор злочину. Кримінально- правове та кримінологічне дослідження / О. О. Кваша ; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького Національної академії наук України. – К., 2003. – 216 с.
3. Копотун І.М. Запобігання злочинам, що при- зводять до надзвичайних ситуацій у виправних коло- ніях : монографія / Копотун І.М. – К.: ПП «Золоті ворота», 2013. – 230 с.

4. Тараненко Н.Н. Субъект массовых беспорядков // *Legea si viata*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.legeasiviata.in.ua/archive/2013/11/12.pdf>

5. Таганцев Н.С. Уголовное право: Лекции: В 2 т. 2-е изд., пересмотр. и доп. – СПб.: Б.и., 1992. – Т. 1.

Кулик Аліна,
студентка 2 курсу
Науковий керівник: к.ю.н., доц. Шведова Г. Л.
Київський національний
торговельно-економічний університет
(м. Київ, Україна)

ЛІКАРСЬКА ПОМИЛКА: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Латинське прислів'я свідчить: «Errare humanum est» - «Кожній людині властиво помилятися». Не є виключенням і медичні працівники.

У чинному законодавстві України немає визначення поняття медичної помилки, хоча цей термін вживається. Натомість дане питання активно досліджується та аналізується багатьма фахівцями як в медичній, так і в правовій сфері. Воно дійсно є актуальним, оскільки при виникненні негативних наслідків під час лікування постає питання про те, чи має наставати за це відповідальність та хто саме має її нести.

Лікарську помилку можна вважати найбільш суперечливим явищем правового осмислення медичної практики. Однак уся світова медицина знає, що безпомилкова робота лікарів, у принципі, неможлива, зважаючи на специфіку медицини, що має справу із здоров'ям і життям людини, тому медичні помилки реєструють та аналізують як «науку» для інших.

В «Українському медичному часописі» висловлено думку, що лікарська помилка з точки зору кримінального права – це невинувате заподіяння шкоди здоров'ю пацієнта у зв'язку з проведенням лікувальних, діагностичних і профілактичних заходів.

Відсутність вини медичного працівника призводить до відсутності складу злочину, і лікар у таких випадках звільняється від кримінальної відповідальності [1, с.72].

У той же час сьогоденній розвиток медичного права диктує необхідність комплексного сприйняття проблеми лікарських помилок з урахуванням їх тісного нерозривного зв'язку з дефектами надання медичної допомоги.

С.Г. Стеценко вважає, що лікарська помилка — це дефект надання медичної допомоги, що пов'язаний з неправильними діями медичного персоналу, який характеризується добросовісною помилкою за відсутності ознак умисного або необережного злочину [2, с.455]. Отже, слушним видається висновок, що лікарська помилка виникає при добросовісному відношенні медика до своїх обов'язків, коли немає причин говорити про наявність ознак складу злочину. При цьому є необхідність визнати помилки медичного персоналу, які сталися внаслідок об'єктивних обставин (недосконалість медицини, відсутність необхідних лікарських засобів і медичної техніки та ін.) такими, за які медичні працівники не притягаються до відповідальності.

У кримінальному праві під помилкою розуміється неправильна оцінка особою, яка вчиняє злочин, своєї поведінки, фактичних обставин вчиненого, наслідків, умов протиправності тощо. З порівняння понять «помилка» в кримінальному праві та «лікарська помилка» постає, що ці терміни є різними за значенням, а тому запровадження останнього в кримінальному праві може призвести до плутанини в термінології, яка, до речі, і так присутня. Тому з точки зору кримінального права доцільніше вести мову про неналежне виконання (чи невиконання) своїх професійних обов'язків під час діагностики, лікування, проведення медико-біологічних дослідів, кримінальна відповідальність за яке передбачається ст.140 КК України, що з точки зору медицини вважається лікарською помилкою [3].

Ми погоджуємось з думкою М.І. Хавронюка, що медичний працівник підлягає кримінальній відповідальності за незалежне виконання своїх професійних обов'язків (лікарську помилку) якщо: ним не було дотримано встановлених вимог щодо надання медичної допомоги; винний передбачав шкідливі наслідки своїх дій, проте

розрахував на їх ненастання, або не передбачав таких наслідків, хоча через свою кваліфікацію міг і повинен був їх передбачити; дії винного послужили необхідною причиною настання смерті хворого або заподіяння істотної шкоди його здоров'ю чи настанню інших тяжких наслідків.

Оскільки диспозиції статей КК України, у яких мова йде про злочин у сфері медичної діяльності, мають, як правило, бланкетний характер, у кожному конкретному випадку потрібно встановлювати, які саме професійні обов'язки поклалися на особу та які із цих обов'язків не виконано взагалі або виконано неналежним чином, а також вимоги яких конкретно нормативних актів (законів, наказів, інструкцій, правил, вказівок тощо) порушено винним. При цьому необхідно враховувати, що встановлення діагнозу та вибір конкретного способу й методу лікування залежить від багатьох чинників, зокрема індивідуальних особливостей організму хворого, досягнень медичної науки й досвіду лікувальної діяльності, а тому не можуть заздалегідь і повністю регламентуватися нормативними актами у сфері охорони здоров'я [4, с.330].

Медичний працівник не підлягає відповідальності за заподіяння шкоди здоров'ю чи життю пацієнта лише в тому випадку, коли він добросовісно й належним чином виконує свої професійні обов'язки. У правовому аспекті добросовісно діє суб'єкт, який проявляє той ступінь турботи й обачності, який від нього вимагається за характером виконуваної діяльності, зокрема, під час виконання професійних обов'язків, що дозволяє виключити можливі та мінімізувати неминучі ризики від неї для здоров'я пацієнта [3].

Зі сказаного вище можна зробити висновок, що в аспекті притягнення до кримінальної відповідальності лікарські помилки, що мають об'єктивні причини, не повинні бути кримінально караними.

Лікарські помилки, пов'язані із суб'єктивними причинами (недостатність знань, непроведення чи неповне проведення необхідних методів огляду за наявної можливості, незадовільно виконана робота тощо), є винними діями лікаря, які повинні приводити до притягнення такого лікаря до кримінальної відповідальності за ст.140 КК України.

Список використаних джерел

1. Черников Е.Э. Врачебная ошибка: невежество или халатность? / Е.Э.Черников, М.М. Зарецкий, Н.М. Черникова // Український медичний часопис.- 2009. -№2(70).-С.70-73.
2. Медичне право України. Підручник / За заг. ред. д.ю.н., проф. С.Г. // Стеценка. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців “Правова єдність”, 2008.-507с.
3. Мараєв В. Кримінально-правове значення лікарської помилки //Национальный юридический журнал: теория и практика. – Режим доступу: <http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2015/1/33.pdf> (дата звернення 15.10.2017) – Назва з екрана.
4. М. І. Мельник, М. І. Хавронюк. Науково-практичний коментар кримінального кодексу України, 2010.-1104с.
5. Кримінальний кодекс України : чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 1 верес. 2017 року: (ОФІЦ. ТЕКСТ). – К.: ПАЛИВОДА А. В., 2017. – 212 с.

Кульчицька Наталя,
студентка 6 курсу юридичного факультету
Науковий керівник: к.ю.н., доц. Косьмій М.М.
Івано-Франківський університет права
імені Короля Данила Галицького
(м. Івано-Франківськ, Україна)

**ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА ЯК ОСОБЛИВА
НЕГАТИВНА ФОРМА ПРОЯВУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ
НЕБЕЗПЕКИ З ВИКОРИСТАННЯМ МЕРЕЖІ «ІНТЕРНЕТ»**

Самогубство – одна з вічних проблем людства, що існує як явище практично стільки ж, скільки існує на Землі людина. Самогубство, як вважають дослідники, явище суто антропологічне. У різних суспільствах і культурах існувало різне ставлення до навмисного позбавлення себе життя: десь воно заохочувалося, а десь вважалося неприпустимим, встановлювалася навіть кримінальна

відповідальність за це діяння. На сьогоднішній день в Україні не передбачено відповідальності за спробу до самогубства, проте є кримінальна відповідальність за доведення до самогубства.

Як стверджує статистика, Україна займає одне з провідних місць в Європі за кількістю самогубств. За даними Державного комітету статистики, на 100 тис. осіб припадає 22 самогубства. Смерть від суїциду займає друге місце в Україні після природної смерті і смерті від зовнішніх причин. Більшість які вчинили самогубство – підлітки у віці до 14 років. Експерти також відзначають, що «суїцидні спроби найчастіше скоюють молоді люди у віці від 14 до 29 років, в переважній більшості живуть в розвинених промислових районах».

В Україні значних обертів набрали самогубства підлітків, яких спонукали до цього у так званих «групах смерті» у соцмережах. «Групи смерті» – це спільноти, розраховані на підлітків. Починається все з того, що їх адміністратори дають учасникам груп травматичні «завдання» – наприклад, свідомо порізати собі руки лезом, відзнявши усе це на відео. Кінцевою метою «гри» є доведення дитини до самогубства, яке вона також повинна зафіксувати на камеру [1].

Відповідно до ст.3 Конституції України недоторканність і безпека кожної людини є найвищою соціальною цінністю, а забезпечення їх прав і свобод визнаються головним обов'язком держави. Тому одним із завдань Кримінального кодексу України є правове забезпечення охорони прав і свобод людини та громадянина.

Слід зазначити, що при вчиненні злочинів проти життя та здоров'я людини важливе значення має поведінка потерпілої особи, яка своїми діями може спровокувати здійснення злочинних дій проти себе, адже вона певною мірою сприяє тому, щоб інша особа порушила її права, свободи й інтереси [2, с.143].

Стаття 120 Кримінального кодексу України передбачає вид злочину – доведення до самогубства. Доведення особи до самогубства або до замаху на самогубство, що є наслідком жорстокого з нею поводження, шантажу, примусу до протиправних дій або систематичного приниження її людської гідності, карається

обмеженням волі на строк до трьох років або позбавленням волі на той самий строк [3].

Доведення до самогубства – злочин, який становить суттєву суспільну небезпеку, адже наслідком його вчинення є не лише порушення біологічного процесу існування людини, а й негативний вплив на нормальне функціонування суспільних відносин за допомогою психологічного та фізичного впливу. Психологічний вплив при доведенні до самогубства має специфічні риси, він може здійснюватися через різноманітні прояви, як-от крик, ревнощі, приниження, повне ігнорування існування людини, яка живе поряд, позбавлення їжі, лікарських препаратів, примус, навіювання, фізичне насильство, погрози, шантаж, обман та ін. Насильство психологічне майже завжди передує фізичному. Фізичний вплив при доведенні до самогубства є ситуацією активного негативного впливу злочинця на потерпілого з нанесенням шкоди його здоров'ю, метою якого є сприяння жертвою його вимоги про самогубство (біль від побоїв) [4, с.270].

Наразі у Кримінальному кодексі відсутні необхідні норми, які б дозволили притягнути до відповідальності організаторів груп у соцмережах. Тому, у цьому році до Верховної Ради подано законопроект, який передбачає кримінальну відповідальність за доведення до самогубства чи схиляння до каліцтва себе за допомогою «груп смерті» у соцмережах.

Ініціатори подачі документа - четверо нардепів: представник «Народного фронту» Павло Унгурян, нардеп від «Батьківщини» Валерій Дубіль, член депутатської групи «Воля народу» Євген Рибчинський та депутат від БПП Юрій Соловей.

Згідно пояснювальної записки, наразі доведення до самогубства, яке вчиняється без застосування примусу, шантажу, приниження та інших, передбачених у статті 120 КК способів (наприклад, шляхом систематичного схиляння особи до суїциду) не визнається кримінально-карним діянням.

Зазначається, що треба встановити кримінальну відповідальність не тільки за доведення до самогубства чи його спроби, але й до вчинення самокалічення.

Очікують, що такі зміни дозволять протидіяти, у тому числі, самогубствам підлітків.

Законопроект пропонує змінити статтю ККУ "Доведення до самогубства", прописавши там покарання у вигляді позбавлення волі на строк до 3 років за доведення особи до самогубства чи самокалічення або до замаху на це шляхом «намовляння та підбурювання, в тому числі надання допомоги у вчиненні самогубства чи самокалічення, обману, а також будь-якого спонукання до вчинення самогубства чи самокалічення, популяризації самогубства чи самокалічення, втягування у групи в соціальних мережах, ігри, конкурси, квести та інші заходи, кінцевою метою, яких є самогубство чи самокалічення або їх імітація».

До аспектів, які посилюють відповідальність за вчинене, пропонують внести фактор не тільки матеріальної залежності від винного, а й психологічної та емоційної. У такому випадку відповідальність складає до 5 років обмеження чи позбавлення волі.

За схиляння до самогубства неповнолітнього пропонують посилити відповідальність із 7-10 років позбавлення волі до 12-15 років.

Згідно документу, створення цільових груп, ігор, квестів та інформаційних продуктів, що пропагують самогубство чи самокалічення, схиляють до цих вчинків, зокрема у ЗМІ, соцмережах, комп'ютерних програмах та мобільних додатках карається позбавленням волі до 3 років.

А втягнення до таких груп, ігор квестів тощо неповнолітніх передбачає позбавлення волі на 5-7 років; повторне порушення - на 5-10 років [5].

Проведення правової реформи та удосконалення українського законодавства мають здійснюватися відповідно до конституційного принципу, що затверджує пріоритет людини, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку як найвищу соціальну цінність всієї державно-правової та суспільної системи України. В Україні визнаються та гарантуються права і свободи людини і громадянина згідно із загальновизнаними принципами та нормами міжнародного права. З урахуванням цього право на життя кожної людини, його захист становлять основу гуманістичної діяльності суспільства та держави. Саме тому держава повинна захищати життя людини, гарантуючи їй реалізацію права на життя, за

допомогою створення правового механізму забезпечення зазначеного права [1].

Підводячи підсумок, слід сказати, що проблема суїцидів існувала завжди, але до сьогодні ні у світі, ні в Україні, на жаль, не існує ефективних і якісних засобів її попередження і профілактики, тому ця проблема вимагає термінових комплексних та превентивних заходів, поєднання сил соціологів, педагогів, соціальних працівників, психологів, психіатрів та юристів.

Список використаних джерел

1. Доведення до самогубства: правовий аспект : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://np.pl.ua/2017/03/dovedennya-samohubstva-pravovuj-aspekt/?BPSTRY=1>.
2. Підприємництво, господарство і право : Науково-практичний господарсько-правовий журнал. – 2001. – № 189. – с.143.
3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
4. Психологія суїциду: [посібник] / за ред. В.П. Москальця. – Київ: Академвидав, 2004. – 433 с.
5. Раді пропонують криміналізувати доведення до самогубства за допомогою «груп смерті» в соцмережах : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ua.112.ua/polityka/radi-proponuiut-kryminalizuvaty-dovedennia-do-samohubstva-za-dopomohoiu-hrup-smerti-v-sotsmerezkhakh-402148.html>.

Кульчицький-Ручка Ростислав,
курсант II курсу
Науковий керівник: викл. **Гуляк Т.М.**
Прикарпатський факультет
Національної академії внутрішніх справ
(м. Івано-Франківськ, Україна)

ПРАВОВІ ЗАСАДИ РОБОТИ ПОЛІЦІЇ ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Організація і практика правозахисної діяльності правоохоронних органів кожної держави має свою специфіку, яка залежить від правової бази і соціально-економічних умов. Науково-практичне підґрунтя для роботи в цьому напрямі складають загальнотеоретичні наукові праці й розробки В.Б. Авер'янова, Г.В. Атаманчука, О.М. Бандурки, І.П. Антонова, А.П. Герасимова, В.О. Заросила, Н.П. Матюхіної, В.П. Петкова, М.В. Білоконя та інших учених, котрі розробляли теоретичні та методичні основи управління в органах внутрішніх справ. Метою даного дослідження є вивчення нормативно-правових актів, які регулюють діяльність правоохоронних органів Великобританії.

Основними нормативними актами, які визначають діяльність поліції Великобританії, можна вважати: Статут про поліцію 1996 року, Статут про поліцію та засоби доказування в кримінальних справах 1984 року, Статут про кримінальне судочинство 1988 року, Статут про кримінальну процедуру та розслідування 1996 року, Статут про охорону громадського порядку 1986 року, Статут про ліцензування окремих товарів 1964 року, Статут про підтримання порядку під час спортивних змагань та контроль за вживанням і продажем алкогольних напоїв під час проведення таких змагань 1985 року, Статут про крадіжки 1968 року, Статут про сексуальні злочини 1920 року, Статут про захист дітей 1986 року, Статут про заборонені публікації 1959 року, Статут про порушення правил дорожнього руху 1988 року та багато інших.

Відповідно до вищезгаданих статутів діяльність поліції Великобританії спрямована на охорону громадського порядку, попередження правопорушень, затримання та ізоляцію правопорушників, видання окремих нормативних актів для

поліпшення стану громадського порядку та громадської безпеки. У літературі інколи вживається термін «охорона королівського порядку» та запозичений американський термін «охорона публічного порядку» [3, с. 107].

Міністерство внутрішніх справ здійснює управлінську діяльність через департаменти, зокрема: департамент поліції; департамент кримінальної політики; департамент кримінального правосуддя; департамент тюрем; департамент апробації і контролю за тими, хто відбув покарання; пожежний департамент; департамент імміграції і громадянства; департамент штатів особового складу і управління; департамент програм для населення і рівних можливостей.

Міністр внутрішніх справ Великобританії безпосередньо не здійснює керівництво поліцією графств (місцевою поліцією). Відповідно до закону він зобов'язаний наглядати за роботою управлінь місцевих поліцейських органів, має право звільняти шефів – констеблів, котрі очолюють територіальні поліцейські управління і не відповідають займаним посадам. Поліцейська система тут ґрунтується на тісному поєднанні повноважень органів державної влади й органів місцевого самоврядування у сфері правопорядку.

У кожному графстві створена поліцейська адміністрація і рада, що є колегіальним органом управління й одночасно структурою місцевого органу влади. Одночасно діють громадські консультативні комітети, створені з представників різних соціальних верств населення, основним завданням яких є визначення суспільних потреб у сфері охорони громадського порядку та внесення пропозицій щодо поліпшення діяльності поліції [2, с. 84].

Характерною особливістю британської поліцейської системи є також те, що всі працівники британської поліції (від констебля і вище) наділені відповідними правами в частині досудового розслідування кримінальних справ. Окремого органу чи посадової особи, спеціально призначених для виконання цієї функції, у британській поліції немає. Поряд із поліцією досудове розслідування мають право також вести по окремих категоріях справ співробітники королівської митної служби Великобританії.

Статут про поліцію Великобританії 1996 р. та інші акти визначають вихідні основоположні засади внутрішньо-організаційної діяльності поліції, є умови прийняття на службу та звільнення зі служби, організацію роботи в поліції, строк служби, умови надання відпусток та інше. Окремі види діяльності поліції, насамперед адміністративної, регламентовані судовими прецедентами. Дії поліції у певних випадках повинні бути виключно такими і в такий спосіб, якими їх трактує суд у конкретній справі.

Основним обов'язком поліцейської влади є забезпечення сил у кожному районі під її контролем, достатніх для охорони правопорядку. У графствах і містах-графств Англії налічується 47 поліцейських формувань, що складають так звану місцеву поліцію. Кожне таке формування має окремий поліцейський загін – постійний об'єднаний комітет, який складається з рівної кількості представників місцевого органу влади, ради графства та мирових судів [1, с.125].

Отже, поліцейську діяльність у Великобританії можна вважати стабільною, відкритою і такою, що користується довірою населення. Вона здійснюється на основі нормативно-правових актів, котрі регулюють роботу конкретних підрозділів правоохоронних органів. Кожен працівник поліції діє в межах своїх повноважень. Ці повноваження можуть відрізнятися через особливості адміністративного поділу Великобританії та певні історичні чинники, що зумовили утворення поліцейських адміністрацій.

Список використаних джерел

1. Заросило В. О. Порівняльний аналіз адміністративної діяльності міліції України та поліції зарубіжних країн (Великобританії, США, Канади та Франції) : 199 дис. на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук : 12.00.07 – теорія управління; адміністративне право та процес ; фінансове право / В. О. Заросило ; Нац. акад. внутр. справ України. – К., 2002. – 250 с.

2. Матюхіна Н. П. Поліція Великобританії : сучасні тенденції розвитку та управління : монографія / Н. П. Матюхіна; за ред. О. М. Бандурки. – Х. : Консум, 2001. – 131 с.

3. Police Force, police service. Care and control in Britain/ Edited by M. Stephens and S. Becker. – London, 1994. – P. 107.

Кушнір Анна,
студентка 4-го курсу юридичного факультету
Науковий керівник: доц. Зуєва О. А.,
Університет митної справи та фінансів
(м. Дніпро, Україна)

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОМЕРЦІЙНОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Посередництво в сфері господарського обороту здійснюється на підставі договору, який має бути укладеним в письмовій формі й містити вказівку на права та обов'язки (повноваження) посередника щодо здійснення ним юридичних та\або фактичних дій в інтересах та за рахунок замовника, які в свою чергу, складають зміст посередницької послуги [5, с. 75].

З економічної точки зору, посередництво – це встановлення будь-якого економічного зв'язку між двома і більше особами завдяки посередництву третьої.

На даний час питання комерційного посередництва містяться в главі 31 ГК України. Стаття 295 ГК України «Агентська діяльність» визначає, що «Комерційне посередництво (агентська діяльність) є підприємницькою діяльністю, що полягає в наданні комерційним агентом послуг суб'єктам господарювання при здійсненні ними господарської діяльності шляхом посередництва від імені, в інтересах, під контролем і за рахунок суб'єкта, якого він представляє» [1]. Законодавець ототожнює комерційне посередництво з агентською діяльністю, розглядаючи їх як рівнозначні поняття. Оскільки законодавче визначення комерційного посередництва не є однозначним, у науковому правовому середовищі також немає єдиної думки на це поняття [3, с. 10]. За чинним законодавством України, комерційне посередництво може здійснюватися у біржовій, страховій, торговій, туристичній діяльності; посередництво, пов'язане з випуском цінних паперів; морське агентування та ін. [4, с. 78].

Комерційним агентом може бути суб'єкт господарювання (громадянин або юридична особа), який за повноваженням, оснований на агентському договорі, здійснює комерційне

посередництво. Не є комерційними агентами підприємці, що діють хоча і в чужих інтересах, але від власного імені [1].

Комерційне посередництво як підприємницька діяльність не допускається у тих видах діяльності, в яких підприємництво заборонене законом (наприклад, діяльність, пов'язана з обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогії прекурсорів; діяльність, пов'язана з охороною окремих особливо важливих об'єктів права державної гласності; діяльність, яка вимагає ліцензування та ін.) [4, с. 79].

У найбільш широкому значенні під посередництвом розуміють господарську діяльність, що забезпечує встановлення та реалізацію господарських зв'язків між виробниками та споживачами товарів, робіт, послуг. У більш вузькому розумінні до посередництва відносять господарську діяльність, у процесі якої один суб'єкт господарювання (суб'єкт підприємницької діяльності – посередник) за дорученням, в інтересах і за рахунок іншого суб'єкта господарювання (замовника) здійснює певні юридичні та/або фактичні дії, вступаючи у господарські правовідносини з третіми особами, у тому числі забезпечує укладення та виконання господарських договорів між ними. Результатом посередницької діяльності в такому розумінні є послуга, а конкретніше – послуга посередницька [2, с. 36].

Аналізуючи посередництво через призму юридичних та/або фактичних дій, що складають його зміст, неможливо розкрити на сучасному етапі розвитку правової науки його правову природу, а також сутність посередництва як господарсько-правової категорії, очевидно, що об'єктивно необхідним є аналіз його характерних ознак, а через них - визначення поняття «посередництво». Такими ознаками посередництва є: 1) посередництво - підприємницька діяльність, предметом якої є надання посередником (послугодавачем) посередницької послуги іншій особі (послугоотримувачеві); 2) посередництво - діяльність за рахунок клієнта; 3) посередництво - підприємницька діяльність в «чужому» інтересі; 4) посередництво - це діяльність від власного імені; 5) юридичною підставою посередництва є посередницький договір [3, с.13]. Отже, посередництво (посередницька діяльність) - це підприємницька діяльність, що полягає в наданні посередником

послуг суб'єктам господарювання при здійсненні ними господарської діяльності шляхом посередництва від власного імені, із застосуванням юридичних та/або фактичних дій в інтересах і за рахунок суб'єкта, якому такі послуги надаються.

Про посередництво та надання посередницьких послуг йде мова у різних нормативно-правових актах України, а саме: Законі України «Про зовнішньоекономічну діяльність», Законі України «Про страхування», Законі України «Про інвестиційну діяльність», Законі України «Про цінні папери та фондовий ринок», Законі України «Про товарну біржу», Законі України «Про приватизаційні папери», Законі України «Про науково-технічну інформацію», Кодексі торгового мореплавства України та ін.

Комерційне посередництво (агентська діяльність) як підприємницька діяльність відіграє важливу роль у підвищенні ефективності ринкової економіки держави. З одного боку, звернення до агента-посередника полегшить вирішення деяких питань, економлять час і гроші особи, що звернулося за допомогою до посередника. Але, на практиці може також бути формальне виконання посередницьких послуг, одержання посередником незаробленої винагороди і т.п. На жаль, водночас комерційне посередництво (агентська діяльність) криє в собі можливості для виникнення деяких негативних явищ: тіньових схем посередницького підприємництва, цінових відкатів, уникання оподаткування, фіктивного банкрутства та ін [4, с. 79].

Правове регулювання посередницької діяльності в сфері господарювання України потребує вдосконалення. Це обумовлено тим, що категорія «посередництво» в чинному законодавстві використовується в різних значеннях, однак сам термін «посередництво» залишається на законодавчому рівні невизначеним. У цивільній і господарсько-правовій науках поняття посередництва та його співвідношення з поняттям представництва є дискусійним. Правове регулювання інституту комерційного посередництва не має багаторічного досвіду, тому воно значно відстає від потреб практики. На сьогоднішній день не повною мірою урегульований інститут комерційного посередництва у діючому господарському законодавстві. Комерційне посередництво, як

явище і правова категорія, вимагає подальшого теоретичного дослідження та вдосконаленого законодавчого врегулювання.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2008. – № 18–22. – Ст. 144.
2. Інститут посередництва в правовій доктрині [Текст] / В. Резнікова // Вісник Київського національного університету ім.Т.Шевченка / відп. ред. І.С.Гриценко. - К. : КНУ, 2010. - Вип. 84: Юридичні науки. - С. 35-39. - Бібліогр.
3. Вінник О.М. Господарське право: курс лекцій / К. : Атіка, 2004. – 463с.; Сальникова Г.І. Правове регулювання посередництва у підприємницькій діяльності: автореферат канд. дис.../ Г.І. Сальникова. – Харків, 2003. – 14 с.
4. Потудінська О. В. Правова природа комерційного посередництва / О. В. Потудінська // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2013. – № 6-1. – Том 2. – С. 77-79.
5. Резнікова В. Поняття та особливості посередницьких договорів / В. Резнікова // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Юридичні науки / Київський національний університет ім. Т. Шевченка. – К. : ВПЦ «Київський ун-т», 2010. – Вип. 85. – С. 73 – 78.

Кушнір Антон,

студент 2 курсу

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Шведова А.Л.

Київський національний

торговельно- економічний університет

(м. Київ, Україна)

ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЕЦЬ ЯК СУБ’ЄКТ ЗЛОЧИНУ

Події, що відбуваються в останні місяці в Україні, підтвердили необхідність проведення суттєвих комплексних реформ щодо Збройних Сил України. Ефективне проведення таких реформ

потребує зусиль представників різних наук, у тому числі юридичних. Злочини проти порядку несення та проходження військової служби (військові злочини) закріплено законодавцем у Розділі XIX Особливої частини Кримінального кодексу України (далі – ККУ). Статтю присвячено встановленню ознак одного з елементів складів військових злочинів – суб'єкта. Відповідно до чинного кримінального законодавства військовими злочинами визнаються передбачені в Розділі XIX Кримінального кодексу України (ККУ України) злочини проти встановленого законодавством порядку несення або проходження військової служби, вчинені військовослужбовцями, а також військовозобов'язаними під час проходження ними навчальних (чи перевірних) або спеціальних зборів. Суспільна небезпечність військового злочину полягає у спричиненні шкоди або створенні загрози заподіяння шкоди охоронюваним кримінальним законом інтересам особи, суспільства, держави. Тому кожен злочин проти встановленого порядку несення військової служби обов'язково спричиняє шкоду або несе загрозу спричинення шкоди військовій безпеці України.

Усі військові злочини, про які йдеться у Розділі XIX Особливої частини Кримінального кодексу України, залежно від змісту їх безпосереднього об'єкта можливо класифікувати на такі групи 1) злочини проти погідлеглості та військової честі (статті 402–406) 2) злочини проти порядку проходження військової служби (статті 407–409) 3) злочини проти порядку збереження та користування військовим майном (статті 410–414) 4) злочини проти порядку експлуатації військової техніки (статті 415–417) 5) злочини проти порядку несення бойового чергування та інших спеціальних служб (статті 418–421) 6) злочини у сфері охорони державної таємниці (стаття 422).

До військовослужбовців слід також віднести осіб офіцерського складу, військовослужбовців строкової служби (служби за контрактом та призваних під час мобілізації), які проходять військову службу у військовій прокуратурі, Національній гвардії України, в Державному космічному агентстві України, Державній спеціальній службі транспорту Міністерства інфраструктури України, у Службі зовнішньої розвідки України, курсантів військово-навчальних закладів (військових інститутів, військових факультетів,

кафедр у складі вищих навчальних закладів). Відповідно до положень Указу Президента України від 25 жовтня 2007 року № 1020/2007 «Про перелік посад, які можуть бути заміщені військовослужбовцями Збройних Сил України, інших військових формувань, правоохоронних органів спеціального призначення в державних органах, установах і організаціях, і граничних військових звань за цими посадами» (з подальшими змінами та доповненнями) [2], наведений вище перелік військовослужбовців не є вичерпним. Таким чином, з огляду на положення ч. 2 ст. 401 КК України слід визнати, що за відповідними статтями Розділу XIX Особливої частини Кримінального кодексу України несуть відповідальність військовослужбовці військових формувань, утворених згідно із законами України. Говорячи про особистість злочинця суб'єкта військового злочину, слід зважати на те, що реалії військової служби суттєво відрізняються від умов допризовного життя солдата (матроса), курсанта, які вперше опинилися у військовій «системі координат». Тому ми цілком погоджуємось із думкою І.М. Мацкевича про те, що в умовах військових формувань «спостерігаються протиріччя між романтикою військової служби, яка істотно впливає на сприйняття молодого людиною армійської служби, особливо на першому етапі, і повсякденною реальністю» [4, 225]. Необхідно відмітити, що, крім зазначених осіб, суб'єктами військових злочинів можуть виступати військовополонені. Так, положення ст. ст. 84, 87 та низки інших Женевської конвенції про поводження з військовополоненими 1949 р. вказують на те, що військовополонені ворожої армії можуть у певних випадках нести кримінальну відповідальність за військові злочини, передбачені законодавством держави, у полоні якої ці особи перебувають [8]. Так, у зв'язку з тим, що Женевську конвенцію про поводження з військовополоненими ратифіковано УРСР, а застереження щодо її застосування відповідно до положень ст. 9 Конституції України знято в 2006 р., норми Женевської конвенції про поводження з військово-полоненими є частиною вітчизняного законодавства. Говорячи про суб'єкта військових службових злочинів, слід констатувати таку закономірність: чим вище військове звання у військовослужбовця, тим більше у нього спостерігається схильність до корисливої мотивації при вчиненні злочину, ніж до

насильницько-агресивної [7, 57–61]. Тому військовій службовій особі, які мають військове звання сержанта, прапорщика, молодші і старші офіцери за останні роки частіше вчинювали такі військові злочини, як розкрадання військового майна, зловживання владою або службовим становищем, перевищення влади чи службових повноважень, бездіяльність військової влади, недбале ставлення до військової служби тощо. Особливістю особистості злочинця суб'єкта військових службових злочинів, є те, що таким завжди виступає особа, наділена державою певною сукупністю прав і владних повноважень щодо використання державного майна. Зазначені військовослужбовці входять до складу апарату військового управління, мають підлеглих за посадою чи за військовим званням і згідно зі своїми посадовими обов'язками повинні бути прикладом для них. Слід зазначити, що фахівці виділяють низку осіб, які мають певні спільні ознаки із суб'єктами військових злочинів, однак не можуть визнаватися останніми. Наприклад, В.М. Ярій вважає, що не є суб'єктами військових злочинів особи рядового й керівного складу органів внутрішніх справ, податкової міліції, робітники й службовці військових частин та установ (які працюють за контрактом), учні військових ліцеїв або інших військових шкіл. Не вважаються суб'єктами військових злочинів працівники відомчої воєнізованої охорони та моряки торговельних суден, хоча перші несуть вартову службу, а другі – вахтову. Особи, які проходять альтернативну (невійськову) службу, також не є суб'єктами військових злочинів [9, с. 266]. Викликають занепокоєння факти вчинення злочинів співробітниками окремих правоохоронних військових формувань (Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України, Управління державної охорони України, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України), а також військовими службовими особами відомчих контролюючих органів. Відтак, ми вважаємо, що особистість суб'єкта військового злочину потребує подальшого серйозного наукового дослідження, оскільки саме військовослужбовець (військовозобов'язаний, резервіст) у межах своєї компетенції забезпечує воєнну безпеку України. Потребує переосмислення роль командира (начальника) у підтриманні військової дисципліни, відпрацювання нових підходів щодо впливу на злочинність,

використання можливостей громадського суспільства задля відновлення у військових колективах атмосфери духовності, патріотизму, усвідомлення свого призначення як воїна-захисника.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III (зі змінами та доповненнями)
2. Про військовий обов'язок і військову службу Закон України від 25 березня 1992 року
3. Про Перелік посад, що можуть бути заміщені військовослужбовцями Збройних Сил України, інших військових формувань, правоохоронних органів спеціального призначення в державних органах, установах і організаціях, та граничних військових звань за цими посадами: Указ Президента України від 25 жовтня 2007 року
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення проведення мобілізації.
5. Про Збройні Сили України : Закон України від 06.12.1991 р. № 1934-XII (зі змінами та доповненнями)

Лисенко Вячеслав,
студент 2 курсу
факультету міжнародної торгівлі та права
Науковий керівник: к.ю.н., доц. Шведова А.Л.
Київський національний
торговельно- економічний університет
(м. Київ, Україна)

ДО ПИТАННЯ ПРО ЗАХИСТ ТА ОХОРОНУ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Питання захисту та заохочення прав інтелектуальної власності та її нелегального використання є надзвичайно важливим та потребує значної уваги. Актуальність питання сьогодні, як ніколи раніше, відіграє все більш значущу роль в контексті розвитку інституту інтелектуального права. Найперше, хочеться зауважити,

що право інтелектуальної власності – є об'єктом міжнародного приватного права. Підтвердження цього знаходимо, аналізуючи статтю 27 Загальної декларації прав людини, яка визнає право кожної людини на захист його моральних і матеріальних інтересів, що є результатом наукових, літературних або художніх праць, автором яких він являється [1].

Власне кажучи, права інтелектуальної власності подібні до будь-якого іншого праву власності. Вони дозволяють авторам або власникам патентів, торговельних марок чи творів авторського і суміжних прав отримувати користь з їх власного винаходу або інвестицій на його створення.

Важливим є той факт, що законодавство кожної країни, з конкретних питань має базуватись на певних міжнародно-правових документах. Зокрема, нас цікавить така установа як ВОІВ - Всесвітня організація інтелектуальної власності. Конвенція про заснування ВОІВ від 1967 року, названа WIPO Convention, стала установчим документом організації та уніфікувала основні положення її діяльності [2, с.352].

Відповідно до статті 418 Цивільного кодексу України, інтелектуальна власність – це право особи на результат інтелектуальної творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений Кодексом та іншим законом. Також, ст. 420 цього кодексу визначає об'єкти права інтелектуальної власності [3].

Окремо хочеться виділити роботу Рязанової Н.І, яка досліджувала особливості правового режиму службових об'єктів інтелектуальної власності, створених за рахунок державних коштів, на досвіді європейських країн [4].

Так наприклад, у Фінляндії, важливою гарантією для працівника є норма Закону про службові винаходи, згідно з якою винахідник має право на розумну компенсацію від роботодавця, навіть якщо інше було обумовлено до моменту створення винаходу. А, відповідно до ст. 3 Закону про право на винаходи, що створені у вищих навчальних закладах, усі дослідження поділяються на три основні категорії: відкриті дослідження (open research), спільні дослідження (collaborative research) та інші дослідження (invention made under other circumstances).

Так як, мистецтво ліцензування та передачі і впровадження прав не є легким завданням для всіх вищих навчальних закладів, то ми вважаємо, що дана законодавча практика зробить більш ефективним та простішим процес отримання патентних прав на результати інтелектуальної власності.

Продовжуючи розглядати проблему охорони та захисту прав інтелектуальної власності, звертаємось до робіт О.М. Мельник, який стверджує, що захист прав інтелектуальної власності включає в себе передбачену законодавством діяльність відповідних державних органів по визнанню поновленню прав, а також усуненню перешкод що заважають реалізації прав та законних інтересів суб'єктів права інтелектуальної власності [5].

Ми погоджуємося з його твердженнями, адже реалізація даних положень та правова охорона інтелектуальної власності сприяє економічному зросту країн, створює нові робочі місця і галузі промисловості, підвищує якість життя і задоволеність нею, а також сприяє виділенню додаткових ресурсів, необхідних для подальшої інноваційної діяльності.

В повній мірі схвалюючи позицію науковця щодо проблеми захисту права ІВ, ми наголошуємо на важливості об'єднання усієї світової спільноти для боротьби з нелегальним використанням та захистом прав інтелектуальної власності. Зокрема, з глибокою тривогою відзначаємо те, що автори та виробники інтелектуальної власності в деяких країнах світу не мають доступу до мережі розповсюдження інтелектуальної власності задля отримання винагороди за свою працю та звертаємо пильну увагу на необхідності захисту персональних даних авторів та виробників інтелектуальної власності. Охорона прав ІВ здійснюється і кримінально-правовими засобами. Конституцією України, у статтях 176, 177, передбачена відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності [6].

У матеріалах міжнародної науково-практичної Інтернет конференції Львівської комерційної академії зазначається, що законодавством багатьох країн регулюються загалом речові відношення, а нові ідеї, технології, твори не мають адекватних форм оцінки їх вартості, економічних та соціальних критеріїв, юридичних нормативів [7].

Це призводить до появи кримінального елемента в інтелектуальній сфері. Кримінальний елемент виникає в результаті незбалансованого розвитку законодавства в сфері ІВ між країнами-експортерами (загалом, розвинуті країни) та країнами-імпортерами (загалом, країни, що розвиваються). Надзвичайно актуальною проблемою залишається те, як допомогти країнам-імпортерам побудувати їх законодавство у сфері захисту ІВ і як збільшити їх участь у різноманітних угодах. Так як країни - імпортери налагоджують їх економіку, важлива для них і модернізація законодавчих систем.

Таким чином, ми вважаємо, що покращення законів і договорів у сфері ІВ – завдання міжнародного співтовариства, яке має приділити увагу технологічним та економічним змінам, що створюють нові горизонти для подальшого потенційного розвитку. ІВ являється основою створення інноваційних ідей, які можуть розповсюдити потрібне соціально-економічне процвітання по всьому світу. На нашу думку міжнародна взаємодія з питання захисту та заохочення прав інтелектуальної власності є одним із найважливіших завдань всіх країн. Адже, система інтелектуальної власності сприяє встановленню рівноваги між інтересами новаторів і державними інтересами забезпечуючи створення умов для процвітання творчості і інновації на користь всього людства.

Підводячи підсумки, ми наголошуємо на тому, що успішний досвід європейських країн у становленні національної інноваційної моделі розвитку економіки вартий уваги при розробці та впровадженні інноваційної політики та побудові ефективної інноваційної системи в кожній з країн, а також для забезпечення конкурентоспроможності економіки країни на міжнародній арені. Ми вважаємо, що питання інтелектуальної власності відіграє все більш значущу роль у формуванні конкурентоздатності і оцінки рівня потенціалу та економічної освіченості як будь-якої особистості, так і організованої групи людей – від найменшого трудового колективу, установи чи підприємства до людських спільнот державних і міждержавних утворень. Глибоко зауважуємо, що інтелектуальна власність є найціннішим капіталом держави.

Список використаних джерел

1. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року // Офіційний вісник України. – 2008. - №93. – Ст. 3103
2. Конвенція про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності від 14 липня 1967 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.wipo.int.
3. Цивільний кодекс України – К.: Парламентське вид-во, 2003. – 352 с.
4. Рязанова Н. І. Службові об'єкти інтелектуальної власності, створені за рахунок коштів держави / Н. І. Рязанова // Часопис Київського університету права. – 2013. - № 3. - С.220 – 223.
5. Мельник О.М. Охорона інтелектуальної власності в Україні / О. М. Мельник // Форум права. – 2014. – № 2. –С. 258-261.
6. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341–III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.
7. Збірник матеріалів III міжнародної науково-практичної інтернет конференції «Актуальні проблеми правового регулювання в Україні та країнах близького зарубіжжя (теоретичні аспекти приватного та публічного права)» - Львів: 2013. – 320 с.

Лукач Віталій,

студент групи КЮс-2015-1

Науковий керівник: к.ю.н. Бабецька І. Я.

Івано-Франківський університет права

імені Короля Данила Галицького

(м. Івано-Франківськ, Україна)

ОПІКА НАД МАЙНОМ ОСОБИ, ЯКА ВИЗНАНА БЕЗВІСНО ВІДСУТНЬОЮ

Ще з часів класичного римського приватного права встановлені правові

наслідки тривалої відсутності громадянина в місці його постійного проживання. Це зв'язано з певною невизначеністю не тільки долі відсутньої людини та її правовим становищем, а більше з необхідністю стабілізувати тривалі цивільні правовідносини у яких ця людина перебуває. Відсутність людини спричиняє

невизначеність у особистих і особисто сімейних стосунках, при визначенні можливості виконання зобов'язання, утриманні непрацездатних осіб, виконанні зобов'язання щодо майна (тягар його утримання) тощо [6].

Цивільні правовідносини характеризуються визначеністю їх суб'єктивного складу. Тривала відсутність фізичної особи у місці її постійного проживання, а також відсутність відомостей про місце перебування останньої породжують невизначеність у цивільних правовідносинах, у яких вона бере участь. Наприклад, між фізичними особами укладено договір позики, а на час виконання зобов'язання, що виникло на його підставі, позичальник не тільки відсутній у місці свого проживання, а й взагалі його місце перебування невідоме. Між тим у місці його постійного проживання залишилося майно, грошові кошти, на які можливе звернення стягнення за цим договором. У таких випадках застосовуються норми цивільно-правових інститутів визнання особи безвісно відсутньою і оголошення її померлою [5, с.131].

Тривала відсутність фізичної особи може мати ряд негативних наслідків як для третіх осіб, так і для майна самої фізичної особи. Саме для запобігання таким наслідкам ЦК України надано можливість зацікавленим особам в установленому порядку визнати фізичну особу безвісно відсутньою.

Для визнання фізичної особи безвісно відсутньою повинні бути наявними певні умови. Серед основних умов - відсутність протягом одного року в місці постійного проживання фізичної особи. Другою умовою є відсутність відомостей в місці такого проживання про фізичну особу протягом року. Третя умова - неможливість установлення місця перебування фізичної особи.

Слід зазначити, що визнання фізичної особи безвісно відсутньою можливе лише в судовому порядку, але необхідно зауважити, що при такому визнанні виникає цілий ряд правових наслідків, водночас така фізична особа, якщо вона жива, не позбавляється правоздатності чи дієздатності. Таке рішення суду може бути скасоване у разі появи фізичної особи, що визнана безвісно відсутньою, або коли з'ясовано місце перебування такої фізичної особи [1].

Визнання фізичної особи безвісно відсутньою слугує насамперед захисту її майнових інтересів та інтересів осіб, з якими вона перебуває у цивільних відносинах. Статтею 43 ЦК не встановлено переліку правових наслідків визнання особи безвісно відсутньою, проте зміст інших норм цивільного та сімейного законодавства дає можливість виділити такі наслідки, зокрема:

- нотаріус за останнім місцем проживання такої особи встановлює над її майном опіку. Опікун управляє майном в інтересах особи, яка визнана безвісно відсутньою, в тому числі надає утримання особам, яких був зобов'язаний утримувати безвісно відсутній;

- чоловік або дружина безвісно відсутнього одержують право розірвати шлюб у спрощеному порядку в органах державної реєстрації актів цивільного стану.

- припиняються зобов'язання, нерозривно пов'язані з особою безвісно відсутнього (наприклад, участь у повному товаристві, представництво за довіреністю, договір, доручення) [2].

У відповідності до частини 3 ст. 39 Цивільного процесуального кодексу України права, свободи та інтереси особи, яка визнана безвісно відсутньою, захищає опікун, призначений для опіки над її майном [3].

За загальним правилом підставою для виникнення правовідносин майнової опіки є набрання законної сили судового рішення про визнання фізичної особи безвісно відсутньою, проте за заявою заінтересованої особи (наприклад, членів сім'ї відсутнього, його кредиторів) або органу опіки та піклування опіка над майном особи, місце перебування якої невідоме, опіка може бути встановлена і до ухвалення судом рішення про визнання її безвісно відсутньою.

Слід зауважити, що за ч. 2 ст. 248 ЦПК передбачений імперативний обов'язок суду при підготовці справи до розгляду вжити заходів через органи опіки та піклування щодо опіки над майном фізичної особи, місцеперебування якої невідоме. Водночас згідно Інструкції про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, що затверджена наказом Міністерства юстиції України від 3 березня 2004 р., до винесення судом рішення про визнання особи безвісно відсутньою нотаріус на підставі заяви

заінтересованих осіб або органу опіки та піклування може здійснити опис майна, призначити опікуна та передати йому майно на зберігання.

Якщо мова йде про виникнення відносин опіки на підставі рішення суду, яке вже прийнято і вступило у законну силу, встановлення опіки над майном є для нотаріуса обов'язковим.

Опіка встановлюється нотаріусом за останнім відомим місцем проживання фізичної особи. З метою виявлення складу майна особи, яка визнана безвісно відсутньою або місце перебування якої невідоме, нотаріус здійснює опис майна. У акті опису зазначається прізвище, ім'я, по батькові опікуна, найменування документа, який посвідчує його особу, номер, дата видачі, найменування установи, що видала цей документ та місце проживання опікуна, на підтвердження встановлення факту опіки опікуну нотаріусом видається свідоцтво [4].

Опис майна проводиться за участю опікуна, заінтересованих осіб, якщо вони того бажають, і не менше як двох свідків. Оцінка описаних предметів (з урахуванням їх зносу) провадиться нотаріусом та особами, які брали участь в описі майна, а житлових будинків - виходячи з відновної чи страхової (у місцевостях, де інвентаризація не проведена) оцінки. У разі незгоди з оцінкою заінтересовані особи вправі запросити спеціаліста - експерта або оцінювача. Оплата праці спеціалістів (експертів, оцінювачів) здійснюється особою, яка запросила експерта або оцінювача. На кожній сторінці акта опису підводиться підсумок кількості речей (предметів) та їх вартості, а після закінчення опису - загальний підсумок кількості речей (предметів) і їх вартості.

До акта опису включається все майно, яке є в будинку (квартирі) особи, визнаної безвісно відсутньою. Заяви сусідів та інших осіб про належність їм окремих речей заносяться до акта опису, а заінтересованим особам роз'яснюється порядок звернення до суду з позовом про виключення цього майна з акта опису. Якщо проведення опису переривається або продовжується кілька днів, приміщення кожний раз опечатується нотаріусом. В акті опису робиться запис про причини і час припинення опису і його відновлення, а також про стан пломб і печаток при наступному розпечатуванні приміщення.

Опіка встановлюється з метою прийняття опікуном на майбутнє виконання цивільних обов'язків на користь безвісно відсутньої особи, погашення за рахунок її майна боргів, управління майном в інтересах безвісно відсутньої особи [5,с.131].

Якщо в складі описаного майна виявляться цінні рукописи, літературні праці, листи, що мають історичне або наукове значення, ці документи за окремим описом здаються на відповідальне зберігання опікуну або відповідним установам (інституту, музею тощо). За неможливості передати перераховане вище на відповідальне зберігання нотаріус опечатує документи або сховище з документами.

У відповідності до Положення про порядок продажу, придбання, реєстрації, обліку і застосування спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівливої дії, виявлені у складі майна вибухові речовини і засоби вибуху, боєприпаси, зброя, спеціальні засоби самооборони, заряджені речовинами сльозоточивої та дратівливої дії (газові пістолети, револьвери і патрони до них) передаються органу внутрішніх справ за окремим описом.

Заходи охорони майна припиняє нотаріус або посадова особа органу місцевого самоврядування, які їх вживали, у випадку: скасування рішення суду про визнання фізичної особи безвісно відсутньою; появи фізичної особи, місце перебування якої було невідомим. Якщо громадянин, визнаний безвісно відсутнім, з'явився або виявлено його місце перебування, районний (міський) суд, одержавши відповідну заяву, призначає справу до слухання і скасовує попереднє рішення. Опіку над майном нотаріус припиняє на підставі такого рішення суду або заяви, поданої фізичною особою, визнаної судом безвісно відсутньою до скасування рішення суду про визнання фізичної особи безвісно відсутньою [2].

Отже, безвісна відсутність - встановлений у судовому порядку факт тривалої відсутності громадянина в місці його постійного проживання, коли місцезнаходження його невідоме. Для визнання фізичної особи безвісно відсутньою повинні бути наявними певні умови. Серед основних умов - відсутність протягом одного року в місці постійного проживання фізичної особи. Другою умовою є відсутність відомостей в місці такого проживання про фізичну особу

протягом року. Третя умова - неможливість установлення місця перебування фізичної особи. Слід зазначити, що визнання фізичної особи безвісно відсутньою можливе лише в судовому порядку. Опіка над майном триває до скасування рішення суду про визнання фізичної особи безвісно відсутньою.

Список використаних джерел

1. Зейкан Я. П. Адвокат: цивільні справи: методичні поради. [Електронний ресурс] / Я. П. Зейкан // Світ книг. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://pidruchniki.com/1499052847009/pravo/viznannya_osobi_bezvisno_vidsutnoyu_ogoloshennya_pomerloyu
2. Роз'яснення Міністерство юстиції України від 04. 02. 2011 року «Встановлення опіки над майном фізичної особи, визнаної судом безвісно відсутньою» [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/n0004323-11>
3. Цивільний процесуальний кодекс від 18.03.2004 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15/page2>.
4. Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://radnuk.info/komentar/chky/chky-knuga1/chky-knuga1-pozd2/98-tsk-glava4/1734--44>
5. Цивільне право: підручник: у 2 т. /В. І. Борисова (кер. авт ц 58 кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бєгова та ін.; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатеевої, В. Л. Яроцького. - Х. : Право, 2012 Т. 1.- 656 с.
6. Визнання особи безвісно відсутньою [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ukrreferat.com/chapters/pravosnavstvo/viznannya-osobi-bezvisno-vidsutnoyu-referat.html>

Мельніков Микола,

студент 2 курсу

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Тунтула О.С.

Чорноморський національний ун-т ім. П. Могили

(м. Миколаїв, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ТЕРОРИСТИЧНОГО АКТУ ЯК ЗЛОЧИНУ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОМ УКРАЇНИ

У світі на даний момент є досить багато проблем. Серед них виокремлюється і питання тероризму. Ще декілька років тому ми навіть не могли подумати, що подібні діяння так тісно будуть пов'язані із ситуацією в нашій країні. На жаль, сучасна обстановка в державі, а саме на сході, змушує все активніше звертати увагу на особливості кваліфікації тероризму як одного із найбільш небезпечних кримінально караних діянь.

Не можна не погодитись із думкою К. В. Юртаєвої, яка пише, що у сучасних умовах існування збройного конфлікту на території України та проведення антитерористичної операції на території Луганської та Донецької областей особливої актуальності набула кваліфікація злочинних проявів, що мають місце в цих регіонах [1, с.201].

Як відзначає В. П. Ємельянов, сучасний тероризм - це складне, багатовимірне та багаторівневе явище дійсності, що посягає на різні сфери життєдіяльності людей різноманітними способами. При цьому найбільш небезпечним з усіх видів терористичних діянь є терористичний акт, ознаки якого передбачені у ст. 258 КК України. Але вже при суто зовнішньому сприйнятті цього складу злочину звертає на себе увагу його очевидна недосконалість, громіздкість і перевантаженість зайвою інформацією, яка має характер деталізації, що ускладнює як застосування цього складу злочину при кваліфікації терористичних діянь у слідчо-судовій практиці, так і відмежування складу терористичного акту від суміжних складів злочинів [2, с.285].

На визначенні тероризму зупинятися не варто, адже це питання було досить детально досліджене іншими науковцями. В першу

чергу хотілося б звернути увагу на деякі особливості кваліфікації діяння.

Особливим являється об'єкт цього діяння. Не можна не погодитись із думкою С. Я Казанцева про те, що терористичні акти характеризуються багатооб'єктністю: спрямованістю проти основ національної безпеки, миру, безпеки людства і міжнародного правопорядку, життя і здоров'я особи, громадської безпеки, власності, довкілля тощо. Суттєвою для характеристики терористичних актів є ознака двоїстого характеру об'єкта посягання, що, як вважає цілий ряд дослідників, дозволить чітко диференціювати соціально-політичні і правові оцінки проявів дійсно терористичних та схожих з ними за об'єктивною стороною загальнокримінальних складів злочинів: як безпосередні об'єкти дій терористів (об'єкти безпосереднього, психофізичного впливу) виступають життя, здоров'я осіб, їх свобода, матеріальні об'єкти (будівлі, споруди, приміщення адміністративних, громадських, господарських організацій, особисте майно громадян, предмети, що матеріально втілюють культурно-історичні і духовні цінності народу, суспільно небезпечні чи життєво важливі для суспільства в цілому тощо), як кінцеві (об'єкти підризу і послаблення) - внутрішня безпека (державний лад, правопорядок, конституційний лад та його елементи однієї держави чи групи держав: порядок управління, політичний устрій, громадські інститути, територіальна цілісність, економічна міць держави тощо) і зовнішня безпека (суверенітет, нормальні відносини із зарубіжними державами) [3, с. 46].

Більш того, варто враховувати і те, що дане діяння має особливу об'єктивну сторону. Притримуючись думки А. В Фороса, слід сказати, що об'єктивної сторони терористичного акту насамперед слід віднести вчинення дій чи погрозу їх учинити які призводять до порушення громадської безпеки, виникнення небезпеки загибелі людей та інших суспільно-небезпечних наслідків. Об'єктивна сторона охоплює не всі загально небезпечні дії, а лише ті, що відбуваються відкрито, демонстративно і пов'язані зі створенням побічного впливу на населення, соціальні групи, державні органи, юридичних осіб тощо [4, с.178].

Е. В. Стрельцов пише, що склад злочину, передбаченого ч. 1 ст. 258 КК, - формальний, тобто злочин вважається закінченим з моменту вчинення вищевказаних дій. Склад злочину, передбаченого ч. 2 ст. 258 КК України, в залежності від кваліфікуючої ознаки, може бути як формальним, так і матеріальним, а по ч. 3 - склад злочину є матеріальним, тобто настає з моменту закінчення вказаних наслідків [5, с.301]. І це є ще одним суттєвим нюансом у кваліфікації.

І. Гармашов звертає увагу на те, що обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони терористичного акту є спеціальна мета. Згідно ст. 258 КК України метою терористичного акту є: порушення громадської безпеки, залякування населення, провокація військового конфлікту, міжнародного ускладнення, вплив на прийняття рішень органами державної влади, місцевого самоврядування, службовими особами, об'єднаннями громадян, а також з метою притягнення уваги громадськості до визначених політичних, релігійних та інших поглядів винного. Отже, українське законодавство розглядає тероризм як злочин, який вчинюється в політичних цілях [6, с.22].

Отже, у сучасних умовах важливим є правильне застосування норм законодавства з метою припинення актів тероризму. Проблемних питань, пов'язаних із тероризмом досить багато, і всі вони потребують детального дослідження з метою винесення судами правосудних рішень.

Список використаних джерел

1. Юртаєва К. В. Актуальні проблеми кримінально-правової протидії тероризму в Україні / К. В. Юртаєва // Вісник Кримінологічної асоціації України. -Харків:ХНУВС, 2015. – № 1(9) 2015.-С.200-211
2. Ємельянов В. П. Відмежування терористичних злочинів від суміжних злочинних діянь / В. П. Ємельянов // Проблеми науки кримінального права та їх вирішення у законотворчій та правозастосовній діяльності. – Х.: Право, 2015.-С.284-289
3. Тероризм: боротьба и проблемы противодействия : учеб. пособие для студ. юрид. вузов / [С. Я. Казанцев и др.]; подред. проф.

В. Я. Кикотя, проф. Н. Д. Эриашвили. — М. : ЮНИТИДАНА, Закон и право, 2004. — 592 с.

4. Форос А. В. Кримінально-правові ознаки терористичного акту / А. В. Форос // Правова держава. - 2012. - № 15 - С. 177-182. – [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prav_2012_15_34

5. Стрельцов Е. Л. Уголовное право Украины: Особенная часть: учебник /под ред. Е. Л. Стрельцова. - Х.: Одиссей, 2009. - 544 с.

6. Гармашов І. Сутність сучасного тероризму і його основні характеристики / І. Гармашов // Персонал. - 2012. - № 6. - С. 21-25.

Михайленко Вікторія,

студентка 2 курсу

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Шведова А.Л.

Київський національний

торговельно- економічний університет

(м. Київ, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА СТВОРЕННЯ ТЕРОРИСТИЧНОЇ ГРУПИ ЧИ ТЕРОРИСТИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Терористична група чи терористична організація - це стійкі злочинні об'єднання, створені з метою вчинення одного чи кількох терористичних злочинів. Створення терористичної групи чи організації є різновидом тероризму.

Тероризм можна вважати злочином міжнародного характеру, в боротьбі з яким зацікавлене все людство. Особлива небезпека терористичних актів полягає в тому, що вони призводять до загибелі людей, знищення матеріальних цінностей, ускладнюють міжнародні відносини. На думку багатьох вчених тероризм слід розглядати не лише як одну із найголовніших небезпек для інтересів міжнародного співтовариства, а й взагалі як небезпеку для існування людства. Досить згадати терористичні акти в США 11 вересні 2001 року, вибухи житлових будинків, вагонів метро та інше, щоб зрозуміти всю тяжкість даної проблеми.

Дослідження цих питань вчені здійснюють або з позиції протидії організованим злочинності, або з позиції протидії тероризму. Кримінальний кодекс України 2001 р. у ч. 4 ст. 258 КК вперше встановив кримінальну відповідальність за створення терористичної групи чи терористичної організації.

Особливістю кримінальної відповідальності є те, що з моменту створення терористичної групи чи терористичної організації, а також зі сприяння її створенню, діяльності та участі в ній, злочин вважається вчиненим і тягне за собою кримінальну відповідальність, незважаючи на те, чи розпочали її учасники вчинювати конкретні терористичні злочини [1].

Терористична група - група з двох і більше осіб, які об'єдналися з метою здійснення терористичних актів [2, ст.1]. Таку групу слід вважати утвореною з моменту досягнення її учасниками домовленості про вчинення першого злочину за наявності планів щодо подальшої спільної злочинної діяльності.

Терористична організація - стійке об'єднання трьох і більше осіб, яке створене з метою здійснення терористичної діяльності, у межах якого здійснено розподіл функцій, встановлено певні правила поведінки, обов'язкові для цих осіб під час підготовки і вчинення терористичних актів [2, ст.1]. Організація визнається терористичною, якщо хоч один з її структурних підрозділів здійснює терористичну діяльність з відома хоча б одного з керівників (керівних органів) усієї організації.

Терористична група є видом організованої групи [3, ч. 3 ст. 28], але кількісно вона може складатись і з двох осіб [2, ч.14 ст. 1], а терористична організація - видом злочинної організації [3, ч. 4 ст. 28]. Тобто, терористично групу чи терористичну організацію можна вважати видами організованої злочинності, які становлять суспільну небезпеку.

Відмінність терористичної групи від терористичної організації полягає в тому, що перша створюється для вчинення конкретного терористичного акту чи кількох таких актів, а друга має діяти невизначений час, займатися терористичною діяльністю постійно, до досягнення певної мети [4].

Слід зазначити, що терористичні групи та терористичні організації відрізняються від інших злочинних утворень чинником

заякування населення як способу досягнення поставленої мети, тому, на нашу думку, що саме лише створення таких груп чи організацій має тягнути за собою суворе покарання.

Створення терористичної групи чи терористичної організації, керівництво такою групою чи організацією або участь у ній, а так само організаційне чи інше сприяння створенню або діяльності терористичної групи чи терористичної організації караються позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років з конфіскацією майна або без такої [3, ст..258.-3].

На нашу думку, ця норма була введена для ефективнішої боротьби з організованою злочинністю, метою якої є: встановлення контролю над організованою злочинністю, її локалізація, нейтралізація та ліквідація; усунення причин і умов існування організованої злочинності [5, ст.2]. Оскільки сам по собі тероризм визнається особливо тяжким злочином, етап підготовки до нього містить в собі склад іншого злочину, за який передбачена кримінальна відповідальність.

Для звільнення від кримінальної відповідальності за дії, передбачені ч. 1 ст. 258-3, необхідно, щоб особа: 1) не була організатором, керівником терористичної групи (терористичної організації); 2) добровільно повідомила правоохоронний орган про відповідну терористичну діяльність; 3) сприяла її припиненню і розкриттю злочинів, вчинених у зв'язку із створенням та діяльністю такої групи чи організації; 4) не вчинила дій, які передбачають кримінальну відповідальність за інші злочини [1,ч. 2 ст. 258-3].

Отже, створення терористичної групи чи терористичної організації слід розглядати як один з особливо тяжких злочинів, що посягає на громадський порядок, життя та здоров'я людства, інтереси міжнародного співтовариства.

Список використаних джерел

1. Бажанов М. І. Кримінальне право України. Загальна частина.
2. Про боротьбу з тероризмом. Закон України від 20 березня 2003 р.
3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001р.
4. Науково-практичний коментар.

5. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю. Закон України від 30 червня 1993р.

Ногас Назар,
студент магістратури юридичного факультету
Науковий керівник: викл. Стахира Г.М.
Тернопільський національний
економічний університет
(м. Тернопіль, Україна)

ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ІНСТИТУТУ МЕДІАЦІЇ

З прагненням українського суспільства до європейської інтеграції Україна здійснює заходи щодо реформування системи державного управління, зокрема децентралізації влади, що є сучасною формою розвитку демократії у світі. Одним із заходів децентралізації, який надає можливість звузити сферу впливу держави на суспільство, замінити цей вплив механізмами саморегуляції є запровадження інституту медіації, що надасть в розпорядження суспільства нові інструменти і методи, які створять широкі можливості всім громадянам більш ефективно керувати власним життям в якості незалежних учасників. Однак, необхідним вбачається історичне дослідження джерел даного інституту та відповідність його українським традиціям та праворозумінню.

Медіація як самостійний феномен існує з другої половини ХХ століття, як результат реакції системи державного управління в США на кризу у судовій гілці влади. Однак, насправді, процедури примирення, до яких в тому числі належить й медіація, існують давно, як і конфлікти [4, с. 114].

Історію розвитку вирішення спорів взагалі можна розглядати як історію зміни співвідношення трьох основних її форм: насильницької (анти-правової), судової (за допомогою примусового відновлення порушеного права в судовому порядку) і примирювальної [4, с. 114].

Аналіз джерел дозволяє стверджувати, що врегулювання конфліктів шляхом залучення третьої особи-посередника не нове явище у правовій культурі країн світу та України, зокрема. Характерні риси цього феномену почали своє формування ще на ранніх етапах виникнення людської цивілізації.

В часи існування первісно-общинного ладу переважала насильницька форма вирішення спорів, яка взагалі не була обмежена. В ході сутичок і збройних зіткнень переможець, нав'язував свою волю тому, хто зазнав поразки.

Згодом з розвитком державності, з'являлися суди, які вирішували спори на основі звичаєвого права, а також й за допомогою посередників. Так, у період середньовіччя – часі релігійного світогляду, поряд із світськими судами, існували й церковні суди, які очолювали єпископи та священники. Такі суди отримали неабияке практичне значення, оскільки користувалися великим моральним впливом, авторитетом і популярністю серед населення. Звернення за вирішенням спору до церкви стало поширеною практикою, яке приймалося добровільно. Крім того, суди священників користувалися схваленням, допомогою і підтримкою у імператорів Римської імперії.

XI ст. – час відродження ідеї права і підвищення ролі судового розгляду спорів. Формується канонічне приватне право та система торговельного права. Інтереси стабільного розвитку торгівлі вимагали як зрозумілих і чітких правил торгівлі, так і наявності механізмів оперативного вирішення і врегулювання спорів. Розвиток роз'їздних ярмарків сприяв зростанню числа торгових суперечок. Вироблення правил торгівлі та розв'язання спорів відбувалося на ярмарках у великих торгових центрах (у Шампані, Ліоні, Анвер, Генуї). Самі комерсанти виступали як арбітри та примирителі при врегулюванні торгових спорів. Так з'явився і комерційний арбітраж. Крім ярмарків традиційним місцем для ведення переговорів з урегулювання суперечок, пов'язаних з веденням професійної діяльності, були гільдії і цехи [3, с. 171].

Держава заохочувала сторони застосувати інститут мирової угоди. Кодекс Етельреда (початок XI ст.) встановлював: «Якщо в людини є вибір між примиренням і правом, і вона обере мирову угоду, то вона буде мати ту саму обов'язкову силу, що й судові

рішення». Важливість цього положення пов'язана з тим, що, як вважалося і як часто було в дійсності, судове рішення може залишити одну зі сторін незадоволеною, а тому такою, яка буде прагнути насильницького реваншу.

У XIX столітті відбулося усвідомлення того, що не слід намагатися врегулювати всі спори мировою угодою, оскільки є суперечки, які доцільніше вирішувати в судовому порядку. В цивільне процесуальне законодавство були внесені істотні зміни: встановлювалося, що спроба примирення не вимагається у провадженні справи другої інстанції; між сторонами, не здатними до мирової угоди; в справах, які не можуть бути вирішені мирним шляхом. Обов'язкова процедура примирення не застосовувалася у справах, що вимагають швидкого вирішення. Було знято заборону юристам бути повіреними в процедурі примирення. Можливо, першим за часом і одним з найбільш переконаних противників обов'язкової процедури примирення був відомий англійський юрист і філософ Ієремія Бентам. Він стверджував, що примирителю неодмінно доведеться вислуховувати сторону, вникати в усі обставини справи, що призведе до затягування процесу і фактично до подвійного судового розгляду. Бентам виділяв такі виняткові випадки, коли доречним є укладення мирової угоди: – витрати судового розгляду перевищують цінність предмета спору, а правопозивача не має твердих підстав; – суперечка виникає між родичами чи сусідами. Бентам вважав, що, якщо сторони бажають примиритися, вони досягнуть цього і без судді і що тому функція примирення для судді зайва [4, с. 117].

Інститут мирової угоди був включений до Цивільного кодексу Франції 1804, де йому був присвячений окремий титул в книзі третій «Про окремі способи, якими набувається майно».

На сьогодні процедура примирення обов'язкова в суді дрібних позовів, у раді примирення, у сімейному суді у справах розлучення (ст. 252 ЦПК Франції). У випадку не проведення спроби примирення, рішення суду може бути визнано недійсним.

Щодо існування традицій процедур примирення на території нашої держави, то можна стверджувати, що найдавніші згадки можна знайти в джерелах права часів Київської Русі. Як зазначає Н.В. Нестор, правові норми «Руської правди» закріплювали

можливість заміни кровної помсти грошовим викупом за образу [1]. Більшість вчених тлумачать це, як доказ зародження примирення на українських землях [5, с.165].

Отже, традиції примирення мають більш ніж тисячолітню історію. На підставі аналізу історичного досвіду практик посередництва та примирення у різних його проявах, можемо стверджувати, що медіація є якісно новою формою посередництва. Потреба запровадження інституту медіації українській системі права ґрунтується на позитивних результатах практики застосування інституту примирення в багатьох країнах світу, що свідчить про його ефективність. Крім того, це відповідає загальній позиції України щодо гармонізації національного законодавства із законодавством ЄС, так як питанню примирення присвячено низку рекомендацій і рішень Ради Європи.

Список використаних джерел

1. Вілкул Т. Л. Руська Правда // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. – К. : Наук. думка, 2012. – Т. 9 : Прил. – С. 391.
2. Гражданский кодекс Франции (Кодекс Наполеона) / Предисловие / В. Н. Захватаев / пер. с франц., приложения В. Н. Захватаев. – Київ: Алерта, 2016. – 1156 с.
3. Давыденко Д. Л. Примирительные процедуры и арбитраж в Древней Греции // Третейский суд. – СПб., 2010. – № 5. – С. 161-168.
4. Красіловська З.В. Історичні передумови виникнення та розвитку медіації/ З. В. Красіловська // «Молодий вчений». – 2015. – № 6 (21). – С. 114 - 119.
5. Нестор Н. В. Правове регулювання примирення: історичний погляд / Н. В. Нестор // Держава та регіони. – Сер.: «Право». – 2010. – № 2. – С. 165 - 168.

Огерук Ольга,

студентка групи КЮС-2 2015

Науковий керівник: к.ю.н. Бабецька І. Я.

Івано-Франківський університет права

імені Короля Данила Галицького

(м. Івано-Франківськ, Україна)

НАБУТТЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ПЕРЕРОБЛЕНУ РІЧ

Право власності на новостворене рухоме майно виникає з моменту закінчення роботи. Щодо нерухомого майна у частині 2 статті 331 ЦК міститься низка умов, які можна стисло викласти так: кінцевою ланкою у визначенні моменту виникнення права власності, наприклад, на новозбудований будинок, стане державна реєстрація, яка здійснюється відповідно до Закону України "Про державну реєстрацію прав на нерухомість та їх обтяжень". Одним із таких прав є право власності на перероблену річ.

Перероблення - це дія, в результаті якої, наприклад, борошно та інші компоненти перетворюються на хліб, тканина - на костюм, пиломатеріали - на меблі тощо. Перероблення засвідчує припинення фізичного існування однієї речі (а також і права власності на неї) і появу нової речі, а отже, виникнення права власності на неї.

Відповідно до принципу недоторканності права власності, самовільне перероблення чужої речі є актом неправомірним, а тому не є підставою для виникнення у "самоправця" права власності на перероблену річ. Поряд із цим загальним правилом, у частині 4 статті 332 ЦК передбачено виняток: "Якщо вартість переробки і створеної нової речі істотно перевищує вартість матеріалу, право власності на нову річ набуває за її бажанням особа, яка здійснила цю переробку..". Іншими словами, у цій ситуації той, хто був власником матеріалу (переробленої речі), якого уже фізично не існує, втрачає право власності і натомість одержує як потерпілий право на відшкодування матеріальної і моральної шкоди [1]. Тобто, цей спосіб набуття права власності охоплює перероблення чужої речі, внаслідок чого створюється нова, або виготовлення нової речі з чужих матеріалів. Якщо переробка має місце із матеріалів власника,

який сам здійснює виробничий процес, то питання про власника нової речі не викликає труднощів. Коли ж річ виготовляється з чужих матеріалів, або переробляється чужа річ, виникають певні труднощі у визначенні власника, хто ним буде: той, кому належали матеріали (або стара річ), чи той, хто вклав свою працю.

Але у цивільному законодавстві питання про специфікацію розв'язане лише у ст.155 ЦК Литви. Інші держави, зокрема Україна, це питання вирішують по аналогії [2, ст. 226].

Для з'ясування змісту поняття переробки, яке зазначається у ст. 332 ЦК, потрібно також враховувати положення митного законодавства. Митний кодекс України у главі 38, присвяченій переробці товарів на митній території України, містить ст. 231 "Операції щодо переробки товарів". Стаття виходить із широкого поняття переробки. До переробки вона відносить "власне переробку товарів", "обробку товарів - монтаж, збирання, монтування та лагодження", "ремонт товарів, у тому числі відновлення та регулювання", а також "використання окремих товарів, що не є продуктами переробки, але які сприяють чи полегшують процес виготовлення продуктів переробки, якщо самі вони при цьому повністю витрачаються". Проте із такого широкого поняття переробки необхідно робити суттєве виключення. Не буде вважатися переробкою нанесення на поверхню об'єкта надписів, малюнків тощо [3].

При переробці майна визначення виникнення права власності обумовлено двома умовами: право власності може виникнути лише щодо рухомого майна; власником матеріалів є одна особа, переробником (специфікатором)-інше. За загальним правилом право власності на нову річ, створену в процесі переробки інших речей, набуває не переробник, а власник матеріалів. Якщо вартість роботи значно перевищує вартість матеріалів і переробник діяв сумлінно, то право власності на перероблену річ виникає у переробника. Якщо власник втратив свої матеріали в результаті недобросовісних дій переробника, який в результаті їх переробки виробив нову річ, він має право вимагати передачі йому цієї нової речі і відшкодування збитків, завданих такими діями переробника [4].

За загальним правилом право власності на рухому річ (ст. 181), яка створена шляхом переробки чужих матеріалів, набувається власником матеріалів за його бажанням. Це положення застосовується, якщо інше не передбачено договором або законом. ЦК не визначає, в який момент має бути укладений такий договір. Це залежить від розсуду власника матеріалу і специфікатора (особи, яка переробляє річ). Договір може бути укладений ними до початку переробки, в ході переробки чи після її здійснення [5].

Список використаних джерел

1. Ромовська Зорислава. Українське цивільне право: Загальна частина. Академічний курс. Підручник. – К.: Атіка, 2005. – С. 234-285.
2. О.А.Підопригора. Цивільне право: навч. посібник для студентів юрид. вузів та факультетів. - К.: Вентурі, 1995. - 416 с.
3. Набуття права власності на перероблену річ IV [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://legalexpert.in.ua/komkodeks/gk/79-gk/693-332.html>
4. Підстави виникнення та припинення права власності [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://studme.com.ua/159410247585/pravo/osnovaniya_vozniknoveniya_prekrascheniya_prava_sobstvennosti.htm
https://studme.com.ua/159410247585/pravo/osnovaniya_vozniknoveniya_prekrascheniya_prava_sobstvennosti.htm
5. Григор'єва Л.І., Павловська С.В. Застосування судами законодавства про право власності при розгляді цивільних справ К.: Істина, 2014.- 129 с.

Okyere-Darko Edward,

student second year

Scientific supervisor: PhD,

senior lecturer of department of international law,

*international relations and diplomacy **Drakokhrust Tetiana***

Ternopil national economic university

(Ternopil, Ukraine)

DOES INTERNATIONAL RELATIONS EXISTS IN AFRICA?

It's presupposed and candid that IR exists in any particular nation that warrants to be called a State: that possesses all the required state features. Let's assume that IR basically exists in all states, then why does African continent still face major problems that have been significantly mitigated or eradicated through IR in other parts of the world? And why can't such problems be ameliorated? Why the continent does still faces the perils of immigration, territorial, man-made disasters etc.?

It's based on these assertions that we write this paper to digest the explicit meaning of IR and to determine whether IR truly exists on the continent we love, Africa. Furthermore, this paper seeks to flesh out how IR can become a reality on the African continent if it doesn't exist. Note of caution, this paper does not seek to proselytize anybody but rather to depict the true picture of how challenges are tackled.

We think it's fair to relay the meaning of IR from our own point of view. IR, basically, focuses on how to solve problems amicably among nations, individuals, organizations, profit and nonprofit. We see IR expects complex issues to be breaking down into smaller as this approach permeates easy conceptualization.

Now, based on our definition of IR, we are tempted to ask, does African continent breaks down complex issues into smaller pieces for easy comprehension? How did Ghanaians respond to the June 3rd, 2015 flooding, and fire outbreak en masse? How do African countries deal with their own signed treaties?

We prefer to begin with our own country Ghana as we paraphrase the incident of June 3rd, 2015. " On 3rd June 2015, an explosion and a fire occurred at a petrol station, GOIL, in Ghana's capital Accra killing over 250 people. The GOIL in the city's capital downtown was being used

as shelter from heavy rains and flooding from several days of flooding in the city." What caused the flooding in the first place? Was it caused by choked gutters or blocked waterways by buildings? What made the gutters choked and who was responsible for clearing out the choked wastes from the bin gutters? Are there laws covering sanitation in Ghana and are the laws enforced by authorities? If buildings blocked the waterways then, who issued the land to the owners of the buildings to construct waterways? Were the laws covering land acquisition abused and what was done after that?

Imagine how Ghana could have prevented the repeat of this same flooding canker if the proper analysis were done similar to the above-stated ones. The solution for this problem was rather left in the hands of pastors, who were seen on almost every news media house explaining why God allowed such calamity to befall on Ghana and also prophesizing into the future. The following year, the same place and others flooded again killing 22 people.

Ghana medical association (GMA) went on a legitimate strike on 2015 August in protest of what they termed as poor condition of service meted out to them by the government. Surprisingly, the government briskly bypassed them and brought in doctors from Cuban to fill in the gap. As medafricatimes.com reported "The Government of Ghana is set to bring in a total of 177 doctors from Cuba to support healthcare delivery in Ghana. The move forms part of measures to mitigate the effect of the ongoing strike by members of the Ghana Medical Association (GMA)." Some board members of GMA were even sacked for holding certain political views. This position by the government was a complete breach of the Abolition of Forced Labor Convention. Ghana participated in the Abolition of Forced Labor Convention, 1957. This is one of the International Labor Organization, which cancels certain forms of forced labor such as punishment for strikes and as a punishment for holding certain political views. Ghana also breached the treaty of the Employment Service Convention, 1948.

The African Union recognized one of its main setbacks to development: corruption. This led the Union in signing the "African Union Convention on Preventing and Combating Corruption." The African Union Convention on Preventing and Combating Corruption was adopted in Maputo on 11 July 2003 to fight rampant political corruption

on the African continent. It represents a regional consensus on what African states should do in the areas of prevention, criminalization, international cooperation and asset recovery. The Convention covers a wide range of offenses including bribery (domestic or foreign), diversion of property by public officials, trading in influence, illicit enrichment, money laundering and concealment of property and primarily consists of mandatory provisions. As of 2016, the treaty had been ratified by 37 states.

However, according to transparency international report titled "People and Corruption: Africa Survey 2015 partnered Afrobarometer, which spoke to 43,143 people across 28 countries in Sub-Saharan Africa." "The majority of Africans (58%) say that corruption has increased over the past year. This is particularly the case in South Africa where more than four-in-five citizens (83%) say they have seen corruption rise recently." This is the main outcome of the reports. Where is the impact of the African Union Convention on Preventing and Combating Corruption? Where is the existence of the IR?

The African Charter on the Rights and Welfare of the Child (also Children's Charter) cannot be overlooked. This was adopted by the organization of African Unity (OAU) in 1990 (in 2001, the OAU legally became the African Union) and was entered into force in 1999. The Children's Charter is a comprehensive instrument that sets out rights and defines universal principles and norms for the status of children. 15 years along the line, child abuse is on the rise again. According to the new report by the United Nations Children's Fund, UNICEF, titled "Child Abuse Prevalent in Nigeria" says the majority of Nigerian children suffer violent abuse. The report says that for some kids, the abuse starts before their fifth birthday. It says that six out of 10 children experience some form of violence before they turn 18, with half of them experiencing physical violence. Others are abused emotionally or sexually. The violence starts young: over half of children were abused before the age of 11, and one in 10 were abused before they turned five. Where is the IR existence?

We conclude by asking these questions, how do we Africans leave our problems for pastors, Imams, and traditional Priests to solve? Are Africans practicing IR or Religious Relations? We feel IR is clearly not effective in the African continent and as such we appeal to all designated

international bodies to help strengthen the mandated institutions to ensure the existence of IR.

References

1. Ministry of foreign affairs and Regional integration. [Electronic resource] / Ministry of foreign affairs Regional integration: official web-portal. - Mode of access: <http://mfa.gov.gh/>.

2. Constitution of the Republic of Ghana. [Electronic resource]/ Constitution of the Republic of Ghana: official web-portal. - Mode of access: <https://www.ghanaweb.com/GhanaHomePage/republic/constitution.php>.

Опрісник Христина,
студентка групи КЮс-1-2015
Науковий керівник: викл. Гуркова А.В
Івано-Франківський університет права
імені Короля Данила Галицького
(м. Івано-Франківськ, Україна)

ПРОБЛЕМАТИКА ЮВЕНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ В УКРАЇНІ

Головним обов'язком держави є забезпечення прав і свобод людини, у тому числі неповнолітніх, серед яких найважливіші – право на безпечне дитинство при достатньому життєвому рівні, право на опіку та піклування, виховання з боку батьків або осіб, що їх замінюють, на охорону здоров'я та лікування, відпочинок, доступ до безоплатної повної загальної та професійної освіти, право на житло, на справедливий судовий розгляд із забезпеченням права на захист на всіх етапах судового процесу.

Високий рівень злочинності серед неповнолітніх, кризові явища у соціальній та економічній сферах в Україні викликають необхідність посилити соціальний захист дітей, визначити пріоритетні напрями у цій важливій роботі, одним з яких є увага до дітей при виникненні у них конфлікту із законом.

У сучасних умовах розвитку України набуває значущості проблема поліпшення становища дітей в цілому та у значній мірі

тих, які відповідно до ст.20 Конвенції ООН про права дитини (1989), мають право на особливий захист та допомогу. Розвиток міждержавних відносин, процес інтеграції України до Європейського Союзу зумовлюють просування судової влади цим шляхом [1].

Для того, щоб прискорити процес наближення правових систем України до Європейської Спільноти необхідно впровадити в діючу систему правосуддя України міжнародні принципи і норми, що стосуються ювенальної юстиції, перш за все, Конвенції ООН про права дитини. Ювенальна юстиція є обов'язковою для держав, що підписали Конвенцію ООН про права дитини. У міжнародних стандартах у тій чи іншій формі висловлюється думка про те, що для того, щоб країна відповідала сучасним вимогам, необхідна певна система судочинства стосовно неповнолітніх. Зокрема, в п.3 ст.40 вищезазначеної Конвенції закріплено: «держави-учасники прагнуть сприяти у встановленні законів, процедур, органів і установ, що мають безпосереднє відношення до дітей, які, як вважається, порушили кримінальне законодавство, обвинувачуються або визнаються винними в його порушенні» [2, с.21].

Ювенальна юстиція — правова система щодо захисту прав дітей, включає в себе установи і організації, що здійснюють правосуддя у справах про правопорушення, скоєні неповнолітніми.

Сутність поняття «ювенальна юстиція» пов'язана з її головним суб'єктом – судом у справах неповнолітніх, що визначає поняття юстиції як правосуддя. Лінгвістичне поєднання слів "юстиція" і "ювенальна" означає, що йдеться водночас і про загальне і специфічне поняття юстиції. Як частина загального, юстиція відображає його принципи та інститути, а як специфічного – відрізняє її від загальної, створивши ступінь її автономності [5].

В Україні ювенальна юстиція існує лише на рівні концепції. Не створені відповідні законодавчі акти і відповідні суди. Не існує національної державної програми, яка передбачала б комплексне введення основних складових ювенальної юстиції. Більше того доцільність утворення зазначених судів викликає гострі дискусії у той час, коли проблеми ювенальної злочинності в Україні досить актуальні, як і влюбій іншій країні, яка проходить транзитивний період [8, с.78].

За даними Держкомстату щорічно за скоєння злочинів в Україні засуджується близько 20 тисяч неповнолітніх, з них 10 відсотків - до позбавлення волі на певний термін. Понад 50 відсотків з них потрапили до в'язниці за розкрадання та крадіжки, 25 відсотків - за розбій та пограбування, 10 відсотків – за вбивство чи завдані тяжкі тілесні ушкодження. Майже кожного третього засуджено на строк від одного до трьох років, половину – від 3 до 5 років та близько 18 відсотків – на строк понад 5 років. Найбільше засуджених (39 відсотків) мають 17-18 років, найменше (13 відсотків) – від 14 до 16 років [1].

На сьогодні щодо неповнолітніх, які порушили закон, використовується практика звільнення від відбування покарання з випробуванням, застосування примусових заходів виховного характеру. Неповнолітній, який вчинив злочин невеликої або середньої тяжкості, може бути звільнений судом від покарання у разі щирого каяття та подальшої бездоганної поведінки. Тоді до нього застосовуються примусові заходи виховного характеру, передбачені п. 2 ст. 105 Кримінального кодексу України: застереження; обмеження дозвілля і встановлення особливих вимог до поведінки неповнолітнього; передача його під нагляд батьків чи осіб, які їх замінюють, чи під нагляд педагогічного або трудового колективу за його згодою, а також окремих громадян на їхнє прохання; покладення на неповнолітнього, який досяг 15-річного віку і має майно, кошти або заробіток, обов'язку відшкодування заподіяних майнових збитків; направлення неповнолітнього до спеціального навчально-виховного закладу для дітей і підлітків до його виправлення, але на строк, що не перевищує трьох років [4].

У той же час інші покарання : штраф, громадські виправні роботи до неповнолітніх не застосовуються, бо в Україні не має ні «дитячих» закладів для виправних робіт, ні соціальних працівників, які б слідували за їх виконанням, що передбачено законом, та й легальний заробіток діти мають досить рідко.

До кримінальної ж відповідальності притягуються неповнолітні, яким на момент вчинення злочину виповнилося 16 років. Неповнолітні від 14 до 16 років підлягають кримінальній відповідальності, зокрема, за вбивство, умисне заподіяння тілесних

ушкоджень, згвалтування, крадіжку, грабіж, розбій та злісне хуліганство [9, с.56].

Слід відмітити, що система державних органів, які безпосередньо вирішували питання, пов'язані з попередженням правопорушень серед неповнолітніх не стала ефективною тому, що в основу діяльності цих органів був покладений принцип боротьби зі злочинністю неповнолітніх, тобто держава і суспільство в особі цих органів «бореться» з негативними проявами у поведінці дітей і підлітків, замість того, щоб створити сприятливі умови для розвитку підростаючого покоління, усуваючи все негативне, що має місце в школі, побутовому оточенні [3].

Основним чинником зростання кримінальної активності неповнолітніх є безпритульність або бездоглядність. Підтвердженням зв'язку дитячої злочинності із бездоглядністю є характеристика засуджених неповнолітніх. Понад 50% від загальної кількості засуджених дітей виховувалися поза сім'єю або у неповній сім'ї, 30 % засуджених не мають рідних та близьких або ще до засудження втратили з ними зв'язок [7].

Лише в останні роки політика держави щодо соціального захисту дітей з девіантною поведінкою почала ґрунтуватися на положеннях законів України "Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх" від 24.01.1995 (зі змінами від 7.02.2007) , "Про соціальну роботу з дітьми та молоддю" від 21.06.2001, "Про охорону дитинства" від 26.04.2001 , "Про попередження насильства в сім'ї" від 15.11.2001. Однак, незважаючи на існуюче правове поле, запровадження ювенальної юстиції на державному рівні іде досить повільно, радикальним чином проблема не вирішується. Так, ювенальний суд в Україні існує лише у Харківській області (як експеримент) та планується його створення у Київській області (м. Біла Церква) [5].

Отже, система ювенальної юстиції повинна включати в себе:

- а) ювенальні суди;
- б) спеціальні органи профілактики, контролю і захисту;
- в) установи відбуття покарання;
- г) установи реабілітації та соціальної адаптації дітей, які скоїли правопорушення;
- д) інститут «дитячого омбудсмена» [6, с.18].

Отже, вирішення проблеми ювенального правосуддя призведе до реформування судової системи в цілому. Реальне впровадження основних засад і міжнародних концепцій у ювенальній юстиції повинно носити комплексний характер, із реформуванням усіх дотичних сфер. Насамперед це соціальна робота, дозвілля, профілактичні роботи із неповнолітніми.

Список використаних джерел

1. Демографічна та соціальна статистика / Правосуддя та злочинність [Електронний ресурс]. URL:http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/pp_rik/pp_u/90-2002.html держкомстат
2. Конвенція ООН про права дитини . Правове положення неповнолітніх в Україні. Збірник нормативних актів. – Х., 2002. – С.21.
3. Канадський уряд допоможе Україні у створенні ювенальної юстиції. 13.09.2007. : [Електронний ресурс]. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=91785307
4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
5. Концепція створення та розвитку системи ювенальної юстиції в Україні : [Електронний ресурс]. URL:<http://www.citizen.org.ua/zakony/70.html>
6. Люблинский П.И. Суды для несовершеннолетних в Америке как воспитательные и социальные центры. – М., 1911. – С.28.
7. Пилипчук П.П. На шляху до ювенальної юстиції : [Електронний ресурс]. URL:<http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/028733C6D49FA93EC2256EAE003C124E?OpenDocument>
8. Проблеми бездоглядності та безпритульності дітей. Тематична державна доповідь про становище дітей в Україні (за підсумками 2003 року). – К., 2004. – С.112.
9. Ювенальна юстиція в Україні: коментар та аналіз діючого законодавства; Конвенція про права дитини (з постатейними матеріалами); Словник-довідник з ювенальної юстиції / За ред..В.С.Зеленецького, Н.В.Сібільової. – Х.: Право, 2004. – С.134

Первак Аліна,
студентка III курсу
Науковий керівник: к. пед.н. Борисенко І.В.
Академія Державної пенітенціарної служби,
(м. Чернігів, Україна)

ВПЛИВ АНГЛОМОВНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ НА СУЧАСНУ УКРАЇНСЬКУ МОВУ (НА ПРИКЛАДІ ПРАВНИЧОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ)

Одною з найпомітніших характеристик сучасного світу є глобальний білінгвізм, коли англійська та національна мови існують пліч-о-пліч у багатьох країнах світу. Не зважаючи на те, що багато науковців висловлюють занепокоєння з приводу великої кількості англійських лексем в українській мові, такий обмін словами є результатом культурного обміну між народами.

Питання про питому та іншомовну лексику є одним із багатьох у проблематиці наукової термінології. Воно завжди привертало увагу дослідників. Запозичення з інших мов є одним із активних джерел поповнення терміносистеми будь-якої мови. Кожна окрема термінологічна система мови відрізняється від інших пластів лексики значною кількістю запозичень з інших мов.

Демократизація соціальної і політичної сфер життя та лібералізація моральних, етичних і естетичних принципів суспільства разом з поширенням соціальної функції української мови викликали численні зміни на всіх структурних рівнях мови й оновлення її стилістичних норм. Яскравим прикладом впливу глобалізаційних процесів на суспільство є розвиток мови, оскільки вона як основний засіб спілкування перша відчуває на собі всі процеси які відбуваються в сучасному світі.

Процес запозичення з англійської мови зараз став настільки глобальний й інтенсивний, що, можливо, в цей самий час якесь нове англійське слово вживається в системі української мови. Процеси збагачення лексики за рахунок запозичень відбуваються сьогодні у всіх сучасних мовах, в тому числі й в українській. Курс на інтеграцію України в ЄС, процес глобалізації, перебудова економіки, орієнтація на країни Заходу спричинили тісну культурну, політичну та

соціально-економічну взаємодію українського народу з народами світу, яка не могла не відбитися на мовному рівні, тому кількість англіцизмів сьогодні дуже швидко зростає.

Дослідники підкреслюють, що українська мова в основному перебувала під впливом англійської мови шляхом лексичних запозичень та кальок (йдеться про точні відтворення англійського терміну українською мовою, наприклад, *gamburger – hamburger*); через семантичні зміни українських лексичних одиниць, які були передані як семантичні кальки, наприклад, слово "контролювати" означає *to check* (перевіряти) українською мовою, але під впливом свого англійського аналога з'явилося значення *to command*. Серед інших змін ми можемо спостерігати зміни в додаткових відтінках значення. Такі слова, як агресивний, амбіційний – *aggressive, ambitious* втратили негативні відтінки, які вони мали раніше.

Головною особливістю сучасного процесу запозичення є стрімка фонетична, графічна, граматична, семантична й словотвірна адаптація нових англійських запозичень в українській мові. Процес лексико-семантичної еволюції англійських слів в українській мові є найбільш значним у загальному процесі запозичення слів. Саме лексико-семантична система мови джерела є системою, що стимулює подальший розвиток або зникнення слова з лексичного фонду мови, що запозичує. Існування багатьох об'єктивних причин, що викликає лексичне запозичення, робить можливим проникнення майже будь-якого англійського слова в українську мову

Більшість функціональних стилів української мови перебувають під впливом англійської мови, який відчувається на всіх її ієрархічних рівнях. Глобалізація дає великий поштовх до відновлення і розвитку української мови, підвищення її інформаційних ресурсів та розширення її функціональної сфери.

Важливою та інформативною частиною мови права виступає юридична термінологія. Адже без певних термінів неможливо доцільно викласти законодавчу думку. А за допомогою правничої термінології можливо досягти найбільшої точності юридичного тексту. Зміни які відбуваються в суспільстві здійснюють безпосередній вплив на юридичну термінологію, яка є найбільш важливою частиною мови права. Зацікавленість проблемою

дослідження правової мови пояснюється значимістю функцій, які виконуються як правом, так і мовою в суспільстві. Зародження юридичної термінології пов'язане з виникненням права. Писемною мовою права були спочатку латина та англійська. Переважала латина і поступово вона завойовувала нові позиції, оскільки латина була мовою офіційних документів. Це був різновид юридичної мови, яка містила багато латинізованих англійських і старофранцузьких слів. Наприклад, давньоанглійське «morder» - таємне вбивство, стало «murdrum», а пізніше - сучасним «murder» [4].

Особливості юридичної термінології:

1. Переважна більшість юридичних термінів – це запозичені слова (інтернаціоналізми), що мають одне джерело походження. Наприклад (агент, адвокат, юриспруденція з латин.; з грецької – амністія, з франц. – анкета, арбітраж, паспорт та ін.). Поряд з ними використовуються і власне українські назви: допит, злочин, свідок, позивач, очевидець тощо.

2. Юридична термінологія насичена словами, що мають особливе юридичне значення (дізнавач, обшук, понятий, шахрай, суд, доказ та ін., аббревіатурами МВС, ДАІ, ОВС). Приклад, пом'якшити – зробити покарання менш суворим; стаття – певна частина тексту в юридичному документі; організатор – ініціатор злочину; епізод – частина злочинних дій [1].

3. Серед юридичних термінів слід виокремити загальноживані, спеціальні, суто юридичні та технічні значення [3, с. 7].

Головними чинниками поповнення правничої термінології англійськими запозиченнями на сучасному етапі її розвитку є соціально-політичні процеси, що відбуваються в Україні. Посилення впливу саме цієї мови зумовлене міжнародним статусом англійської мови, її престижем як мови міжнародної науки та розширенням зв'язків з англійськими країнами та збільшенням кількості українсько-англійський білінгвів, у тому числі серед науковців-правників і викликаною зовнішньополітичними орієнтирами нашої держави.

Список використаних джерел

1. Сергєєва Г. Глобалізація та лінгвістичні проблеми взаємодії національно-правових мовних картин світу (на матеріалі

англомовних запозичень в українській правничій термінології) —
Режим доступа:
periodicals.karazin.ua/philology/article/viewFile/1822/1722.

2. Сітало К. Англіцизми в українській мові [Електронний ресурс] / К. Сітало. — Режим доступу : <http://www.kpi.kharkov.ua/archive/Conferences/>.

3. Язык закона/ Под ред. А.С. Пиголкина. - М.: Юрид. лит., 1990. — 192 с.

4. Polyarush V. The Influence of English on Ukrainian with a Focus on the Language of Youth. A thesis submitted to the Graduate School of Social Sciences of Middle East Technical University / V. Polyarush. — M.A. : Department of English Language Teaching, 2010. — 215 p.

Перець Олег,
студент групи КЮс-2015-1
Науковий керівник: к.ю.н. Бабецька І. Я.
Івано-Франківський університет права
імені Короля Данила Галицького
(м. Івано-Франківськ, Україна)

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ

ЦК наділяє юридичну особу певними особистими немайновими правами. Їх перелік визначається через вказівку закону про те, що цивільна правоздатність юридичної особи дорівнює цивільній правоздатності фізичної особи, а також на те, що певні особисті немайнові права за своєю природою належати їй не можуть. ЦК перераховує певні особисті немайнові права юридичної особи, найбільш характерні для неї. Вважаємо, що правильніше вважати, що юридична особа має право на таке нематеріальне благо як ділова репутація, а режим недоторканості її репутації - це питання, яке вирішує сама особа (не секрет, що деякі особи можуть навмисно створювати обставини для порушення їх репутації і таким чином заробляти собі певного роду репутацію). При цьому згідно ч. 1 ст. 1116 ЦК ділова репутація може бути предметом договору

комерційної концесії і вкладом у спільну діяльність (спільне майно) (ч. 1 ст. 1133 ЦК) [2].

До особистих немайнових прав юридичної особи належать права на недоторканність ділової репутації, таємницю кореспонденції, інформацію та інші немайнові права, які можуть їй належати. Відповідно до роз'яснень Пленуму Верховного Суду України, наданих у постанові «Про застосування судами законодавства, що регулює захист честі, гідності і ділової репутації громадян та організацій» від 28 вересня 1990 р. з наступними змінами, у випадках поширення відомостей, що принижують репутацію організації, остання, якщо вона є юридичною особою, має право звернутися до суду з вимогами про їх спростування, незалежно від того, якою особою (фізичною чи юридичною) поширено ці відомості [4]. Дана постанова втратила свою чинність на підставі прийняття Постанови Пленуму ВС України «Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи» від 27.02.2009 року. Відповідно, кожен зобов'язаний неухильно додержуватися Конституції та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей. Праву на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань відповідає обов'язок не поширювати про особу недостовірну інформацію та таку, що ганьбить її гідність, честь чи ділову репутацію [5].

У постанові Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди» також іде мова про окремі питання судової практики щодо відшкодування моральної шкоди, заподіяної порушенням права юридичної особи на ділову репутацію.

Важливим у регулюванні питань особистих немайнових прав юридичної особи є й закон України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 р.

Цей закон встановлює загальні правові основи одержання, використання, поширення, зберігання інформації і закріплює право на інформацію в усіх сферах суспільного життя. До суб'єктів інформаційних відносин цей закон відносить і юридичних осіб. Зокрема юридичні особи, органи мають право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання,

поширення та зберігання відомостей, необхідних їм для реалізації ними своїх прав, свобод і законних інтересів, здійснення завдань і функцій [1].

Важливим забезпеченням немайнових прав юридичної особи є право на конфіденційну інформацію, тобто таку, яка знаходиться у володінні, користуванні або розпорядженні окремих юридичних осіб і поширюється за їх бажанням відповідно до передбачених ними умов. Юридичні особи, які володіють інформацією професійного, ділового, виробничого, банківського, комерційного та іншого характеру, одержаною за власні кошти, або такою, яка є предметом їх професійного, ділового, виробничого, банківського, комерційного та іншого інтересу і не порушує передбаченої законом таємниці, самостійно визначають режим доступу до неї, включаючи належність її до категорії конфіденційної, та встановлюють для неї систему (способи) захисту. Інформація є об'єктом права власності юридичних осіб. Інформація може бути об'єктом права власності як у повному обсязі, так і об'єктом лише володіння, користування чи розпорядження [4]

В Україні юридичними особами публічного права виступають органи держави (міністерства, відомства та ін.), органи місцевого самоврядування, державні установи (вищі навчальні заклади, наукові установи, музеї, заклади охорони здоров'я, інші соціально-культурні організації), державні і комунальні підприємства, державні корпорації [6, ст.2].

Дослідники особистих немайнових прав юридичних осіб публічного права вважають, що до їх переліку можна віднести такі: право на недоторканність ділової репутації, право на таємницю кореспонденції, право на інформацію, право на найменування, право на зовнішній образ ; право на існування, право на автономію, право на вибір позначення. Крім зазначених, юридичні особи публічного права можуть використовувати особисті немайнові права на об'єкти, що належать іншим особам, наприклад, це стосується права на використання імені, права на таємницю особистого життя, права на проведення фото-, кіно- теле- та відеозйомок, право на недоторканність житла. На наш погляд, до цього переліку доречно додати право на особисті папери, право на ознайомлення з особистими паперами, які передані до фонду бібліотек або архівів,

право на недоторканість приміщень та будівель, право на мирні зібрання, а також права, пов'язані зі створенням та використанням об'єктів інтелектуальної власності.

Мета юридичної особи публічного права, створеної на підставі розпорядчого акта Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, завжди буде похідною від функцій засновника, такою, наприклад, як забезпечення прав і свобод громадян, обороноздатності країни, державної безпеки. Те ж саме стосується й організаційно - правової форми юридичної особи публічного права, яка чітко зазначається у відповідних нормативно-правових актах органів державної влади.

Крім того, слід зазначити про ряд обмежень пов'язаних з правомочностями розпорядження особистими немайновими правами юридичних осіб публічного права. Зокрема, вказані юридичні особи не можуть використовувати надані їм законом особисті немайнові права (право на найменування, право на ділову репутацію, право на таємницю кореспонденції тощо) на рівні з іншими суб'єктами цивільних правовідносин як на оплатній, так і на безоплатній основі [3].

До особистих немайнових прав, які належать юридичним особам як публічного, так і приватного права, належать: право на найменування, право на інформацію, право на особисті папери, право на недоторканність ділової репутації, право на таємницю листування, право на індивідуальність за допомогою символіки (прапору, емблеми, гімну), право на мирні зібрання, права, що виникають із цивільно-правового захисту інтересів юридичної особи при проведенні фото-, кіно-, теле- та відео зйомок та охорони інтересів юридичної особи, яка зображена на фотографіях та в інших художніх творах, права, пов'язані зі створенням та використанням об'єктів інтелектуальної власності. Також виділяють права, які належать виключно юридичним особам приватного права (право на свободу заснування, на зміну форм ти видів діяльності).

Список використаних джерел

1. Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
2. Науково-практичний коментар ЦКУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://radnuk.info/komentar/chky/chky-knuga1/chky-knuga1-pozd2/101-tskglava7/1803--94-----.html>
3. Особисті немайнові права юридичної особи публічного права [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2012/n2/12ktptrp.pdf>
4. Права юридичної особи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mego.info/матеріал/стаття-94-особисті-немайнові-права-юридичної-особи>
5. Постанови Пленуму ВС України «Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи» від 27.02.2009 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v_001700-09
6. Юридичні особи публічного права [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2012/n2/12ktptrp.pdf>

Пиріг Ігор,

студент групи МЮс-2012

Науковий керівник: к.ю.н. Бабецька І. Я.

Івано-Франківський університет права

імені Короля Данила Галицького

(м. Івано-Франківськ, Україна)

**ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА НА
ГЕОГРАФІЧНЕ ЗАЗНАЧЕННЯ**

В умовах ринкової конкуренції індивідуалізація виготовленої продукції забезпечується не лише шляхом її позначення торговельними марками - суттєву роль відіграють особливі властивості товару, пов'язані з географічним місцем його виготовлення. Природні чи людські фактори, характерні для

відповідного географічного місця, зумовлюють надання виробленим продуктам особливих параметрів, що забезпечують їх відмежування від однорідної продукції інших виробників. Тому споживач при виборі товару орієнтується також на географічне джерело його походження. Поступово виникає потреба правової охорони географічних назв, що використовуються у позначенні товару, яка забезпечується цивільним законодавством шляхом формування комплексу правових норм про географічне зазначення [1].

В Україні питання набуття, здійснення та захисту права інтелектуальної власності на географічні зазначення регулюються Главою 45 ЦК України від 16 січня 2003 року [2] та Законом України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» від 19 червня 1999 року [3]. Зокрема в ЦК України, ці питання визначаються ст.ст. 501 – 504 встановлюючи підстави набуття, суб'єктів та строки чинності права інтелектуальної власності на географічне зазначення.

Основні норми, що стосуються правової охорони географічних зазначень, крім вказаних нормативних актів містяться ще у ЗУ «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», «Про захист від недобросовісної конкуренції», Паризькій конвенції про охорону промислової власності 1883 р., Угоді про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (Угода ТРІПС) та в інших правових документах [1].

Термін «географічне зазначення» є відносно новим і вперше був легалізованим у міжнародно-правових документах як результат проведення міжнародних переговорів. Паризька конвенція про охорону промислової власності не містить терміна «географічне зазначення» [4].

У ст. 1 цієї конвенції у переліку об'єктів права промислової власності наведено терміни «вказівка походження або найменування місця походження». Ці терміни продовжують використовуватись окремими країнами-членами Всесвітньої Організації Інтелектуальної Власності (далі – ВОІВ), а також все те традиційно вживаються в деяких конвенціях та угодах, адміністративні функції щодо яких здійснює ВОІВ. Водночас у правових документах ВОІВ використовується і термін «географічне

зазначення» як ширший за змістом, що охоплює правову охорону назв та зазначень, незалежно від того, чи якість даного товару визначається місцем його географічного походженням (найменуванням місця походження), чи просто вказує на місце його походження (зазначення походження) [4].

Аналізуючи ЦК України, можна зазначити, що законодавець відмовляється від застосованого в Законі України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» розмаїття термінів і вводить новий термін – «географічне зазначення», не наводячи при цьому його визначення.

Враховуючи міжнародні норми, географічним зазначенням слід вважати позначення, яке ідентифікує товар як такий, що походить з території певного географічного місця (країни, регіону чи місцевості на території країни або іншого географічного об'єкта) та має певну якість, репутацію чи інші характеристики, суттєвою мірою зумовлені цим географічним місцем, включаючи природні умови чи людський фактор або їх поєднання [5, с.412].

Географічне зазначення (ГЗ) — назва або позначення, котрі ідентифікують товар як такий, що походить з певної території, країни, регіону або місцевості і особлива якість, репутація та інші важливі характеристики, які значною мірою пов'язані із його географічним походженням [6].

Географічне зазначення походження товару – назва географічного місця, яка використовується для позначення товару, що походить із цього географічного місця та має певні якості, репутацію або інші характеристики, в основному зумовлені характерними для цього географічного місця природними умовами чи людським фактором або поєднанням цих природних умов і людського фактора [5, с.328].

Відповідні географічні назви виконували функцію визначення джерела географічного походження таких товарів. Звичайно, специфічні характеристики та якість їх були результатом природних умов та специфіки промислу, характерних для даної території.

Поняття «географічне зазначення» є новелою законодавства України. Джерелом цього поняття є Угода з торговельних аспектів прав інтелектуальної власності, прийнята Світовою організацією торгівлі. Відповідно до статті 22 цієї Угоди географічне зазначення –

це зазначення, що вказує на походження товару з території певної держави або регіону чи місцевості на цій території, коли якість, репутація чи інша характеристика товару, по суті, зумовлені цим географічним походженням [7].

Оскільки на сьогодні ЦК не містить визначення терміну «географічне зазначення», то можна запропонувати таке визначення терміна: географічне зазначення – це назва географічного місця, яка використовується для позначення товару, що походить із цього географічного місця та має особливі властивості, певні якості, репутацію або інші характеристики, виключно, головним чином або в основному зумовлені характерними для цього географічного місця природними умовами чи людським фактором або поєднанням цих природних умов із характерним для цього географічного місця людським фактором.

Закон України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» структурно складається з елементів, які визначають правову охорону зазначень походження товарів, порядок реєстрації кваліфікованого зазначення походження товару та/або права на його використання, права та обов'язки, що випливають із реєстрації кваліфікованого зазначення походження товару та/або права на його використання, порядок визнання недійсною та припинення правової охорони кваліфікованого зазначення походження товару та/або права на використання цього зазначення, захист прав на використання зазначення походження товару та інше [3].

Закон містить декілька термінів, пов'язаних із сучасним поняттям терміна «географічне зазначення». Зокрема, термін «зазначення походження товару», що охоплює терміни «просте зазначення походження товару» та «кваліфіковане зазначення походження товару», який у свою чергу об'єднує терміни «назва місця походження товару» та «географічне зазначення походження товару». Відповідно до Закону України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» просте зазначення походження товару – це будь-яке словесне чи зображувальне (графічне) позначення, що прямо чи опосередковано вказує на географічне місце походження товару (наприклад, «Зроблено в Києві»), ним може бути і назва географічного місця, яку вживають як

найменування товару або як складову частину його найменування [3].

Право на використання географічного зазначення виникає з моменту його державної реєстрації, яка здійснюється в установленому законом порядку. Воно належить усім суб'єктам господарювання, які в обмеженій цією реєстрацією території виробляють товари (надають послуги), щодо яких здійснено реєстрацію. Використання географічного зазначення іншими суб'єктами неприпустиме, оскільки в протилежному випадку споживачі будуть введені в оману, вважаючи, що купують істинний товар з особливими якостями і властивостями, в той час як фактично це буде імітація, що не має ніякої цінності. При цьому законним виробникам будуть завдані збитки, викликані відчуженням від них цінного бізнесу та пониженням репутації їх продукції [8].

Механізм охорони географічних зазначень істотно відрізняється від інших об'єктів інтелектуальної власності. Пояснюється це, зокрема, тим, що в силу об'єктивного існування географічного об'єкта (населеного пункту, регіону тощо) особа повинна мати право користуватися вказівками на нього, якщо вона виробляє товар чи надає послуги на цій території [6, 435].

На сьогодні законодавство України у сфері інтелектуальної власності не приведене у відповідність до положень ЦК. У зв'язку з цим ЦК в главі 45 передбачає право інтелектуальної власності на географічне зазначення [2], а Закон України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» від 16 червня 1999 р. під зазначенням товару розуміє просте зазначення походження товару і кваліфіковане зазначення походження товару, яке, в свою чергу, включає назву місця походження товару і географічне зазначення походження товару [3].

Цивільний кодекс України визначає, що обсяг правової охорони географічного зазначення визначається характеристиками товару (послуги) і межами географічного місця його (її) походження, зафіксованими державною реєстрацією права інтелектуальної власності на географічне зазначення. Географічне місце — це будь-який географічний об'єкт із офіційно визначеними межами, зокрема країна, регіон як частина країни, населений пункт,

місцевість тощо [2].

При визначенні, яке позначення може бути географічним зазначенням, необхідно враховувати, що видові назви товарів і прості зазначення походження товарів не можуть бути об'єктами інтелектуальної власності.

Видова назва товару – це застосовувана в назві товару назва географічного місця, в якому спочатку товар цього виду вироблявся, яка згодом стала загальноживаною в Україні як назва певного виду товару безвідносно до конкретного місця його походження (наприклад, ковбаса «Московська», «Одеська» тощо) [8, с.436].

Просте зазначення походження товару – будь-яке словесне чи зображувальне (графічне) позначення, що прямо чи опосередковано вказує на географічне місце походження товару.

Правова охорона простого зазначення походження товару надається на підставі його використання і полягає у недопущенні використання зазначень, що є неправдивими (фальшивими) чи такими, що вводять споживачів в оману щодо дійсного географічного місця походження товару. Пояснюється це тим, що основна функція простого зазначення походження товару – інформативна: зазначити географічне місце, де вироблений товар чи надана послуга [9, с.241].

В Україні, яка є членом Світової організації торгівлі та має намір інтегруватися до європейського співтовариства, сьогодні в умовах розвитку зовнішньоекономічних зв'язків і зростаючого інтересу споживачів до походження та якості товарів стає дедалі актуальнішою задача забезпечення активного впровадження поняття «географічне зазначення походження товарів» у економічне життя суспільства, адже станом на 1 червня 2016 року в Україні зареєстровано лише 42 зазначення походження товарів [6].

Відповідно до Закону України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» кваліфіковане зазначення походження товару включає назву місця походження товару і географічне зазначення походження товару [3].

Назва місця походження товару – назва географічного місця, яка використовується для позначення товару, що походить із зазначеного географічного місця та має особливі властивості, виключно або головним чином зумовлені характерними для цього

географічного місця природними умовами або поєднанням цих природних умов із характерним для цього географічного місця людським фактором [8, с.327].

Дія прав на географічне зазначення, як і на інші об'єкти інтелектуальної власності, територіально обмежена. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення є чинним з дати, наступної за датою державної реєстрації, і охороняється безстроково за умови збереження характеристик товару (послуги), позначених цим зазначенням [3].

Державну реєстрацію кваліфікованих зазначень походження товарів та/або права на їх використання здійснює від імені держави уповноважений на це орган – Державний департамент інтелектуальної власності України.

Вимоги до складу і оформлення матеріалів заявки на реєстрацію кваліфікованого зазначення походження товару та/або права на використання зареєстрованого кваліфікованого зазначення походження товару є обов'язковими для заявників і визначаються «Правилами складання, подання та проведення експертизи заявки на реєстрацію кваліфікованого зазначення походження товару та/або права на використання зареєстрованого кваліфікованого зазначення походження товару» [10].

На підставі викладеного можна зробити висновок, що набуття прав на географічні зазначення виконує важливу функцію охорони однієї з розпізнавальних властивостей, завдяки яким виробники досягають успіху на ринку. Але під час охорони географічних зазначень виникають проблеми, які тісно пов'язані з недосконалістю механізму реалізації охорони місць походження товару. Це вказує на те, що потрібно створити комплексну, посилену охорону прав на географічне зазначення, що продовжить строк охорони вказаного об'єкту інтелектуальної власності. Географічне зазначення є дієвим інструментом, який використовуються естратегічному плані підприємствами і країнами багатьма способами. Спосіб використання географічних зазначень міняється і розширюється по мірі того, як змінюється суспільство, виробництво товарів і технологія [11].

В останні роки було досягнуто дуже істотних змін у процесі приведення у відповідність українського законодавства з питань

охорони прав інтелектуальної власності на географічне зазначення. З прийняттям Цивільного Кодексу України в національне законодавство щодо правової охорони географічних зазначень буде внесено необхідні зміни з метою приведення спеціального законодавства у відповідність із положеннями Кодексу України. Однак, детальному аналізу підлягають питання правової природи прав на географічне зазначення як об'єкта інтелектуальної власності, проблеми його правового регулювання відповідно до вимог Європейського Союзу.

Список використаних джерел

1. Цивільне право України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://pidruchniki.com/1558050747144/pravo/pravo_geografichne_zaznachennya
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради. – 2003. – № 40 – 44 – С.356.
3. Закон України «Про охорону прав на зазначення походження товарів» від 16 червня 1999 р. // ВВР. – 1999. – № 32. – С. 267.
4. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 року (переглянута: у Брюсселі 14 грудня 1900 р. у Вашингтоні 2 червня 1911 р., у Гаазі 6 листопада 1925 р., у Лондоні 2 червня 1934 р., у Лісабоні 31 жовтня 1958 р., у Стокгольмі 14 липня 1967 р., змінена 2 жовтня 1979 р.) // www.copyright.com.ua
5. Право інтелектуальної власності: науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України. – К.: Парламентське видавництво, 2006. – 432 с.
6. Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%B5%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B5_%D0%B7%D0%B0%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F
7. Закон України «Про економічну самостійність Української РСР» від 3 серпня 1990 р. // Відомості Верховної Ради. – 1990. – № 34. – С.499.
8. Право інтелектуальної власності: Академічний курс / О.П. Орлюк, Г.О. Андросук та ін. – К.: Видавничий Дім „Ін Юре”, 2007. –

696 с.

9. Законодавство України у сфері інтелектуальної власності: проблеми вступу до СОТ. Матеріали слухань у Комітеті з питань науки і освіти Верховної Ради України (Упорядник Г.О.Андрощук). – К: Парламентське видавництво, 2002. – 359 с.

10. Наказ МОН «Про затвердження Правил складання, подання та проведення експертизи заявки на реєстрацію кваліфікованого зазначення походження товару та/або права на використання зареєстрованого кваліфікованого зазначення походження товару» від 17.08.2001 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0772-01>

11. Очеретна В.В. Деякі питання набуття прав на географічні зазначення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2013_2/250.pdf

Поп Василь,
студент групи МЮс-2012
Науковий керівник: к.ю.н. Бабецька І. Я.
Івано-Франківський університет права
імені Короля Данила Галицького
(м. Івано-Франківськ, Україна)

ЮРИДИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА АВТОРСЬКОЇ УГОДИ

У статті 54 Конституції України закріплено положення про те, що громадянам гарантується свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності. Ніхто не може поширювати або використовувати результати інтелектуальної діяльності особи без її згоди, за винятком випадків, встановлених законом.

Всі цивільно-правові відносини, які пов'язані з створенням і використанням об'єктів авторського права знаходять своє регулювання у законодавчих актах та авторських договорах.

Саме авторський договір, який відображує права і обов'язки сторін, є важливим регулятором відносин між автором і користувачем, та засобом захисту авторських прав. Але авторський договір є не лише регулятором у відносинах між сторонами, а й важливим механізмом, що може забезпечити отримання авторами матеріальної вигоди від використання результатів їхньої творчої діяльності. У взаємовідносинах авторів та користувачів треба прагнути до складання чітких та юридично грамотних договорів, які б враховували інтереси обох сторін і могли бути надійним засобом захисту цих інтересів.

Чинне українське законодавство передбачає, що авторські права можуть передаватися у спадщину і за авторським договором. При цьому автор (або його спадкоємці) не можуть повністю відступити свої авторські права: особисті немайнові права взагалі не можуть бути передані (відчужені) іншим особам. Відповідно до ст. 31 Закону України «Про авторське право і суміжні права» в редакції від 11 липня 2001 року автор (чи інша особа, яка має авторське право) може передати свої майнові права, зазначені у статті 15 цього Закону, будь-якій іншій особі повністю чи частково. Передача майнових прав автора (чи іншої особи, яка має авторське право) оформлюється авторським договором.

Тема авторського права та авторського договору досить довго була і продовжує бути об'єктом досліджень вчених, тому в науковій літературі давалося багато визначень поняття авторського договору, декілька з яких наведено нижче.

Так, Савельєва І. В. наводила таке визначення: авторський договір – це договір про використання організацією створеного автором твору науки, літератури та мистецтва відповідно до культурних потреб всього суспільства при дотриманні особистих і майнових правомочностей автора [1, с.24].

Клик А.Н. визначає авторський договір як угоду автора і організації-користувача з приводу створення і використання творів науки, літератури і мистецтва [2, с. 111].

Бажан М. П. пропонує ще таке визначення – авторський договір – це угода між автором (його спадкоємцем чи правонаступником) літературного, мистецького, наукового твору та відповідною юридичною особою про використання такого твору [3, с. 29].

Відповідно до ст. 31 Закону України «Про авторське право і суміжні права», автор (чи інша особа, яка має авторське право) може передати свої майнові права, зазначені у статті 15 цього Закону, будь-якій іншій особі повністю чи частково. Передача майнових прав автора (чи іншої особи, яка має авторське право) оформляється авторським договором [4].

Майнові права, що передаються за авторським договором, мають бути у ньому визначені. Майнові права, не зазначені в авторському договорі як відчужувані, вважаються такими, що не передані. Такими майновими правами, зазначеними у ст. 15 Закону, є виключне право на використання твору та виключне право на дозвіл або заборону використання твору іншими особами. Отже, з наведеної вище норми можна зробити висновок, що під авторським договором Закон розуміє договір, за яким автор або інша особа, яка має авторське право, може передати свої майнові права, такі як право на використання твору та виключне право на дозвіл або заборону використання твору іншими особами, будь-якій іншій особі повністю чи частково.

Авторський договір — це консенсуальна угода у галузі права інтелектуальної власності (авторського права), за якою автор або правонаступники передають готовий твір певній організації для використання або автор бере на себе обов'язок створити певний твір і передати його для використання обумовленим у договорі способом.

Відповідно до законодавства України, особі, що має авторське право, належить виключне право надавати іншим особам дозвіл на використання твору будь-яким способом або всіма відомими способами на основі авторського договору. З іншого боку, використання твору будь-якою особою дозволяється виключно на основі авторського договору, за винятком випадків, коли допускається вільне використання твору [6].

Отже, за авторським договором автор (чи інша особа, яка має авторське право) передає або бере на себе обов'язок створити і у встановлений договором строк передати свій твір та майнові права на його виключне чи невиключне використання іншій стороні (користувачу), а інша сторона зобов'язується здійснити або почати

використання у встановлений договором строк та сплатити авторові винагороду, крім випадків, передбачених законом.

За авторським договором автор має обов'язок передати майнові права на твір а його контрагент зобов'язаний використовувати твір передбаченим в договорі способом і сплатити авторові винагороду. Цим обов'язкам кореспондуються права автора вимагати від контрагента використання договору встановленим способом та сплати авторської винагороди і право контрагента вимагати від автора передання йому майнових прав в обсязі і в строки, передбачені в договорі. В авторському договорі можуть бути встановлені й інші права і обов'язки сторін, але вони завжди будуть носити кореспондуючий характер, отже авторський договір є двостороннім.

Розрізняють такі види авторських договорів:

1) про передачу виключного права на використання твору: власник авторського права передає іншій (тільки одній) особі право використовувати твір певним способом, а також передає право дозволяти або забороняти використання цього твору іншим особам. При цьому за володільцем авторського права залишаються лише права, що не передаються (невідчужувані).

2) про передачу невиключного права на використання твору: власник авторського права на твір передає іншій особі право використовувати твір певним способом і у встановлених межах. При цьому за особою, яка передає невиключне право, зберігається право на використання твору і на передачу невиключного права на використання твору іншим особам.

3) за авторським договором замовлення автор зобов'язується створити у майбутньому твір відповідно до умов цього договору і передати його замовникові. Договором може передбачатися виплата замовником авторові авансу як частини авторської винагороди [6].

За загальним правилом авторський договір є двостороннім, консенсуальним і оплатним. Відповідно до ст. 626 Цивільного Кодексу України, договір є двосторонній, якщо правами і обов'язками наділені обидві сторони договору [5].

За авторським договором автор має обов'язок передати майнові права на твір а його контрагент зобов'язаний використовувати твір передбаченим в договорі способом і сплатити авторові винагороду.

Цим обов'язкам кореспондуються права автора вимагати від контрагента використання договору встановленим способом та сплати авторської винагороди і право контрагента вимагати від автора передання йому майнових прав в обсязі і в строки, передбачені в договорі. В авторському договорі можуть бути встановлені й інші права і обов'язки сторін, але вони завжди будуть носити кореспондуючий характер, отже авторський договір є двостороннім.

Консенсуальний характер авторського договору свідчить про те, що він буде вважатися укладеним з моменту досягнення згоди по всім істотним умовам договору (строку дії договору, способу використання твору, території, на яку поширюється право, що передається, розміру і порядку виплати авторської винагороди, а також інших умов, щодо яких за вимогою однієї із сторін повинно бути досягнуто згоди). Але іноді авторський договір може бути і реальним, наприклад, коли при укладенні сценарного договору у ньому йдеться про передачу студії вже готового твору.

І, нарешті, авторський договір є оплатним, оскільки за передачу своїх майнових прав автор отримує авторську винагороду. Авторська винагорода визначається у договорі у вигляді відсотків від доходу, отриманого від використання твору, або у вигляді фіксованої суми чи іншим чином. При цьому ставки авторської винагороди не можуть бути нижчими за мінімальні ставки, встановлені Кабінетом Міністрів України (ст. 33 Закону України «Про авторське право і суміжні права») [7].

Висновки. Забезпечення авторських прав - це використання правових засобів, за допомогою яких правовласник може не тільки захистити їх у разі порушення, але і створити такі умови, при яких імовірність порушення авторських прав буде мінімальна. Таким чином, забезпечення авторських прав - це більш широка система правових засобів, ніж захист. При цьому захист авторських прав є частиною їх забезпечення. Охорона авторських прав останнім часом набуває все більшого значення. І авторський договір, закріплюючи взаємні права та обов'язки сторін, є важливим засобом захисту, як прав автора, або його правонаступника, а також прав користувача.

Список використаних джерел

1. Савельева И.В. Правовое регулирование отношений в области художественного творчества. – М.: 1986. – С.24.
2. Клык А.Н. Охрана интересов сторон по авторскому договору. – Красноярск, 1987. – С.111.
3. Юридична енциклопедія. / Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана. – К., 1998. – Т.1. – С.29.
4. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>
5. Цивільний кодекс України: чинне законодавство із змінами та допов. на 30.09.2015 року: (Відповідає офіц. текстові) – К.: Алерта, 2015. – 320 с.
6. Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%B4%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D1%96%D1%80
7. Авторський договір [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uareferat.com/%D0%90%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%B4%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D1%96%D1%80

Романенко Юлія,
студентка 4 курсу

Науковий керівник: доц. Зуєва О.А.
Університет митної справи та фінансів
(м. Дніпро, Україна)

КРИПТОВАЛЮТА В ГОСПОДАРСЬКИХ ОПЕРАЦІЯХ

З розвитком комп'ютерних технологій стрімко розвивається й економіка «підхоплюючи» все нове та перспективне. Всі ми звикли до розуміння грошей як платіжного засобу, який перебуває у готівковому та безготівковому форматі, таке ж трактування закріплено у ст. 3 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» [1]. Швидкість та зручність електронної валюти

зробили її більш популярним платіжним засобом, ніж готівкові розрахунки, не лише серед фізичних осіб, але й серед суб'єктів господарювання. Відповідно до ч.2 п.15.1 ст. 15 вищезазначеного Закону та на підставі п.1.4 Постанови НБУ №481 від 04.11.2010 випуск електронних грошей в Україні мають право здійснювати лише банки [2]. Однак, як бути в тій ситуації, коли світ охопила цифрова панацея криптовалют, які не підконтрольні банківській системі, а «народжуються» за рахунок компіляції, обчислення та хешування, що загалом зветься процесом майнінгу.

Станом на літо 2017 року криптовалюта не знайшла офіційного законодавчого закріплення в українському правовому полі, що призводить до різних як судових рішень, так і дій правоохоронних органів. Що взагалі являє собою криптовалюта та чим вона так приваблює користувачів? Криптовалюта – це цифрові монети, захищені від підробки, які можна зберігати на електронних рахунках (гаманцях) та здійснювати електронні перекази. Цікавість до криптовалюти полягає в анонімності та вільному доступі до створення та управління таких електронних гаманців. Також слід зазначити, що електронний платіж відбувається без впливу зовнішнього регулятора, тобто без можливості скасувати, заблокувати або оскаржити транзакцію.

Перша криптовалюта, яка нині є найпершою за популярністю в рейтингу серед інших криптовалют, була створена у 2008 році з назвою Bitcoin. Національний банк України розглянув звернення від 28.10.2014 р. щодо віднесення операцій з віртуальною валютою/криптовалютою Bitcoin до операцій з торгівлі іноземною валютою, а також наявності підстав для зарахування на поточний рахунок в іноземній валюті фізичної особи іноземної валюти, отриманої від продажу Bitcoin, і у своєму Листі № 29-208/72889 від 08.12.2014 р. повідомив, що вважає діяльність з купівлі-продажу Bitcoin за долари США або іншу іноземну валюту функціонуванням так званих "фінансових пірамід". Також НБУ зазначив, що Bitcoin є грошовим сурогатом, який не має забезпечення реальної вартості [3].

Визнання криптовалюти грошовим сурогатом фактично суперечить цьому визначенню, що закріплено у ст. 1 ЗУ «Про Національний банк України», так, грошовий сурогат – це будь-які

документи у вигляді грошових знаків, що відрізняються від грошової одиниці України, випущені в обіг не Національним банком України і виготовлені з метою здійснення платежів в господарському обороті, крім валютних цінностей [4]. Оскільки, в матеріальному світі криптовалюти не існують, то мову тоді слід вести про електронні документи, проте й тут є протиріччя відносно позиції НБУ. Відповідно до ст. 5 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» електронний документ має містити обов'язкові реквізити [5], що в свою чергу не можна сказати про криптовалюту. Для більшого розуміння слід зазначити структуру криптовалюти на прикладі Bitcoin: першим елементом є хеш – це унікальний буквенно-цифровий рядок; хеши утворюють блоки, які в свою чергу становлять одиницю запису інформації; блоки формують блокчейн, що власне і являється Bitcoin. Таким чином, бачимо, що ототожнювати криптовалюту з електронним документом є помилкою. Проте, не дивлячись на це, зазначена позиція НБУ лягає в основу судових рішень, в яких визначалося питання виконання зобов'язань за рахунок криптовалюти. Якщо ж надавати криптовалюті значення електронної валюти, то аналізуючи норми чинного законодавства, надання їй такого статусу неможливе. Керуючись п.1.13 ст. 1 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» визначено, що лише банк є емітентом електронних платіжних засобів, оскільки є учасником платіжної системи та здійснює емісію електронних платіжних засобів [1]. Крім того, здійснюючи випуск електронних грошей, банк бере на себе зобов'язання з їх погашення. Але ж не банки створюють криптовалюту в Україні. Таким чином, правове становище криптовалюти знаходиться у невизначеному становищі, що призводить до вільного трактування норм законодавства та використання криптовалюти у розрахункових операціях господарюючих суб'єктів. Так, В інтернет-магазині «Цитрус», що має розгалужену мережу відділень по всій Україні, у лютому 2017 року впроваджена система придбання товарів за допомогою криптовалюти біткойн. Повідомлення про це з'явилося на офіційній сторінці магазину у соціальній мережі Facebook. Для оплати товару необхідний лише біткойн-гаманець покупця та оформлене замовлення в «Цитрусі», жодних пластикових карток, рахунків у

банку та інших системах. В даному разі відслідкувати кількість операцій з криптовалютою можливо лише за допомогою звітності продажів товарів, в якій буде зазначено найменування товару, вартість та спосіб платежу. В зв'язку з цим цікавим є питання щодо оподаткування подібних операцій з криптовалютою.

Розглядаючи справу №820/5120/16 про скасування податкової консультації щодо оподаткування криптовалюти Харківський окружний адміністративний суд постановив, що криптовалюта не повинна обкладатися податком на додану вартість, на відміну від позиції фіскальних органів Харківської області [6]. Свою позицію суд підкріпив рішенням суду ЄС у справі «Хедквіст проти Швеції», в якому криптовалюта прирівнюється до традиційних валют та не підлягає оподаткуванню. Варто також зазначити, що суд фактично ототожнює суд ЄС та Європейський суд з прав людини, які є різними інституціями. Постанова Харківського окружного адміністративного суду містить згадку про можливість визнання рішень суду ЄС джерелами права для України, проте, основний масив нормативного підкріплення стосується визнання рішень ЄСПЛ джерелом права для України.

Як вже зазначалося, на законодавчому рівні не закріплені питання, що пов'язані з правовим регулюванням криптовалюти, тому це й призвело до неоднакового розуміння питань оподаткування з боку фіскальних та судових органів.

Отже, криптовалюта на українському ринку є новим інструментом для здійснення господарської діяльності. Тенденція її використання продовжує стрімко зростати, однак усталеної правової позиції та будь-якого іншого законодавчого регулювання криптовалюти з боку держави наразі відсутнє. В зв'язку з цим Україні необхідно визначити правовий статус криптовалюти та виробити правила користування нею у сфері господарювання, що в свою чергу стане чудовим поштовхом для розвитку бізнесу та залучення інвестицій.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №29. – С.137.

2. Постанова Національного банку України «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України з питань регулювання випуску та обігу електронних грошей» №481 від 04.11.2010 р. // Офіційний вісник України. – 2010. – № 100. – С.76.

3. Лист Національного банку України № 29-208/72889 від 08.12.2014 // Національний банк України. – 2014. – № 29-208/72889.

4. Закон України «Про Національний банк України» // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №29. – С. 238.

5. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №36. – С.275.

6. Постанова Харківського окружного адміністративного суду № 820/5120/16 від 13.10.2016 р. – [Електронний ресурс]:
<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/62079235>

Салига Діана,
студентка групи КЮс-2015
Науковий керівник: к.ю.н. **Бабецька І. Я.**
Івано-Франківський університет права
імені Короля Данила Галицького
(м. Івано-Франківськ, Україна)

ПРАВО НА МЕДИЧНУ ДОПОМОГУ

В результаті розвитку медичних технологій, а також із ускладненням суспільних відносин та зростанням значення індивідуального інтересу інтенсифікуються правовідносини в сфері надання медичної допомоги, які, до того ж, помітно переорієнтуються на реалізацію приватного інтересу окремої особи. Вказані процеси потребують ґрунтовного наукового осмислення та адекватного правового забезпечення засобами цивільного права.

Конституція України у ст. 49 гарантує право кожного на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Право людини на медичну допомогу закріплено також і в ст. 284 Цивільного

кодексу України (далі – ЦК України) та в ст. 6 Основ законодавства України про охорону здоров'я де передбачено право на кваліфіковану медико-санітарну допомогу як складову права на охорону здоров'я. У проекті Закону України “Про захист прав пацієнтів” (zareєстрований від 06.12.2007 р.) гарантується право пацієнта на безпеку і якість медичної допомоги (ст. 5) [2].

На практиці співвідношення та розмежування приватного та публічного у правовому регулюванні відносин медичної сфери є непростю справою. Адже при наданні медичної допомоги суб'єкти (пацієнти, медичні працівники, медичні установи) користуються різними ступенями свободи вибору поведінки на власний розсуд. Тому доречно говорити про застосування як імперативних, так і диспозитивних методів правового регулювання відносин з надання медичної допомоги, які застосовуються в залежності від видів медичної допомоги, підстав її здійснення, суб'єктного складу правовідносин. Особисте немайнове право на медичну допомогу в Цивільному кодексі України (далі – ЦК України).

Цивільно-правові відносини в сфері медичної діяльності виникають за ініціативою юридично рівних і економічно незалежних суб'єктів. То ж особливості цивільно-правової складової полягають в тому, що вона орієнтована на «регулювання відносин з обороту продукту медичної діяльності між юридично та економічно незалежними суб'єктами за допомогою властивих цивільному праву форм та методів» [1, с. 140].

В основі особистих немайнових відносин в сфері надання медичної допомоги лежать нематеріальні невідчужувані блага особистості – життя, здоров'я, гідність, цілісність, недоторканність. Вказані та однопорядкові до них блага становлять виключний інтерес особистості, і саме як такі охороняються та захищаються суспільством і державою. Приватноправовий характер даних особистих немайнових відносин надає всі підстави для включення їх до предмета цивільно-правового регулювання. Адже для них характерні всі ознаки особистих немайнових відносин, зокрема, ці відносини: (а) складаються стосовно закріплення, використання, охорони та захисту особистих немайнових благ: життя, здоров'я, гідність, цілісність, недоторканність, приватність; (б) спрямовані на забезпечення приватного немайнового інтересу – збереження,

підтримання, відновлення вказаних немайнових благ; (в) ґрунтуються на засадах юридичної рівності та автономії волі та волевиявлення учасників – лікарів та пацієнтів; (г) мають абсолютний характер, зокрема, належать всім учасникам відповідних правовідносин та мають визначене у Конституції коло підстав для обмеження; (д) позбавлені економічного (майнового або грошового) змісту [5, с. 340].

У цивільному законодавстві України право на медичну (лікувально-профілактичну) допомогу посідає важливе місце серед особистих немайнових прав фізичної особи, що забезпечують її природне існування. Це право закріплено у ст. 49 Конституції України, ст. 284 ЦК України, ст. 33–53 Основ законодавства України про охорону здоров'я.

Право на медичну допомогу в тому вигляді, в якому воно сформульовано в конструкції ст. 284 ЦК України, фактично складається із сукупності прав: право на надання медичної допомоги; право на вибір лікаря та методів лікування, право відмовитися від лікування. Цей перелік прав, що стосуються медичної сфери, продовжується у ст. 285 та 286. Тобто в ЦК України йдеться про низку суб'єктивних цивільних прав щодо відповідних особистих немайнових благ у меж певної сфери суспільної діяльності – медичної [4, с.120]. Таких особистих немайнових прав суб'єктів правовідносин з надання медичної допомоги (ст. 284–286 ЦК України), як мінімум, виявляється: вісім стосовно пацієнтів (право фізичної особи на надання їй медичної допомоги; право на звернення за наданням медичної допомоги, право на вибір лікаря та лікувального закладу, право на вибір методів лікування; право на згоду на медичне втручання; право на відмову від медичного втручання; право на достовірну і повну інформацію про стан свого здоров'я; право на таємницю про стан свого здоров'я і факт звернення за медичною допомогою) і два стосовно лікаря (право на надання рекомендацій щодо методів лікування, право надавати медичну допомогу без згоди пацієнта). Ці права стосуються відповідних благ, які охороняються засобами цивільно-правового регулювання – здоров'я, життя, медичної допомоги, автономії вибору, недоторканності, приватності тощо [3, с.340].

Право на доступність, тобто право на доступність медичних послуг, що необхідні пацієнту за станом здоров'я. Медичні служби повинні гарантувати рівний доступ для всіх без дискримінації за ознаками наявності фінансових ресурсів, місця проживання, виду захворювань чи часу звернення за медичною допомогою. Це одне з прав, визначених у каталозі можливостей, визначених у Європейській Хартії прав людини (2014). Визначення доступності медичної допомоги міститься у Положенні про доступність медичної допомоги (1988) [1, с.142].

У ньому передбачено, що це багатогранне поняття, яке включає баланс багатьох факторів у рамках жорстких практичних обмежень, які обумовлені ресурсами і можливостями держави. Ці фактори включають кадри, фінансування, транспортні засоби, свободу вибору, громадську грамотність населення, якість і розподіл технічних ресурсів. Баланс цих елементів вирішує характер і ступінь загальної медичної допомоги населенню.

Відповідно до Положення, найбільша доступність забезпечується таких умов: кожному індивіду доступна необхідна йому медична допомога; забезпечена максимальна свобода вибору виконавців, системи надання допомоги і системи оплати, яка задовольняє різні потреби населення; інформованість, навчання й освіченість населення з усіх елементів, які стосуються доступу до допомоги; адекватна участь всіх сторін в розробці й управлінні системами.

Актуальна необхідність виокремлення групи спеціальних особистих немайнових прав фізичної особи в сфері надання медичної допомоги також обґрунтовується такими соціальними та правовими факторами, які підвищують рівень вразливості приватного інтересу в цій сфері діяльності:

1) існуючими загрозами з боку сучасних біомедичних технологій для прав, гідності, цілісності людини, які потребують особливих гарантій дотримання прав учасників відносин та спеціальних засобів правового впливу;

2) небувалим розширенням кола суб'єктів відносин медичної сфери, яке наближається до кола учасників цивільних відносин, в результаті чого до спеціальної соціальної групи пацієнтів тією або

іншою мірою (в той або інший період життя) відноситься все населення країни [3, с.341].

Таким чином, право на медичну допомогу за своєю правовою природою належить до групи особистих немайнових прав та має як загальні ознаки цієї категорії суб'єктивних цивільних прав, так і низку спеціальних. У структурі об'єкта особистих немайнових відносин у сфері надання медичної допомоги присутні не одне або два немайнових блага (життя і здоров'я), але й низка інших – автономія волі, приватність, гідність, недоторканність, які охороняються засобами цивільного права. Юридичною підставою для законодавчого відокремлення групи спеціальних особистих немайнових прав фізичної особи є критерій особливої уразливості приватного інтересу.

Список використаних джерел

1.Зелінський А. До питання про поняття «пацієнт» // Університетські наукові записки. – 2006. – № 2. – С. 139–143.

2.Права людини: Міжнародні договори України, декларації, документи / Упоряд. Ю.К. Качуренко. – 2-е вид. – К.: Юрінформ, 1992.- с.45

3.Ромовська З. В. Українське цивільне право: загальна частина. Академічний курс: Підручник. – К.: Атіка, 2005. – 560 с.

4.Стефанчук Р. О. Загальнотеоретичні проблеми поняття та системи особистих немайнових прав фізичних осіб у цивільному праві України. – Хмельницький: Видавництво Хмельницького університету управління та права, 2006. – 170 с.

5.Стеценко С. Г., Стеценко В. Ю., Сенюта І. Я. Медичне право України: підручник / За заг. ред. д.ю.н., проф. С. Г. Стеценка. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 507 с.

Саміло Олександра, студентка з курсу

Тьошина Лідія, студентка 6 курсу

Наукові керівники: к.т.н. **Ткач Н.О.**, к.т.н. **Саньков П.М.**

ДВНЗ «Придніпровська державна академія

будівництва і архітектури»

(м. Дніпро, Україна)

ЗВ'ЯЗОК ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ І ОБОВ'ЯЗКІВ ГРОМАДЯН З ЕКОЛОГІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ДЕРЖАВИ НА ПРИКЛАДІ ЗАПОРІЖЖЯ І ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

На сучасному етапі розвитку людства однією з важливіших складових існування цивілізованого суспільства є дотримання екологічної безпеки, раціональне використання природних ресурсів, встановлення гармонічного балансу між діяльністю людини і збереженням природних багатств. Природні ресурси, на жаль, є вичерпними, а потреби людства у них зростають разом з великими темпами росту населення. Одночасно забруднюється природне середовище, вичерпуються різні ресурси нашої планети, та проблема екологічної безпеки стає все більш актуальною.

Екологічну безпеку можна визначити як практичні заходи та процедури, які гарантують вільне від небезпек навколишнє середовище. З точки зору охорони здоров'я та захисту навколишнього середовища, механізм забезпечення екологічної безпеки включає в себе створення організованих зусиль і процедур для виявлення небезпечних факторів і зниження впливу шкідливих речовин та ситуацій. Екологічна безпека передбачає створення системного підходу до дотримання екологічних норм, в тому числі надання громадянам екологічних прав і виконання тими же громадянами екологічних обов'язків.

Екологічна безпека є терміном, який використовується вченими і практиками для характеристики зв'язку між станом навколишнього середовища та інтересами безпеки суспільства. Поняття екологічної безпеки, як правило, включає декілька основних аспектів: держави і недержавні суб'єкти повинні вживати заходи проти погіршення стану навколишнього середовища; місцеві та регіональні погіршення стану навколишнього середовища або брак ресурсів,

який посилюється зростанням чисельності населення, нерівномірним розподілом матеріальних благ і глобальними змінами навколишнього середовища, є важливим чинником, що сприяє регіональній політичній нестабільності і конфліктам із застосуванням насильства; військові формування і інститути безпеки можуть і повинні відігравати активнішу роль у захисті навколишнього середовища.

Екологічна безпека отримала новий зміст в двадцять першому столітті, коли стійкість і захист природних ресурсів стали важливими елементами національної безпеки і зовнішньої політики будь-якої цивілізованої держави.

Екологічні права людини і громадянина – це закріплені на міжнародному рівні та зафіксовані в національному законодавстві (в тому числі, в конституціях багатьох держав) невід’ємні можливості людини та громадянина, що дозволяють забезпечити людські потреби в здоровому, безпечному, гідному навколишньому природному середовищі в інтересах нинішнього і майбутнього поколінь людей.

Екологічні обов’язки людини і громадянина – це вид і міра належної і необхідної поведінки індивіда, яка передбачає дбайливе ставлення до навколишнього природного середовища, його об’єктів, компенсацію нанесеної шкоди в інтересах сьогодення і майбутнього поколінь людей.

Екологічні права людини (право людини на сприятливе навколишнє середовище) відноситься до числа основних прав людини [1].

Необхідно також зазначити, що протягом другої половини двадцятого століття були прийняті важливіші міжнародні документи в сфері охорони навколишнього середовища та визначення екологічних прав людини як на міжнародному, так й на національному рівнях. Було визнано, що навколишнє середовище – це не абстрактне поняття, а життєве середовище, від якого залежить якість життя і здоров’я людини, включаючи покоління, які ще не народилися. Тому всі держави повинні забезпечувати охорону та захист навколишнього природного середовища та відноситися з повагою до природи та її ресурсів. За останні тридцять років істотних зміни в сфері охорони навколишнього природного

середовища були введені в судових, адміністративних і соціальних систем. Але, як свідчать факти, цього недостатньо для реальної охорони екологічних прав людини та захисту навколишнього природного середовища. На міжнародного рівні вже з початку XXI століття йдеться мова про прийняття так званої Екологічної Конституції Землі, але доки реальних кроків до цього не зроблено. Держава, громадськість і приватний сектор зобов'язані всіма силами захищати право на безпечне довкілля. Використання ресурсів навколишнього середовища повинно регулюватися за допомогою правових актів і науково-технічних знань.

Право на захист екологічних прав громадян є суб'єктивним правом, яке займає самостійне місце в системі як групи екологічних прав, так і всієї системи конституційних прав і свобод людини і громадянина. Право на захист екологічних прав є юридично забезпеченою можливістю людини за допомогою норм діючого законодавства та шляхом судового захисту, позасудового захисту та самозахисту, здійснювати дії, що спрямовані на відновлення екологічних прав, відшкодування шкоди, спричиненої негативним впливом на навколишнє середовище та здоров'я людини та інше.

Місто Запоріжжя та Запорізька область в цілому відноситься до промислового регіону України, який має досить суттєве техногенне навантаження. Запоріжжя є містом зосередження об'єктів енергетики, металургії та моторобудування, тому, на жаль, в місті є проблеми із забрудненням навколишнього середовища.

Основними екологічними проблемами міста та області є забруднення атмосферного повітря, забруднення ріки Дніпро та малих річок, накопичення побутового та промислового сміття, негативний вплив викидів на біосферу, висока захворюваність населення важкими хворобами [2].

В результаті проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

1. Для того, щоб запобігати негативному впливу техногенної діяльності людини в Запорізькій області розроблена Стратегія регіонального розвитку на період 2020 року [3], яка включає аналіз екологічної ситуації та напрями захисту екологічної безпеки нашого регіону. До основних з них можна віднести наступні: а) вдосконалення системи державного моніторингу навколишнього

природного середовища; б) удосконалення діючих та впровадження нових сучасних систем очищення води і повітря; в) відновлення сприятливого санітарного стану ріки Дніпро та малих річок; г) зменшення забруднення довкілля промисловими та твердими побутовими відходами; д) відновлення нормального стану тваринного та рослинного світу; є) створення водоохоронних зон; ж) підвищення екологічної культури населення та інші.

2. Всі напрямки запобігання негативному впливу техногенної діяльності людини, наведені вище, тісно пов'язані з дотриманням екологічних обов'язків громадянами при належному захищенні державою прав людиною на чисте довкілля.

Список використаних джерел

1. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року : Закон України від 21 грудня 2010 р. № 2818-17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>.

2. Стан довкілля в Запорізькій області : Інформаційно-аналітичний огляд за 2016 р., підготовлений Департаментом екології та природних ресурсів Запорізької обласної державної адміністрації [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.zdn.gov.ua/view/2016-rik.html>. – Назва з екрану.

3. Стратегія регіонального розвитку Запорізької області на період до 2020 року, затверджена рішенням Запорізької обласної ради від 25.02.2016 р. № 1 [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.zoda.gov.ua/article/2264/strategiya-regionalnogo-rozvitku-zaporizkoji-oblasti--na-period-do-2020-roku.html>. – Назва з екрану.

Сколота Аліна,

студентка 2 курсу

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Шведова А.Л.

Київський національний

торговельно- економічний університет

(м. Київ, Україна)

ВІК ЯК КРИТЕРІЙ ЗАСТОСУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДО НЕПОВНОЛІТНІХ

У статті 68 Конституції України записано: «Кожен зобов'язаний неухильно додержуватися Конституції України та законів України, не посягати на права і свободу, честь і гідність інших людей. Незнання законів не звільняє від кримінальної відповідальності».

Кримінальна відповідальність неповнолітніх має свою специфіку, яка обумовлена як соціально-психологічними особливостями неповнолітньої особи, так і кримінологічною характеристикою злочинів, що здійснюються цією категорією правопорушників. Така специфіка, безумовно, впливає на характер покарання, на його каральний зміст. Бабев М.М. з цього приводу говорить, що аналіз всього комплексу кримінально-законодавчих норм про кримінальну відповідальність неповнолітніх переконує, що створений для підлітків режим відповідальності більш пільговий ніж для дорослих злочинців при рівних обставинах [1].

Виключно важливе значення має визначення віку. Вік — це одна із основних ознак суб'єкта злочину. В.С. Орлов пише: «Суб'єкт злочину — це людина, яка скоїла злочин в осудному стані і досягла віку, з якого за законом, настає кримінальна відповідальність». Таким чином вік суб'єкту злочину має юридичне значення та підлягає обов'язковому визначенню. Особливо це необхідно у тих випадках, коли він наближається до мінімального, тобто мова йде про неповнолітніх. Стаття 22 КК України визначає вік, при якому настає кримінальна відповідальність на Україні. За загальним правилом до кримінальної відповідальності притягається особа, якій до скоєння злочину виповнилося 16 років та їй, за вчинений злочин, передбачений ч. 2 ст. 22 КК України, призначається кримінальне покарання. До таких злочинів законодавцем віднесено:

посягання на життя громадського діяча, працівника правоохоронного органу, судді, умисне вбивство (ст.115-117); зґвалтування (ст. 152); бандитизм (ст.257); вимагання (ст. 189, 262, 308); терористичний акт (ст. 258); диверсію (ст..113);розбій (ст. 187, ч. 3 ст. 262, 308); грабіж (ст. 186, 262, 308); хуліганство (ст.296) та інші [2].

В основу встановлення віку, з якого настає кримінальна відповідальність покладені вікові межі соціалізації особистості підлітків. Вікова класифікація неповнолітніх найбільш відпрацьована в розділах психології, пов'язаних з педагогікою. Весь підлітковий вік поділяється на 3 групи: перший підлітковий вік (12-13 років); другий підлітковий вік (14-15 років); третій підлітковий вік (16-18 років).

У наш час актуальною стає проблема омолодження злочинності. Безумовно, цьому сприяють політичні та економічні негаразди, що склалися в нашій країні. Однак, на мою думку, не останню роль в цьому, негативному для нашого суспільства процесі, грає таке явище як акселерація підлітків.

Думки багатьох вчених про підвищення чи зниження вікової межі настання кримінальної відповідальності впливають саме із акселерації. Група вчених, представником якої можна назвати К.С. Лебединську, вважають, що так як акселерація не вдосконалює психологічні якості особистості, а науково-технічний прогрес розвивається досить швидко, то підростаюче покоління у своєму психологічному розвитку відстає від умов соціального життя і не завжди здатне розуміти суспільну значущість своїх дій, вчинків, в тому числі і суспільно-небезпечних. Тому вони пропонують підвищити вікову межу настання кримінальної відповідальності неповнолітніх [3].

Друга група вчених займає протилежну позицію в оцінці акселерації. Одним із них є С.А. Тарарухін, який вважає, що прискорений розвиток фізичної, статевої та інтелектуальної сфер створює реальні можливості більш реального засвоєння соціальних норм [5].

І на кінець третя група вчених вважає, що акселерація взагалі не є переконливим фактором підвищення або зниження вікової межі відповідальності неповнолітніх. А.А. Примачонок, підтримуючи

ідею про підвищення вікової межі настання кримінальної відповідальності неповнолітніх, аргументує її сучасними умовами життя суспільства, великими темпами розвитку науково технічного прогресу, інститутами соціалізації особистості, і, вважає, що вік настання кримінальної відповідальності необхідно привести у відповідність з виникненням дієздатності у підлітка [4].

Отже, усі ці думки та пропозиції про підвищення або зниження вікової межі кримінальної відповідальності направлені перш за все на боротьбу зі злочинністю неповнолітніх. Але я вважаю, що це не вирішить проблеми неповнолітньої злочинності. Якщо ми зменшимо вік притягнення до кримінальної відповідальності, то тим самим збільшимо кількість засуджених.

Якщо підвищимо вік кримінальної відповідальності, то багато злочинців залишаться непокараними. Тому, шляхи подолання злочинності слід шукати не

у маніпуляції з віком, а в чомусь іншому. Боротьба зі злочинністю повинна здійснюватися шляхом посилення правової пропаганди серед молоді, проведення профілактичних бесід серед учнів не у 10-11 класі, а у 6-7 класі, забезпечення ефективності роботи служби у справах дітей.

Список використаних джерел

1. Бабаев М.М. Уголовная ответственность й наказание несовершеннолетних // Юридическая литература. М. 1988г. — С. 8
2. Кримінальний Кодекс України.
3. Лебединская К.С. О возможном влиянии акселерации на формирование противоправного поведения // Вопросы судебной психологии. — М., 1971.- С.51.
4. Примачонок А.А. Проблемы борьбы с преступностью несовершеннолетних. — Минск, 1980.
5. Тарарухин С.А. Преступное поведение. — К., 1986. — С. 42.

Тавлуй Ганна,
студентка VI курсу юридичного факультету
Науковий керівник: к.ю.н., доц. Турчак І.О.
Івано-Франківський університет права
імені Короля Данила Галицького
(м. Івано-Франківськ, Україна)

СЛУЖБОВІ ТВОРИ

Актуальність зазначеної теми визначається тим, що інтелектуальна діяльність та її продукти є визначальними факторами у процесі соціально-економічного розвитку суспільства загалом і кожної держави зокрема. В умовах сьогодення постійно зростає кількість творів, що створюються у зв'язку з виконанням службових обов'язків. Такі твори називають службовими. Проштудіювавши та добре проаналізувавши дану тему варто зазначити, що значною дилемою службового твору є те, що в даній ситуації існує два самостійних суб'єкта - працівник і роботодавець, інтереси яких можуть бути абсолютно різними.

Основні проблеми пов'язані з авторським правом на службові твори, виникають при вирішенні питання щодо належності авторських прав, а також про винагороду автору твору. Окремі аспекти правовідносин інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору, та договору про розподіл майнових прав на службовий твір досліджували такі науковці як: Т Ярошевська А.А. Амангельди, К.О. Афанасьєва, Е.П. Гаврилов, О.О. Кулініч, М.В Селіванов, Е.П. Гаврилова, С.М Клейменова та інші.

З прийняттям Цивільного кодексу України визначено правовий режим на об'єкти інтелектуальної власності, створені у зв'язку з виконанням трудового договору. Так, у ч. 2 ст. 429 ЦК України вказано, що особисті немайнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору, належать працівнику, який створив цей об'єкт. У випадках, передбачених законом, окремі особисті немайнові права інтелектуальної власності на такий об'єкт можуть належати юридичній (фізичній) особі, де працює працівник [1, ст. 714].

Проте, необхідно наголосити на тому, що відповідно до ч. 2 ст. 16 Закону України «Про авторське право і суміжні права» виключне майнове право на службовий твір належить роботодавцю, якщо інше не передбачено трудовим договором (контрактом) та (або) цивільно-правовим договором між автором і роботодавцем [2].

Питання спільної належності прав на об'єкт права інтелектуальної власності, створений у зв'язку з виконанням трудового договору, це питання виплати відповідної винагороди. Розмір винагороди працівника за кожен вид використання службового об'єкта і порядок її виплати повинні бути передбачені в договорі, так само як і можливість та умови використання об'єкта права інтелектуальної власності працівником - автором, саме такої думки притримується Селіванов М.В [4].

Стосовно визначення розміру виплати авторської винагороди, то залишилось не зрозумілим якими критеріями необхідно керуватися для визначення розмірів винагороди. Можна припустити, що у випадку коли використання такого об'єкта приносить істотний прибуток роботодавцю, то авторська винагорода має бути відповідна цьому прибутку. З іншого боку, якщо прибуток працедавця незначний або його взагалі немає, то необхідно орієнтуватися на мінімальні ставки авторської винагороди. Тобто використовувати Постанови КМ України «Про затвердження мінімальних ставок винагороди (роялті) за використання об'єктів авторського права і суміжних прав» від 18 січня 2003 р., № 72, «Про затвердження мінімальних ставок винагороди авторам технологій і особам, які здійснюють їх трансфер» від 4 червня 2008 р. № 520.

Проблеми, пов'язані з правами на службові об'єкти, виникають ще й у зв'язку із протилежними підходами цивільного і трудового права. Для цивільного права головне - результат (створений службовий об'єкт), а трудове право розглядає процес створення об'єкта інтелектуальної власності за завданням або дорученням роботодавця. Саме нерозуміння предмета правового регулювання вказаних галузей права призводить до конфліктів. Так, працівник вважає, що за створення службового об'єкта роботодавець повинен заплатити додатково, а останній переконаний, що уже розрахувався з працівником заробітною платою. З одного боку, творцем службового об'єкта, безумовно, є працівник, і в цьому статусі він має

на нього неспростовні права як автор. З другого - службовий твір створено у робочий час, оплачений роботодавцем, і як продукт праці має належати роботодавцю [5, ст. 16].

З точки зору Е.П. Гаврилова впливає, що трудове право не регулює і не може регулювати процес створення твору у такому ж обсязі, як воно регулює інші трудові відносини (наприклад, процес вироблення певної деталі). Творчий процес вимагає відповідної підготовки, накопичення та осмислення матеріалу,

при чому осмислення може відбуватись і не в робочий час. Лише після цього починається, власне, створення твору. Отже, трудове право не регулює і не може регулювати творчий процес. Також особливість службового твору у порівнянні з іншими результатами праці полягає у невизначеності та непередбачуваності результату - автор ще не знає, яким саме буде створений ним твір [6, ст. 68].

Створення службових творів автором-працівником відбувається відповідно до службового завдання чи трудового договору, який укладений для виконання певних службових обов'язків і може містити службове завдання. Саме трудовий договір, укладений у письмовій формі, мав би містити норми, кому належать майнові авторські права на створений службовий твір: працівнику чи роботодавцю. Проте у випадку коли трудовий договір у письмовій формі не укладається або укладений у письмовій формі договір не містить умов щодо розподілу майнових прав (якщо за згодою між автором і роботодавцем майнові права на твір не мають належати сторонам спільно), є доцільним після створення твору додатково укласти ліцензійний договір або договір про передачу виключних майнових прав. Якраз згідно з цим договором і має відбуватися розпорядження майновими правами на службовий твір.

Список використаних джерел

1. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. / [за відповід. ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця]. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – Т. I. – 832 с

2. Про авторське право та суміжні права : Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792- XII [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.

3. Селіванов М.В. Службові твори - кому належить право інтелектуальної власності / М.В. Селіванов [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.arbitis.com/Selivanov-M-V-Sluzhbovi-tvori-komunalezhit-pravo-intelektual-noyi-vlasnosti>.

4. Клейменова С.М. Авторські правовідносини як форма реалізації правомочностей суб'єктів авторського права: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / С.М. Клейменова. - К., 2004. - 25 с.

5. Гаврилов Э.П. Советское авторское право: Основные положения. Тенденции развития / Э.П. Гаврилов. – М.: Наука, 1984. – 222 с.

Ткач Олександр,

студент з курсу

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Коваль А.А.

Чорноморський національний університет

імені Петра Могили

(м. Миколаїв, Україна)

ЩОДО ПИТАННЯ ГАРМОНІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ КІБЕРЗЛОЧНИННОСТІ З МІЖНАРОДНИМИ АКТАМИ

З кожним роком актуальність питання кібербезпеки в Україні і світі зростає, через розширення способів і засобів вчинення злочинів у сфері захисту електронних комунікацій та інформації. Відповідно до статистики, отриманої за запитом від Генеральної прокуратури України у період з січня по квітень 2017 року правоохоронними органами було зареєстровано 705 злочинів у сфері електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку, тоді як за весь 2016 рік зареєстровано 1018 випадків, що у порівнянні свідчить про стрімкий

ріст рівня даних злочинів і їх небезпечності для суспільства і держави.

Правовою основою по протидії комп'ютерної злочинності на національному рівні є Кримінальний кодекс України (Далі - ККУ), Розділ XVI Особливої частини якого присвячений Злочинам у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем і комп'ютерних мереж (ст. 361, 361-1, 361-2, 362, 363, 363-1). В окремих видах злочинів комп'ютерні продукти визначені як засіб вчинення злочину, наприклад, у ст. 163, 176, 177, 200 ККУ [1].

Аналіз національного законодавства, міжнародних нормативно-правових актів, наукових праць та практики свідчить про недосконалість нормативно-правової бази для врегулювання інформаційної злочинності та кіберзлочинності в Україні. Науковці зазначають, що, оскільки визначення поняття «кіберзлочини» у національному законодавстві відсутнє, комп'ютерні злочини, злочини у сфері інформаційних відносин, діянь у сфері інформаційної безпеки та інших подібних правопорушень слід відносити до взаємопов'язаних класів (видів, груп) відповідно до їхніх суттєвих ознак. Крім того, існує потреба у відмежуванні таких діянь від загальнокримінальних правопорушень для покращення ефективності діяльності правоохоронних органів щодо їхнього розслідування, запобігання та протидії [2, с. 72]. До того ж, відповідно до аналітичної записки Національного інституту стратегічних досліджень, чинна вітчизняна нормативно-правова база у сфері протидії злочинам в кіберпросторі лише частково задовольняє потреби часу та не завжди охоплює всі ключові елементи, які необхідні для ефективної протидії кіберзлочинам всіх рівнів складності. На сьогоднішній день в Україні діє низка Законів України та нормативних документів різних рівнів, що охоплюють проблеми забезпечення кібербезпеки держави. Водночас спостерігається вільне використання значної кількості термінів (та їх синонімів) що часто не узгоджені між собою. Так, у Законі України «Про основи національної безпеки України» згадуються «комп'ютерна злочинність» та «комп'ютерний тероризм», при чому жоден з цих термінів на має свого визначення а ні в цьому, а ні в інших нормативних документах [3]. З цього випливає, що проблема нормативно-правового регулювання кіберзлочинності в Україні

складається з декількох аспектів. По-перше, відсутність відмежування злочинів такого роду в окрему групу, по-друге, наявність у нормативних актах термінів, що мають розмите значення і на які, як наслідок, не можуть посилатися на практиці правоохоронні органи.

Вирішення даної проблеми є завданням, поставленим у Стратегії кібербезпеки України, де зазначено про необхідність створення вітчизняної нормативно-правової та термінологічної бази у цій сфері, гармонізації нормативних документів у сфері електронних комунікацій, захисту інформації, інформаційної та кібербезпеки відповідно до міжнародних стандартів і стандартів ЄС та НАТО [4]. Враховуючи природу Стратегії, конкретних вказівок щодо способів досягнення результатів по даному завданню немає. Але, логічно, що необхідно внести зміни до законів які містять ті чи інші терміни, пов'язані з кіберзлочинністю, надавши їм дефініцію. Також, гармонізація національного законодавства з міжнародним має відбуватись шляхом відділення такого роду діянь від загальнокримінальних правопорушень в окремі групи. Наприклад, класифікацію можна здійснити у відповідності з Конвенцією про кіберзлочинність, де наявні такі групи злочинів: правопорушення проти конфіденційності; правопорушення, пов'язані з комп'ютерами; правопорушення, пов'язані зі змістом; правопорушення, пов'язані з порушенням авторських та суміжних прав.

Таким чином, стрімкий ріст рівня кіберзлочинів породжує необхідність удосконалення нормативно-правової бази, її конкретизацію та приведення у відповідність до сучасних умов кіберпростору, для забезпечення нормального функціонування держави та безпеки суспільства.

Список використаних джерел

1. Орлов О. В., Онищенко Ю. М. Організаційні та нормативно-правові засади боротьби з кіберзлочинністю// Державне управління: удосконалення та розвиток: електрон. наук. Фахове вид. 2014. № 5. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=715>

2. Амелін О., Чумак К. Кваліфікація кіберзлочинів та її вплив на компетенцію органів правопорядку// Вісник Національної академії прокуратури України. № 2(48)'. 2017. С. 71-79

3. Д. Дубов, М. Ожеван Проблеми чинної вітчизняної нормативно-правової бази у сфері боротьби із кіберзлочинністю: основні напрями реформування". Аналітична записка // Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/454/>

4. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 січня 2016 року "Про Стратегію кібербезпеки України": Указ Президента України від 15.03.2016 року № 96/2016// База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/96/2016>

5. Конвенція про кіберзлочинність: конвенція, міжнародний документ від 23.11.2001// База даних «Законодавство України»/ ВР України. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_575/page

Тульчевська Марія,
студентка з курсу юридичного факультету
Науковий керівник: к.ю.н., доц. Коваль А.А.
Чорноморський національний університет
імені Петра Могили
(м. Миколаїв, Україна)

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ЖЕБРАЦТВА ДІТЕЙ В УКРАЇНІ

Жебрацтво повнолітніх громадян є негативним соціальним явищем у суспільстві, однак не є кримінально-караним діянням в Україні. Згідно положень чинного Кримінального кодексу України (далі КК) протиправним діянням вважається втягнення малолітньої дитини у заняття жебрацтвом та її використання з цією ж метою. Відповідальність за використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом передбачена у ст. 150-1 КК України [1].

В умовах становлення України як правової держави надзвичайно актуальними постають проблеми дитячого жебрацтва і втягнення дітей у антигромадську та злочинну діяльність. При цьому страждає воля, честь і гідність дитини, а також її здоров'я. Сучасне суспільство повинно приділяти більше уваги питанням захисту дитини від негативного впливу дорослих, а також розробці попереджувальних та профілактичних заходів. У зв'язку з тим, що Україна в даний час прагне унормувати своє законодавство відповідно до європейського, положення Кримінально кодексу в цьому питанні є недосконалыми і не повною мірою відповідають міжнародним стандартам.

Ст. 150-1 КК України передбачає використання батьками або особами, які їх замінюють, малолітньої дитини для заняття жебрацтвом (систематичного випрошування грошей, речей, інших матеріальних цінностей у сторонніх осіб) і карається обмеженням волі на строк до трьох років або позбавленням волі на той самий строк. Ті самі дії, вчинені щодо чужої малолітньої дитини або пов'язані із застосуванням насильства чи погрозою його застосування, а так само вчинені повторно або особою, яка раніше скоїла один із злочинів, передбачених ст. 150, 303, 304 цього Кодексу, або за попередньою змовою групою осіб, – караються обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на строк від трьох до восьми років. Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені організованою групою, а також якщо внаслідок таких дій дитині спричинені середньої тяжкості чи тяжкі тілесні ушкодження, – караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років [1].

Жебрацтво з використанням дітей є найбільш прибутковим і розповсюдженим явищем в Україні. Згідно статті 36 Конвенції про права дитини від 20 листопада 1989 року держави, що її ратифікували, зобов'язані захищати дитину від усіх форм експлуатації, що завдають шкоди будь-якому аспекту життя дитини. А жебракування є однією з форм експлуатації дитини, яка завдає їй фізичну і моральну шкоду [2].

Розкриваючи причини бездоглядності, бродяжництва і жебрацтва дітей, О.М. Нечаєва вказує на фактори, які їх провокують. Це економічна криза, безробіття, зубожіння широких верств

населення, які живуть за межею бідності, ослаблення сімейних устроїв, втрата моральних принципів, алкоголізм і наркоманія, розповсюдження серед дітей і дорослих психічних захворювань [3, С. 58–64].

На сьогоднішній день в літературі виділяються дві групи причин бродяжництва та жебрацтва: об'єктивні та суб'єктивні. До числа об'єктивних відносяться наступні:

- проблема з житлом, брак дешевого, соціального житла;
- безробіття, що обумовлює відсутність засобів для оплати житла;
- погіршення соціально-економічної та політичної ситуації в Україні;
- проблема переселення з окупованих територій;
- стихійні лиха; погіршення екологічної ситуації в деяких регіонах країни;
- соціальне здоров'я суспільства (наявність душевнохворих, осіб з поведінкою, що відхиляється від норм, осіб, що вийшли з місць позбавлення волі і т. п.);
- слабкі можливості реалізації соціальних програм, націлених на надання матеріальної та іншої допомоги малозабезпеченим сім'ям, групам ризику тощо.

Однак, об'єктивні причини не завжди штовхають підлітків на шлях жебракування та бродяжництва. До суб'єктивних причин відносяться: психологічні особливості індивідів, психосоціальний розвиток особистості;

- життєві установки;
- мікросоціальні ситуації;
- розривання сімейних зв'язків;
- шизофренія, затримка розвитку, невротичні розлади, ранні стадії

різних органічних уражень [4].

У деяких зарубіжних країнах відведені повноцінні розділи, в яких відбувається конкретизоване регламентування таких діянь, як втягнення малолітньої дитини у жебрацтво і використання її для заняття даною діяльністю. На наш погляд, КК України потребує певного реформування з даного питання, посиляючись на

положення міжнародного законодавства та позитивний досвід Європейських та інших країн. Наприклад, у кримінальному законодавстві Іспанії міститься норма про відповідальність за торгівлю людьми задля заняття жебрацтвом. Кримінальне законодавство Болгарії містить норми про відповідальність за самовільне викрадення дитини або утримання чужої дитини шляхом насильства, погрози чи обману з наміром використовувати її для заняття жебрацтвом або змушування її до цієї діяльності [5, С. 114-115].

Розглянувши нормативно-правове регулювання жебрацтва в Україні, можна сказати, що незважаючи на велику кількість наукових праць в даній сфері дослідження, проблема жебрацтва серед дітей – явище широкомасштабне, яке до сьогоднішнього дня не втрачає своєї актуальності. Приймаючи до уваги міжнародний досвід боротьби з даною проблемою, вважаємо, що положення КК України в цьому питанні є недосконалими і їх реформування стане важливим кроком у вирішенні проблеми жебрацтва дітей на національному рівні.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України від 5 квіт. 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25–26 [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show./2341-14>.
2. Конвенція ООН про права дитини від 21.12.1995 р. (ратифіковано постановою ВРУ 789-XII від 27.02.91) [Електронний ресурс].-Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_021.
3. Нечаева А.М. Детская беспризорность – опасное социальное явление / А.М. Нечаева // Государство и право. – 2001. – № 6. – С. 58–64.
4. Максимів І.І. Актуальні проблеми правового регулювання бродяжництва і жебрацтва дітей. [Електронний ресурс].- Режим доступу: file:///C:/Users/%Do%Ao%Do%Bo%Do%B8%D1%81%Do%Bo/Downloads/vprc_2016_6_20.pdf.
5. Семчук Н.О. Суб`єкт та суб`єктивна сторона залучення неповнолітніх до заняття жебрацтвом за законодавством України та

деяких зарубіжних країн/Н.О.Семчук//Вісник Академії адвокатури України. – 2011. - №2. – С. 113-118.

Франків Володимир,

курсант 1 курсу

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Андрусів Л.М.

Прикарпатський факультет

Національної академії внутрішніх справ,

(м. Івано-Франківськ, Україна)

ПРАВА ТА СВОБОДИ У ПРАВІ

Фундаментальна засада прав людини - повага життя і гідності кожної окремої людини – присутні в більшості великих релігійних і філософських учень світу. Права людини не можна купити, заробити або отримати в спадок. Їх називають «невід'ємними», тому що вони властиві кожній людині незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови релігії, політичних або інших переконань, національного чи соціального походження, майнового стану, народження, або будь-яких інших обставин [1, с. 47].

Проблема гарантованого забезпечення прав та свобод людини може бути розглянута тільки у межах інтелігбельно-упорядкованого суспільства з прогнозованим і контрольованим рівнем розвитку злочинності. Суспільство складається з людей з різноманітними індивідуальними здібностями і особистими якостями. Разом із тим, тільки в межах інтелігбельно-упорядкованого суспільства завдяки узгодженню різноманітних інтересів, вдається створити умови для реалізації індивідуальних здібностей. Засобами узгодження таких інтересів є право та правова норма Тільки право у цивілізованому суспільстві виступає в якості масштабу, засобу поведінки та вчинків, різноманітних за характером, темпераментом, психікою, фізичним та розумовим розвитком індивідів. При цьому, за словами С.С. Алексеева право є єдино можливим, історично і об'єктивно обумовленим інструментом узгодження інтересів людей. Правова норма лише

визначає гранично припустимі відхилення, які для суспільства є небажаними або суспільно небезпечними [2, с.75].

Разом із тим, очевидно, що реальне забезпечення прав та свобод людини в значній мірі залежить від об'єктивних факторів, які відображають відмінні аспекти і сторони життя суспільства. Діапазон їх достатньо поширений, різноманітний і включає в себе соціально-політичну стабільність в суспільстві, матеріально-фінансові ресурси і можливості держави, а також морально-психологічну готовність суспільства піти на прийняття тих або інших заходів захисту від протиправних проявів. Ці фактори виступають у комплексі і набувають своєї актуальності під час виникнення надзвичайних ситуацій різного генезису, коли права та свободи людини істотно обмежуються, у зв'язку з введенням спеціального адміністративно-правового режиму та застосуванням додаткових заходів адміністративно-правового примусу як засобу реагування на ці ситуації. Застосування вказаних заходів носить комплексний характер і має певну процедуру, що в сукупності входить до процесу проведення спеціальної операції. Сама ж надзвичайна ситуація є порушенням нормальних умов життя і діяльності людей. Вона спричиняється різноманітними негативними факторами, які завдають великі економічні збитки та людські втрати [3, с.6].

Ці фактори виникають і розповсюджуються не тільки завдяки аномальним природним та техногенним процесам, небажаним та суспільно небезпечним відхиленням у поведінці людей від меж, встановлених правовою нормою, а й внаслідок правомірної поведінки людей, яка зі зміною обстановки з великою ймовірністю може перетворитися у неправомірну. Перелічені явища (фактори) отримали своє формальне логічне відображення як в наукових працях [4, с.346-347; 5, с. 7], так і в законодавстві України [6].

Сучасні правові тенденції в Україні пов'язані з визнанням на державному рівні необхідності дотримання прав людини. Вони закріплені в різних міжнародних зобов'язаннях, перш за все, направлені на значний розвиток гарантій, дотримання та розширення прав та свобод особистості. Проблеми реальної гарантованості прав і свобод громадян у нашій державі, питання дійсного стану положення громадянина у його взаємовідносинах з

державою у різних сферах рідко стають предметом наукових досліджень, що пояснюється низкою причин історичного, політичного, ідеологічного порядку [8].

Тому необхідні дослідження аспекту гарантування прав і свобод громадян, а також елементи і механізми його реалізації. Теоретична розробка проблеми механізму реалізації гарантій прав і свобод тим більш необхідна, бо проблема реальності прав і свобод, а також їх гарантій у літературі практично не підлягала комплексному вивченню. Аспект реальності прав і свобод людини і громадянина висвічується в роботах таких відомих вітчизняних та зарубіжних вчених, як Ю. Грошевий, В. Копейчиков, В. Погорілко, П. Рабинович, О. Скакун, О. Лукашова та ін. Але наявні саме з цього питання праці мають скоріше фрагментарний характер.

Отже, проблема забезпечення реальності, охорони і захисту, розробка механізму реалізації гарантій прав та свобод громадян на нинішньому етапі розбудови правової держави набула особливої актуальності. Уявлення про права і свободи людини історично є стрижнем, навколо якого формувалися і розвивалися принципи правової держави. У зв'язку з появою ідеї прав людини відбуваються істотні зміни в правосвідомості людей, а коли ці права стають реальністю настільки ж істотні зміни в громадському житті. Ідея і реальність прав людини виявилися, таким чином, нерозривно пов'язаними з ідеєю і реальністю правової держави: з одного боку, вільна, автономна як член громадянського суспільства й учасник політичного життя людина, з іншого боку не вільна, бо обмежується законами і через це підпорядкована інтересам громадянського суспільства держава, яка забезпечує реальність прав людини. Права і свободи людини, являючись, з одного боку, важливими ціннісними орієнтирами суспільного розвитку, по суті історично і нормативно формулюють умови і засоби життєдіяльності людей, орієнтирами, які об'єктивно необхідні для суспільного прогресу, забезпечення гармонічної взаємодії індивіда, суспільства, природного середовища держави. Становлення і розвиток цього соціального інституту відбувався, в першу чергу, в напрямку обмеження сваволі привселюдної влади, виступаючи як протизвага всевладдю держави. У преамбулі Декларації прав людини і громадянина 1789 р., правового акта, породженого Великою французькою революцією,

було зафіксовано, що “неуцтво, забуття прав людини або нехтування ними є єдиною причиною суспільних бідувань і зіпсованості урядів” [9, с.85].

Список використаних джерел

1. Энтин М. Международные гарантии прав человека (практика совета Европы) / М. Энтин – М. : Корейф, 2010 – 410 с.
2. Алексеев С.С. Теория права: Учебник. -М.: БЕК, 1994. -223 с.
3. ССБП. ДСТУ 3891. Безпека у надзвичайних ситуаціях: терміни та визначення основних понять. -К.: Держста ндарт України, 1999. - 26 с.
4. Бандурка О.М. Управління в органах внутрішніх справ України: Підручник. -Х.: Ун-т внутр. справ, 1998. - 480 с.
5. Кузніченко С.О. Управління органами внутрішніх справ в особливих умовах, викликаних явищами техно генного і природного характеру. -Х.: НУВС, 2001. -170 с.
6. Постанова Кабінету Міністрів України “Про порядок класифікації надзвичайних ситуацій” від 15.06.1998 р., № 1099 (із змінами та доповненнями згідно постанови Кабінету Міністрів України від 15.05.2003 р., № 717).
7. Лаптії В.А. Система управління органами внутрішніх справ в особливих умовах. Теоретичні та практичні проблеми: Учбовий посібник. -К.: РВВ МВС України, 1997.-136 с.
8. Жуковська Ж.О. Проблема реалізації гарантій прав і свобод у сфері охорони громадського порядку // Вісник Одеського ін-ту внутр. справ. -2001. -№ 2.-С.3640.
9. Хрестоматия по Всеобщей истории государства и права: -В 2-х т. /Под ред. К.И. Батыра и Е.В. Поликарповой. -М.: Юристъ, 2000. - Т.2. -520 с.

Фрищин О.А.,

студент групи Юсм - 2013

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Турчак І.О.

Івано-Франківський університет права

імені Короля Данила Галицького

(м. Івано-Франківськ, Україна)

ІНКОТЕРМС В СФЕРІ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

Відносини у сфері міжнародної торгівлі є одними із ключових елементів в зовнішньоекономічній діяльності. Той факт, що суб'єкти міжнародної торгівлі знаходяться під різним національним законодавством може спричинити до непорозуміння між сторонам, а також спорів та судових проваджень. Для уникнення цих непорозумінь та для ефективної співпраці, виникла потреба створення єдиних правил та стандартів ведення міжнародної торгівлі, які дозволять чітко розмежувати перехід ризиків, втрат та страхування.

Так, Міжнародною Торговою Палатою в 1936 році було введено правила Інкотермс для врегулювання спорів між суб'єктами міжнародних економічних відносин. Ці правила відомі як «Інкотермс-1936» які пізніше отримували нові зміни та доповнення, які називались Інкотермс-1953, 1967, 1976, 1980, 1990, 2000 і на сьогодні, 2010 року, для узгодження цих правил із сучасною практикою міжнародної торгівлі. [1]

Метою Інкотермс є забезпечення єдиного набору міжнародних правил для тлумачення найбільш уживаних торговельних термінів у зовнішній торгівлі. Таким чином можна уникнути або, щонайменше, значною мірою скоротити невизначеності, пов'язані з неодноковою інтерпретацією таких термінів у різних країнах. [1]

Чітка структура правил Інкотермс складається з чотирьох категорій умов постачання, які містять в кожна в собі 13 термінів відповідно до категорій: **Е** – зобов'язання продавця мінімальні і обмежуються наданням товару в розпорядження покупця;

EXW – франко-завод (назва місця)

F – зобов'язання продавця обмежуються відправкою товару, основне перевезення їм не оплачена);

FCA – франко-перевізник (назва місця призначення),
FAS – франко вздовж борту судна (назва порту відвантаження), FOB
– франко-борт (назва порту відвантаження);

С – зобов'язання продавця обмежуються відправкою товару, основне перевезення їм не оплачена)

CFR – вартість і фрахт (назва порту призначення)), CIF – вартість, страхування і фрахт (назва порту призначення), CPT – фрахт / перевезення оплачені до (назва місця призначення), CPT – фрахт / перевезення та страхування оплачені до (назва місця призначення);

D -- витрати і ризики продавця максимальні, так як він зобов'язаний надати товари в розпорядження покупця в обумовленому місці призначення (забезпечити прибуття).

DAF – постачання до кордону (назва місця поставки),
DES – постачання на судно (назва порту призначення), DEQ – постачання з причалу (назва порту призначення), DDU – постачання без сплати мита (назва місця призначення), DDP – постачання зі сплатою мита (назва місця призначення).

Правила Інкотермс не розглядають такі питання, як перехід права власності в контрактах купівлі-продажу від продавця до покупця, і для вирішення цього питання у взаєминах зі своїми контрагентами доцільно керуватися положеннями Конвенції ООН 1980 року про договори міжнародної купівлі-продажу товарів. [2]

Сторонам договору, які застосовують посилання на певне правило Інкотермс, тепер не потрібно окремо прописувати права та обов'язки за договором, і кожна із сторін може просто ознайомитися з правилами тлумачення торгових термінів.

Кожен комерційний термін складений за схемою, що складається з двох основних частин: А - обов'язки продавця, Б - обов'язки покупця. При цьому кожній обов'язки одного боку протистоїть обов'язок іншої.

Обов'язки продавця: Надання товару відповідно до умов договору, оформлення ліцензій, дозволів та інших формальностей, укладення договору перевезення і страхування, здійснення поставки, перехід ризиків, розподіл видатків, оповіщення покупця, надання доказів поставки, перевірка, упаковка, маркування, інші обов'язки.

Обов'язки покупця: *Сплата ціни за товар, оформлення ліцензій, дозволів та вчинення інших формальностей, укладення договору перевезення, прийняття поставки, перехід ризиків, розподіл видатків, повідомлення продавця, надання доказів поставки, інспектування товару, інші обов'язки* [4]

Договірні сторони, що бажають мати можливість звернутися до Арбітражного суду при МТП у випадку виникнення розбіжностей між собою, повинні спеціально і чітко домовитися про арбітраж Міжнародної торгової палати у своєму контракті або, за відсутності єдиного договірної документа, шляхом обміну повідомленнями, що складатиме угоду між ними. Факт включення одного або декількох термінів Інкотермс у договір чи пов'язане з цим листування сам по собі НЕ утворює домовленості про можливість звернутися до арбітражу МТП. МТП рекомендує таке стандартне арбітражне застереження: «Будь-які спори, що виникають з цього договору або в зв'язку з ним, підлягають остаточному врегулюванню у відповідності з Арбітражним Регламентом Міжнародної торгової палати одним або кількома арбітрами, призначеними у відповідності з зазначеним Регламентом». [1]

Створення єдиних правил на міжнародному рівні дозволяє максимально ефективно проводити переговори між сторонами, та отримати бажаний результат від укладеного договору. Уніфікованість правил міжнародної торгівлі дозволило в багатьох випадках уникнути від майбутніх розбіжностей та судових спорів. Часті спори та розбіжності, могли б призупинити ріст міжнародної торгівлі, в чому ніхто не є зацікавлений. Відносно частий перегляд правил Інкотермс, дозволяє впевнено про їх актуальність та відповідність сучасним вимогам міжнародної торгівлі та відповідає заявленій меті свого створення.

Список використаних джерел

1. Інкотермс Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати (редакція 2000 [...]) Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/988_007/page
2. Умовия поставки (Инкотермс) [Електронний ресурс]. – <http://www.qdpro.com.ua/catalogue/15020000>

3. Характеристика і особливості ІНКОТЕРМС-2010 [Електронний ресурс]. – http://stud.com.ua/40680/ekonomika/harakteristika_osoblivosti_inkoterms

4. Структура ІНКОТЕРМС-2010 [Електронний ресурс]. – http://stud.com.ua/40681/ekonomika/struktura_inkoterms

Фучинська О. О.,

студентка групи МЮс-2012

Науковий керівник: к.ю.н. Бабецька І. Я.

Івано-Франківський університет права

імені Короля Данила Галицького

(м. Івано-Франківськ, Україна)

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ УСИНОВЛЕННЯ: НАЦІОНАЛЬНІ ТА МІЖНАРОДНІ АСПЕКТИ

Проблема усиновлення є актуальною у всьому світі. Сім'я — це головна суспільна ланка, якій має надаватися необхідна допомога і захист. В конституціях більшості країн зазначено, що дитина має право зростати в своїй сім'ї, але часто через певні обставини діти втрачають своє сімейне оточення, або не можуть знаходитися в колі сім'ї, так як це суперечитиме їхнім інтересам. В такому випадку, дитині має бути забезпечений необхідний догляд шляхом усиновлення або передачі в дитячий будинок. Згідно з міжнародними принципами права, кожна дитина має право на виховання в сім'ї. Загалом пріоритетним є національне усиновлення, але коли усиновлення дитини на батьківщині є неможливим, то як альтернатива розглядається міжнародне усиновлення.

Питання щодо правового статусу та захисту дитини регулюються різними документами, які базуються на загальних положеннях Конвенції про права дитини від 1989 року. Відомим правовим актом, що регламентує міжнародне усиновлення дітей, є Гаазька Конвенція про захист дітей і співробітництво у галузі міжнародного усиновлення, прийнята у 1993 р. Основним

документом у галузі міжнародного усиновлення є Європейська конвенція з усиновлення дітей, до якої Україна приєдналася у квітні 2009 року. Конвенція пропонує державам оновлені принципи усиновлення (вона була прийнята на зміну Конвенції Ради Європи з питань усиновлення 1967 року) та механізм співробітництва з метою забезпечення усиновлення з урахуванням найвищих інтересів дитини.

Усиновленням можна назвати акт великої соціальної ваги, який водночас є захистом дітей від самотності, тобто усиновлення відповідає інтересам як дітей, оскільки вони можуть отримати нову сім'ю замість втраченої, так і усиновителів, задовольняючи їх почуття материнства й батьківства. У результаті усиновлення відбувається обмін та доповнення всіх особистих і майнових прав, оскільки, з одного боку, припиняються правовідносини дитини з її рідними батьками, а з іншого – виникає правовий зв'язок з особами, що їх замінюють [3, с. 402].

Однак, складна соціально-економічна ситуація, яка склалася в українському суспільстві, негативно впливає на сім'ю, що є основною складовою українського суспільства. Сім'я та шлюб усе більше втрачають свої соціальні функції, а тому з'являються такі проблеми, як біологічне й соціальне сирітство. Наслідками таких проблем є все частіші випадки сурогатного материнства, усиновлення дітей громадянами іноземних держав. Водночас непоодинокими є випадки торгівлі дітьми, усиновлення дітей у корисливих і злочинних цілях тими ж іноземними громадянами. Тому проблема міждержавного усиновлення є надзвичайно гострою на сьогоднішній день [4, с. 190].

За інформацією Міністерства закордонних справ, станом на 1 січня 2015 р. в Україні проживає 90 772 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. З них 22 762 дитини можуть бути усиновлені, при цьому 9 424 дитини можуть бути усиновлені як громадянами України, так і іноземцями. Однак практика свідчить, що темпи міждержавного усиновлення в Україні щороку стрімко падають. Якщо в 2005 р. іноземними громадянами усиновлено 2 110 дітей, у 2012 р. – 806 дітей, у 2014 р. – 674 дитини, то в 2015 р. здійснено менше 500 міждержавних усиновлень [5, с. 2].

Законодавство України, яке регулює відносини, пов'язані з усиновленням, спрямовується насамперед на захист прав та інтересів дітей, які залишилися без батьківського піклування й перебувають в Україні або за її межами. Усиновлення дитини провадиться винятково в її інтересах, а також для забезпечення стабільних, гармонійних умов її життя [6, с. 91].

Відповідно до ст. 207 Сімейного кодексу України, усиновлення є прийняттям усиновлювачем у свою сім'ю особи на правах дочки чи сина. Усиновлення дитини провадиться в її найвищих інтересах для задоволення стабільних і гармонійних умов її життя [2, с. 193]. Тобто усиновлення є прийняттям у сім'ю чужої дитини (або чужих дітей), які втратили своїх батьків (сиріт) або які не можуть виховуватися ними з певних причин.

Усиновленою може бути дитина, яка має статус дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування або згоду, на усиновлення якої, надали батьки до досягнення нею повноліття.

В той же час, усиновлювачем дитини може бути дієздатна особа віком не менше двадцяти одного року, за винятком, коли усиновлювач є родичем дитини. Усиновлювачем може стати особа, яка старша за дитину, яку вона бажає усиновити, не менш, як на п'ятнадцять років. Також усиновлювачами можуть бути подружжя, а також особи, які не перебувають у шлюбі, проте якщо вони проживають однією сім'єю.

Також варто звернути увагу на те, що є чіткий перелік осіб, котрі не можуть бути усиновлювачам в жодному разі. Так от, не можуть усиновлювати дітей особи, які:

- 1) обмежені у дієздатності;
- 2) визнані недієздатними;
- 3) позбавлені батьківських прав, якщо ці права не були поновлені;
- 4) були усиновлювачами (опікунами, піклувальниками, прийомними батьками, батьками-вихователями) іншої дитини, але усиновлення було скасовано, або ж визнано недійсним (було припинено опіку, піклування чи діяльність прийомної сім'ї або дитячого будинку сімейного типу) з їхньої вини;
- 5) перебувають на обліку або на лікуванні у психоневрологічному чи наркологічному диспансері;

6) зловживають спиртними напоями або наркотичними засобами;

7) не мають постійного місця проживання та постійного заробітку (доходу);

8) страждають на хвороби, перелік яких затверджений центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я;

9) були засуджені за злочини проти життя і здоров'я, волі, честі та гідності, статевої свободи та статевої недоторканості особи, проти громадської безпеки, громадського порядку та моральності, у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, а також за злочини, передбачені ст. ст. 148, 150, 150 1, 164, 166, 167, 169, 181, 187, 324, 442 Кримінального кодексу України, або мають непогашену чи не зняту в установленому законом порядку судимість за вчинення інших злочинів;

10) за станом здоров'я потребують постійного стороннього догляду;

11) є особами без громадянства;

12) перебувають у шлюбі з особою, яка відповідно до пунктів 3-6, 8, 9 цього переліку не може бути усиновлювачем.

Крім вищевказаних осіб, не можуть бути усиновлювачами особи однієї статі, а також інші особи, інтереси яких суперечать інтересам дітей. [2, с. 264].

Враховуючи все наведене, варто зазначити, що усиновлення зумовлює правовстановлюючі та правоприпиняючі наслідки. Одночасно з усиновленням припиняються всі правовідносини між усиновленим і його біологічними батьками та родичами. Однак, у цьому правилі може бути передбачено винятки. Якщо дитину усиновляє лише одна особа, то є можливим збереження правового зв'язку між нею і кимось з рідних батьків протилежної до усиновлювача статі. Найпоширенішим з таких випадків є усиновлення дитини новим з подружжя його батька або матері.

Сімейним законодавством також передбачено, що для усиновлення дитини обов'язково необхідна і її згода, якщо дитина досягла віку та рівня розвитку, за яких може надати таку згоду. Згода на усиновлення дається у формі, що відповідає не тільки віку дитини, але і стану її здоров'я. Однак законом встановлено деякі

винятки. Так, усиновлення може бути здійснено і без згоди дитини, у випадках, коли вона, у зв'язку з віком чи станом здоров'я, не усвідомлює факту усиновлення. Згода дитини також не вимагається, якщо дитина проживає в сім'ї усиновлювачів і вважає їх своїми батьками.

На сьогоднішній день, наших українських дітей усиновлюють переважно у 8 країн світу. Найбільше усиновлюють в Італію, з якої в Україні «працюють» 12 агентств, далі йдуть Іспанія, Ізраїль, Німеччина, Канада, Бельгія та Швейцарія. Із США в Україні працюють представники 101 агентства [7, с. 615].

Процес міжнародного усиновлення передбачає, що дитина, яка усиновлюється, перебуває на обліку для усиновлення та є доступною українцям. Якщо протягом року цю дитину не всиновлюють, вона стає доступною для всиновлення іноземцями. Отже, громадянам України надається більше прав на всиновлення дітей, і лише після одного року іноземні громадяни мають право всиновити дитину.

Протягом останніх шести років іноземці всиновили понад 8,4 тисячі дітей. При цьому про долю більш ніж чотирьох тисяч із них відсутні які-небудь дані. [4, с. 192].

Виникає низка питань: що ж трапляється з дітьми? Яка їх подальша доля? [4, с. 198]. Як показує практика, непоодинокими є випадки торгівлі дітьми, а також усиновлення дітей у комерційних цілях із метою наступного використання їх у жебрацтві, занятті азартними іграми, а також для подальшого укладення щодо них договорів купівлі-продажу, міни та інших, пов'язаних із фактичною передачею права власності. Обов'язки щодо контролю за дотриманням прав усиновлених дітей за кордоном покладаються на відповідні консульські установи, які мають вести облік усиновлених дітей у кожній країні та здійснювати нагляд за дотриманням їхніх прав до досягнення ними 18-річчя. Однак відносно велика кількість дітей, які усиновлюються іноземними громадянами, призводить до того, що консульські установи не можуть ефективно й у повному обсязі виконувати покладені на них функції у сфері усиновлення. Так, наприклад, у Гватемалі родич президента цієї країни всиновив трьох українських дітей. Найближче посольство України знаходиться лише в Мексиці, отже консул не може зустрічатися один раз на місяць із цими дітьми, як того вимагає українське

законодавство. Українські діти є також в Нікарагуа та в Коста-Ріці, проте через відсутність там наших дипломатичних представництв вони ніде не зареєстровані, а про їхню долю вже давно нічого не відомо [8, с. 294].

Підсумовуючи все сказане вище варто зазначити, що серед усіх форм сімейного виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, пріоритетною є саме усиновлення. Адже лише під час усиновлення дитина набуває всіх прав, які в сім'ї має біологічна дитина. Незважаючи на те, що наведені тенденції, пов'язані зі значним зростанням кількості дітей, влаштованих у сім'ї громадян України, об'єктивно ведуть до зменшення кількості дітей, які можуть бути всиновленими іноземцями, міжнародне всиновлення поки що залишається важливою з точки зору кількісних показників формою влаштування дітей у сім'ї.

Відтоді, коли українські діти почали усиновлюватися іноземцями, в Україні не припиняється дискусія щодо того, чи забезпечуються права дитини, усиновленої за кордон, чи є корупція у сфері міжнародного усиновлення, чи існує бізнес, пов'язаний із торгівлею дітьми та використанням їх у комерційних цілях. Варто зазначити, що ці питання є досить закономірними, оскільки вони не можуть врегульовуватися винятково національним законодавством.

Саме тому вважаю, що для вирішення важливих питань, пов'язаних із міжнародним усиновленням, необхідно здійснити насамперед такі дії:

1) ратифікувати Гаазьку конвенцію про захист дітей та співробітництво з питань міждержавного усиновлення;

2) на рівні закону розмежувати посередницьку комерційну діяльність та діяльність, пов'язану з наданням послуг щодо всиновлення, легалізувати міжнародні агенції, на законодавчому рівні вирішити питання про декомерціалізацію діяльності приватних підприємців, які надають іноземцям такі послуги;

3) забезпечити належний механізм контролю щодо захисту дитини, яка переїжджає до іншої країни, у тому числі встановити правову процедуру повернення усиновлених іноземцями дітей в Україну в разі грубого порушення їхніх прав;

4) встановити обов'язкове проходження особами, які бажають усиновити дитину, психологічних і соціальних тестів на готовність до всиновлення;

5) здійснювати постійний моніторинг ситуації, пов'язаної з усиновленими іноземцями дітьми.

Вважаю, що саме подальше удосконалення законодавства в сфері усиновлення за допомогою "латок" такого характеру зможе дати позитивний ефект.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Офіційний сайт Верховної Ради України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

2. Сімейний Кодекс України: за станом на 26 жовтня 2015р. – Суми.: Нотіс, 2014. – 135 с.

3. Сімейний кодекс України: [наук.-практ. коментар] / З.В. Ромовська. – Київ.: Ін Юре, 2003. – 532 с.

4. Реалії з життя та мотиви усиновлення іноземними громадянами українських дітей / В.В. Дружиніна, К.І. Скоробрух // Вісник Хмельницького національного університету. – 2012. – № 1. – 199 с.

5. Ситуація в Україні щодо усиновлення дітей [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mfa.gov.ua/ua/consular-affairs/adoption>.

6. Порядок усиновлення іноземцями дитини, яка є громадянином України: окремі проблеми / М.В. Менджул // Порівняльно-аналітичне право. – 2014. – № 1. – 121 с.

7. Міжнародне усиновлення: проблемні питання / Н.В. Погорецька // Форум права. – 2011. – № 3. – 673 с.

8. Інститут міжнародного усиновлення та основні характеристики незаконної посередницької діяльності при усиновленні (у рамках конвенції про захист дітей і співробітництво в галузі міждержавного усиновлення) / О. В. Тавлуй // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 1. – 301 с.

Чапрак Олег,
студент 5 курсу
Науковий керівник:
к.н. з держ. упр., ст. викл. кафедри **Дракохруст Т.В.**
Тернопільський національний
економічний університет
(м. Тернопіль, Україна)

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА НА СВОБОДУ ПЕРЕСУВАННЯ І ВИБІР МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ

Свобода пересування є однією з фундаментальних свобод людини, яка тісно пов'язана з реалізацією інших, не менш важливих прав і свобод людини.

Право на свободу пересування являє собою гарантовану державою за допомогою закону суб'єктивну можливість людини пересуватися (переміщатися) в необхідному напрямку, використовуючи всі допустимі шляхи та засоби, не порушуючи при цьому права і свободи інших суб'єктів права.

Дане право у нормативному вираженні має національний та міжнародний рівні.

Основними міжнародними нормативно-правовими актами, що закріплюють свободу пересування, є Загальна декларація прав людини (ст. 13) і Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (ст. 12).

Так, відповідно до ст. ст. 13 і 14 Загальної декларації прав людини кожна людина має право на свободу пересування і обрання собі місця проживання в межах кордонів кожної держави, право залишати будь-яку країну, включаючи також її власну, і повертатися до своєї країни, право шукати притулок від переслідувань (за винятком таких, які викликані вчиненням неполітичного злочину або діяннями, що суперечать цілям і принципам ООН) в інших країнах і користуватися цим притулком.

На європейському рівні свобода пересування, відповідно до ст. 3 Протоколу № 4 до Європейської конвенції про захист прав і основних свобод людини, вперше сформульована наступним чином:

жодна людина не може бути позбавлена права в'їзду на територію держави, громадянином якої вона є.

Вагомим кроком у регулюванні міграційних потоків в ЄС стало прийняття Візового кодексу», який набув чинності у 2010 р. Документ об'єднує в собі всі правові норми, які регулюють ухвалення рішення з візових питань. Кодекс підвищує рівень прозорості, зміцнює правову безпеку та забезпечує умови рівного ставлення до всіх громадян, що подають анкети на отримання Шенгенської візи. Водночас кодекс гармонізує правила та практики для країн Шенгенського простору (22 держав-членів ЄС та 4 асоційовані країни), що впроваджують спільну візову політику.

Відповідно до ст. 33 Конституції України, свобода пересування і право на вільний вибір місця проживання належать кожній людині, яка на законних підставах перебуває на території України, і включають у себе свободу пересування територією України, право на вільний вибір постійного чи тимчасового місця проживання на території України, право вільно залишати територію України, право громадянина України в будь-який час повернутися в Україну.

Цивільному кодексі право на свободу пересування віднесено до особистих немайнових прав та закріплено у ст. 313 «Фізична особа має право на свободу пересування» [1].

У 2003 р. Верховна Рада України прийняла Закон «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні». Цей Закон відповідно до Конституції України регулює відносини, пов'язані зі свободою пересування та вільним вибором місця проживання в Україні, що гарантуються Конституцією України і закріплені Загальною декларацією прав людини, Міжнародним пактом про громадянські та політичні права, Конвенцією про захист прав людини та основних свобод і протоколами до неї, іншими міжнародними актами, а також визначає порядок реалізації свободи пересування та вільного вибору місця проживання і встановлює випадки їх обмеження [2].

Аналізуючи минулий 2016 рік, можна сказати, що було досягнуто певного прогресу в цьому питанні, зокрема на принципі екстериторіальності деякі адміністративні та соціальні послуги стали надаватись.

Свідоцтво про народження можна вже отримати за місцем народжені дитини – прямо в пологовому будинку. В 2015 році це був пілотний проект, якій запроваджувався поступово в декількох областях, потім до неї підключились всі обласні центри. З 23 лютого 2016 року він перестав бути пілотним, до ініціативи стали підключатись пологові будинки районного рівня. За даними Міністерства Юстиції, 22% свідоцтв про народження батьки отримують не виходячи з медичного закладу. Задля державної реєстрації шлюбу, жінкою та чоловіком особисто подається заява до органу державної реєстрації актів цивільного стану за їх вибором. Пацієнти можуть обрати сімейного лікаря не за місцем реєстрації місця проживання Соціальні виплати (крім субсидії) можна оформити за місцем фактичного проживання, надавши довідку про те, що не отримав такі виплати за місцем реєстрації проживання.

Проте, нажаль це всі зміни на сьогодні. Державну реєстрацію розірвання шлюбу подружжя, яке не має дітей, проводять відповідним органом державної реєстрації актів цивільного стану за місцем проживання подружжя або одного з них за їх заявою. Відповідно до ЗУ «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань», державна реєстрація проводиться незалежно від місця знаходження юридичної чи фізичної особи в межах Автономної Республіки Крим, області, міст Києва та Севастополя, крім державної реєстрації на підставі документів, поданих в електронній формі, що проводиться незалежно від місця знаходження юридичної чи фізичної особи в межах України [3].

Державна реєстрація юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, місцезнаходженням/місцем проживання яких є територія Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, а також населені пункти, в яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, та населені пункти, що розташовані на лінії зіткнення в Донецькій та Луганській областях, здійснюється незалежно від їх місцезнаходження/місця проживання в межах України. Це ще не вичерпний перелік.

Реформування законодавства в сфері реєстрації місця проживання осіб потребує прискорення, також необхідно

розглянути питання про розширення підстав для реєстрації місця проживання та провести ревізію законодавства з метою усунення залежності можливості реалізації прав від місця реєстрації.

Список використаних джерел

1. Дуднік Інга. Свобода пересування і право на вибір місця проживання [Електронний ресурс] / І. Дуднік – Режим доступу до ресурсу: <https://helsinki.org.ua/svoboda-peresuvannya-i-pravo-na-vybir-mistsya-prozhyvannya-i-dudnik/>.

2. Закон України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні». [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1382-15>.

3. А. Супруновський. Свобода пересування як фундаментальне право. [Електронний ресурс] / А. Супруновський – Режим доступу до ресурсу: <http://migraciya.com.ua/news/migraciinepravo/ua-freedom-of-movement-in-fundamental-rights/>.

Черпаха Ірина,

студентка групи КЮс-2015

Науковий керівник: к.ю.н. Бабецька І. Я.

Івано-Франківський університет права

імені Короля Данила Галицького

(м. Івано-Франківськ, Україна)

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОРЯДКУ ВИКОРИСТАННЯ ІМЕНІ

Володіння власним іменем включає в себе передбачену законом можливість фізичної особи бути носієм відповідного прізвища, ім'я та по батькові. Проте право на володіння іменем не слід порівнювати з правом на присвоєння імені фізичної особи. Відмінність між ними полягає насамперед в тому, що право на присвоєння імені є лише передумовою виникнення повноваження на володіння іменем, яке здійснюється шляхом надання імені людині вперше.

Фізична особа, реалізуючи повноваження використання імені, яке включене до активного аспекту права на ім'я, може використовувати своє ім'я у всіх сферах суспільних відносин, в тому числі при вчиненні правочинів, зазначенні від свого імені у різного роду посвідчень особи, документах про освіту тощо [1].

При цьому слід відмітити, що фізична особа має право користуватись як повним своїм ім'ям, так і його скороченим варіантом (лише одним із компонентів імені, прізвиськом та ініціалами, не вживати якоїсь із частин імені тощо). Але тут необхідно мати на увазі, що, використовуючи ім'я фізичної особи не повністю, можна завдавати шкоди іншим особам. Це можливо, наприклад, коли певне ім'я може бути закріплене не за однією, а за багатьма особами, а рівень свідомості їх різний. Так, інколи «менш відомі» однофамільці видають себе за родичів «більш відомих» з метою отримання певних благ чи привілеїв [2, с. 92].

Право на використання імені полягає у наданій фізичній особі можливості використовувати своє ім'я в усіх сферах суспільних відносин, у тому числі при вчиненні правочинів, зазначенні свого імені у різного роду посвідченнях особи, документах про освіту, вимагати зазначення свого імені як автора тощо. При цьому використання імені може здійснюватися як безоплатно, так і за плату. Так, наприклад, коли ім'я стає прототипом торгової марки, то і використання його здійснюється на відповідних правових засадах («Довгань», «Смирнов», «Форд» тощо).

Використання імені фізичної особи в літературних та інших творах як персонажа (дійової особи) допускається лише за її згодою, а після її смерті — за згодою її дітей, вдови (вдівця), а якщо їх немає, — батьків, братів та сестер.

Коли такого дозволу немає, то використовувати ім'я фізичної особи в цих об'єктах авторського права не можна. Якщо використання імені фізичної особи здійснюється з метою висвітлення її діяльності або діяльності організації, в якій вона працює чи навчається, що ґрунтується на відповідних документах (звіти, стенограми, протоколи, аудіо-, відеозаписи, архівні матеріали тощо), то таке використання допускається без її згоди. Способом використання свого імені є можливість розголошувати його, а також заборонити розголошувати своє ім'я. Так, особа може

розголошувати своє ім'я або сама безпосередньо, або надавати дозвіл розголошувати його іншим особам [3].

Ім'я фізичної особи, яка затримана, підозрюється чи обвинувачується у вчиненні кримінального правопорушення, або особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, може бути використане (обнародоване) лише в разі набрання законної сили обвинувальним вироком суду щодо неї або винесення постанови у справі про адміністративне правопорушення та в інших випадках, передбачених законом [1].

Ще одним способом використання власного імені стала можливість зазначення власного імені на номерних знаках автомобілів. Так, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про запровадження номерних знаків транспортних засобів, що виготовляються за індивідуальними замовленнями їх власників» від 11 липня 2000 р. № 1081, в Україні було запроваджено введення номерних знаків транспортних засобів, що виготовляються за індивідуальним замовленням їх власників. Відповідно до цього фізичним особам було надано право отримати індивідуальний номерний знак для транспортного засобу, який міг би містити будь-яке слово (в т. ч. й ім'я власника). Однак таке право має низку обмежень, наприклад, особа може використовувати своє ім'я лише за умови: а) що це ім'я вже не використовується на номерному знаку іншої фізичної особи, що зареєструвала його, відповідно до вимог законодавства; б) що це ім'я за обсягом складається від трьох до восьми літер [3].

Останнім часом серед суб'єктів, що здійснюють господарську діяльність, все частіше постає питання щодо врегулювання відносин про використання імені фізичної особи в рекламних цілях. З такими проблемами стикаються, наприклад, відомі ресторани, оскільки їх діяльність передбачає використання імені шеф-кухаря, як додаткового чинника, що приваблює клієнтів. Імена фізичних осіб використовуються в рекламі послуг цілителів, при проведенні семінарів та тренінгів запрошуються відомі викладачі, ім'я яких також використовується при рекламі відповідних заходів, і саме тому право вимагати зупиняти незаконне використання свого імені є найбільш поширеним предметом судових спорів [4].

Ще одним спеціальним способом використання власного імені, який віднайшов свою легітимацію у нормах чинного цивільного законодавства, є передбачене ч. 1 ст. 458 ЦК України право автора наукового відкриття надати йому своє ім'я. Однак фактично таке правило існувало завжди, що й дало можливість увічнити у своїх винаходах власні імена багатьом фізикам, хімікам, медикам та представникам інших професій [2, с. 93]. Але на законодавчому рівні таке закріплення було вперше введено саме в новому ЦК України [1].

У сучасних умовах виникає також низка нових, не можливих раніше спеціальних способів використання імені. Одним з таких новаторських способів використання, що потребує додаткового нормативного регулювання, є використання власного імені чи прізвища при найменуванні свого домену в мережі Інтернет. Тобто тут вже питання стоїть про співвідношення понять «право на ім'я» та «право на доменне ім'я». Доменне ім'я є особливим самостійним засобом індивідуалізації, яке за своєю правовою природою є об'єктом виключних прав (прав інтелектуальної власності), у формі нематеріального блага, що має виключно індивідуальний характер та економічну цінність [5].

Аналізуючи право на використання імені фізичною особою, варто зауважити, що воно містить у собі: право використовувати (платно чи безоплатно) своє ім'я у всіх сферах суспільних відносин, так як і розголошувати своє ім'я, давати дозвіл розголошувати своє ім'я чи заборонити розголошувати своє ім'я (користування), а також вирішувати фактичну долю свого імені.

Список використаних джерел

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 461.
2. Стефанчук Р. О. Право на ім'я / Р. О. Стефанчук // Університетські наукові записки. – 2005. – №№ 1-2 (13-14). – С. 83-97.
3. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар : у 2 ч. – Ч. 1 / За заг. ред. Я. М. Шевченко. – К. : Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. – 692 с.

4. Соклаков А. Як передати право на використання імені фізичної особи? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.proxima.kiev.ua>

5. Жилинкова И. Правовая природа доменного имени / И. Жилинкова // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – № 6. – С. 30-33.

Шульга Вікторія,

студентка 2 курсу

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Шведова А.Л.

Київський національний

торговельно- економічний університет

(м. Київ, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА СТВОРЕННЯ ЗЛОЧИННОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Ще на початку 90-х рр. ХХ сторіччя в науці кримінального права було загальноприйнятим положення про те, що підвищений ступінь суспільної небезпеки злочинної організації зумовлено метою і способом об'єднання злочинців. Тому специфічними для цієї форми співучасті були визнані такі ознаки: 1) наявність не менш, а головним чином більш як 5 осіб; 2) організованість; 3) стійкість; 4) спеціальна мета об'єднання [1, с.232].

Кримінальний кодекс України 2001 року вперше закріпив поняття злочинної організації та передбаченої відповідальності за її створення.

У сучасному світі створення злочинних організацій було і є однією з найважливіших проблем, що несуть собою суспільну небезпеку. В результаті їх діяльності істотно збільшується кількість жертв, значно зростає розмір заподіяної ними матеріальної шкоди. Правоохоронні органи досі не можуть достатньо ефективно боротися з цим у край негативною і надзвичайно небезпечним для нашої держави і суспільства соціально-правовим явищем [2, с.217-222].

На міжнародному науково-практичному семінарі «Проблеми відповідальності за злочини проти громадської безпеки», який відбувся 1-2 жовтня 2002 р. в м. Харкові, виступив учасник В.В.Сташис. Він був переконаний, що навіть при вчиненні учасниками злочинної організації одного злочину слід застосовувати статті 255 та 257 КК України [3, с.137-138,285].

Ми погоджуємось із думкою В.В.Сташиса, а саме щодо справедливості покарання. Адже у Кримінальному Кодексі України, що діяв у 2002 році, застосовувався пункт 4 статті 28, положення якого були більш пільговими, порівняно з тими, що закріплені у ст.255,257. Тоді у 2008 році були внесені зміни до ККУ. І справді, всі злочинні діяння учасників мали свій логічний початок – створення злочинної організації, а отже вони мали нести кримінальну відповідальність за посягання на мир і безпеку в суспільстві за всіма критеріями без жодних поступок.

Щодо Кримінального Кодексу України станом на 2017 рік, у розділі IX «Злочини проти громадської безпеки», міститься стаття 255 про створення злочинної організації. Ст.255 ККУ: «1. Створення злочинної організації з метою вчинення тяжкого чи особливо тяжкого злочину, а також керівництво такою організацією або участь у ній, або участь у злочинах, вчинюваних такою організацією, а також організація, керівництво чи сприяння зустрічі (сходці) представників злочинних організацій або організованих груп для розроблення планів і умов спільного вчинення злочинів, матеріального забезпечення злочинної діяльності чи координації дій об'єднань злочинних організацій або організованих груп – караються позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років. 2. Звільняється від кримінальної відповідальності особа, крім організатора або керівника злочинної організації, за вчинення злочину, передбаченого частиною першою цієї статті, якщо вона добровільно заявила про створення злочинної організації або участь у ній та активно сприяла її розкриттю» [4].

Питанням відповідальності за створення злочинних організацій у науці присвячено велику кількість досліджень. Згідно з ч.1 ст.2 ККУ підставою кримінальної відповідальності є чинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад злочину [5]. Об'єктом злочину є громадська безпека.

На думку науковця В.П. Тихого, громадська безпека як об'єкт злочинів являє собою певну систему суспільних відносин, що забезпечують попередження і усунення загальної небезпеки насильницького спричинення шкоди право охоронюваним інтересам в цілому, які гарантують тим самим стійкість і надійність останніх. Як далі зазначив В.П.Тихий, злочини проти громадської безпеки створюють атмосферу загальної небезпеки, знижують рівень безпеки життя та здоров'я громадян, майна, порушують безпечне життя людей та організацій, підприємств і установ [6, с.25-26]. Тому злочини проти громадської безпеки визначаються закінченими з моменту створення загальної небезпеки і в більшості випадків є злочинами з так званим формальним чи усіченим складом.

Ми погоджуємось із думкою науковця В.П.Тихого, так як діяльність злочинної організації справді посягає на громадську небезпеку, а це означає, що страждає велика кількість людей. Тоді порушується свобода людини, право на мирне і спокійне життя. Ми вважаємо, санкція статті 255 ККУ за створення злочинної організації є досить справедливою і коректною.

Список використаних джерел

1. Организованная преступность - 2 / Под ред. А.И.Долговой
2. Стаття Хмельницького університету управління та права, 2005,№1-2(13-14)
3. Проблеми відповідальності за злочини проти громадської безпеки за новим Кримінальним кодексом України
4. Кримінальний кодекс України в редакції станом на 01.08.2017(ст.255)
5. Кримінальний кодекс України в редакції станом на 01.08.2017 (ч.1, ст.2)
6. Тихий В.П. Уголовно-правовая охрана общественной безопасности.- Вища школа при ХГУ, 1981.- с.25-26

Шутак Людмила,
студентка групи КЮс-2015
Науковий керівник: к.ю.н. **Бабецька І. Я.**
Івано-Франківський університет права
імені Короля Данила Галицького
(м. Івано-Франківськ, Україна)

ПАТЕНТОЗДАТНІСТЬ ОКРЕМИХ ОБ'ЄКТІВ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

На даний час великої, актуальності набуває питання права патентування в цивільному праві. Дослідженням патентної активності в окремих країнах світу за останні 20 років і визначення місця і України, і в рейтингах за значеннями основних показників. Проаналізувавши вплив світової фінансово-економічної кризи на динаміку патентування. Здійснення порівнянної динаміки патентування та динаміки показників, що характеризують наукову сферу (публікаційна активність, кадрове забезпечення) для провідних країн світу [2, с. 12].

Історично першою формою охорони прав на винаходи були привілеї. Дана система передбачала право монарха (короля, імператора тощо) видавати окремим особам привілеї, якими закріплювалось монополююче право на використання певної технічної розробки. Тобто діяв факультативний принцип — видавати чи не видавати привілеї вирішував монарх на власний розсуд, керуючись, як правило, суб'єктивними міркуваннями.

Згодом привілеї були замінені патентами. Основна відмінність тут полягає в тому, що при патентній системі діє облігаторний принцип — винахідник має право звернутися до компетентного державного органа із заявкою на видачу патенту, а цей орган зобов'язаний розглянути заявку і в разі відповідності заявленого винаходу встановленим у законі вимогам — видати патент. Тобто з'являється таке поняття як «право на патент». При цьому видача патенту залежить не від суб'єктивних чинників, а від того, чи відповідає винахід встановленим у законі вимогам.

Сучасний етап називають етапом інтернаціоналізації. Відбувається уніфікація патентних систем різних країн. Важливу

роль починають відігравати регіональні патенти, які, на відміну від національних патентів, забезпечують охорону винаходу на території кількох держав. До таких належать патенти, що видаються в рамках Європейської конвенції про міжнародну патентну класифікацію від 1954 р., Євразійської патентної конвенції від 1994 р. Системи, яка передбачала б видачу «загальносвітових» патентів, на сьогодні не існує [1, с.93].

Україні патентна система охорони прав на винаходи, корисні моделі та промислові зразки. Право інтелектуальної власності на вказані об'єкти засвідчується виданим компетентним державним органом охоронним документом — патентом. За законодавством України, як і в більшості розвинутих країн, патент є єдиною формою охорони прав на винаходи, корисні моделі й промислові зразки. Патент забезпечує його володільцю юридичну монополію на використання об'єкта — йому належить виключне право використовувати винахід, корисну модель чи промисловий зразок, а також дозволяти та забороняти таке використання іншими особами.

Патентом є виданий компетентним державним органом охоронний документ, що засвідчує авторство, пріоритет і виключне право на використання винаходу, корисної моделі чи промислового зразка.

Сам патент не є об'єктом права інтелектуальної власності — таким об'єктом є винахід (корисна модель, промисловий зразок). Патент — це тільки документ, що засвідчує право інтелектуальної власності на відповідний об'єкт. Видами патенту є: патент на винахід; патент на корисну модель; патент на промисловий зразок;

Об'єктами патентного права є винаходи, корисні моделі і промислові зразки, яким надається правова охорона, що не суперечить суспільним інтересам, принципам гуманності і моралі та відповідає умовам патентоздатності [3, с.581].

Патентоздатність - це властивість нововведення бути визнаним винаходом, корисною моделлю, промисловим зразком у правовому відношенні і, відповідно, одержати правову охорону. Винахід - це технічне (технологічне) рішення, що отримує правову охорону у разі, якщо воно є новим, має винахідницький рівень і є промислово придатним для використання. Об'єктом винаходу може бути

продукт, (пристрій, речовина тощо) або процес у будь-якій сфері технології.

Корисна модель — це конструктивне виконання засобів виробництва і предметів споживання, а також їх складових частин. Корисна модель вважається придатною для набуття права інтелектуальної власності на неї, якщо вона, відповідно до закону, є новою і придатною для промислового використання.

Промисловим зразком є художньо-конструкторське рішення виробу, що визначає його зовнішній вигляд. Зміст промислового зразка складає не технічне рішення, а художньо-конструкторське рішення виробу, що формує його зовнішній вигляд: автомобіля, літака, телевізора тощо. Оскільки патент надає його власнику обмежену монополію на використання об'єкта промислової власності, відносно якого його видано, суспільство зацікавлене у тому, щоб таку монополію отримували лише ті об'єкти, які є дійсно корисними та лише ті заявники, які насправді створили ці об'єкти. Цим цілям слугує державна експертиза, в процесі якої встановлюється відповідність заявленого об'єкта умовам надання правової охорони. У патентному праві ці умови отримали назву «критерії патентоздатності». Якщо у результаті експертизи встановлюється відповідність заявленого об'єкта критеріям патентоздатності, такий об'єкт вноситься до державного реєстру і на нього видається правопідтверджуючий документ, яким є патент.

Суб'єктами патентного права є автори винаходів та корисних моделей (винахідники), а також автори промислових зразків, які є фізичними особами. Суб'єктами можуть також бути патентовласники - фізичні та юридичні особи, які не є авторами, однак одержали окремі патентні права за законом або договором (ст. 463 ЦК України) [4, с.395].

Обсяг правової охорони визначається формулою винаходу, корисної моделі та сукупністю суттєвих ознак промислового зразка, представлених на зображенні виробу. Патентна формула є коротким викладом технічної сутності винаходу чи корисної моделі та встановлює межі патентної монополії.

У світі залежно від системи викладу змісту розрізняють німецьку, американську та англійську патентні формули. При поданні заявки заявник повинен дотримуватися тієї патентної

формули, яка визнана законодавством у тій чи іншій країні, однак у деяких країнах (зокрема, Бельгія, Португалія тощо) заявник самостійно може вибирати одну із зазначених видів формули.

Німецьку патентну формулу вважають логічною, оскільки її особливість полягає в тому, що відомі ознаки, які описують найближчий прототип винаходу, розташовані у обмежувальній частині, а нові - у розрізняльній.

Американська патентна формула будується без виділення нових ознак в окрему частину. Вона складається з великої кількості пунктів, які є незалежними. Пояснюється це тим, що кожен пункт такої формули починається з повтору тих ознак, які уже були викладені у попередніх пунктах, до яких додається один або кілька нових елементів.

Англійська патентна формула є симбіозом попередніх двох. Як і в німецькій, перший пункт є основним і найбільш широким за змістом. Саме від цього пункту залежить встановлення обсягу правової охорони [1, с.95]

Таким чином, патент - це виданий компетентним державним органом охоронний документ, що засвідчує авторство, пріоритет і виключне право на використання винаходу, корисної моделі чи промислового зразка. Необхідність патентного права обумовлена неможливістю прямої охорони об'єктів промислової власності. Закон охороняє права на об'єкти промислової власності (винахід, корисну модель або промисловий зразок), а патент служать для підтвердження цих прав.

Список використаних джерел

1. Кубах А.І. Право інтелектуальної власності: Навч. посібник – Харків: ХНАМГ, 2008. – 149 с.
2. Патентування винаходів в Україні та світі: тенденції та особливості / В.О. Чехун, О.В. Кот, О.С. Вашуленко // Проблеми науки. – 2012. – № 3. – С. 12-19
3. Цивільне право : підручник : у 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бегова та ін.; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. – Х.: Право, 2011. – Т. 1. – 656 с.
4. Цивільне право України. Загальна частина / Бірюков І.А., Заїка Ю.О. Навчальний посібник / К.: КНТ, 2006. - 480 с.
5. Цивільний кодекс України : - К.:Велес,2010.-272с

Юрченко Зоряна-Надія,

студентка 2 курсу

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Шведова А.Л.

Київський національний

торговельно- економічний університет

(м. Київ, Україна)

ДО ПИТАННЯ ПРО ОСОБЛИВОСТІ ЗВІЛЬНЕННЯ НЕОСУДНИХ ОСІБ ЗА МЕДИЧНИМ КРИТЕРІЄМ

Що таке неосудність? Поняття неосудності є похідним від поняття осудності, бо воно виступає як його антипод. Особа, яка перебуває в стані неосудності, не підлягає кримінальній відповідальності і покаранню за скоєне суспільно небезпечне діяння, оскільки вона не є суб'єктом злочину [2, с.134].

За статтею 19 частини 2 КК дається законодавче визначення неосудності, якого випливає, що неосудною визнається така особа, яка під час вчинення суспільно небезпечного діяння, передбаченого КК, "не могла усвідомлювати свої дії (бездіяльність) або керувати ними внаслідок хронічного психічного захворювання, тимчасового розладу психічної діяльності, недоумства або іншого хворобливого стану психіки» [3].

У КК поняття неосудності трактується за допомогою двох критеріїв: медичного (біологічного) і юридичного (психологічного). Медичний критерій окреслює всі можливі психічні захворювання, що істотно впливають на свідомість і волю людини. У частині 2 ст. 19 зазначені чотири види психічних захворювань: а) хронічна психічна хвороба; б) тимчасовий розлад психічної діяльності; в) недоумство; г) інший хворобливий стан психіки. Для визнання особи неосудною необхідно, щоб був встановлений факт вчинення нею суспільно небезпечного діяння, передбаченого КК, та встановлена одна з ознак юридичного критерію на підставі хоча б однієї з ознак медичного критерію.

Оскільки для визначення психічного стану конкретної особи (підозрюваного, обвинувачуваного, підсудного) необхідні спеціальні знання, то у випадках наявності у судді, слідчого, адвоката

обґрунтованих даних, що ставлять під сумнів осудність чи обмежену осудність особи, що вчинила передбачене КК суспільно небезпечне діяння, у справі призначається судово-психіатрична чи комплексна психолого-психіатрична експертиза [2, с.135].

Дисоціативний розлад ідентичності — психічний феномен, дуже рідке психічне захворювання з групи дисоціативних захворювань, яке виникає внаслідок важких емоційних травм в ранньому дитинстві, при якому особистість людини поділяється і складається враження, що в тілі людини існують дві чи більше різних особистостей. З точки зору визнання особи неосудної за медичним критерієм відноситься до групи хронічних психічних хвороб, що є важко або взагалі невиліковними. Зафіксовано декілька випадків людей з цим захворюваннями.

Біллі Мілліган був особою з дисоціативним розладом ідентичності. Під впливом такого захворювання вчинив декілька важких злочинів, був затриманий, проте визнаний неосудним після проведення ряду медичних експертиз та спостережень. Справа була закрита, а його подальшим лікуванням займалися експерти психіатричної клініки штату Огайо [1, с.250].

Отже, визнання особи неосудної за медичним критерієм потребує якісної перевірки медичних працівників, тому що стосується психічних захворювань, які можуть абсолютно не проявлятися зовнішньо до певного часу. Випадок з Біллі Мілліганом доводить нам важливість існування і застосовування на практиці медичного критерію визнання особи неосудною. Питання неосудності може бути порушене виключно у зв'язку з вчиненням особою суспільно небезпечного діяння.

Список використаних джерел

1. Біографія Біллі Міллігана, з книги «Множественные умы Билли Миллигана», Деніел Кіз.
2. В. Я. Тацій – підручник «Кримінальне право України»
3. Кримінальний кодекс України.

Ямбор Назарій,

курсант 1 курсу

*Науковий керівник: к.ю.н., доц. **Онищук І.І.***

Прикарпатський факультет

Національної академії внутрішніх справ,

(м. Івано-Франківськ, Україна)

СУТНІСТЬ ПРИНЦИПУ РІВНОСТІ ПЕРЕД ЗАКОНОМ

Рівність перед законом – одна з фундаментальних конституційних вимог, важлива умова існування правової держави. Принцип рівності є логічним продовженням принципу справедливості. Рівність не є формальним критерієм, вона має спричинятись до матеріально однакового ставлення. На досягнення цієї мети можуть допускатись відмінності, й вони можуть навіть вимагатись.

Згідно зі ст. 8 Конституції України рівність громадян перед законом полягає в тому, що стосовно кожної особи закон повинен мати однакову силу впливу. Перед законом всі рівні, всі права повинні бути однаково захищеними, адже закон однаковий для всіх.

Ідеї прав людини сягають у давні часи. Вже в Кодексі Хаммурапі (XVII ст. до нашої ери) згадується про те, що цар – основа влади, справедливості, захисту слабких від зловживань з боку сильних. Грецькі софісти та стоїки сповідували природну свободу, рівність людей і вищість природного права над становим. Римські мислителі, зокрема, Цицерон і Сенека, наслідували ідеї природного права. В стародавньому Римі народилося фундаментальне право на справедливий судовий розгляд, а в Законі XII Таблиць з 449 р. до н. е. є запис про заборону використання зворотного права. Чимало сучасних мислителів звертають увагу на знецінення прав людини в сучасному світі. Права людини знову викликають жваві дискусії та полеміку [3, с. 11].

В теорії права закон розглядається у вузькому розумінні – як акт органу законодавчої влади, і в широкому – як будь-який нормативно-правовий акт держави, що насправді охоплює собою

поняття законодавства. Рівність перед «законом» розглядається нами як поняття у широкому розумінні, що охоплює всі джерела офіційно встановленого права, «оскільки всі вони являють собою офіційно-владні емпіричні реалії нормативного характеру, наділені законною (примусово-обов'язковою) силою» [2, с. 6]. Інакше можна дійти до висновку про те, що перед законом у вузькому змісті всі рівні, а перед указом Президента України або постановою Кабінету Міністрів України – ні.

Принцип рівності передбачає чотири основні аспекти, які суттєво відрізняються один від одного, хоча і не є незалежними: 1) рівна повага в межах певної схеми процесу ухвалення постанов – вимога виявляти рівну повагу до думки кожного; 2) об'єктивне ставлення – вимога однакового розгляду однакових випадків; 3) рівність розподілу – вимога отримання кожним рівної частки певного блага; 4) рівність результату – вимога, згідно з якою індивіди після процедури розподілу повинні опинитися в однакових умовах.

Принцип рівності являє собою діалектичне поєднання концепцій формальної і фактичної (реальної) рівності. Саме це дозволяє забезпечити у праві чесну (справедливу) рівність можливостей як провідну сучасну інтерпретацію ідеї рівності. Принцип правової рівності може бути описаний за допомогою формули «диференційована рівність з можливостями позитивних дій». Вона виводиться із того, що: усі, хто знаходиться в однаковому становищі, мають рівні права, свободи та обов'язки і є рівними перед законом і судом, але права, свободи та обов'язки є різними, коли право враховує розумні й об'єктивні відмінності між особами або створює тимчасові сприятливі умови для певної категорії осіб з метою компенсації існуючої фактичної нерівності.

Ідея фактичної (реальної) рівності можливостей реалізується у праві за допомогою двох основних принципів: 1) принцип диференціації правового регулювання; 2) принцип позитивної дискримінації. Принцип диференціації як складова фактичної (реальної) рівності можливостей виходить із визнання того факту, що право повинне враховувати відмінності між людьми.

У сучасних правових системах розроблена певна кількість категорій, які складаються на підставі відмінностей між людьми, що

мають соціальний, а не індивідуальний характер. Для особи, яка належить до тієї чи іншої категорії, факт належності обумовлює особливі правові наслідки порівняно з іншими особами: він визначає специфіку в характері й умовах реалізації прав і свобод, особливості закріплення обсягу відповідних прав, наявність додаткових пільг і гарантій. Демографічні, соціальні і територіальні фактори обумовлюють різницю в правовому становищі таких груп, як жінки, молодь, пенсіонери, інваліди, малозабезпечені, безробітні, державні службовці тощо.

Позитивна дискримінація дозволяє перейти від рівності в праві до рівності через право(фактичної рівності). На даному етапі можна виокремити три основні категорії осіб, стосовно яких діють програми позитивної дискримінації: жінки, расові групи і національні меншини.

Принцип рівності перед законом і судом є проявом загального принципу рівності, який у різних системах права – міжнародно-правовій і національній (внутрішньодержавній), зважаючи на особливості суб'єктного складу і характер відносин, виражається в таких особливих проявах, як принцип суверенної рівності у міжнародному праві та принцип рівності однойменних суб'єктів (громадян, юридичних осіб) у внутрішньодержавному праві. Принцип юридичної рівності в найзагальнішому сенсі означає, що до однойменних суб'єктів не можуть застосовуватися будь-які розрізнення, винятки, обмеження чи переваги з огляду на певні їхні властивості. Юридичне розуміння, на думку науковців, зокрема Р. З. Лівшица, передбачає рівність у правах, у процедурах, стартових можливостях, правилах гри, на відміну від економічної рівності, що вимагає рівності на фініші.

Процесуальна рівність (засада рівності всіх учасників судового процесу перед законом і судом) забезпечує гарантії доступності до правосуддя та реалізації права на судовий захист, закріпленого в частині першій статті 55 Конституції України. Ця засада є похідною від загального принципу рівності громадян перед законом, визначеного частиною першою статті 24 Основного Закону України, і стосується, зокрема, сфери судочинства. Рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом передбачає єдиний правовий режим, який забезпечує реалізацію їхніх процесуальних

прав. Принцип рівності перед судом є основою сучасної концепції справедливого правосуддя. Для кожної людини у правовій державі насамперед важливо мати доступ до правосуддя і можливість вільно, швидко, безперешкодно реалізувати право на судовий захист незалежно від належності до певної соціальної групи або інших персональних характеристик особи.

Європейський суд з прав людини досить часто посилається на принцип рівності перед законом і судом у своїх рішеннях, при тому, що засади рівності і змагальності у судовому процесі виведені ним із принципу верховенства права, якому підпорядкована вся Конвенція, та є складовою права на справедливий суд, гарантованого статтею 6 Конвенції. Принцип рівності сторін у процесі – у розумінні «справедливого балансу» між сторонами – вимагає, щоб кожній стороні надавалася розумна можливість представити справу в таких умовах, які не ставлять цю сторону у суттєво невігідне становище відносно другої сторони.

Суд нагадує, що принцип рівності сторін – один із складників ширшої концепції справедливого судового розгляду – передбачає, що кожна сторона повинна мати розумну можливість представляти свою сторону в умовах, які не ставлять її в суттєво менш сприятливе становище у порівнянні з опонентом.

Законодавство повинне охороняти принцип рівності: воно має трактувати однорідні ситуації однаково, а відмінні ситуації – по-різному та гарантувати рівність щодо будь-якої підстави стосовно потенційної дискримінації. Наприклад, правила щодо парламентського імунітету, а конкретніше – щодо недоторканості, «має бути врегульовано в обмежувальний спосіб, і завжди має існувати можливість зняти такий імунітет за чіткими та неупередженими процедурами. Зняття недоторканості, якщо вона застосовується, має здійснюватися лише за наявності підстав у справі, що є предметом розгляду, лише співвимірно (пропорційно) та якщо в цьому є потреба – з тим, аби захистити демократичну діяльність парламенту й права політичної опозиції». «Акти права повинні передбачати, що заборона дискримінації не перешкоджає запровадженню або підтриманню тимчасових особливих заходів, призначенням яких є запобігання невігідному становищу, в яке потрапляють особи у зв'язку [з належністю до конкретної групи],

або його усунення, або – сприяння їхній повноцінній участі в усіх ділянках життя. Такі заходи має бути припинено, щойно задумані цілі було досягнуто» [1, с. 27]

Отже, ідея фактичної рівності можливостей суттєво змінює традиційні уявлення про те, що правова рівність повинна бути абстрагована від фактичних відмінностей суб'єктів і тому з необхідністю та за визначенням мала виключно формальний характер. Заради забезпечення фактичної (реальної) рівності можливостей держава може вдаватися до так званої позитивної дискримінації, або політики позитивних дій, – юридичної розбіжності в підходах, яка реалізується як тимчасовий захід з метою створення сприятливих умов для певної категорії осіб на шкоду іншій категорії і таким чином компенсує існуючу між ними фактичну нерівність.

Список використаних джерел

1. Мірило правовладдя / перекл. С. Головатий // Європейська Комісія «За демократію через право» (Венеційська Комісія). – К. : USAID, 2017. – 168 с.
2. Нерсесянц В. С. Основные концепции права и государства в современной России / В.С. Нерсесянц // Основные концепции права и государства в современной России (По материалам «круглого стола» в Центре теории и истории права и государства ИГП РАН) // Государство и право. – 2003. – № 5. – С. 5-33.
3. Madej J. W poszukiwaniu dobrego prawa / J. Madej // Ius Novum. – Warszawa: Uczelnia Łazarskiego, 2014. – S. 9-17.

Яремко Ірина,
студентка IV курсу юридичного факультету
Науковий керівник: к.ю.н., доц. Озерук І.С.
Івано-Франківський університет права
імені Короля Данила Галицького
(м. Івано-Франківськ, Україна)

ОРГАНІЗАЦІЯ І ТАКТИКА ПЕРЕВІРКИ АЛІБИ У ДОСУДОВОМУ СЛІДСТВІ

Одним із найбільш відомих суспільних фактів, що використовується у кримінальному судочинстві та який безпосередньо сприяє встановленню справжньої сутності справи на стадії досудового розслідування, є алібі підозрюваної особи. Слід звернути увагу на те, що переважна більшість юристів та правознавці дотримуються думки про те, що алібі повинно розглядатися як факт знаходження підозрюваного за межами місця скоєння злочину. Встановлення алібі зазначеної особи має величезне значення через те, що воно кардинальним чином може впливати на подальший хід як досудового розслідування, так і безпосередньо на саму процедуру доведення невинуватості підозрюваної або обвинуваченої особи.

Відсутність в законодавчих актах поняття «алібі» призводить до неоднозначної його оцінки й проблемного застосування органами досудового розслідування України. У той час, коли у багатьох країнах алібі є не лише одним із варіантів реагування особи на виникаючу стосовно нього підозру у вчиненні злочину, а й гарантом захисту і її прав і свобод від помилкових звинувачень у вчиненні злочину, у нашій державі питання звільнення від кримінального переслідування у зв'язку з доведеним алібі потребує детального дослідження з розробкою криміналістичних рекомендацій. Головним є розгляд теоретичних й практичних питань сучасного стану перевірки алібі в досудовому слідстві, використання тактичних прийомів слідчих дій, що застосовуються для перевірки певних обставин в конкретному місці, виявлення та спростування суб'єктами доказування неправдивих заяв про алібі.

Під алібі мається на увазі юридичний термін, який в основному застосовується в кримінальному праві. Його смислове навантаження має на увазі присутність ряду факторів, доказів, обставин і свідків, які свідчать про непричетність підсудного або підозрюваного в скоєнні того чи іншого злочину. Простіше кажучи, це наявність факторів і доказів, згідно з якими людина не могла перебувати на місці злочину під час його вчинення та був в іншому, чому є свідки і докази. А ще точніше, алібі – це знаходження підозрюваного або обвинуваченого в момент вчинення злочину в іншому місці.

Допит підозрюваного характеризується особливими психологічними моментами. Адже у підозрюваного яскраво виражена оборонна домінанта, установка на приховування об'єктивної інформації, до слідчого він ставиться з упередженням і настороженістю, для подальшої орієнтування підозрюваний прагне отримати інформацію про ступінь обізнаності слідчого, він знаходиться у стані збудження і розгубленості. Підозрюваний, затриманий по «гарячих слідах», психологічно не готовий до допиту. Перевірка алібі підозрюваного проводиться наступним чином. Підозрюваного докладно допитують щодо обставин, пов'язаних з його алібі. Якщо, незважаючи на значний проміжок часу, що відокремлює допит від злочину, він послідовно і докладно описує те, що робив на всьому протязі дня, коли скоєно злочин, це повинно насторожити слідчого. Людина не в змозі запам'ятати докладно всі факти свого життя. Запам'ятовуються лише найбільш яскраві, незвичайні. І так як злочин, скоєний підозрюваним, відноситься до розряду незвичайної діяльності, воно запам'ятовується виключно добре. Беручи до уваги бажання підозрюваного утримати в пам'яті обставини злочину і підготувати алібі, стає зрозуміло, чому так яскраво описуються ним події того дня. З метою викриття підозрюваного можна використовувати і наступний тактичний прийом. Перш за все, самим докладним чином фіксуються його свідчення про день, коли стався злочин. Ця частина протоколу дається на підпис підозрюваному. Потім пропонується детально описати, як він провів один із днів, що передують або наступних за днем злочину. Показання підозрюваного з цього питання будуть менш докладними і певними. Після цього слідчий запитує, чим пояснити, що такий-то день він

запам'ятав найдетальнішим чином, а як провів дні, що пройшли недавно, не пам'ятає. Використання цього прийому дозволяє встановити хибність алібі. Потім слід негайно допитати осіб, названих підозрюваним, свідчення яких можуть підтвердити або спростувати його алібі [4]. Безпосередньо перед допитом слідчий повинен усвідомити, про які факти поки що недоцільно допитувати підозрюваного, щодо яких подробиць слід залишити його тимчасово в невіданні. Це в більшості випадків сприяє викриття допитуваного у брехні. Така тактика допиту сприяє тому, що підозрюваний, який учинив кілька злочинів, може розповісти про тих, які ще не відомі слідчому.

Алібі класифікуються залежно від достовірності заяви про алібі; наявності у ній даних, що підтверджують місце та час перебування суб'єкта алібі; способу фіксації інформації щодо алібі в наданих суб'єктом алібі документах; характеру зв'язку між структурними елементами системи алібі; статусу заявника алібі; віку, соціальних особливостей заявника алібі; кількості осіб, які брали участь у вчиненні злочину; конкретного співучасника злочину, який заявив алібі; виду злочину; етапу кримінального судочинства; службової особи, яка перевіряє заявлене алібі; технічних засобів, що використовувалися при перевірці алібі, та інших критеріїв. Уперше у криміналістиці неправдиве алібі класифіковано залежно від виду неправди, що лежить у його основі, на повне неправдиве алібі та частково неправдиве алібі.

Для перевірки алібі слідчому потрібно докладно допитати підозрюваного про обставини, пов'язаних з висунутим алібі (де, з ким і навіщо він перебував у зацікавив наслідок момент, і кому говорив про намір побувати в тому місці; яким способом прибув на вказане місце і покинув його, скільки часу перебував у даному місці і які події там у цей час відбулися, хто його там бачив і т.д.), і перевірити отримані свідчення.

У ході перевірки необхідно невідкладно допитати тих осіб, на яких підозрюваний посилався на підтвердження свого алібі. При цьому слідчий повинен докладно з'ясувати у допитуваного, де перебував підозрюваний і чим він займався в той момент, коли було скоєно злочин, хто ще може підтвердити цей факт і т.п. Ставити питання допитуваного потрібно від загального до конкретного,

формулюючи їх так, щоб він не міг здогадатися, яка відповідь найбільш вигідна для підозрюваного.

Результати дослідження дозволяють констатувати, що до криміналістичних засобів перевірки алібі належать різноманітні технічні засоби, науково обґрунтовані прийоми їх використання при встановленні місцеперебування підозрюваного (обвинуваченого) у час злочину. Криміналістичні методи перевірки алібі – це рекомендації щодо організації і планування перевірки алібі; визначення лінії поведінки осіб, які заявляють і підтверджують алібі; прийоми проведення слідчих та інших дій з перевірки заявленого підозрюваним (обвинуваченим) алібі [1].

Знання слідчим психофізіологічних особливостей допитуваного під час перевірки алібі дозволяє йому правильно обрати тактику проведення допиту, зокрема встановлювати психологічний контакт. Встановлено, що існуюча практика вивчення особи підозрюваного (обвинуваченого) негативно впливає на якість проведення слідчих дій та оперативно-розшукових заходів при розслідуванні злочинів та перевірці алібі зокрема. Рекомендовано слідчим отримувати характеристики особи підозрюваного (обвинуваченого) до початку проведення основних слідчих дій з ними.

Одночасний допит двох і більше осіб під час перевірки заяв про алібі проводиться для підтвердження істинності повідомлених слідчому відомостей про час перебування конкретних осіб – учасників процесу у визначених місцях (місце алібі та місце злочину); їх дії в кримінально релевантні періоди часу; факти незаконного впливу на деяких учасників процесу (свідків, потерпілих); мотиви вчинення злочину та інші обставини, з'ясування яких сприятиме швидкому, повному і всебічному розслідуванню злочину.

Шляхом проведення пред'явлення для впізнання, відтворення обстановки й обставин події, огляду місця, на яке посилається заявник алібі, огляду предметів і документів, обшуку, призначення експертиз суб'єкт доказування перевіряє та остаточно встановлює істинність або неправдивість алібі підозрюваного (обвинуваченого). Виявлено недостатнє використання працівниками слідства можливостей експертних досліджень щодо встановлення місцеперебування конкретної особи, часових характеристик

обставин, що перевіряються, для з'ясування істинності алібі підозрюваного та обвинуваченого [2].

Отже, підсумовуючи все вище вкладене, ми можемо дійти висновку, що з розвитком й удосконаленням криміналістичних методів і засобів розслідування злочинів питанням перевірки алібі стало приділятися більше уваги. Про це свідчать численні згадування в навчальних матеріалах з криміналістики та інших джерелах аспектів підготовки злочинцями неправдивого алібі, тактичних прийомів, що використовуються для його спростування. Заходи щодо перевірки алібі пропонується проводити під час тактичної операції, а спростовувати неправдиве алібі – при проведенні відповідної тактичної комбінації.

Класифікація алібі за багатьма критеріями має допоміжний характер для організації проведення слідчих дій з його перевірки. Вона є орієнтиром для впорядкування системи тактичних прийомів, підвищення ефективності слідчих дій, тому що висвітлює відмінності у змісті алібі та відповідно в тактиці кожного різновиду слідчої дії з перевірки алібі.

Список використаних джерел

1. Бахін В.П. Тактика допиту / В.П. Бахін. – К., 1997. – 64 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravodom.com/krimnalstika/3/82-taktika-dopitu-pidozryuvanix-izvinuvachenix>.
2. Белкин Р.С. Криминалистическая энциклопедия. – 2-е изд. доп. – М.: Мегатрон XXI, 2000. – 334 с.
3. Криміналістика: Підручник / За ред. В.Ю. Шепітька. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: Концерн “Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. – 728 с.
4. Кузьмічов В.С. Напрями удосконалення досудового слідства: перевірка алібі / В.С. Кузьмічов, В.В. Юсупов // Наук. вісн. Юридичної акад. МВС, 2002. – № 3. – С. 195-202.

Яценко Д.О.,
студентка 2 курсу
факультету міжнародної торгівлі та права
Науковий керівник: к.ю.н., доц. **Шведова А.Л.**
Київський національний
торговельно- економічний університет
(м. Київ, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КОМП'ЮТЕРНІ ЗЛОЧИНИ

Поняття злочинності в мережі Інтернет та взагалі комп'ютерні злочини на сьогоднішній день набувають все більшої популярності у суспільному житті. На сучасному етапі розвитку суспільних, політичних, культурних та економічних відносин в Україні особливої уваги потребує велика низка питань у сфері протидії кіберзлочинності. Злочинність у визначеній сфері зростає та такі злочини стають дедалі більш складними, які мають на меті антисоціальний характер.

Щоб роздивитися проблему детальніше спочатку треба уявити що ж таке сама мережа Інтернет і як вона впливає на суспільні відносини. Мережа Інтернет-це найбільша глобальна комп'ютерна мережа, що зв'язує десятки мільйонів абонентів у більш як 150 країнах світу. Як зазначав Крилов В.В, по каналах мережі Інтернет циркулює комп'ютерна інформація, тобто відомості, знання або набір команд (програм), призначених для використання в ЕОМ або керування нею, що перебувають в ЕОМ або на машинних носіях [1, с. 27].

Інтернет не може мати самостійні права та нести обов'язки, за кожними правовідносинами, що виникають у процесі роботи в Інтернеті, стоїть конкретний правоздатний суб'єкт. При підключенні до Мережі – це провайдер, при покупці через Мережу товару – організація чи продавець, при оплаті по угоді через мережу – спеціалізована фінансова фірма (віртуальний банк) тощо [2, с.25]. На сьогоднішній день злочини у мережі Інтернет є дуже розповсюдженими та набувають все більш складного інформаційного характеру.

На думку Н.І. Шумілова під інформаційними злочинами або злочинами у сфері інформаційної безпеки варто розуміти будь-які посягання, що призводять до виникнення підстав для кримінальної відповідальності, на елементи інформаційної сфери або інші посягання за допомогою інформації [3, с.12–14]. Тобто, інформаційний злочин-це навмисні дії, які спрямовані на руйнування інформації в інформаційних системах та мережах. Проаналізувавши роботи вчених, зробимо висновок, інформаційний інтернет-злочин-це ті ж самі дії, які були вчинені у мережі Інтернет з певною корисливою метою, які виходять з корисливих або хуліганських спонукань.

Початок ХХІ століття характеризувався стрімким розвитком інформаційних технологій, які впровадилися в усі сфери життєдіяльності людства. Використання персональних комп'ютерів, інформаційно-обчислюваних мереж забезпечило кожній людині можливість доступу до інформації, яка знаходиться в мережі Інтернет. Поряд з перевагами повстають негативні наслідки, серед яких є поява нового виду злочинності – кіберзлочинності.

Під кіберзлочинністю слід розуміти сукупність злочинів, що вчинюються у віртуальному просторі за допомогою комп'ютерних систем або шляхом використання комп'ютерних мереж та інших засобів доступу до віртуального простору, в межах комп'ютерних мереж, а також проти комп'ютерних систем, комп'ютерних мереж і комп'ютерних даних [4,с.332].

Кримінальний кодекс України визначає, що до інформаційних злочинів (кіберзлочинів) можна віднести злочини, скоєні за статтями Кримінального кодексу України, що входять до Розділу 16 «Злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку»:

- Ст. 361 — Несанкціоноване втручання в роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку.

- Ст. 362 — Несанкціоновані дії з інформацією, яка оброблюється в електроннообчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах

або зберігається на носіях такої інформації, вчинені особою, яка має право доступу до неї [5, с.161-162].

Отже, кіберзлочинність є порівняно новим видом суспільно небезпечних діянь, вона постійно удосконалюється, що ускладнює виявлення та протидію зазначеним протиправним діям.

З кожним днем на просторах Інтернету з'являються нові організації, групи, соціальні мережі тощо. Але не всі вони мають культурний, літературний чи розвиваючий характер. Яскравими прикладами можуть бути злочинні інтернет-організації «Синій кит», яка являє собою координовану підліткову гру, поширену в соціальних мережах (зокрема, ВКонтакті), кінцевим підсумком якої є доведення гравця до самогубства [6]. Також існує всім відома атака «злий двійник» — це різновид фішинга, вживана в бездротових комп'ютерних мережах. Атакуючий створює копію бездротової точки доступу, що знаходиться в радіусі прийому користувача, тим самим підміняє оригінальну точку доступу двійником, до якого підключається користувач, відкриваючи зловмисникові можливість доступу до конфіденційної інформації [7]. Виявити, а тим більше запротоколювати факт розкрадання інформації вкрай складно. Окремим видом шахрайства є «Фішинг», метою якого є виманювання у довірливих або неуважних користувачів мережі персональних даних клієнтів онлайн-аукціонів, сервісів з переказу або обміну валюти, інтернет-магазинів[8.]. Злочинці змушують користувачів самотійно розкрити конфіденційні дані — наприклад, посилаючи електронні листи із пропозиціями підтвердити реєстрацію облікового запису, що містять посилання на веб-сайт в Інтернеті, зовнішній вигляд якого повністю копіює дизайн відомих ресурсів - це є так званий фішингований сайт.

Можемо зробити висновок, що кіберзлочинність становить для нашої держави дуже серйозну небезпеку. Зусиль правоохоронних органів недостатньо, щоб викоренити цей злочинний вид діяльності. Кількість злочинів не зменшується, а, навпаки, постійно збільшується. Проблема профілактики і стимулювання кіберзлочинності в Україні – це комплексна проблема. Організація і координація зусиль правоохоронних органів, спецслужб, судової

системи, суспільства в цілому дасть змогу забезпечити необхідну матеріально-технічну базу.

На нашу думку, є необхідність активізації міжнародної співпраці в цій сфері, долучення спецслужб та взаємодія громадян із правоохоронними органами. Необхідною є розробка спеціальними службами комп'ютерних програм щодо виявлення підозрілих елементів в мережі Інтернет чи на іншому комп'ютерному обладнанні. Миттєве повідомлення про наявність таких злочинних діянь та своєчасне виявлення правопорушень. Проаналізувавши всю ситуацію щодо вчинення кіберзлочинів на Україні треба збільшити обсяг кримінальної відповідальності до штрафу від тисячі до двох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеження волі на строк від двох з половиною до шести років, або позбавлення волі на строк до п'яти років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

Список використаних джерел

1. Крылов В.В. Информационные компьютерные преступления. – М., 1997.
2. Андреев Б.В., Пак П.Н., Хорст В.П. Расследование преступлений в сфере компьютерной информации. – М.: Изд-во «Юрлитформ», 2001.
3. Шумилов Н.И. Криминалистические аспекты информационной безопасности. Автореф. дис...к.ю.н. – СПб., 1997.
4. Кримінологія: Загальна та Особлива частини .Навчальний посібник. - Х.: Право, 2014. - 513 с. Голіна В.В., Головкін Б.М. с.332.
5. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 // Відомості Верховної Ради України.- 2001. - ст.361-362.
6. [Електронний ресурс].- Режим доступу: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Синій_кит_\(гра\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Синій_кит_(гра)).
7. [Електронний ресурс].-Режим доступу: **Помилка! Неприпустимий об'єкт гіперпосилання..**
8. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Фішинг>.

КОНФЕРЕНЦІЯ
«БУДІВНИЦТВО, ДИЗАЙН, АРХІТЕКТУРА: РОЗРОБКА НАУКОВИХ
ОСНОВ СТВОРЕННЯ КОМФОРТНОГО СЕРЕДОВИЩА»

Баб'юк Роман

До питання про новітні енергоефективні матеріали
та технології та їх ефективне використання.....3

Вакун Інна

Шкідливі будівельні матеріали.....6

Вакун Інна

Екологічно чисті будівельні матеріали для зведення будівель.....10

Гоцабіна Христина

Франківськ який треба берегти.....13

Кривушенко Я.

Місто, зручне для життя.....18

Кузьмин Михайло

Системи автоматизованого керування будівельною технікою.....22

Мороз С.

Відновлення закинутих промислових зон.....25

Сак В.І., Стуй Р.Б.

Проблеми збереження та використання пам'яток
культурної спадщини – пріоритетне питання сьогодення.....28

Свістяк Б.В., Орлов О.А.

Інновації в будівництві.....32

Тимчасюк В.В., Чуна В.Р.

Про перспективи використання альтернативних джерел енергії.....36

Ткачук Олександр

Замки галицької землі.....40

Тьошина Лідія, Саміло Олександра

Ефективність і стратегія реконструкції житлової забудови
будинками першого періоду індустріального домобудівництва.....45

КОНФЕРЕНЦІЯ
«СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ІТ І
PR-ТЕХНОЛОГІЙ»

Глушкова В.

Вплив безробіття на економічне зростання країни.....49

Грабар Богдан

Зарубіжний досвід регулювання зайнятості населення
і можливості його реалізації в Україні.....53

Грегірчак Олена

Психологія впливу в рекламі.....57

Григорівський Андрій

Сучасний стан підприємницької діяльності
в Івано-Франківській області.....61

Громадюк Андрій	
Валідація метрик програмного забезпечення.....	63
Драганчук Олександр	
Реклама на веб-ресурсах.....	66
Дутчак Анастасія	
Адаптація кредитної політики банків до нових вимог НБУ щодо оцінки кредитних ризиків.....	69
Козачишин Р.	
Модернізація бухгалтерського обліку в бюджетних установах.....	73
Козменюк Назар	
Інформаційне забезпечення аналізу кредитоспроможності підприємства.....	77
Колодруб Юлія	
Проблеми та напрями покращення реклами в Україні.....	80
Конопка Христина	
Гендерні особливості мотивування персоналу.....	83
Костінський В.	
Розробка сайту students are adventurers.....	87
Куришко Юлія	
Особливості реклами в різних країнах світу.....	89
Лизень Т.	
Облік і контроль запасів бюджетних установ: порівняльний аналіз рахунків бухгалтерського обліку.....	92
Маланюк О.	
Аудит виробничих і збутових витрат.....	97
Міщенко Анастасія	
Інфляція в Україні: минуле, сьогодення та майбутнє.....	102
Подубінська Марія	
Резерв сумнівних боргів: вплив на фінансовий результат до оподаткування.....	105
Похно Вікторія	
Особливості тіньової зайнятості найманих працівників в Рівненській області.....	108
Починюк Марія	
Капіталізація банківської системи.....	112
Романюк Михайло	
Структура моделі якості програмного забезпечення.....	117
Савчин Христина	
Ефективні види реклами.....	122
Солонина Олег	
Сучасні проблеми управління капіталом підприємства.....	125
Сорока Іванна	
Механізм фінансування та проблеми закладів охорони здоров'я в Україні.....	128
Струтинський Тарас	
Облік доходів і витрат від зміни вартості фінансових інвестицій.....	133
Теремко Андрій	

Психологічні прийоми в рекламі.....	137
Тищенко Юлія	
Стратегічні напрямки розвитку економіки ІТ і ПК технологій.....	140
Шкроміда Василь	
Українське козацтво як суспільний феномен та його економіко-туристичний потенціал у ХХІ ст.....	143
Шмуляк Н.	
Комплексний аналіз виробництва та реалізації готової продукції.....	148
Штогрин Д.	
Вдосконалення рівнів рейтингу метрик вимірювань якості.....	153
Шуляк Ю. В.	
Аналіз гармонізації обліку основних засобів бюджетних установ до національних стандартів обліку.....	156
Юрацук Д.	
Прогнозування банкрутства в системі антикризового управління підприємством.....	160

**КОНФЕРЕНЦІЯ
«ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ
ДЕРЖАВИ І ПРАВА»**

Батіг Андрій	
Право на зайняття підприємницькою діяльністю фізичною особою.....	165
Бірюкова Анастасія	
Особливості притягнення до кримінальної відповідальності суддів.....	169
Борович Богдан	
Об'єкти права інтелектуальної власності як нематеріальні активи.....	173
Вангела Г.	
Значення практичної реалізації міжнародно-правових норм в екологічному законодавстві.....	176
Василик Надія	
Канонічне право: етапи становлення та специфічні риси.....	178
Васильєва Соломія	
Засада таємниці спілкування в кримінальному провадженні.....	182
Волкова Дар'я	
Передумови появи корупції в Стародавньому Римі.....	185
Гашко Катерина	
Кримінальна відповідальності неповнолітніх.....	188
Герман Христина	
Діапазон віку кримінальної відповідальності.....	190
Григорик Валерій	
Правова характеристика застосування інституту судимості у кримінальному праві України.....	196
Доготар Маріанна	
Принцип гуманізму у праві.....	199
Дьоміна Вероніка	

Особливості кримінальної відповідальності за порушення авторського права.....	203
Железняк Анна Адміністративно-правові аспекти діяльності національного агентства з питань запобігання корупції.....	207
Захарин Неоніла Політико-правові особливості гарантій конституційного ладу України на сучасному етапі державотворення.....	211
Іваненко Олексій Проблемні питання притягнення до кримінальної відповідальності за створення злочинної організації.....	216
Іванюк Марія Службова особа як спеціальний суб'єкт злочину.....	219
Ісевич Олег, Паламарчук Ілля, Позитивний зарубіжний досвід у створенні національної моделі пробації.....	223
Карнаушенко Тетяна Особливості притягнення до кримінальної відповідальності народного депутата України.....	226
Коваль Д. Іноземці і особи без громадянства як суб'єкти зовнішньоекономічних відносин.....	228
Корницька Іванна Особливості мови закону і законодавча стилістика.....	232
Корольова Анна Організатор як суб'єкт злочину за статтею 294 „масових заворушень”.....	234
Кулик Аліна Лікарська помилка: кримінально-правовий аналіз.....	238
Кульчицька Наталя Доведення до самогубства як особлива негативна форма прояву інформаційної небезпеки з використанням мережі «Інтернет».....	241
Кульчицький-Ручка Ростислав Правові засади роботи поліції Великобританії.....	246
Кушнір Анна Правове регулювання комерційного посередництва у сфері господарювання.....	249
Кушнір Антон Військовослужбовець як суб'єкт злочину.....	252
Лисенко Вячеслав До питання про захист та охорону права інтелектуальної власності.....	256
Лукач Віталій Опіка над майном особи, яка визнана безвісно відсутньою.....	260
Мельніков Микола Особливості кваліфікації терористичного акту як злочину за кримінальним правом України.....	266

Михайленко Вікторія	
Особливості кримінальної відповідальності за створення терористичної групи чи терористичної організації.....	269
Ногас Назар	
Історичні передумови виникнення інституту медіації.....	272
Огерук Ольга	
Набуття права власності на перероблену річ.....	276
Окюре-Darko Edward	
Does international relations exists in Africa?.....	279
Опрісник Христина	
Проблематика ювенальної юстиції в Україні.....	282
Первак Аліна	
Вплив англословянських запозичень на сучасну українську мову (на прикладі правничої термінології).....	287
Перець Олег	
Проблеми правового регулювання особистих немайнових прав юридичної особи.....	290
Пиріг Ігор	
Цивільно-правове регулювання права на географічне зазначення.....	294
Поп Василь	
Юридична характеристика авторської угоди.....	302
Романенко Юлія	
Криптовалюта в господарських операціях.....	307
Салига Діана	
Право на медичну допомогу.....	311
Саміло Олександра, Тьошина Лідія	
Зв'язок екологічних прав і обов'язків громадян з екологічною безпекою держави на прикладі Запоріжжя і запорізької області.....	316
Сколота Аліна	
Вік як критерій застосування кримінальної відповідальності до неповнолітніх.....	320
Тавлуй Ганна	
Службові твори.....	323
Ткач Олександр	
Щодо питання гармонізації національного законодавства у сфері кіберзлочинності з міжнародними актами.....	326
Тулчевська Марія	
Деякі аспекти щодо запобігання жебрацтва дітей в Україні.....	329
Франків Володимир	
Права та свободи у праві.....	333
Фрицин О.	
Інкотермс в сфері міжнародної торгівлі.....	337
Фучинська О.	
Правове регулювання усиновлення: національні та міжнародні аспекти.....	340
Чапрак Олег	
Правове регулювання права на свободу пересування і вибір місця проживання.....	347

Черпаха Ірина

Правове регулювання порядку використання імені.....350

Шульга Вікторія

Особливості кримінальної відповідальності
за створення злочинної організації.....354

Шутак Людмила

Патентоздатність окремих об'єктів цивільного права.....357

Юрченко Зоряна-Надія

До питання про особливості звільнення
неосудних осіб за медичним критерієм.....361

Ямбор Назарій

Сутність принципу рівності перед законом.....363

Яремко Ірина

Організація і тактика перевірки алібі у досудовому слідстві.....368

Яценко Д.

Особливості кримінальної відповідальності за комп'ютерні злочини.....373

Наукове видання

Матеріали V Всеукраїнського студентського наукового симпозиуму

**СПІВДРУЖНІСТЬ НАУК: АРХІТЕКТУРА, ЕКОНОМІКА,
ПРАВО**

Матеріали подані мовою оригіналу

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

Упорядники:

О. В. Острогляд, Л.Б.Федик

Художнє оформлення:

І. В. Гребенюк